

Euroopan alueiden
komitea

EU:n vuosikertomus

2023

Alueiden ja kuntien tila

#SOTEULocal

Etukannen kuvälähteet

© Xavier Lorenzo / stokkete / JackF / creativenature.nl / TTstudio / Tymoshchuk / michaeljung / Eugenio Marongiu / Patryk Kosmider / Nicolas Dieppedalle / Vladimir Arndt / JackF / C.Castilla / aapsky - stock.adobe.com

Vastuuvapauslauseke: Tämä julkaisu on käännetty konekäännöksin Euroopan komission eTranslation-järjestelmällä eikä ammattimaisella ihmiskääntäjällä.

EU:n vuosikertomus 2023 alueiden ja kuntien tilasta

KRIISIEN HALLINTA, RATKAISUJEN TUOMINEN, TULEVAISUUDEN RAKENTAMINEN

Vastuuvapauslauseke:

Kertomuksen laati Euroopan alueiden komitean hallintohenkilöstö, eivätkä esitetyt näkemykset välttämättä edusta Euroopan alueiden komitean näkemyksiä. Tarkkojen ja täydellisten tietojen saamiseksi on pyritty kaikin tavoin, mutta Euroopan alueiden komitea ei voi taata tätä oikeellisuutta eikä ota vastuuta tämän mietinnön sisällöstä. Lisäksi osa tiedoista, mukaan lukien kaaviot ja kartat, ei kata kaikkia jäsenvaltioita tai kaikkia Euroopan unionin alueita.

Sisällysluettelo

Esipuhe.....	3
Pääkohdat ja suositukset.....	5
I luku – Alueet ja kunnat hallinnoivat kriisejä.....	16
A. Ukraina: Kotiseudultaan siirtymään joutuneet ihmiset, kestävä jälleenrakennus, tie EU:hun yhdentymiseen	17
B. Energiakriisi.....	27
C. Ilmastokatastrofi	35
D. Elintarviketurvallisuus.....	46
E. Sosiaalinen eriarvoisuus ja väestörakenteen muutos	52
II luku – Alueet ja kaupungit kestävän kehityksen ja yhteenkuuluvuuden toimijoina	61
A. Euroopan vihreän kehityksen ohjelma ja kestävän kehityksen tavoitteet.....	62
B. Digitalisaatio ja häiriönsietokyky	72
C. Koheesion arvo	78
D. Elpymis- ja palautumistukivälineen täytäntöönpano.....	86
E. Sisämarkkinat ja teollisuuden muutos	93
F. Maaseutuagenda – ei jätä sijaa jälkeen.....	104
G. Ihmisten taidot – ketään ei jätetä jälkeen.....	117
III luku – Alueet ja kunnat Euroopan tulevaisuutta muokkaamassa	128
A. Eurooppalainen demokratia	129
B. Tuleva laajentuminen ja naapuruuskumppanuudet.....	137
Liitteitä.....	141
A. Luettelo lyhenteistä.....	141
B. Kuviotaulukko	143

Esipuhe

Vuosi 2023 oli haasteiden ja kriisien vuosi kaikille alueille ja kaupungeille kaikkialla Euroopan unionissa, mutta myös yli miljoona kaupungintaloissa ja alueellisissa parlamenteissa vaaleilla valittua edustajaa sitoutui täysin tarjoamaan konkreettisia ja konkreettisia ratkaisuja kansalaisilleen. Tässä mietinnössä käsitellään tulevia Euroopan parlamentin vaaleja silmällä pitäen aiheita, joilla on merkitystä kunnissa ja alueilla, joissa kansalaiset äänestävät. Kuten suurennuslasin alla, vuosi 2023 on osoittanut, missä Euroopan unionin on löydettävä yhteisiä vastauksia, parempia ratkaisuja ja aloja, joilla yhteistyötämme on vahvistettava.

Ukrainassa Venäjän sota raivoaa edelleen, tuo tuhoa ja pakottaa miljoonia ihmisiä pois kodeistaan. Alusta lähtien Euroopan alueet ja kunnat ovat avanneet ovensa ja tarjonneet suojaa ukrainalaisille, ja niiden ytimessä ovat keskeiset palvelut. Samat alueet ja kunnat valmistautuvat myös auttamaan jälleenrakennuspyrkimyksissä ja tukevat Ukrainan paikallis- ja alueviranomaisia matkalla kohti rauhaa ja EU:n jäsenyyttä – yhdessä muiden ehdokasmaiden kanssa.

Sodan sosiaaliset ja taloudelliset seuraukset yhdessä meneillään olevien kriisien kanssa ovat olleet suuri painoarvo eurooppalaisten kotitalouksien harteilla. Ilmastokriisi on kaikkialla, joka päivä, luonnonkatastrofien kautta ja rasittaa talouksiamme. Energian ja elintarviketurvallisuuden varmistaminen on ollut keskeinen tehtävä, sillä miljoonat eurooppalaiset eivät pysty pitämään kotiaan lämpimänä tai laittamaan ruokaa pöytään.

Riippumatta siitä, kuinka suuria haasteita kohtaamme, olemme sitoutuneet jättämään ketään jälkeen ja pitämään sosiaalisen rakenteemme vahvana.

Voimme tulla vahvemiksi näistä kriiseistä vain sitoutumalla varmistamaan kansalaistemme edistymisen ja hyvinvoinnin. Tästä syystä alueet ja kunnat ovat täysin aloittaneet vihreän siirtymän ja digitaalisen siirtymän muuttaen yhteiskuntiamme kestävän kehityksen ohjelman keskeisinä toimijoina.

Tämän rakenteellisen ja pitkän aikavälin muutoksen keskeinen tekijä on koheesiopolitiikka, joka on EU:n tärkein investointipolitiikka, jolla autetaan alueita ja kaupungeja turvaamaan parempi tulevaisuus ja hyödyntämään niiden potentiaalia riippumatta siitä, ovatko ne kaupunki- tai maaseutualueita, keskus- tai syrjäseuduja, teollisuuskeskuksia tai jopa syrjäisimpiä alueita, kuten kotiseutuni Azorit. Kun suunnittelemme politiikkoja ja investointeja tulevaisuutta varten, kompassimme ei jää keneenkään eikä mihinkään.

Lopuksi kaikki muutokset, jotka ovat ihmislähtöisiä, edellyttävät ihmisten osallistumista. Paikallis- ja aluepäätäjillä on kansalaistensa taholta suurin luottamus, ja siksi voimme Euroopan unionin tulevaisuutta tarkastellessamme vain vahvistaa alueiden ja kuntien legitiimiä roolia EU:n rakenteessa, jotta siitä tulee tehokkaampaa, perusedullisempaa ja lähempänä kansalaisia.

Alueiden ja kuntien tilaa koskeva EU:n vuosikertomus 2023 on Euroopan alueiden komitean lippulaivajulkaisu, joka sisältää yhdessä IPSOSin kanssa laaditun alue- ja kuntabarometrin. Se kertoo tarinoita Euroopan paikallis- ja alueviranomaisten uskomattomasta vahvuudesta ja sitoutumisesta.

Haluan kiittää kaikkia tämän mietinnön osanottajia, ennen kaikkea kaikkia alue- ja paikallistason johtajia, jotka varmistavat, että Euroopan muodostavat kaikki ja kaikki.

Vasco Alves Cordeiro, Euroopan alueiden komitean puheenjohtaja

Päähkohdat ja suositukset

Alueet ja kunnat hallinnoivat kriisejä

Solidaarisuutta Ukrainalle

- I. *Jatketaan ja vahvistetaan tukea Ukrainalle tekemällä kumppanuuksia EU:n alueiden ja kuntien kanssa jälleenrakentamista ja uudistuksia varten.*

Venäjän sota Ukrainaa vastaan on aiheuttanut ennennäkemätöntä siirtymään joutuneiden ihmisten tulvaa, joka on vaikuttanut epätasaisesti EU:n kaupunkeihin ja alueisiin. EU:n alueet ja kunnat tarjoavat suoraa humanitaarista apua Ukrainan kaupungeille ja alueille ja kehittävät hankkeita ja kumppanuuksia auttaakseen niiden tulevaa jälleenrakentamista. Resursseiltaan pitkistä resursseista huolimatta paikallisviranomaiset keskittyivät paitsi hätätoimenpiteisiin (kuten vastaanottokeskuksiin, asumiseen ja kotiseudultaan siirtymään joutuneiden sairaanhoitoon) myös nyt kiinnittäen huomionsa pitkän aikavälin strategioihin, joilla edistetään neljän miljoonan ukrainalaisen pakolaisen sosioekonomista osallisuutta (kuten sosiaalihuolto, kielikoulutus ja työhönotto).

EU:n olisi hyödynnettävä alueidensa ja kuntiensä potentiaalia, valmiuksia ja asiantuntemusta Ukrainan jälleenrakentamisen, uudistusten ja Euroopan yhdentymisen ankkuroimiseksi ruohonjuuritasolle ja jatkettava hajauttamisen tukemista. Ukraina-välineestä myönnetään resursseja ja rahoitusta tätä tarkoitusta varten.

EU:n olisi lisättävä suoraa tukea kunnilleen ja alueilleen, jotta se voi hallita ukrainalaisten pakolaisten paikallista kotouttamista ja tarjota palveluja pääasiassa terveydenhuollon, koulutuksen ja työllisyyden aloilla. Ukraina-välineen paikallista ja alueellista osaa olisi kehitettävä EU:n aluepolitiikan hallintoperiaatteiden mukaisesti.

AK:n koordinoima Euroopan kuntien ja alueiden liitto Ukrainan jälleenrakentamista varten auttaa vahvistamaan paikallisia ja alueellisia valmiuksia Ukrainassa, tehostamaan vertaisyhteistyötä, auttamaan Ukrainan paikallisviranomaisia tutustumaan yhteisön sääntöön ja neuvomaan hallinnon hajauttamisprosessin täytäntöönpanossa.

[Ipsos-tutkimus: 45 prosenttia vastaajista, alueet ja kunnat voivat osallistua Ukrainan jälleenrakentamiseen]

Energiäkäänne

- II. *Varmistetaan monitasoinen lähestymistapa energiäkäänteeseen. Vain lisäämällä EU:n rahoitusta paikallis- ja aluehankkeilla voidaan lisätä ja parantaa niiden vaikutusta, jotta*

voidaan saavuttaa EU:n ilmastotavoitteet kentällä ja vahvistaa hyväksyntää vihreälle siirtymälle paikallisyhteisöissä.

Energiakriisi on koetellut ankarasti kaikkia alueita eri puolilla Eurooppaa, mutta se on ollut vieläkin vaikeampi alueilla ja kunnissa, joissa on muita heikommassa asemassa olevien ihmisten osuus köyhydessä tai köyhyysriskissä. 40 miljoonaa ihmistä ei pystynyt pitämään kotiaan lämpimänä vuonna 2022. Euroopan vihreän kehityksen ohjelman kunnianhimoiset tavoitteet edellyttävät tulevina vuosina ennennäkemättömiä muutoksia, joiden on tapahduttava suurelta osin paikallis- ja aluetasolla. Vaikutukset kohdistuivat myös alueisiin, joilla on energiantensiivisiä teollisuuslaitoksia, kuten perusmetalleja, kemikaaleja, ei-metallisia mineraaleja ja paperia. Energian hintojen noususta ja korkeasta inflaatiosta huolimatta paikallis- ja aluehallinnot ovat jatkaneet keskeisten palvelujen (kuten koulujen, sairaaloiden, hoitokotien ja julkisen liikenteen) tarjoamista, koska julkisten rakennusten lämmityksessä ja valaistuksessa on saavutettu merkittäviä energiansäästöjä, uusiutuvien energialähteiden käyttöönotto nopeutuu ja muiden yhteisöpalvelujen määrärahoja on leikattu.

EU:n olisi mukautettava energiasiirtymä paikallisiin tarpeisiin, rajoituksiin ja mahdollisuuksiin. Vain alhaalta ylöspäin suuntautuvan lähestymistavan avulla EU voi siirtyä energiakriisistä energiaomavaraisuuteen ja tarjota pitkän aikavälin vision EU:n alueille.

REPowerEU-aloitteen pohjalta EU:n olisi tarjottava alueille ja kunnille lisätukea ja -investointeja energiatehokkuuden parantamiseen, uusiutuvien energialähteiden käyttöönottoon, kiertotalouteen ja älykkäisiin verkkoihin, mikä edistäisi paikallista energiantuotantoa ja parantaisi EU:n energiaomavaraisuutta.

AK helpottaa paikallista energiasiirtymää vihreän kehityksen ohjelmaa paikallistasolla koskevan aloitteensa ja useiden kampanjoiden avulla, kuten EU:n kaupunginjohtajien energia- ja ilmastopimuksen ja Euroopan komission kanssa käynnistetyllä EU:n kaupunkien energiansäästösprintillä.

[Ipsos-tutkimus: 62 prosenttia vastaajista, heidän kaupunkinsa ja alueensa on toteuttanut toimenpiteitä energiankulutuksen vähentämiseksi]

Ilmastotoimet

- III. *Investoidaan merkittävästi ilmastonmuutokseen sopeutumiseen ja ilmastonmuutoksen hillitsemiseen paikkalähtöisellä strategialla, jolla säilytetään yhteenkuuluvuus ja selviytymiskyky eri alueilla ja kunnissa sekä ilmastonmuutoksen häiritsevien ja epäsymmetristen vaikutusten sekä biologisen monimuotoisuuden köyhtymisen vuoksi.*

Euroopan alueet ja kunnat maksavat yhä enemmän häiriöitä aiheuttavista helleaalloista, syvyyksistä, tulvista ja maastopaloista. Ilmastonmuutos syventää nykyistä eriarvoisuutta: Etelä- ja Itä-Eurooppa, Euroopan kaupungit, saaret, rannikkoalueet ja syrjäseutualueet kärsivät eniten väestön kuolonuhreista, elintärkeille infrastruktuureille aiheutuneista vahingoista sekä matkailun, teollisuusklustereiden ja maataloustuotannon häiriöistä. Suojellakseen alueitaan ilmastonmuutoksen haitallisilta vaikutuksilta EU:n olisi investoitava vuosittain noin 40 miljardia euroa, jos maapallon lämpötila pysyy 1,5 celsiusasteessa. Määrä nousisi 120 miljardiin euroon ja 200 miljardiin euroon vuodessa, jotta se mukautuisi 2 °C:n tai 3–4 celsiusasteen lämpötilan nousuun. Vain vahvemmat investoinnit ilmastonmuutokseen sopeutumiseen ja ilmastonmuutoksen hillitsemiseen voivat säilyttää yhteenkuuluvuuden EU:n ja jäsenvaltioiden välillä.

EU:n olisi lisättävä solidaarisuuttaan. Koheesiomekanismien avulla sen alueet ja kunnat voivat lisätä investointeja ilmastonmuutokseen sopeutumiseen ja selviytymiskykyyn ja estää heikoimmassa asemassa olevia alueita ja haavoittuvia yhteiskuntaryhmiä kärsimästä eniten.

Euroopan vihreän kehityksen ohjelmassa olisi otettava alueet ja kunnat vahvasti mukaan ilmastonutraaliuden saavuttamiseen ja ilmastonmuutokseen sopeutumiseen.

AK tekee yhteistyötä Euroopan komission yhteisen tutkimuskeskuksen kanssa edistääkseen haavoittuvuuden hallintapaneelin käyttöä, jossa määritellään alueelliset haavoittuvuudet ja valmiudet käsitellä katastrofeja, myös ilmastonmuutokseen liittyviä riskejä.

[Ipsos-tutkimus: 51 prosentilla vastaajista, alueilla ja kunnissa olisi oltava enemmän sananvaltaa ilmastokriisiä ja ympäristöä koskevassa EU:n päätöksenteossa.]

Elintarviketurvallisuus

- IV. *Tuetaan kestävää paikallista maataloutta ja tehdään yhteistyötä paikallis- ja alueviranomaisten kanssa eurooppalaisten elintarvikejärjestelmien häiriönsietokyvyn ja kestävyysparantamiseksi.*

Venäjänsota Ukrainaa vastaan on häirinnyt merkittävästi Euroopan maataloutta kokonaisuudessaan. Suurin vaikutus on tuntunut Bulgarian, Unkarin, Puolan, Romanian ja Slovakian alueilla, ja kaikkien Euroopassa asuvien hyllyjen hinnat ovat nousseet. Lisäksi kuivuus, vesipula ja muut äärimmäiset ilmastoilmiöt vähentävät merkittävästi maatalouden tuottoja monilla alueilla ja ulottuvat koko EU:hun. Paikallis- ja alueviranomaiset joutuvat kohtaamaan ruokaköyhyyden sosiaalisen hätätilanteen paikallisyhteisöissään. yli 32,5 miljoonalla eurooppalaisella ei ole varaa kunnolliseen ateriaan joka toinen päivä.

EU:n olisi investoitava kestäväan paikalliseen maataloustuotantoon ja lyhennettävä toimitusketjujaan. Sen olisi suosittava paikallisia tuotteita, hankittava kestävästi ja siirryttävä kohti kestäviä elintarvikejärjestelmiä.

EU:n olisi myös tehostettava koordinoitua ja investointejaan, jotta alueita autetaan torjumaan syväytymistä ja hallitsemaan veden niukkuutta hyödyntämällä nykyisiä alueellisia kokemuksia kulutuksen vähentämisestä, lisäämällä uudelleenkäyttöä ja torjumalla jätevesiä.

AK on käynnistänyt EU:n luomupalkinnon yhdessä Euroopan komission kanssa edistääkseen kestävästä paikallista tuotantoa EU:n alueilla.

Alueet ja kunnat kestävän kehityksen ja yhteenkuuluvuuden toimijoina

Euroopan vihreän kehityksen ohjelma ja kestävän kehityksen tavoitteet

V. *Lisätään tukea Euroopan vihreän kehityksen ohjelman ja kestävän kehityksen tavoitteiden täytäntöönpanoon paikallis- ja aluetasolla.*

Ilman Euroopan alueiden ja kuntien sitoutumista kestävän kehityksen tavoitteissa asetetuista 169 tavoitteesta 105:tä ei saavuteta vuoteen 2030 mennessä, kuten köyhyyden vähentäminen ja paikallisten infrastruktuurien viherryttäminen. Alueet ja kunnat seuraavat enenevässä määrin edistymistään toteuttamalla vapaaehtoisia paikallisia arviointeja, ja ne yhdistävät voimansa esimerkiksi URBACT Cities for Sustainable Governance -verkoston ja kaupunginjohtajien energia- ja ilmastopimuksen kaltaisissa aloitteissa. Niillä ei kuitenkaan usein ole taloudellisia resursseja ja teknisiä valmiuksia kestävän kehityksen tavoitteiden toteuttamiseksi ja investointien suunnittelemiseksi vihreän kehityksen ohjelman toimenpiteisiin. Tämä uhkaa syventää nykyisiä eroja eturintamassa olevien alueiden tai kaupunkien ja niiden alueiden tai kaupunkien välillä, joilla on jo edessään taloudellisia haasteita teknologisen ja väestörakenteen muutoksen vuoksi.

EU:n olisi tarjottava alueille ja kaupungeille johdonmukainen ja vakiintunut kestävän kehityksen kehys, joka vastaa maailmanlaajuisia ilmasto- ja kestävyysohjelmia. Siinä olisi otettava huomioon alueiden ja kuntien kohtaamat muutoshaasteet, jotta täytäntöönpano vastaisi paremmin paikallisia realiteetteja.

EU:n toimielinten on toimittava yhdessä kaikkien hallintotasojen kanssa rahoitusvajeiden korjaamiseksi tarjoamalla suoraa rahoitusta ja konkreettista ohjausta, ottamalla käyttöön vihreä budjetointi ja kytkemällä EU:n vihreän kehityksen ohjelma paremmin EU:n talouden ohjausjärjestelmään.

AK:n vihreän kehityksen ohjelmaa paikallistasolla koskeva aloite sisältää joukon viestintä- ja osallistamisvälineitä vihreän siirtymän nopeuttamiseksi paikallis- ja aluetasolla. Sen avulla alueet ja kunnat voivat vaihtaa vihreän kehityksen ohjelman täytäntöönpanoa koskevia parhaita käytäntöjä ja antaa siitä asiantuntijapalautetta.

[Vihreän kehityksen ohjelman tulevaisuus: tilannekatsaus ja AK:n kyselytutkimus: 45 prosenttia vastaajista totesi, että heidän kaupunkinsa tai alueensa on asettanut ilmastoneutraaliustavoitteen vuoteen 2050 mennessä, mikä osoittaa, että he haluavat ylittää EU:n laajemman tavoitteen]

Vihreä ja digitaalinen siirtymä

VI. *Vapautetaan investointeja vihreään ja digitaaliseen siirtymään, tuetaan ihmisiä ja vähennetään eriarvoisuutta ja edistetään samalla Euroopan alueiden teollisuuden kilpailukykyä.*

Vihreä siirtymä ja digitaalinen siirtymä lisäävät sekä kustannuksia että riskejä ja asettavat monille Euroopan alueille eksistentiaalisia haasteita. Energian hintojen nousu ja ulkomaiset paikkalähtöiset teollisuuspolitiikat uhkaavat pahentaa tilannetta. Samaan aikaan kotitaloudet kärsivät inflaatiosta, ja eri puolilla Eurooppaa vallitsee edelleen voimakas eriarvoisuus. Lähes 50 prosenttia alueista ja kaupungeista on joutunut perustamaan ruokapankkeja ja elintarvikkeiden jakeluohjelmia. Vihreän ja digitaalisen siirtymän jatkuessa on tärkeää, että Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin tavoitteet, jotka liittyvät työllisyyteen, koulutukseen sekä köyhyyden ja sosiaalisen syrjäytymisen torjuntaan, ovat edelleen keskeisiä. Valtiotasoa alemmat hallintotasot vastaavat merkittävästä osasta koulutukseen ja osaamiseen liittyviä kokonaismenoja. Siksi niillä on keskeinen rooli sosioekonomisten haasteiden ratkaisemisessa kiinnittäen erityistä huomiota kehitysloukkuihin. Koska 41:ää aluetta pidetään itse asiassa kaikkein haavoittuvimpina vihreän siirtymän ja digitaalisen siirtymän vuoksi, alueet ja kunnat etsivät keinoja varmistaa selviytymiskykynsä ja kilpailukykyä hyväksymällä uusia strategioita, kehittämällä asiantuntemusta, tarjoamalla keinoja taitojen parantamiseen ja muodostamalla liittoutumia, joilla ne saavat äänensä kuuluviin. Myös Euroopan alueet ja kunnat tuntevat yhä enemmän digitaalisten uhkien seuraukset suoraan: ne ovat kyberhyökkäysten ja kriittisten julkisten palvelujen tilapäisen sulkemisen kohteena. Monilla niistä ei kuitenkaan ole riittäviä taloudellisia resursseja ja organisatorisia valmiuksia digitaalisen häiriönsietokyvyn rakentamiseksi ja taloudellisten ekosysteemien parantamiseksi.

EU:n olisi edelleen edistettävä paikallista näkökulmaa osaamisen kehittämisessä.

Alueiden komitea olisi kutsuttava kriittisiä raaka-aineita koskevalla lailla ja Net-Zero-teollisuuslailla perustettujen hallinto- ja valvontaelinten jäseniksi, koska alueilla ja kunnilla on tärkeä rooli strategisten hankkeiden yhteiskunnallisen hyväksynnän varmistamisessa sekä muutos- ja investointivälineiden määrittämisessä.

EU:n on tehostettava toimiaan järjestämällä tiedotuskampanjoita paikallisiin ja alueellisiin infrastruktuureihin kohdistuvista kyberuhkista.

[Ipsos-tutkimus: 52 prosentilla vastaajista, alueilla ja kunnissa olisi oltava enemmän sananvaltaa EU:n päätöksenteossa talouden, sosiaalisen oikeudenmukaisuuden ja työpaikkojen vahvistamisen osalta.]

Koheesiopolitiikan tulevaisuus

VII. *Uudistetaan koheesiopolitiikkaa missio- ja paikkalähtöisellä lähestymistavalla soveltamalla periaatetta ”ei haittaa koheesiolle” kaikissa politiikoissa.*

Sisämarkkinoiden ansiosta EU:n BKT on 9 prosenttia suurempi kuin ilman sitä. EU:n sisäinen kauppa on tukenut 56 miljoonan työpaikan luomista viimeisten 30 vuoden aikana. Vaurautta ei kuitenkaan jaeta oikeudenmukaisesti EU:n ydinalueiden ja reuna-alueiden kesken. Covid-19-pandemia ja Venäjän sota Ukrainaa vastaan ovat tehneet syrjäisten alueiden kuromisesta kiinni muuhun EU:hun entistäkin haastavampaa. Koheesiopolitiikalla pitkän aikavälin investoinneilla edistetään sisämarkkinoiden toimivuutta ja kavennetaan alueiden välisiä kehityseroja tarjoamalla niille sosiaalisia resursseja ja infrastruktuureja. Alueelliset erot ovat kuitenkin edelleen suuria. Koheesiopolitiikan tulevaisuus on suunniteltava osallistavaksi strategiaksi, johon osallistuvat kaikki ihmiset ja sidosryhmät kaikilla tasoilla ja jolla puututaan politiikan nykyiseen hajanaisuuteen ja monimutkaisuuteen useissa rahastoissa.

EU:n on kehitettävä edelleen vahvaa paikkalähtöistä koheesiopolitiikkaa, jossa on missiolähestymistapa, joka voi auttaa kaikkia EU:n paikkoja ja ihmisiä. Sen on sovellettava periaatetta ”ei haittaa koheesiota” kaikissa EU:n politiikoissa ja aloitteissa tekemällä kattavia alueellisten vaikutusten arviointeja.

AK:n perustama koheesioallianssi toimii keskustelu- ja vaihtoforumina, jossa EU:n toimielimet ovat yhteydessä kuntiin ja alueisiin.

[Ipsos-tutkimus: 59 prosenttia vastaajista on tietoinen koheesiopolitiikan varoista]

Maaseudun toimintasuunnitelma

VIII. *Maaseutualueita koskevan pitkän aikavälin lähestymistavan on annettava niille investoinnit vihreään ja digitaaliseen siirtymään, jotta väestökatoa voidaan torjua tehokkaasti ja houkutella nuoria lahjakkuuksia.*

Vuoteen 2033 mennessä arviolta 30 miljoonaa ihmistä on lähtenyt Euroopan maaseudulta. Tämä vastaa Romanian, Bulgarian ja Liettuan yhteenlaskettua väkilukua. Maaseutualueilla on esteitä, jotka uhkaavat niiden kasvua, ja EU:n tavoitteet ilmastoneutraaliuden saavuttamiseksi. Nuoret ja perheet poistuvat maaseudulta palvelujen, kuten koulujen, sairaaloiden, julkisen liikenteen ja digitaalisten yhteyksien, puutteen vuoksi. Nuorten jatkuva maastamuutto johtaa työvoiman vähenemiseen, paikallisväestön ikääntymiseen sekä köyhtymiseen ja sosiaaliseen syrjäytymiseen. EU:n väestöstä 16 prosenttia asuu niin kutsutuilla lahjakkuuden kehittämisloukun alueilla. Aikuiskoulutusmahdollisuudet ovat paljon heikommat alueilla, jotka kärsivät lahjakkuuksien kehittämisloukusta (5,6 prosenttia verrattuna EU:n keskiarvoon, joka on 10 prosenttia). Alue- ja paikallisviranomaiset osallistuvat aktiivisesti yhdennettyjen maaseudun kehittämisaloitteiden, kuten paikallisten koulutushankkeiden, sekä

maaseutukyliä liikkuvuuskonseptien ja naisille tarkoitettujen vihreiden yrittäjyysohjelmien laatimiseen ja toteuttamiseen.

EU:n olisi investoitava enemmän maaseutualueisiin, koska ne edistävät merkittävästi sen vihreää siirtymää uusiutuvan energian tuotannon, kestävä elintarvikkeiden ja luonnonsuojelun kaltaisilla aloilla.

Koheesiolitiikan seuraavan sukupolven ohjelmien ja elpymis- ja palautumissuunnitelmien olisi edistettävä investointeja ja uudistuksia, joilla vähennetään lahjakkuuksien kehittämisloukkuja EU:n alueilla, monipuolistetaan nuorten talousnäkymiä ja varmistetaan maaseutuyhteisöjen taloudellinen ja sosiaalinen hyvinvointi.

AK osallistuu aktiivisesti maaseutusopimukseen, joka tarjoaa kaikille hallintotasoille ja kansalaisyhteiskunnalle foorumin, jossa voidaan vaihtaa tietoa maaseutualueiden tarpeista ja mahdollisuuksista.

Alueet ja kunnat muovaavat Euroopan tulevaisuutta

Eurooppalainen demokratia

IX. EU:n on hyödynnettävä kansalaisten luottamusta alue- ja paikallisedustajiin vahvistaakseen eurooppalaista demokratiaa paremmin ja laajemmin.

Euroopan unionissa 1,2 miljoonalla kansalaisella on vaaleilla valittu paikallis- tai aluetason valtuutus. Ne ovat eurooppalaisen demokratian ruohonjuuritaso. Jäsenvaltioiden paikallis- ja alueviranomaiset ovat luottavaisempia kuin kansalliset hallitukset, ja useimmissa maissa niihin luotetaan enemmän kuin EU:n toimielimiin. Kasvava tyytymättömyys alueilla ja kunnissa uhkaa yleistä sosiaalista yhteenkuuluvuutta EU:ssa. Tämän vuoksi on entistäkin tärkeämpää mukauttaa kuntia ja alueita koskevia EU:n ohjelmia EU:n eri alueiden erityistarpeisiin ja niiden tarpeisiin. Tätä varten paikallis- ja alueviranomaisilla on oltava enemmän sananvaltaa EU:n politiikkojen muotoilussa. Valtiotasoa alempien hallintotasojen tiiviimpi osallistuminen auttaisi tekemään EU:n politiikoista paremmin ymmärrettäviä ja kansalaisten hyväksymiä.

EU:n olisi edistettävä eurooppalaisen demokratian ja hallinnon monitasoista ulottuvuutta ja otettava paikallis- ja aluetason poliitikot järjestelmällisesti mukaan EU:n lainsäädäntöprosessiin ja seurattava siten Euroopan tulevaisuutta käsittelevän konferenssin tuloksia.

Kesäkuussa 2024 pidettävät Euroopan parlamentin vaalit ovat eurooppalaisen demokratian testi. Tässä yhteydessä EU:n toimielinten olisi lisättävä yhteistyötään alueiden ja kuntien kanssa luottamuksen lisäämiseksi ja äänestysaktiivisuuden lisäämiseksi varmistaen samalla, että niiden ääni kuuluu seuraavien poliittisten painopisteiden määrittelyssä.

Nuorten päättäjien ohjelmasta ja AK:n perustamasta paikallis- ja aluevaltuutettujen verkostosta voidaan tukea edelleen paikallis- ja aluetason vaaleilla valittuja edustajia ja vahvistaa siltä EU:n ja paikallisyhteisöjen välillä. Paikallis- ja alueviranomaiset ovat myös keskeisiä kumppaneita EU-hankkeeseen kuulumisen tunteen lisäämiseksi EU:n periaatteiden ja arvojen pohjalta.

[Ipsos-tutkimus: 91 prosentilla vastaajista on tärkeää lisätä alueiden ja paikallisviranomaisten vaikutusvaltaa kansallisessa päätöksenteossa.]

Euroopan unionin laajentuminen

X. Paikallis- ja alueviranomaiset sekä niiden kokemukset ja verkostot otetaan mukaan valmistautumaan seuraavaan laajentumisaaltoon.

Venäjän sota Ukrainaa vastaan on nostanut EU:n laajentumispolitiikan poliittiselle asialistalle ja korostanut, että on tärkeää varmistaa vakaus EU:n naapurialueilla sekä itäisillä että eteläisillä rajoilla tehostamalla rajatylittävää yhteistyötä. Ehdokasmaiden alueilla ja kaupungeilla on keskeinen rooli

kansalaisten osallistamisessa liittymisprosessiin, eurooppalaisten arvojen vahvistamisessa ja Euroopan yhdentymisen edistämiseksi.

Euroopan alueet ja kunnat voivat jakaa omia kokemuksiaan liittymisestä ja tukea mahdollisten uusien tulokkaiden valmiuksien kehittämistä eri muodoissa, kuten neuvoo-antavat sekakomiteat, työryhmät, itäisen kumppanuuden alue- ja paikallisviranomaisten konferenssi (CORLEAP), Euro-Välimeri-alueen alue- ja paikallisedustajien kokous (ARLEM) tai teknisen avun ja tiedonvaihdon (TAIEX) vertaisväline. CORLEAP pyrkii tällä hetkellä kahteen tavoitteeseen, jotka koskevat monenvälisen yhteistyön tarjoamista paikallis- ja aluetasolla itäisen kumppanuuden puitteissa ja uusien EU:n ehdokasmaiden auttamista niiden pyrkiessä kohti EU:ta.

Lisäksi naapurimaiden kanssa toteutettavat rajatylittävät yhteistyöohjelmat (erityisesti Interreg IPA CBC -ohjelmien kautta) ovat olleet ratkaisevan tärkeitä luottamuksen rakentamiseksi ja asiantuntemuksen kehittämiseksi naapurimaissa sijaitsevilla paikallis- ja alueviranomaisilla niiden valmistautuessa liittymään EU:hun.

Tämä helpottaa valmiuksien kehittämistä ja lisää ymmärrystä EU:n politiikoista ja lainsäädännöstä.

Euroopan alueet ja kunnat voivat olla täysipainoisesti osa EU:n laajentumisprosessia edistämällä monenvälisiä yhteistyömuotoja ja tarjoamalla käytännön tukea EU:n ehdokasmaiden paikallis- ja alueviranomaisille.

Aiemmat laajentumiskierrokset ovat osoittaneet, että paikallis- ja alueviranomaisten hajauttaminen ja osallistuminen EU-jäsenyyden valmisteluun on avain menestykseen.

AK kannattaa rajat ylittävän yhteistyön vahvistamista naapurialueiden paikallis- ja alueviranomaisten kanssa ja osallistuu TAIEXin edistämiseen neuvoo-antavien sekakomiteoiden ja työryhmien sekä ARLEMin ja CORLEAPin kautta, ja sillä on erityinen tehtävä auttaa laajentumismaiden paikallis- ja alueviranomaisia valmistautumaan EU:n säännösten täytäntöönpanoon. AK keskittää laajentumistyönsä käytännön valmiuksien kehittämiseen ja on laajentanut nuorten päättäjien ohjelmaa (YEP) ehdokasmaihin.

1

Jatketaan ja vahvistetaan Ukrainalle annettavaa tukea tekemällä yhteistyötä EU:n alueiden ja kuntien kanssa jälleenrakentamisen ja uudistamisen edistämiseksi.

2

Varmistetaan monitasoiseen hallintoon perustuva lähestymistapa energiasiirtymässä. Paikallis- ja aluetason hankkeiden vaikutusta voidaan lisätä ja parantaa vain lisäämällä EU:n rahoitusta, jotta voidaan saavuttaa EU:n ilmastotavoitteet paikan päällä ja vahvistaa vihreän siirtymän hyväksyntää paikallisyhteisöissä.

3

Investoidaan merkittävästi ilmastonmuutokseen sopeutumiseen ja muutoksen hillitsemiseen paikallälähtöisen strategian avulla, jotta voidaan säilyttää alueiden ja kuntien yhteenkuuluvuus ja selviytymiskyky myös ilmastonmuutoksen haitallisia ja epäsymmetrisiä vaikutuksia sekä biologisen monimuotoisuuden heikentymistä ajatellen.

4

Tuetaan paikallisen maatalouden kestävyyttä ja tehdään yhteistyötä paikallis- ja alueviranomaisten kanssa Euroopan elintarvikejärjestelmien häiriönsietokyvyn ja kestävyuden parantamiseksi.

5

Lisätään tukea Euroopan vihreän kehityksen ohjelman ja kestävän kehityksen tavoitteiden toteuttamiseksi paikallis- ja aluetasolla.

6

Investoidaan vihreään ja digitaaliseen siirtymään tukemalla ihmisiä ja vähentämällä eriarvoisuutta samalla kun edistetään Euroopan alueiden teollisuuden kilpailukykyä.

7

Uudistetaan koheesiopolitiikkaa tehtäväperusteisella ja paikallälähtöisellä toimintatavalla ja sovelletaan koheesioon kohdistuvien haittavaikutusten välttämisen periaatetta kaikkiin politiikkoihin.

8

Maaseutualueita koskeva pitkän aikavälin lähestymistapa edellyttää investointeja niiden vihreään siirtymään ja digitalisaatioon, jotta ne voivat torjua tehokkaasti väestökatoa ja houkutella nuoria lahjakkuuksia.

9

EU:n on hyödynnettävä kansalaisten luottamusta alue- ja paikallisedustajia kohtaan eurooppalaisen demokratian vahvistamiseksi entisestään.

10

Paikallis- ja alueviranomaiset on kokemuksensa ja verkostojensa vuoksi otettava mukaan seuraavan laajentumiskierroksen valmisteluun.

I luku – Alueet ja kunnat hallinnoivat kriisejä

Monitahoiset kriisit vaikuttavat Euroopan unioniin. Venäjän Ukrainaa vastaan käymästä sodasta ja sen vaikutuksista energia-, ilmasto- ja elintarvikekriiseihin, sosiaaliseen eriarvoisuuteen ja covid-19-pandemian kestäviin seurauksiin alueet ja kunnat ovat eturintamassa, ja ne vastaavat kansalaisten kohtaamiin lukuisiin haasteisiin.

Euroopan unioni joutuu koetukselle ja kestää sen niin kauan kuin se jatkaa uusien yhteisten solidaarisuuden ja selviytymiskyvyn välineiden kehittämistä alueidensa ja kansalaistensa tukemiseksi.

A. Ukraina: Kotiseudultaan siirtymään joutuneet ihmiset, kestävä jälleenrakennus, tie EU:hun yhdentymiseen

Venäjän sota Ukrainaa vastaan on aiheuttanut ennennäkemätöntä siirtymään joutuneiden ihmisten tulvaa, mikä on vaikuttanut epätasaisesti EU:n alueisiin ja kuntiin. Monista vaikeuksista huolimatta paikallis- ja aluehallinnot ovat toteuttaneet onnistuneita toimenpiteitä ottaakseen vastaan kotiseudultaan siirtymään joutuneita ukrainalaisia ja samalla aktivoivat paikallisväestön solidaarisuutta. Painopiste on nyt siirtymässä hätätoimenpiteistä pidemmän aikavälin sosioekonomista osallisuutta edistäviin strategioihin. Mitkä alueet ovat eturintamassa edistettäessä kotiseudultaan siirtymään joutuneiden ukrainalaisten integroitumista paikallisesti? Miten paikallishallinnon solidaarisuus voi auttaa Ukrainaa toipumaan sodasta ja rakentamaan parempaa tulevaisuutta kansalleen?

EU:n ja Ukrainan alueet ja kunnat ovat vakuuttuneita siitä, että niillä on aktiivinen rooli Ukrainan jälleenrakentamisessa. Ne kehittävät jo tätä tarkoitusta varten alueiden komitean (AK) perustaman Euroopan kuntien ja alueiden liiton (AK) kaltaisia verkostoja, jotka kokoavat yhteen EU:n ja Ukrainan paikallis- ja alueviranomaiset.

Ukrainan yhdentyminen EU:hun kulkee käsi kädessä sen jälleenrakentamisen kanssa. Ukrainan paikallis- ja alueviranomaisten on valmistauduttava EU-jäsenyyteen ja ne tarvitsevat tukea EU:n kollegoilta. AK tekee oman osuutensa valmiuksien kehittämistä koskevien aloitteiden avulla.

Sen jälkeen, mikä oli historiallisesti voimakkain konfliktien aiheuttama muuttoliike EU:hun, monet alueet ja kunnat ovat nyt siirtymässä kriisitilasta kestävien strategioiden kehittämiseen Ukrainan kansalaisten kotouttamiseksi EU:ssa. Useimmat ukrainalaiset, jotka saavat tilapäistä suojelua Euroopan unionissa (3,5 miljoonaa EU:sta yhteensä 4 miljoonaa) saapuivat ja rekisteröityivät ensimmäisten kolmen kuukauden aikana Venäjän 24. helmikuuta 2022 tapahtuneen hyökkäyksen jälkeen. Vuoden 2022 jälkipuoliskolla ja koko vuoden 2023 ajan kunnat ja alueet alkoivat siirtyä hätäavusta jäseneltyjen ja kestävien kotouttamisstrategioiden kehittämiseen, joilla pyritään parantamaan siirtymään joutuneiden ukrainalaisten sosioekonomista osallisuutta.⁵

88 prosenttia alueista ja kunnista on toteuttanut konkreettisia toimia vastatakseen Ukrainan sodan aiheuttamaan hätätilaan kaupungissaan tai alueellaan, ja niillä on edelleen yhdessä paikallisyhteisöjen kanssa keskeinen rooli kotiseudultaan siirtymään joutuneiden ukrainalaisten tukemisessa. Noin puolet alueiden ja kaupunkien viranomaisista on perustanut vastaanottokeskuksia ja tarjonnut asuntoja siirtymään joutuneille ja yli kolmannes on varmistanut sosiaalihuollon ja sairaanhoidon saatavuuden (33 %). 21 prosenttia on luonut mahdollisuuksia ja tiloja erityisesti kotiseudultaan siirtymään joutuneille lapsille, ja 13 prosenttia on toteuttanut toimenpiteitä

¹ Lisätietoja: Wilfred Martens Centre for European Studies, [Cross-Border Movements Vertailtu: Muuttoliike Ukrainasta ja Ukrainaan historiallisessa vertailussa muihin konfliktien aiheuttamiin tilanteisiin](https://www.oecd.org/newsroom/russia-s-war-of-aggression-against-ukraine-generates-historic-migration-flows.htm), helmikuu 2023 ja <https://www.oecd.org/newsroom/russia-s-war-of-aggression-against-ukraine-generates-historic-migration-flows.htm>.

² Tilapäisen suojelun avustukset, jotka perustuvat [neuvoston täytäntöönpanopäätökseen 2022/382](https://www.oecd.org/newsroom/russia-s-war-of-aggression-against-ukraine-generates-historic-migration-flows.htm), Mach 2022. Tämän suojan saajiin viitataan myöhemmin tässä asiakirjassa yleistermillä ”pakolaiset”.

³ YK:n pakolaisasiain päävaltuutettu, [Ukraina: Flash-päivitys#18](https://www.oecd.org/newsroom/russia-s-war-of-aggression-against-ukraine-generates-historic-migration-flows.htm), 24. kesäkuuta 2022.

⁴ Eurostat, [Ukrainasta pakenevien henkilöiden tilapäinen suojele](https://www.oecd.org/newsroom/russia-s-war-of-aggression-against-ukraine-generates-historic-migration-flows.htm), elokuu 2023.

⁵ Ks. [esimerkiksi alueiden komitean perustaman maahanmuuttajien kotouttamista edistävän kuntien ja](https://www.oecd.org/newsroom/russia-s-war-of-aggression-against-ukraine-generates-historic-migration-flows.htm) alueiden verkoston toimet, kuten konferenssit [maahanmuuttajien terveydenhuollon saatavuudesta: hätätoimista kestäviin ratkaisuihin ja alueiden ja kuntien vaikutusmahdollisuuksien lisäämiseen maahanmuuttajien kotouttamisessa](https://www.oecd.org/newsroom/russia-s-war-of-aggression-against-ukraine-generates-historic-migration-flows.htm).

lieventääkseen sodan taloudellisia ja sosiaalisia vaikutuksia heikoimmassa asemassa oleviin sekä lieventääkseen energian hintojen nousun vaikutuksia kansalaisiin ja yrityksiin. Yli kolmannes (35 prosenttia) on myös toteuttanut symbolisia tukitoimia Ukrainalle. Sen lisäksi, että suurin osa alueista ja kaupungeista (60 prosenttia) tukee Ukrainaa täysin Venäjän hyökkääjää vastaan, se on vakuuttunut siitä, että ukrainalaisten läsnäololla olisi myönteisiä demografisia ja taloudellisia seurauksia (54 prosenttia).⁶

Koska suurin osa rekisteröidyistä ukrainalaisista tilapäistä suojelua saavista henkilöistä on naisia ja lapsia,⁷ monet alueet ja kaupungit tarjoavat myös räätälöityjä tuki-, koulutus- ja kotouttamispalveluja. Yli 56 prosenttia alueista ja kaupungeista antaa erityistä tukea Ukrainasta tuleville naisille lastenhoidon muodossa. Seuraavaksi tulevat asuminen (55 prosenttia), työpaikkakoulutus (52 prosenttia), psykologinen apu (lähes 48 prosenttia), terveydenhuolto (46 prosenttia) ja liikenne (45 prosenttia).⁸ Noin 44 prosenttia ei kuitenkaan tarjoa erityistä tukea, joka olisi räätälöity Ukrainan kotiseudultaan siirtymään joutuneille naisille, mikä on ongelma, johon on puuttettava, jotta voidaan tukea heitä ja varmistaa asianmukaiset olosuhteet heidän sosioekonomiselle integroitumiselleen.⁹ Erinomainen esimerkki nopeasta kotoutumisesta ja todistus ukrainalaisten naisten vahvuudesta ja päättäväisyydestä tulee Puolasta, jossa hallituksen luvut vahvistavat, että 60–70 prosenttia oli löytänyt vakituisen työpaikan viime vuoden loppuun mennessä.¹⁰

Vaikka solidaarisuus Ukrainasta tulevia ihmisiä kohtaan on ollut yksiselitteistä kaikkialla EU:ssa, tämän ennennäkemättömän kriisin alueelliset vaikutukset vaikuttavat pääasiassa vain kolmen jäsenvaltion alueisiin ja kuntiin. Tämä johtuu useista tekijöistä, kuten kaupunki- ja suurkaupunkialueiden keskittymisestä, eräillä alueilla sijaitsevista suurista siirtolaisista, ukrainalaisten¹¹ viisumivapaasta matkustamisesta EU:hun ja tilapäistä suojelua koskevan direktiivin mukaisesta nopeasta suojelusta, jotka kaikki ovat edistäneet erittäin hajautettua vastaanottoa prosessia.

Suurin osa TPD:n nojalla rekisteröidyistä ukrainalaisista asuu Saksan, Puolan ja Tšekin alueilla,¹² ja juuri näissä maissa kymmenen eniten rekisteröityneitä alueita sijaitsevat: Nordrhein-Westfalen (Saksa), Mazowieckie (Puola), Bayern (Saksa), Baden-Württemberg (Saksa), Niedersachsen (Saksa), Dolnośląskie (Puola), Śląskie (Puola), Małopolskie (Puola), Wielkopolskie (Puola) ja Praha (Tšekki). Romaniassa, Espanjassa, Italiassa, Slovakiassa ja Itävallassa on myös alueita, joilla rekisteröintien määrä on yli 20000 aluetta kohti (ks. kartta jäljempänä). Ukrainalaisten osuus paikallisväestöstä on kuitenkin suurin Tšekissä, Puolassa ja Virossa.¹³

⁶ Alueiden komitea, Taloudellisen yhteistyön ja kehityksen järjestö, Eurochambresin tutkimustulokset, jotka esiteltiin [CIVEX-valiokunnan kokouksessa 18.4.2023](#) ja EU:n [alueiden viikon työpajassa](#).

⁷ [Huhtikuuta 2023: lähes 4 miljoonaa EU:n tilapäistä suojelua – Tuotteet Eurostat News – Eurostat \(europa.eu\)](#)

⁸ Alueiden komitea, Taloudellisen yhteistyön ja kehityksen järjestö, Eurochambresin tutkimustulokset, jotka esiteltiin [CIVEX-valiokunnan kokouksessa 18.4.2023](#) ja EU:n [alueiden viikon työpajassa](#).

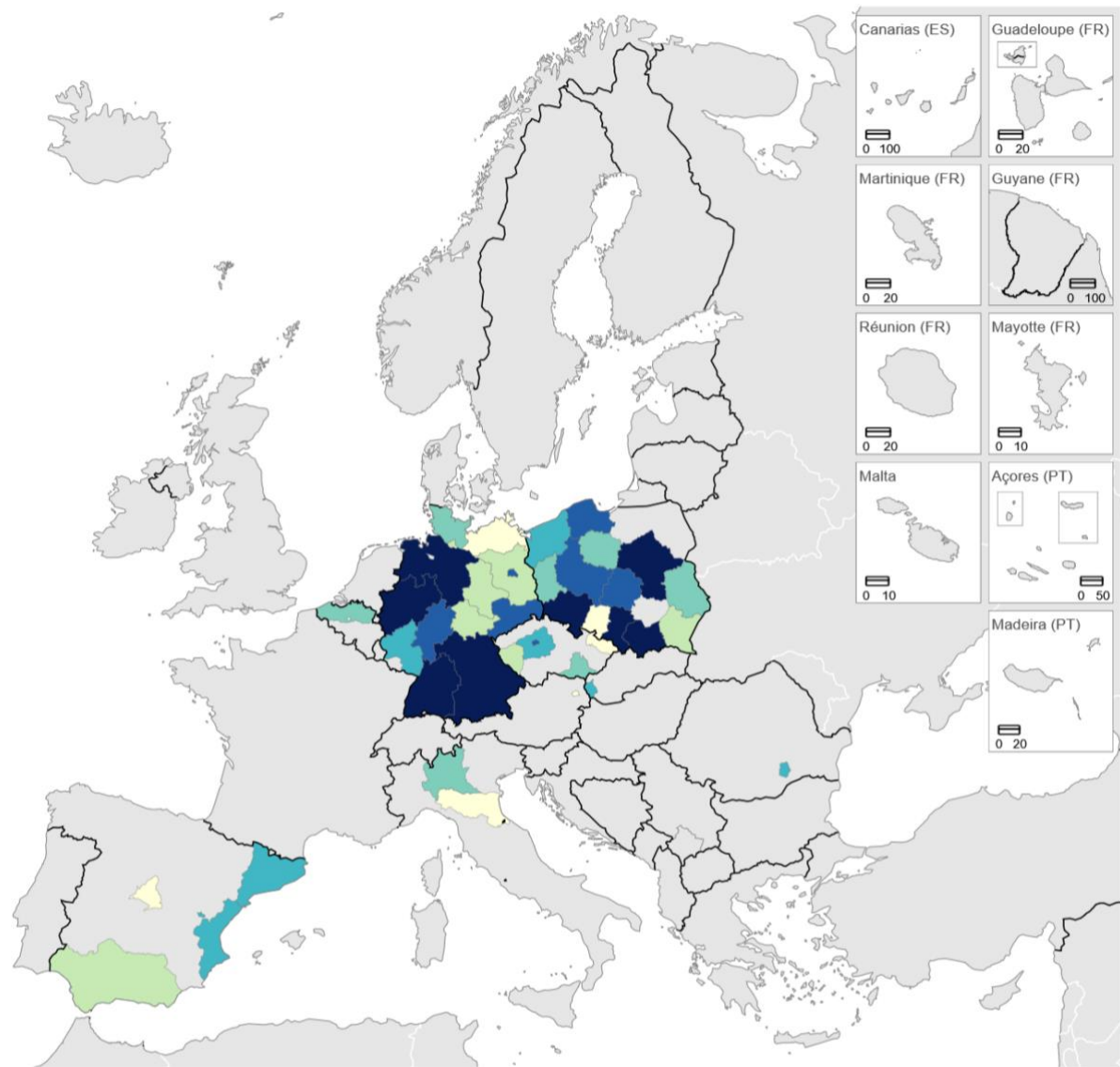
⁹ Sama kuin edellä.

¹⁰ <https://www.ft.com/content/f7ab2cf3-ac3a-4d90-93b4-10ef51c07159>.

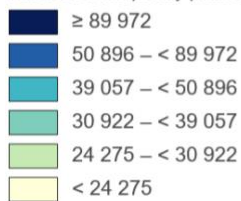
¹¹ [Eurostatin mukaan Ukrainan kansalaisuus oli vuoden 2021 lopussa](#) kolmanneksi yleisin EU:n ulkopuolisen maan kansalaisuus EU:ssa myönnettyjen oleskelulupien kokonaismäärässä ja oleskeluluvissa Marokon ja Turkin kansalaisten jälkeen.

¹² Kansallisella tasolla eniten TPD:n nojalla rekisteröityjä ukrainalaisia on Saksassa (1090235), Puolassa (995035) ja Tšekissä (331850); ks. <https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-eurostat-news/w/ddn-20230609-1>.

¹³ Verrattuna kunkin EU:n jäsenvaltion väkilukuun havaittiin eniten tilapäistä suojelua saavia henkilöitä tuhatta kohden Tšekissä (31,6/1000), Puolassa ja Virossa (molemmat 26,4), Liettuassa (24,5), Bulgariassa (22,7) ja Latviassa (21,2). ks. <https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-eurostat-news/w/ddn-20230609-1>.

Number of temporary protection registration

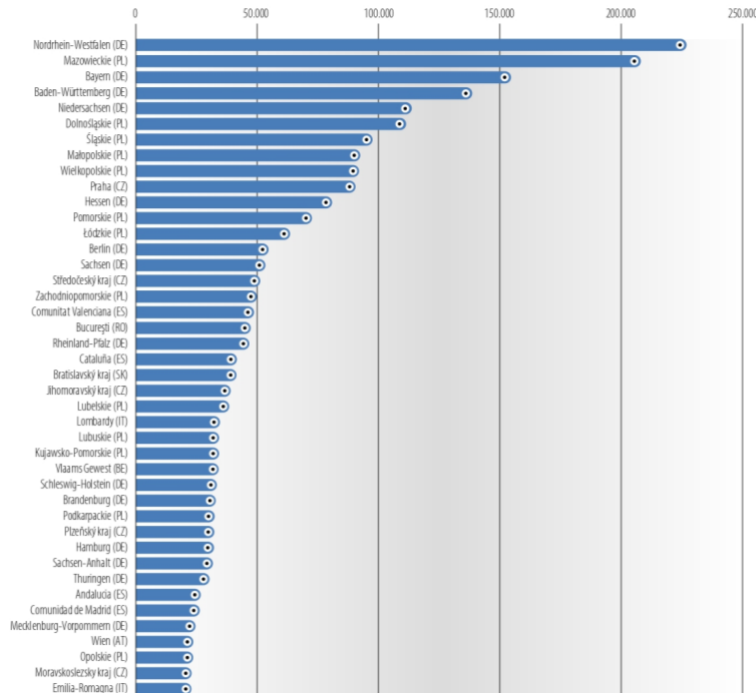
Administrative boundaries: © EuroGeographics © UN-FAO © Turkstat
Cartography: Eurostat – IMAGE, 08/2023

Kaavio 1 – NUTS 2 -alueet, joilla on yli 20000 aktiivista rekisteröintiä tilapäistä suojelua varten (Ukrainan kansalaiset)

Lähde – UNHCR, Mediendienst Integration, ibz, Minv, La Moncloa, Österreichischer Integrationsfonds¹⁴

Huomautus – Tämä kartta näyttää tarkoituksellisesti vain valitut alueet

¹⁴ Tietolähteet: saatavilla olevien tietojen mukaan (ja eri voimassaolopäivinä) kirjoittamishetkellä osoitteessa [https://data2.unhcr.org/en/situations/ukraine.](https://data2.unhcr.org/en/situations/ukraine;); <https://dofi.ibz.be/fr/news/accueil-en-belgique-des-personnes-en-provenance-dukraïne-bilan-apres-un-de-conflit>; <https://www.minv.sk/?docasne-utocisko>; https://www.lamoncloa.gob.es/lang/en/gobierno/news/Paginas/2023/20230310_ukrainian-refugees.aspx; <https://www.integrationsfonds.at/>.

Kaavio 2 – EU:n alueet, joilla on eniten tilapäistä suojelua varten aktiivisesti rekisteröityneitä ukrainalaisia
Lähde – AK:n kooste 15

Monilla alueilla ja kunnissa on edelleen haasteita, koska niiden valmiudet tarjota palveluja paikallisille ja pakolaisille, kuten majoitus, toimeentulo, sairaanhoito, koulutus ja työllisyys, ovat venyneet eivätkä useinkaan ole optimoituja.¹⁶

Puolassa ukrainalaisten alueelliselle levinneisyydelle on ominaista keskittyminen voivodikunnissa, joissa on suuria taajamia. Kaksi kolmasosaa Puolan ukrainalaisista asuu 12 suurimmalla suurkaupunkialueella¹⁷ ja useimmat asuvat Varsovassa (yli 100000), Wrocławissa, Krakovassa ja Poznańissa.¹⁸

Saksassa Ukrainan kansalaisten osuus koko väestöstä oli suurin Berliinissä ja Hampurissa. Maahantulijoiden suuren määrän vuoksi jotkut alueviranomaiset ilmaisivat huolensa rajansa saavuttamisesta ja tarpeesta lisätä kouluja, päiväkoteja ja majoituspaikkoja.¹⁹

Tšekissä Prahan kaupunki kamppaili lähes neljäsosan kaikista ukrainalaisista,²⁰ mutta lokakuun 2022 lopussa pääkaupunki hyväksyi strategiakehyksensä ukrainalaisten pakolaisten tukemiseksi ja teki yhteistyötä UNICEFin kanssa uuden keskuksen perustamiseksi ja ylläpitämiseksi Ukrainasta siirtymään joutuneille ihmisille annettavaa tukea varten.

Riittämättömät resurssit ja rahoitusrajoitteet ovat olleet kaikkein kiireellisimpiä kysymyksiä kaikille alueille ja kaupungeille keskeisten palvelujen tarjoamisessa ukrainalaisille ja pitkän

¹⁵ Sama kuin edellä.

¹⁶ Dobiás, K. ja Homem, F., [EU:n kunnat ja alueet, joissa otetaan vastaan ukrainalaispakolaisia – monitasoisen koordinoinnin kartoittaminen](#), alueiden komitean tilaama tutkimus 2022.

¹⁷ <https://www.gov.pl/web/udsc/obywatele-ukrainy-w-polsce--aktualne-dane-migracyjne>.

¹⁸ <https://www.portalsamorzadowy.pl/polityka-i-spoleczenstwo/w-tych-polskich-miastach-uchodzczy-z-ukrainy-osiedlaja-sie-najchetniej.442844.html>.

¹⁹ <https://www.schengenvisainfo.com/news/germany-calls-on-eu-countries-for-fairer-distribution-of-ukrainian-refugees/>.

²⁰ <https://www.mvcr.cz/clanek/v-ceske-republice-je-aktualne-325-tisic-uprchliku-z-ukrajiny.aspx>.

aikavälin kotouttamistavoitteiden toteuttamisessa. Alueille ja kaupungeille ukrainalaisten tukemiseen osoitetut varat tulivat pääasiassa valtionhallinnon korkeammalta tasolta (51 prosenttia, mikä on tervetullut lisäys 20 prosentista ennen sodan alkua), ja seuraavaksi eniten yksityiseltä sektorilta (10 prosenttia), kun taas EU:n suora rahoitus oli huomattavan vähäistä tai sitä ei ollut saatavilla suoraan paikallishallintoon.

Ukrainasta siirtymään joutuneiden ihmisten tukemiseksi vain noin 5 prosenttia alueista ja kaupungeista käytti turvapaikka-, maahanmuutto- ja kotouttamisrahastosta (AMIF) rahoitusta, 9 prosenttia Euroopan sosiaalirahasto plussasta (ESR+) ja vain 1 prosentti Euroopan aluekehitysrahastosta (EAKR). Pakolaisten osalta tällaisia varoja käytetään enemmän: 13 prosenttia alue- ja paikallishallinnosta saa yleensä AMIF-rahastoja, 10 prosenttia ESR+:n rahastoista ja 2 prosenttia EAKR:n varoista.²¹

Siksi alueille ja kaupungeille on annettava **enemmän suoraa tukea, jotta ne voivat jatkossakin tarjota julkisia palveluja tehokkaasti kaikilla toimivaltaansa kuuluvilla aloilla ja integroida ukrainalaiset paikallisyhteisöihin.** Erityistä huomiota on kiinnitettävä sellaisten kohdennettujen toimenpiteiden varmistamiseen, joissa otetaan paremmin huomioon useimpien naisten, lasten ja muiden siirtymään joutuneiden henkilöiden erityistarpeet ja -oikeudet.

UKRAINAN NEUVONTAKESKUKSET

PRAHA, BERLIINI JA GDANSK AUTTAVAT UKRAINALAISIA HEIDÄN KIELELLÄÄN

Prahan (Tšekki), Berliinin (Saksa) ja Gdansk (Puola) kaupungit perustivat Ukrainan kuulemiskeskuksia, joiden tarkoituksena on tarjota Ukrainan kansalaisille, pääasiassa naisille, joilla on alaikäisiä lapsia tai vanhuksia, kasvokkain kuulemisia äidinkielellään.²²

YHDEN LUUKUN VIRASTO, JOSSA ON AVOIMET OVET

RIIKA KESKITTÄÄ APUNSA UKRAINALAISILLE

Riian kaupungilla (Latvia) on avointen ovien politiikka, ja se auttaa ukrainalaisia monin tavoin, kuten pakolaisten tukikeskuksen toiminnasta tuli yhden luukun virasto, jossa kaikki valtiolliset, kunnalliset ja valtiosta riippumattomat palvelut sijaitsevat, vuokrata ylimääräisiä luokkahuoneita ukrainalaisten lasten pitämiseksi kouluissa ja käynnistää digitaaliset nomad-viisumit ja lahjakuussponsorointi.²³

Ukrainan kestävä jälleenrakentamisen prosession **jo alkanut, ja EU:n alueet ja kunnat ovat jo mukana.** Vaikka Venäjän hyökkäyssota aiheuttaa edelleen äärimmäisiä siviilivahinkoja ja infrastruktuurivahinkoja, EU:n²⁴ alueet ja kaupungit ovat jo sitoutuneet toteuttamaan erilaisia

²¹ Alueiden komitea, Taloudellisen yhteistyön ja kehityksen järjestö, Eurochambresin tutkimustulokset, jotka esiteltiin [CIVEX-valiokunnan kokouksessa 18.4.2023](#) ja EU:n [alueiden viikon työpajassa](#).

²² Hanketta rahoittavat Saksan sisäministeriö ja Tšekin sisäministeriö, ja sen toteuttaa kansainvälinen maahanmuuttopolitiikan kehittämiskeskus. ks. <https://www.icmpd.org/news/ukraine-consultation-centres-supporting-ukrainian-citizens-abroad>.

²³ Eurocities, [Riassa, auttamassa ukrainalaisia lukemattomilla tavoilla](#), tammikuu 2023.

²⁴ Maailmanpankki, Ukrainan hallitus, Euroopan unioni, Yhdistyneet kansakunnat, [Ukraina: nopea vahinkojen ja tarpeiden arviointi, helmikuu 2022 – helmikuu 2023](#), maaliskuu 2023.

jälleenrakennustoimia, jotka eivät voi odottaa sodan päättymistä, koska ne ovat ratkaisevan tärkeitä paikallisyhteisöjen päivittäisen toiminnan edellyttämien palvelujen palauttamiseksi. Monet EU:n kunnat ja alueet ovat antaneet suoraa humanitaarista apua ja taloudellista tukea kaksoiskaupunkeihinsa Ukrainassa, lahjoittaneet humanitaarisille järjestöille ja antaneet apua korjausmateriaaleilla, sähköntuottajilla, ambulansseilla, linja-autoilla ja muilla hyödykkeillä²⁵.

Jälleenrakennus ja uudistus tapahtuvat samanaikaisesti, samalla kun vastataan haasteisiin, jotka vaihtelevat tuhon laajuuden mukaan Ukrainassa. Koska erot vaihtelevat alueittain ja kunnittain niiden maantieteellisen sijainnin ja etulinjan läheisyyden mukaan, myös²⁶ haasteet ja tarpeet vaihtelevat. Koska jatkuvat taistelut ja vihamielisyydet kärjistyvät edelleen hirvittävää humanitaarista tilannetta tietyillä Ukrainan alueilla,²⁷ monien alueiden ja kaupunkien on keskityttävä varmistamaan veden, sanitaation, elintarvikkeiden, terveyspalvelujen ja asuntojen korjausmateriaalien saatavuus. On kuitenkin niitä, jotka pystyvät yhä enemmän keskittymään jälleenrakennus- ja jälleenrakennustoimiin humanitaaristen hätätarpeiden sijasta, ja tätä varten he etsivät kansainvälisiä kumppaneita eri aloilla – miinanraivauksesta kaupunkien uudelleenkehittämiseen ja taloudelliseen yhteistyöhön – keskittyäkseen jälleenrakennus- ja uudistussuunnitelmiin samanaikaisesti.²⁸

83 prosenttia EU:n kunnista ja alueista on vakuuttunut siitä, että ne voivat edistää Ukrainan jälleenrakentamista. Lähes puolet (45 prosenttia) kaikista EU:n kunnista ja alueista uskoo voivansa auttaa osallistumalla laajempaan eurooppalaiseen suunnitelmaan Ukrainan jälleenrakentamiseksi, kun taas noin kolmasosa EU:n kaupungeista ja alueista katsoo, että ne voivat edistää Ukrainan jälleenrakentamista tarjoamalla aineellista ja taloudellista apua (31 prosenttia) sekä kumppanuusohjelmiin teknisten ja institutionaalisten valmiuksien vahvistamiseksi ja parhaiden käytäntöjen vaihtamiseksi (30 prosenttia). 27 prosenttia EU:n kunnista ja alueista on valmis auttamaan edistämällä hyvää hallintotapaa paikallis- ja aluetasolla, ja 16 prosenttia katsoo, että julkishallinto voitaisiin tukea yliopistojen ja virkamiesten koulutuskeskusten järjestämällä koulutusohjelmilla (myös verkkokursseilla).

Ehdotetussa 50 miljardin euron EU:n rahoitusrakenteessa Ukrainan jälleenrakentamiseen tunnustetaan myös, että alueet ja kunnat on otettava mukaan kaikkiin vaiheisiin. Alueiden ja kuntien suora tukeminen on keskeinen osa EU:n lähestymistapaa, mistä on osoituksena se, että niiden vaikutusvallan lisääminen on ennakoedellytys Ukrainan välineelle, jonka Euroopan komissio²⁹ asetti³⁰ ehdotuksessaan monivuotisen rahoituskehysten 2021–2027 tarkistamisesta. Koska EU:n talousarviota ei ole suunniteltu vastaamaan Ukrainan vastaisen sodan seurauksiin ja sodan alusta lähtien³¹ käytettyihin niin kutsuttuihin joustomahdollisuuksiin, uuden Ukraina-rahoitusvälineen perustaminen on oikea-aikaista ja tervetullutta, kuten ehdotuksessa kiinnitetään huomiota alueiden ja kuntien osallistumiseen päätöksentekoon ja niiden valmiuksien kehittämiseen.³²

²⁵ Lisätietoja EU:n alueiden ja kuntien tukitoimista on osoitteessa <https://cor.europa.eu/en/our-work/Pages/help-for-ukraine.aspx>.

²⁶ Maailmanpankki, Ukrainan hallitus, Euroopan unioni, Yhdistyneet kansakunnat, [Ukraina: nopea vahinkojen ja tarpeiden arviointi, helmikuu 2022 – helmikuu 2023](#), maaliskuu 2023.

²⁷ Arviolta 17,6 miljoonaa ihmistä tarvitsee humanitaarista apua vuonna 2023, ja kaikkein heikoimmassa asemassa olevien väestöryhmien suojelun olisi oltava etusijalla ennen toista vaikeaa talveä; ks. YK:n humanitaarisen avun koordinoituminen, [Ukraina, 2023: tilannekatsaus](#), elokuu 2023.

²⁸ <https://cor.europa.eu/en/news/Pages/CP-84-Ukraine-cities-regions-stepping-up-search-for-international-partnerships.aspx>.

²⁹ Euroopan komissio, [Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi Ukraina-rahoitusvälineen perustamisesta](#), kesäkuu 2023.

³⁰ <https://cor.europa.eu/en/news/Pages/regions-and-cities-crucial-role-in-Ukraine-reconstruction.aspx> ja

³¹ Nykyisten ohjelmien varojen käyttötarkoituksen muuttaminen, käyttämättömien varojen ja varauksien uudelleenjärjestely Ukrainaa varten.

³² Lisätietoja on osoitteessa https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_23_3355.

EU:n ja Ukrainan alueiden ja kuntien kahdenvälisten kumppanuuksien määrä on kasvanut, mutta yli puolessa Ukrainan pienemmistä kaupungeista ei edelleenkään ole virallisia EU-kumppaneita. Valtiotasoa alempi yhteistyö,³³ esimerkiksi Gdanskin (Puola) ja Lvivin (Ukraina) välillä,³⁴ ja vertais jälleenrakennustoimet, joissa Ukrainan kaupungit otetaan mukaan ilmastoneutraaleihin ja älykkäisiin kaupunkeihin liittyvässä operaatioissa,³⁵ sekä erilaiset kumppanuussopimukset³⁶ ovat tärkeä osa jälleenrakennusprosessia ja Ukrainan lähentämistä EU:n normeihin.³⁷ Vaikka suurin osa voimassa olevista sopimuksista on allekirjoitettu Puolan ja EU-maiden alueiden ja kaupunkien kanssa lähempänä Ukrainaa,³⁸ monet muut Saksan³⁹ ja Ranskan⁴⁰ paikallisviranomaisten kanssa tehdyt sopimukset viittaavat laajempaan yleiseurooppalaiseen suuntaukseen.

EU:n kaupungeilla on ukrainalaisille kumppaneilleen paljon tarjottavaa⁴¹ esimerkiksi kestävän kaupunkikehityksen, kulttuuriperinnön suojelun, koulutuksen, sosiaalipalvelujen, perusoikeuksien ja hyvän hallintotavan kaltaisissa kysymyksissä. Vaikka alueelliset pääkaupungit ovat muita kaupunkeja todennäköisemmin käynnistämässä taloudellista ja yritys yhteistyötä ulkomailla sijaitsevien kaupunkien kanssa,⁴² yli puolella Ukrainan pienemmistä kaupungeista, lähinnä Ukrainan itäosassa, ei vielääkään ole virallista kansainvälistä yhteistyötä, ja EU:n ja UA:n yhteistyötä valtiotasoa alemmalla tasolla on vielä huomattavasti mahdollista tehostaa.⁴³

AK:n⁴⁴ perustama kuntien ja alueidenliitto **Ukrainan jälleenrakentamista varten auttaa täyttämään EU:n ja UA:n alue- ja paikallistason yhteistyön puutteet ja yhdistämään ne toisiinsa.** Yleiseurooppalainen foorumi, jolla on potentiaalia yhdistää tuhansia paikallis- ja aluetason päättäjiä EU:ssa ja muualla Euroopassa, on edistänyt merkittävästi kansainvälisen yhteistyön ja jälleenrakennustoimien tehostamista toiminnallaan⁴⁵ ja strategisilla suosituksillaan, sillä siihen on osallistunut jatkuvasti kasvava määrä edustajia, kuten AK:n jäsenet, Euroopan neuvoston paikallis- ja aluehallintoasiain kongressi, eurooppalaiset järjestöt, kuten CEMR, CPMR, EUROCITIES, CALRE,

³³ <https://cor.europa.eu/en/engage/Documents/Ukraine-Alliance-Insight.pdf>.

³⁴ <https://cor.europa.eu/fr/events/pages/4th-meeting-of-cor-working-group-ukraine-.aspx>.

³⁵ <https://ec.europa.eu/info/funding-tenders/opportunities/portal/screen/opportunities/topic-details/horizon-miss-2023-cit-02-01>

³⁶ Ukrainassa tehdään kumppanuussopimuksia sekä paikallistasolla (lähinnä kaupunkitasolla) että alueellisella tasolla (oblasts) ja osa aluetasolla.

³⁷ Hyvä yleiskuva näistä vaikeuksista ja suosituksista niiden ratkaisemiseksi: Smętkowski, M., Kniazevych, A., Olechnicka, A., Orchowska, J. ja Przekop-Wiszniewska, E., [Yhteistyö ukrainalaisten kumppaniensa kanssa](#), REGI-valiokunnan teettämä tutkimus Euroopan parlamentissa, 2023.

³⁸ *Ibidem*: vuonna 2022 ukrainalaisilla kaupungeilla oli yli 1000 kumppanuussopimusta ulkomaisten kumppanien kanssa, kun taas alue- ja aluetason viranomaiset allekirjoittivat lähes 350 tällaista sopimusta – yli kaksi kolmasosaa oli EU:n vastaavien tahojen kanssa.

³⁹ Helmikuussa 2022 Saksan ja Ukrainan kuntien välillä oli 80 kumppanuutta, ks. [Karte: 80 deutsch-ukrainische Städtepartnerschaften | BMZ](#); nyt kumppanuuksia on 120, ks. <https://www.bertelsmann-stiftung.de/de/unsere-projekte/kommunen-in-der-ukraine-krise-staerkeren-projektnachrichten/staedtepartnerschaften>. Ks. myös <https://cities4cities.eu/14-ukrainian-communities-started-cooperation-with-17-german-municipalities/>.

⁴⁰ Esimerkiksi Ranskan alueen Bourgogne-Franche-Comté ja Ukrainan Vinnytsian alue, ks. <https://www.infos-dijon.com/news/bourgogne-franche-comte/bourgogne-franche-comte/relations-internationales-la-region-bourgogne-franche-comte-prepare-un-partenariat-avec-l-oblast-ukrainien-de-vinnytsia.html>.

⁴¹ <https://cor.europa.eu/en/engage/Documents/Ukraine-Alliance-Insight.pdf>.

⁴² Ks. esimerkiksi Avoimet kaupungit -ohjelman laatima tutkimus, joka on saatavilla [sisärakennuksen välisessä yhteistyössä: alueet, joilla ulkomaiset kunnat tukevat Ukrainan kaupunkeja](#).

⁴³ Smętkowski, M., Kniazevych, A., Olechnicka, A., Orchowska, J. ja Przekop-Wiszniewska, E., [EU:n kuntien ja alueiden yhteistyö ukrainalaisten kumppaniensa kanssa](#), REGI-valiokunnan Euroopan parlamentissa tilaama tutkimus, 2023.

⁴⁴ <https://cor.europa.eu/en/engage/Pages/European-Alliance-of-Cities-and-Regions-for-the-reconstruction-of-Ukraine.aspx>.

⁴⁵ <https://cor.europa.eu/en/events/Pages/putting-lugano-principles-into-action.aspx>. ♦

AER, kaupunginjohtajien energia- ja ilmastopöpinus, energiakeskukset, sekä kaikki Ukrainan paikallis- ja alueviranomaisten järjestöt ja monet liitännäiskumppanit.⁴⁶

AK:n suositukset paikallis- ja alueviranomaisten roolin vahvistamisesta Ukrainan elpymis- ja jälleenrakennusprosessissa ja niiden EU-jäsenyysprosessissa ⁴⁷ankkuroivat Ukrainan elpymiskonferenssissa käytävän keskustelun hajauttamisesta toistella,⁴⁸ että alueiden ja kuntien suora osallistuminen on ratkaisevan tärkeää elpymisen onnistumisen, jälleenrakentamisen (mukaan lukien hankkeiden priorisointi, suunnittelu ja valinta) sekä EU:hun liittymisvalmistelujen kannalta.

EUROOPAN JÄLLEENRAKENNUSLIITTO

AK:N ALOITE AVUN KOORDINOIMISEKSI JA UKRAINAN ALUEIDEN TUKEMISEKSI

Euroopan kuntien ja alueiden yhteenliittymä Ukrainan jälleenrakentamista varten tarjoaa foorumin avustustoimien koordinoimiseksi ja EU:n alueiden ja kuntien voimakkaan poliittisen ja symbolisen tuen ilmaisemiseksi ukrainalaisille kollegoilleen,⁴⁹ jotta voidaan varmistaa niiden mielekäs osallistuminen jälleenrakennusprosessiin sen strategisten suositusten mukaisesti⁵⁰.

Työ Ukrainan alueiden ja kuntien valmistamiseksi EU:hun liittymisprosessiin on käynnissä, ja AK tukee kumppaneitaan EU:n edellyttämien uudistusten toteuttamisessa. 51AK vahvisti symbolisesti solidaarisuutensa Ukrainaa kohtaan myöntämällä kunniajäsenyyden Ukrainan kaupunkien liiton puheenjohtajalle Vitaliy Klitschkolle.⁵²

Suunnitelman täytäntöönpanossa AK antoi viipymättä Ukrainan paikallis- ja aluehallintojen käyttöön toimistotiloja, otti paikalliset vaaleilla valitut virkamiehet⁵³ mukaan nuorten päättäjien ohjelmaansa,⁵⁴ avasi Ukrainan alueiden ja kuntien komennetuille asiantuntijoille koulutus- ja rekrytointimahdollisuuksia, elvytti vertaisyhteistyötä Euroopan unionin korruptiontorjunta-aloitteen⁵⁵ ja sen ”integriteetti-kaupungit” -konseptin tuella ja laajensi Ukraina-työryhmäänsä antamaan kohdennettua poliittista ja teknistä tukea ukrainalaisille kumppaneille, jotta ne voivat saavuttaa hyvän hallintotavan kaikilla tasoilla, vahvistaa paikallisdemokratiaa ja edistää hallinnon hajauttamista.⁵⁶

Solidaarisuus Ukrainaa kohtaan perustuu myös sukupolvien väliseen solidaarisuuteen. Tästä syystä AK ja Ukrainan kaupunkien liitto käynnistivät kesäleirejä koskevan aloitteen,⁵⁷ ja monet

⁴⁶ Täydellinen luettelo Ukrainan jälleenrakentamiseen tähtäävän Euroopan kuntien ja alueiden liiton kumppaneista ja liitännäiskumppaneista on osoitteessa <https://cor.europa.eu/en/engage/pages/european-alliance-of-cities-and-regions-for-the-reconstruction-of-ukraine.aspx#Partners>.

⁴⁷ AK esitteli Euroopan kuntien ja alueiden liiton Ukrainan jälleenrakentamista varten järjestämässä työpajassa [25. toukokuuta 2023 Lontoossa järjestettävää Ukrainan](https://cor.europa.eu/en/engage/pages/european-alliance-of-cities-and-regions-for-the-reconstruction-of-ukraine.aspx#Partners) elvytyskonferenssia varten.

⁴⁸ <https://www.irc-international.com/road-to-london-event>.

⁴⁹ <https://cor.europa.eu/en/engage/Pages/European-Alliance-of-Cities-and-Regions-for-the-reconstruction-of-Ukraine.aspx>.

⁵⁰ https://cor.europa.eu/en/events/Documents/Recommendations_paikallis- ja_alueviranomaisten_roolin_vahvistamiseksi_Ukrainassa.pdf.

⁵¹ <https://cor.europa.eu/en/news/Pages/Bureau-Ukraine.aspx>.

⁵² https://cor.europa.eu/en/events/Documents/CoR_10-kohtainen_tukipaketti_Ukrainalle.pdf.

⁵³ Lvivin nykyinen toimisto, joka toimii myös muiden Ukrainan valtiotasoa alempien viranomaisten ”rintamatoimistona”; ks.

<https://cor.europa.eu/en/news/Pages/Ukraines-regions-and-cities-take-further-steps-towards-EU.aspx>.

⁵⁴ https://www.eas.europa.eu/delegations/ukraine/join-yep-community-young-elected-politician-programme-2023_en?s=232.

⁵⁵ <https://euaci.eu/>.

⁵⁶ <https://cor.europa.eu/en/news/Pages/Local-and-regional-authorities-will-be-key-to-Ukraine's-reconstruction.aspx>.

⁵⁷ Esitetty AK:n 10-kohtaisessa tukipaketissa Ukrainalle, saatavilla osoitteessa https://cor.europa.eu/en/events/Documents/CoR_10-kohtainen_tukipaketti_Ukrainalle.pdf.

kunnat ja alueet järjestivät lomaohjelmia ukrainalaislapsille ja nuorille.⁵⁸ Noin 20 kaupunkia ja aluetta 12 jäsenvaltiosta on sponsoroinut hauskuutta, joka on täynnä toimintaa, urheilua ja kulttuuritapahtumia, ja tarjonnut kipeästi kaivatun hengähdyksen ja normaaliuden tunteen noin 1800 ukrainalaiselle lapselle ja nuorelle.

TAUKO SODASTA

KESÄLOMA UKRAINALAISILLE LAPSILLE

Ukrainalaisten lasten kesäloma⁵⁹ tarjosi monille ukrainalaislapsille mahdollisuuden nauttia kesäloman nuoriso-ohjelmista eri kaupungeissa ja alueilla, kuten Nimesissä (Ranska), Ateenassa (Kreikka), Roomassa (Italia), Tampereella (Suomi), Gdanskissa (Puola), Portimãossa (Portugali), Preipissa (Latviassa), Wielkopolskassa (Puolassa), Lubelskiessa (Puolassa), Maramureşissa (Romaniassa), Podkarpackiessa (Puolassa), Pomorskiessa (Puolassa), Baijerissa (Saksassa), Lodzkiessa (Puolassa)⁶⁰ sekä Miskolcissa ja Sátoraljaújhelyssa (Harja).⁶¹

AK:n jäsenten ja allianssin kumppaneiden esittämien suositusten merkitys on kasvanut Ukrainan EU-jäsenyytavoitteiden mukaisesti. Kuten AK:n lausunnossa ”*EU:n kuntien ja alueiden rooli Ukrainan jälleenrakentamisessa* 62 ” todetaan, hajauttamisuudistus on sisällytettävä Ukrainan elpymis- ja jälleenrakennusprosessien yleiseen rakenteeseen, ja Ukrainan paikallisviranomaisille on annettava merkittävä rooli jälleenrakennushankkeita koskevassa päätöksenteossa. Auttaakseen Ukrainan alueita ja kaupunkeja houkuttelemaan ja hallinnoimaan tehokkaasti tarvittavia kansainvälisiä rahastoja ja investointeja oikeusvaltioperiaatteen, monitasoisen hallinnon ja korruption nollatoleranssin periaatteiden mukaisesti,⁶³ AK palautti ehdotuksensa paikallisille virkamiehille suunnatusta Erasmus-ohjelmasta ja paikallishallinnon euroopalaisen koulun perustamisesta.

On tärkeää auttaa Ukrainan alueita ja kuntia kehittämään tarvittavat valmiudet täyttää jäsenyySkriteerit,⁶⁴ ja AK kannustaa painokkaasti kaikkia alueita ja kuntia osallistumaan kahdenkeskisten kumppanuuksien ja laajemman Ukrainan jälleenrakentamista edistävän kuntien ja alueiden yhteenliittymän kautta. EU:n ja sen jäsenvaltioiden on lisättävä tukeaan Ukrainalle sen pyrkiessä liittymään EU:hun, myös teknisen asiantuntemuksen, valmiuksien

⁵⁸ AK:n tiedossa olevien tietojen mukaan seuraavat kunnat ovat kirjoittaessaan järjestäneet tai suunnittelevat järjestävänsä lomapäiviä ukrainalaislapsille: Dunkirk (FR), Budapest (HU), Łódzkie (PL), Athitos (EL), Essen (DE), Pontevedra (ES), Palanga, Wielkopolska (PL), Burgenland (AT), Maramures (RO), Grand Fort Philippe (FR), Tampere (FI), Gdansk (PL), Pomorskie (PL), Berliini (DE), Tukums, Tauragėn piirikunta, Andrychow (PL), Bourron-Marlotte (FR), Podkarpackie (PL), Ronneby, Klaipėda, Warmia ja Mazury (PL), Gozon saari (MT), Ličko-Senjska županija (HR), Väike-Maarjan seurakunta, Bielany-piiri Varsovassa (PL), Cascais (PT), Tukholma (SE), Mazovian alue (PL), Keila, Tallin (EE), Tartu (EE), Mustvee vald (EE), Jõgevamaa (EE), Saarde vald (EE), Rakvere Vald (EE), Trencin (SK) Lund (SE); ks. <https://www.euractiv.com/section/politics/news/eu-cities-and-regions-to-host-summer-camps-for-ukrainian-children/>.

⁵⁹ Euroopan alueiden komitean ja Ukrainan kaupunkien liiton käynnistämä erityisaloite, jossa keskitytään ukrainalaisten sotilaiden ja keskeisten työntekijöiden lapsiin Ukrainassa.

⁶⁰ <https://www.euractiv.com/section/politics/news/eu-cities-and-regions-to-host-summer-camps-for-ukrainian-children/>.

⁶¹ <https://hungarytoday.hu/hundreds-of-ukrainian-children-to-enjoy-camps-in-hungary/>.

⁶² Lisätietoja aiheesta ”*EU:n kuntien ja alueiden rooli Ukrainan jälleenrakentamisessa*”, CIVEX-VII/018, 10.–12. lokakuuta 2022, esittelijä Dario Nardella (PSE, IT), Firenzen kaupunginjohtaja.

⁶³ Alueiden komitean yhdessä Euroopan komission, Taloudellisen yhteistyön ja kehityksen järjestön sekä Ukrainan, Yhdistyneen kuningaskunnan ja Sveitsin hallitusten kanssa järjestämässä seminaarissa paikallis- ja alueviranomaisten roolin vahvistamisesta Ukrainan elpymis- ja jälleenrakennusprosessissa ja niiden etenemisestä EU:n jäsenyyteen annettiin konkreettisia suosituksia jatkotoimista. ks. https://cor.europa.eu/en/events/Documents/Recommendations_paikallis- ja alueviranomaisten_roolin_vahvistamiseksi_Ukrainassa.pdf ♦ [paikallis- ja alueviranomaisten roolin vahvistamiseksi Ukrainassa.pdf](https://cor.europa.eu/en/events/Documents/Recommendations_paikallis- ja alueviranomaisten_roolin_vahvistamiseksi_Ukrainassa.pdf)

⁶⁴ Euroopan parlamentin päätöslauselma Ukrainan kestävästä jälleenrakentamisesta ja yhdentymisestä euroatlanttiseen yhteisöön, kesäkuu 2023.

kehittämisen ja institutionaalisten uudistusten osalta, jotta maan alueet ja kunnat voivat kartoittaa lyhyen aikavälin jälleenrakennustavoitteiden tarpeet ja panna täytäntöön digitaalisen ja vihreän siirtymän pitkän aikavälin strategiat, jotta voidaan täyttää ja luoda edellytykset selviytymiskyvyn ja kansalaisten hyvinvoinnin parantamiselle.⁶⁵ Hyvä esimerkki tästä on EU:n rahoittama **kaupunginjohtajien energia- ja ilmastopimus East, jonka tavoitteena on esitellä EU:n ilmasto- ja energia-aloite itäisen kumppanuuden maille ja jossa on 198 allekirjoittanutta kuntaa Ukrainassa ja 158 paikallista toimintasuunnitelmaa.**⁶⁶

⁶⁵ Taloudellisen yhteistyön ja kehityksen järjestö, [Ukrainan jälleenrakentaminen vahvistamalla alue- ja kuntahallintoa](#), marraskuu 2022.

⁶⁶ <https://www.com-east.eu/en/>.

B. Energiakriisi

Energiakriisillä on ollut merkittävä vaikutus kaikkiin yhteisöihin kaikkialla Euroopassa. Huolimatta energian hintojen noususta ja korkeasta inflaatiosta paikallis- ja aluehallinnot ovat kuitenkin jatkaneet keskeisten palvelujen tarjoamista Euroopan 90000 kaupungissa ja kylässä, 900 kaupungissa ja 280 alueella. Ne ovat toteuttaneet toimenpiteitä, joilla varmistetaan energiansäästö, energialiiketoiminnan jatkuvuus ja varautumissuunnitelmat energiakestävyyden vahvistamiseksi. Ne ovat myös tarjonneet taloudellista ja sosiaalista apua haavoittuville kotitalouksille sekä pienille ja keskisuurille yrityksille. Kriisi kuitenkin lisäsi myös tulevia investointeja koskevia rakenteellisia kysymyksiä: miten torjumme energiaköyhyyttä yhteisössämme? Miten tuemme paikallisten yritysten energiasiirtymää maailmanlaajuisen kilpailukyvyn säilyttämiseksi?

Vuonna 2022 EU:n oli lisättävä 55-valmiusohjelmaan, joka oli jo kiireinen, merkittäviä lisätoimenpiteitä ja -toimia energiakriisin ratkaisemiseksi, kuten REPowerEU-ohjelma. Venäjän hyökkäys Ukrainaan ja siitä seurannut Venäjän kaasun viennin väheneminen EU:hun nostivat hinnat aiemmin käsittämättömälle tasolle, mikä aiheutti tuskaa kotitalouksille ja yrityksille. Tässä haastavassa tilanteessa alueet ja kunnat nousivat haasteeseen ja reagoivat päättäväisesti.

Vaikka nykyiset saavutukset kaikkialla EU:ssa ovat kiitettäviä, lisäedistysmahdollisuuksia on runsaasti. **Kiireellisessä päätöslauselmassaan, jossa kunnat ja alueet reagoivat energiakriisiin, kohti helmikuussa 2023⁶⁷ hyväksyttyä todellista Euroopan energiaunionia alueiden komitea (AK) korosti alueiden ja kuntien ratkaisevaa roolia energiakriisistä kärsivien ihmisten tukemisessa ja energiasäästöjen ja energialiiketoiminnan jatkuvuuden varmistavien toimenpiteiden täytäntöönpanossa.**

Puhtaaseen energiaan siirtymisen nopeuttamiseksi kuntien ja alueiden on kuitenkin osallistuttava käynnissä oleviin energiauudistuksiin strategisten investointien turvaamiseksi. Luomalla synergioita EU:n rahoitusvälineiden välille kestäväää energiaa koskevia hankkeita voidaan nopeuttaa paikallistasolla. Vasta sitten saavutetaan todellinen energia- ja ilmaston unioni.

Tämä on kiireellinen kehotus toimia. Energian kallistuminen vaikuttaa kaikkiin eurooppalaisiin, erityisesti kaikkein heikoimmassa asemassa oleviin. Vuosina 2019–2022 keskimääräinen energiamenojen osuus kotitalouksien budjetista kasvoi yli kolmanneksella ja lähes kaksinkertaistui joissakin EU:n jäsenvaltioissa. Sähkön hinnat ovat nousseet 35 prosenttia viime vuoden aikana,⁶⁸ ja tuoreissa arvioinneissa arvioidaan, että köyhempien kotitalouksien olisi maksettava vähintään 25 prosenttia energialaskujen kokonaismenoista.⁶⁹

Noin 40 miljoonaa EU:n kansalaista (9,3 prosenttia väestöstä) ei pystynyt pitämään kotiaan riittävän lämpimänä vuonna 2022.⁷⁰ Sodan pahentama energiakriisi on pahentanut jo nyt haastavia tilanteita, mikä aiheuttaa riskin energia- ja liikenneköyhyyden lisääntymisestä. Paikallistalouksiin

⁶⁷ Alueiden komitean [pätöslauselma aiheesta ”Kaupungit ja alueet reagoivat energiakriisiin: kohti todellista Euroopan energiaunionia](#), helmikuu 2023.

⁶⁸ Eurooppa-neuvosto, [Infografinen energiakriisi: Kolme EU:n koordinoitua toimenpidettä lakiehdotusten vähentämiseksi](#), lokakuu 2022 – Eurostatin syyskuussa 2022 antamien tietojen perusteella.

⁶⁹ Mercator Research Institute on Global Commons and Climate Change, [Impacts of the energy price crisis on European households](#) [Näytä tarkat tiedot Sosiaalipoliittiset haasteet ja toimintavaihtoehdot](#), toukokuu 2022.

⁷⁰ Eurostat, [Kyky pysyä kotona riittävän lämpimänä – EU-SILC-tutkimus](#), Online-tietokoodi: ILC_MDES01.

kohdistuu voimakkaita vaikutuksia, ja monet perheyrietykset sekä pienet ja keskisuuret yritykset joutuvat vähentämään toimintaansa ja työvoimaansa.⁷¹ Lisäksi kriisi lisää sukupuolten välistä eriarvoisuutta, sillä energiaköyhyys ja rajut energiansäästövalinnat vaikuttavat todennäköisemmin naisiin ja naisten johtamiin kotitalouksiin, jotka johtuvat tulonjakoon, sosioekonomiseen asemaan ja sukupuolten välisiin hoitoeroihin liittyvästä rakenteellisesta epätasa-arvosta.⁷² Eurofound totesi vuonna 2022, että 44 prosentilla yksinhuoltajaaideista ja 31 prosentilla yksinhuoltajanaisista oli vaikeuksia maksaa energialaskunsa⁷³.

AK toteutti äskettäin alueellisten keskusten verkostonsa (RegHub) keskuudessa kyselyn vihreän kehityksen ohjelman⁷⁴ *tulevaisuudesta: arvioimme tilannetta ja katsomme eteenpäin*. Kyselyn tulosten mukaan **merkittävä enemmistö vastaajista (75 %) on sitä mieltä, että meneillään oleva energiakriisi on vaikuttanut heidän alueidensa tai kuntiensa ilmastotoimiin**. Kun kysyttiin tärkeimmistä haasteista, jotka haittaavat puhtaan energian tuotannon edistymistä, huomattava osa osallistujista (90 prosenttia) viittasi siihen, että tarvitaan erityisiä rahoitusmekanismeja. Lisäksi 80 prosenttia vastaajista korostaa innovoinnin tukemisen merkitystä, kun taas 50 prosenttia korostaa valmiuksien kehittämisen merkitystä.

Alueet ja kunnat ovat ryhtyneet rohkeisiin ja välittömiin toimiin vähentääkseen omaa energiankulutustaan Venäjän hyökättyä Ukraina. Ipsoksen Eurooppa-asioista vastaava *75AK:n alue- ja kuntabarometri* osoitti, että suurin osa vastaajista (63 prosenttia) vahvisti, että heidän kaupunkinsa tai alueensa on ryhtynyt toimiin energiankulutuksen vähentämiseksi, ja noin neljännes (27 prosenttia) vastasi, että heidän kaupunkinsa tai alueensa on toteuttanut toimenpiteitä kestävämmän liikenteen käyttöönottamiseksi alueellaan.

Näihin toimiin kuuluvat erilaiset aloitteet, kuten julkisten rakennusten huonelämpötilan alentaminen, jouluvalojen sammuttaminen, LED-lamppujen käyttöönoton nopeuttaminen (Varsova, Puola), dynaamisten katuvalaistusjärjestelmien asentaminen (Jena, Saksa) ja julkisten tiedotus- ja toimintakampanjoiden järjestäminen työpaikalla (Graz, Itävalta) ja kouluissa (Cesena, Italia). Alueet ja kunnat ovat työskennelleet suoraan kansalaisten ja yritysten kanssa ja osoittaneet kansalaisten rohkeutta ja päättäväisyyttä sekä kaupunki- että maaseutualueilla.

AK:n, Euroopan kaupunginjohtajien energia- ja ilmastopimuksen ja Euroopan komission⁷⁶ yhdessä käynnistämä EU:n kaupunkien energiansäästösprintti on ollut keskeinen toimi, jolla on pyritty korostamaan, että yksinkertaiset toimet, kuten termostaatin asettaminen 19 °C:n lämpötilaan (kuten esimerkiksi Leipzigin (Saksa), Bordeaux'n (Ranska) ja Gentin (Belgia) kaltaisissa

⁷¹ Euroopan komissio, [raportti energiaunionin tilasta, lokakuu 2022](#).

⁷² Lisätietoja on alueiden komitean lausunnossa ”[Sukupuolten tasa-arvo ja ilmastonmuutos: kohti sukupuolinvälisyyden valtavirtaistamista Euroopan vihreän kehityksen ohjelmassa](#), ENVE-VII/018, 26.–27. tammikuuta 2022, esittelijä Kata Tüttö (HU, PES), Budapestin, Unkarin ja Yhdistyneiden kansakuntien paikalliskokouksen jäsen, [raportti Ukrainan kriisin maailmanlaajuisista sukupuolivaikutuksista energiansaannin sekä elintarviketurvan ja ravitsemuksen](#) alalla, 2022.

⁷³ <https://www.europarl.europa.eu/news/en/headlines/society/20230224STO76403/international-women-s-day-the-gender-aspects-of-energy-poverty>.

⁷⁴ AK:n [alueellisten keskusten verkoston \(RegHub\)](#) muodostaa ryhmä paikallisia ja alueellisia sidosryhmiä, jotka seuraavat EU:n poliittikkojen täytäntöönpanoa paikan päällä ja varmistavat, että paikallis- ja aluetason äänet otetaan huomioon, kun näitä politiikkoja arvioidaan Euroopan tasolla. Siihen kuuluu 46 jäsentä, 10 tarkkailijaa ja yksi siihen liittyvä elin. RegHub on myös Euroopan komission Fit for Future -foorumien vakiintunut alaryhmä.

⁷⁵ <https://cor.europa.eu/en/our-work/Pages/EURegionalBarometer-Survey-2023.aspx>.

⁷⁶ <https://eu-mayors.ec.europa.eu/en/cities-energy-saving-sprint>.

kaupungeissa) eivät ainoastaan valvoisi energialaskuja vaan edistäisivät myös kestävämmän ja ympäristöystävällisemmän Euroopan luomista.

EU:n toimet energiaköyhyyden torjumiseksi ovat pysyneet päättäväisinä nopean päätöksenteon ja heikossa asemassa olevien kuluttajien suojelemiseksi toteutettujen hätätoimenpiteiden avulla. Euroopan unionin neuvosto hyväksyi lokakuussa 2022 asetuksen hätätilanteista, joilla puututaan korkeisiin energian hintoihin, ja osoitti 140 miljardia euroa EU:n kotitalouksien ja yritysten tukemiseen.⁷⁷

Energiaköyhyyden torjumiseksi toteutetut toimet ovat kuitenkin suurelta osin paikallisia, kuten EU:n energiaköyhyyden neuvontakeskus -aloite osoittaa.⁷⁸ Erytishankkeita, joilla puututaan energiaköyhyyteen sosiaalisen osallisuuden näkökulmasta, tuettiin myös Interreg Europe -ohjelmasta 2014–202079 ja kaupunkialueiden innovatiivisista toimista, kuten Getafessa (Espanja) toteutettavasta Energy Poverty Intelligence Unit -hankkeesta.⁸⁰ Alueet ja kunnat ovat tarjonneet keskeisiä palveluja ja neuvontaa ja kanavoineet sosiaalista tukea auttaakseen kansalaisia ja yrityksiä selviytymään tästä erittäin haastavasta ajanjaksosta.

Välittömään energiakustannuskriisiin puuttumisen lisäksi on kuitenkin säilytettävä ja edistettävä pitkän aikavälin tavoitteita ilmastonmuutoksen kääntämisestä ja energiasiirtymän edistämisestä. EU:n siirtyminen fossiilista polttoaineista uusiutuviin energialähteisiin ja energiatehokkuuteen voidaan mahdollistaa vain, jos alueet ja kunnat sitoutuvat siihen ja toimivat aktiivisesti yhteistyössä kansalaisten ja kansalaisyhteiskunnan kanssa. EU:n vihreän kehityksen ohjelma on tämän prosessin lynkkauksen perusta, ja sen asianmukainen täytäntöönpano voidaan saavuttaa vain ottamalla kansalaiset ja viranomaiset suoraan mukaan paikallis- ja aluetasolle, jossa vihreän energian hankkeet toteutetaan.

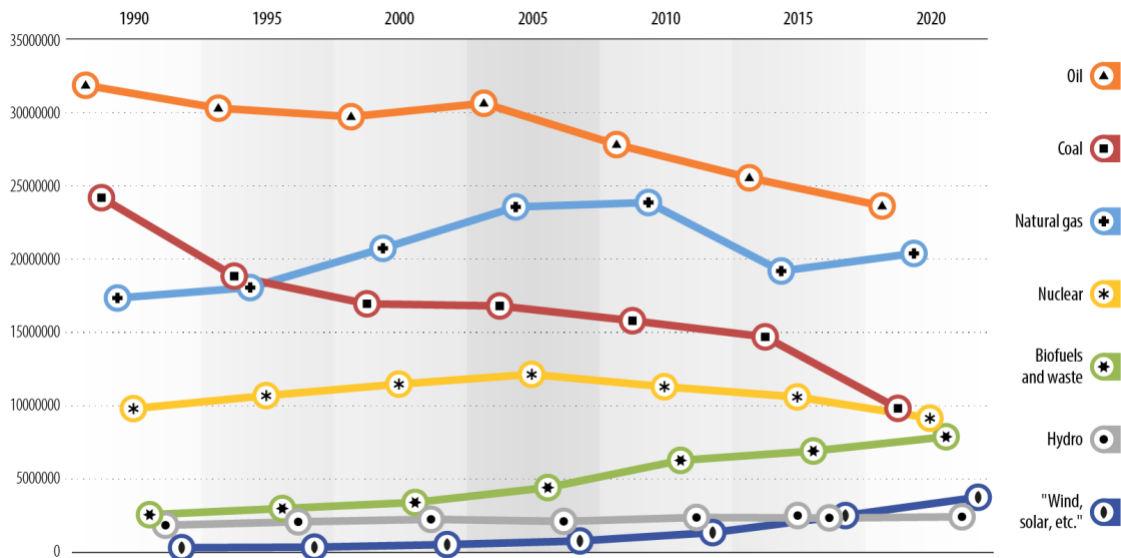
Uusiutuviin energialähteisiin perustuva sähkö on tämän muutoksen eturintamassa, sillä se korvaa asteittain fossiilisia polttoaineita lämmitys- ja jäähdytyksessä (esim. lämpöpumpuilla) ja liikenteessä (sähköautot, sähköiset junat jne.). Alla olevasta kaaviosta käy ilmi, miten suuri merimuutos EU:ssa oli, kun EU:n vihreän kehityksen ohjelma alkoi asettua. Uusiutuvien energialähteiden lisääminen siinä määrin, että ne korvaavat fossiilisia polttoaineita, edellyttää huomattavia investointeja mutta myös merkittävää yhteiskunnan tukea uusille aurinkopuistoille, merellä sijaitseville tuulipuistoille ja muille EU:ssa sijaitseville hankkeille. On olennaisen tärkeää, että myös EU:ssa tuotetaan keskeisiä laitteita uusiutuvan energian tuottamiseksi. Tässä yhteydessä **alueet ja kunnat voivat toimia siirtymän katalysaattoreina ja vauhdittajina, samalla kun ne lisäävät tietoisuutta ja keräävät yleisön tukea ruohonjuuritasolla esiintyvistä kysymyksistä.**

⁷⁷ Euroopan unionin neuvosto, [asetus \(EU\) 2022/1854](#), lokakuu 2022.

⁷⁸ https://energy-poverty.ec.europa.eu/index_en

⁷⁹ Ks. esimerkiksi seuraavat eurooppalaiset hankkeet, Powerty – [Uusiutuva energia heikommassa asemassa oleville ryhmille \(2019–2023\)](#) tai [Comact – Yhteisön räätälöidyt toimet energiaköyhyyden lieventämiseksi \(2020–2023\)](#).

⁸⁰ Lisätietoja on osoitteessa <https://uia-initiative.eu/en/uia-cities/getafe>.

Kuva 3 – Sähköntuotanto lähteittäin, Eurooppa 1990–2020

Lähde – Kansainväliseen energiajärjestöön perustuva AK:n kooste⁸¹

Huom. – Energian kokonaistarjonta ei sisällä sähkön ja lämmön kauppaa/hiili sisältää tarvittaessa myös turpeen ja öljyliuskeen

EU:n vihreän kehityksen ohjelma ja REPowerEU-ohjelma on pantava täytäntöön yhdennetyimmällä tavalla, jossa asetetaan etusijalle innovointi ja tehokkuus energian tuotannossa ja kulutuksessa, mutta ei jätetä kaupunkia tai aluetta jälkeen. Tällä muutosmatkalla alueet ja kunnat ottavat johtoaseman. AK:n RegHubin tekemässä kyselyssä vihreän kehityksen ohjelman *tulevaisuudesta: arvioimalla ja katsomalla eteenpäin*⁸² **45 prosenttia vastaajista toteaa, että heidän kaupunkinsa tai alueensa on asettanut ilmastonutraalustavoitteen, joka on saavutettava vuoteen 2050 mennessä, mikä osoittaa, että he haluavat ylittää EU:n laajemman tavoitteen.** Toinen loistava esimerkki tästä sitoumuksesta voidaan nähdä yli sadassa kaupungissa, jotka ovat liittyneet EU:n ilmastonutraalius- ja älykkäitä kaupunkeja koskevaan operaatioon ja ovat sitoutuneet saavuttamaan ilmastonutraaliuden vuoteen 2030 mennessä.

ALUEET JA KUNNAT, JOTKA EDISTÄVÄT ”SYVÄÄ INNOVOINTIA” LÄMPÖPUMPUT KORVAAVAT KAASUA LÄMMITYKSEEN JA JÄÄHDYTYKSEEN

EU:n kotitaloudet ostavat ja asentavat lämpöpumppuja ennätysnopeudella. Tätä mahdollistavat verokannustimet, kuten valtion alempi verotus ja/tai ostotuet, mutta myös paikallishallinnon joustavuus ja tukitoimet, jotka toteutetaan yksinkertaistettujen asennushakumenettelyjen muodossa, ja monissa tapauksissa lisärahoitustuki. Edellä esitetyn perusteella markkinasuuntauukset viittaavat siihen, että vuonna 2022 myytiin ennätysmäärä lähes 3 miljoonan lämmitysyksikön laitoksia.

Esimerkiksi Puolassa lämpöpumppumarkkinat kasvoivat 121 % vuoden 2022 kolmella ensimmäisellä neljänneksellä. Vuonna 2022 lämpöpumppujen myynti kasvoi Saksassa 53 %

⁸¹ <https://www.iea.org/regions/europe>.

⁸² <https://cor.europa.eu/en/engage/Documents/RegHub/green-deal-taking-stock-looking-ahead.pdf>

edellisvuodesta. Varovaisten oletusten perusteella arvioidaan, että pelkästään lämpöpumppujen käyttöönotto vähentää EU:n kaasunkulutusta 20 TWh vuonna 2023.⁸³

Vuosi 2023 on edelleen energiamarkkinoiden uuteen geopolitiikkaan sopeutumisen vuosi. Ukrainan vastaisen sodan vaikutukset vaikuttivat voimakkaasti EU:n talouteen, mutta ne pysyivät häiriönsietokykyisinä, ja energian korkeita hintoja torjuttiin poliittisilla toimilla. Alueellisella ja paikallisella tasolla toteutettavat erityistoimet, joilla vähennetään energiankulutusta, toteutetaan energiansäästötoimenpiteitä julkisissa rakennuksissa, otetaan käyttöön ja kannustetaan julkisen liikenteen käyttöön ja parannetaan yleisesti polttoainetehokasta toimintaa yhdessä perusteellisten innovointitoimien kanssa paitsi Venäjän energiariippuvuuden vähentämisen lisäksi myös tasoittaen tietä puhtaammille energianäkymille EU:lle.

Vaikka vuonna 2022 Euroopan energialähteiden yhdistelmän muutos nopeutui, se oli käännekohta myös monilla alueilla, joiden taloudet perustuvat energiaintensiivisiin teollisuudenaloihin ja joiden tuotanto väheni. Näillä alueilla on keskeisiä perusmetallien, kemikaalien, ei-metallisten mineraalien ja paperin teollisuuslaitoksia, joiden energiakustannukset muodostavat paljon suuremman osan tuotantokustannuksista kuin vähemmän energiaintensiivisen valmistuksen. Koska energian hintojen heilahtelut ja epävakaus ovat todennäköisesti normi lähitulevaisuudessa, EU:n on olennaisen tärkeää omaksua erilaisia politiikkoja, jotta nämä alueet ja teollisuudenalat eivät menetä maailmanlaajuista kilpailua.

Poistuminen Venäjän kaasusta tarjoaa mahdollisuuden nopeuttaa muiden kuin fossiilisten polttoaineiden näkyvyyttä EU:n energialähteiden yhdistelmässä ja EU:n energiariippumattomuutta. Tässä siirtymässä on valittuja ainesosia tuuli-, aurinko-, vesi-, maalämpö- ja energiatehokkuuteen. Tämä siirtyminen kohti kotimaista energiantuotantoa, joka on REPowerEU-toimien ytimessä, korostaa alueiden ja kuntien ratkaisevaa roolia laajemman mittakaavan ja paikallisesti merkityksellisten puhtaan energian hankkeiden toteuttamisen helpottamisessa ajallisesti ja budjettirajoitteissa – samalla kun noudatetaan EU:n ja kansallisessa lainsäädännössä vahvistettuja tiukkoja ympäristö- ja sosiaalisia kriteerejä.⁸⁴

ILMASTOVIRASTO PERUSKORJAUKSEN KESKITETTYNÄ ASIOINTIPISTEENÄ BUDAPEST, UNKARI

Budapest aikoo puuttua yksityisten rakennusten alhaiseen energiatehokkuuteen ja energiaköyhyyteen perustamalla asuntojen kunnostamisesta vastaavan ilmastokeskuksen CARESin.⁸⁵ Pilottitoimilla pyritään vastaamaan seuraaviin energiatehokkaaseen asuntokantaan liittyviin haasteisiin:

⁸³ <https://www.chpa.org/poland-spectacular-growth-in-heat-pump-sales-in-the-first-three-quarters-of-2022/>;

<https://www.chpa.org/germanys-impressive-heat-pump-sales-growth-53-in-2022/>.

⁸⁴ Yhteisön energia on keskeinen käsite, jossa yhdistyvät uusiutuva energia ja kuntatason toimet. Lisätietoja on osoitteessa <https://www.rescoop.eu/news-and-events/stories/september-success-story-citizens-teaming-up-with-their-municipalities-in-the-energy-transition>.

⁸⁵ Lisätietoja on osoitteessa <https://netzerocities.eu/budapests-pilot-city-activity-cares-climate-agency-for-renovation-of-homes/>.

(1) yksityisille omistajille ei ole kannustimia kunnostaa talojaan niiden puuttumisen vuoksi. kansalliset rahoitusjärjestelmät ja kotitalouksien energian hintakatot kansallisella tasolla;

2) osittainen mahdollisuus saada EU:n varoja, mikä rajoittaa kunnan mahdollisuuksia puuttua asumiseen markkinat ilman ulkoista tukea.

Tavoitteena on perustaa ilmastokeskus yhden luukun mallin muodossa, joka kehittää rahoitusmalleja yhteistyössä liikepankkien ja kansainvälisten rahoitusalan toimijoiden kanssa. Viraston vastuulla on varmistaa, että rahoitustuotteet tavoittavat loppukäyttäjät, ja älykkäitä teknisiä ratkaisuja otetaan käyttöön osana kunnostustöitä. Toiminta-alat valitaan tieteellisten tulosten sekä teknisten ja sosioekonomisten rakennusparametrien perusteella. Ilmastovirasto kiinnittää myös erityistä huomiota yhteisöjen osallistamiseen ja kansalaisten asenteiden muokkaamiseen samalla kun vähennetään energiaköyhyyttä.

SAARIMALLI VIHREÄLLE, AUTONOMISELLE ENERGIALLE HALKI, KREIKKA

Halki on ensimmäinen saari, joka on osa GR-Eco Islands -hanketta,⁸⁶ joka on kreikkalaisten ja ranskalaisten yritysten kumppanuus Kreikan ympäristö- ja energiaministeriön koordinoimana ja johon paikallisviranomaiset osallistuvat ja jonka tavoitteena on muuttaa Kreikan saaret vihreän talouden, energiaomavaraisuuden, digitaalisen innovoinnin ja ekologisen liikkuvuuden malleiksi.

Hankkeeseen sisältyy erilaisia toimia, kuten uusiutuvien energialähteiden käytön lisääminen, digitaalisen infrastruktuurin luominen, energiatehokkuuden edistäminen, kestävä jätehuolto, sähköinen liikkuvuus ja liikenteen sähköistäminen sekä maatalouden ja matkailun vihreä muutos.

HalkiON on ensimmäinen paikallinen energiayhteisö, joka omistaa ja käyttää aurinkosähkövoimalaa Kreikan saarella, joka ei ole yhteydessä toisiinsa. Asukkaat, yritykset ja Halkin kunta hyötyvät sähkölaskujen 55 %:n vähennyksestä, 180000–250000 euron vuotuisista säästöistä, energiaomavaraisuudesta ja 1800 tonnin päästövähennyksestä vuodessa. ⁸⁷

PORTON ENERGIAHUIPPUJEN KESKITETTY ASIOINTIPISTE KANSALAISTEN JA PAIKALLISYHTEISÖJEN OSALLISTAMINEN PORTOSSA, PORTUGALISSA

AdePorto (Porton energiavirasto) koordinoi Porto Energy Lift (PEER) -hanketta, jonka tavoitteena on tukea julkisia ja yksityisiä toimijoita rohkeiden kunnostusohjelmien kehittämisessä ja ottaa uudet rahoitusjärjestelyt huomioon Porton suurkaupunkialueella Dourojoen pohjoispuolella.

AdePorton kunnianhimoinen peruskorjausohjelma on johtanut keskitettyjen palvelupisteiden perustamiseen, joissa otetaan käyttöön innovatiivisia rahoitusjärjestelmiä 3000 asunnon kunnostamiseksi ja kansalaisten kannustamiseksi osallistumaan energiatehokkuuteen ja uusiutuvan

⁸⁶ Lisätietoja on osoitteessa <https://clean-energy-islands.ec.europa.eu/news/gr-eco-islands-turning-greek-islands-models-green-sustainable-development> ja vuoden 2023 tiedoissa.

⁸⁷ <https://greekcitytimes.com/2023/03/29/the-greek-island-of-halki-produces-all-their-energy-needs/>.

energian tuotantoon. Hankkeessa keskitytään olemassa oleviin perherakennuksiin, erityisesti sosiaalisiiin ja pienituloisiin asuntoihin, sekä julkisessa että yksityisessä omistuksessa. Hankkeen päätavoitteena on, että hankkeen loppuun mennessä asennetaan 3000 kunnostettua asuntoa ja 12 MW aurinkosähköä.⁸⁸

KULUTTAJIEN AUTTAMINEN ENERGIAKRIISIN AIKANA CASTILLA Y LEÓN, ESPANJA

Kastilia ja Leóninalueellinen energiavirasto EREN on suunnitellut ja toteuttanut useita toimenpiteitä aurinkosähköstä radiokampanjoihin mahdollistaakseen energiansäästö- ja tehokkuustoimenpiteet, joilla tuetaan Kastilian kansalaisia meneillään olevassa energiakriisissä.⁸⁹ Erenillä on kaksi tukiohjelmia, joiden tarkoituksena on auttaa Kastilia ja Leónin kuluttajia selviytymään energiakriisin vaikutuksista, ja Next Generation EU -välineestä myönnetään yli 80 miljoonaa euroa tukea yksittäisille kuluttajille ja yrityksille.

Tammikuussa 2022 käynnistettiin ensimmäinen tukiohjelma (71,8 miljoonan euron talousarvio), jonka tavoitteena on edistää investointeja omaan kulutukseen ja uusiutuvista energialähteistä tapahtuvaan varastointiin sekä toteuttaa uusiutuvaa lämpöenergiaa käyttäviä laitoksia asuntosektorilla. Kokonaisbudjetti on 340 miljoonaa euroa. Toisessa tukiohjelmassa (8,2 miljoonan euron talousarvio) edistetään investointeja uusiutuvien lämpöjärjestelmien käyttöönottoon muilla aloilla kuin asuntosektorilla.

Keskeisiä toimia ovat muun muassa seuraavat:

- Uudet energiansäästö- ja tehokkuustoimenpiteet;
- Toimenpiteet, joilla pyritään vähentämään riippuvuutta fossiilisista polttoaineista, kuten aurinkopaneelien asentaminen julkisten rakennusten katoille;
- Julkisen rakennuskannan energiatehokkuustoimenpiteet;
- Edistetään polkupyörien, sähköpyörien ja sähköskootterien käyttöä yksityisten ajoneuvojen korvikkeena;
- Yleisölle suunnatut tiedotuskampanjat televisiossa, radiossa ja verkossa.

FOSSIILIIEN ASTEITTAINEN POISTAMINEN

TIE KOHTI VIHREÄMPÄÄ JA TEHOKKAAMPAA ASUINRAKENNUSTEN LÄMMITYSTÄ EAP, Plovdivin kaupungin energiavirasto (Bulgaria), tukee polttopuiden ja hiilen käytöstä luopumista kotitalouksien lämmityksessä. Ympäristöohjelmassa on jo pitkään kannatettu paikallisen biomassan kestäväää käyttöä lämmitykseen ja lämmityslaitteiden energiatehokkuuden parantamista tärkeimpänä keinona torjua ilman pilaantumista. Virasto myöntää 3500 kotitaloudelle 100 % valtionavustuksen vanhojen lämmitysuunien korvaamiseksi ympäristöystävällisillä vaihtoehdoilla.

⁸⁸ Tietoja on saatu [Engaging-kansalaisilta ja paikallisilta yksiköiltä – ”Porto Energy Hub” – keskitetty palvelupiste – Fedarene](#).

⁸⁹ Lisätietoja on osoitteessa <https://fedarene.org/best-practice/eren-helping-consumers-in-castilla-y-leon-face-the-effects-of-the-energy-crisis/>.

Tässä toimessa esitellään, miten yhdenmetyt hiilestä irtautuneet ja vähäpäästöiset politiikat voivat muuttaa merkittävästi alueiden ja kuntien energia-, ilmasto- ja ympäristöhaasteita.⁹⁰

⁹⁰ [Plovdivin polku kohti tehokkaampaa, vihreämpää ja energiariippuvaista asuinlämmitystä – Fedarene.](#)

C. Ilmastokatastrofi

Ilmaston lämpeneminen ja ilmastonmuutos iskevät voimakkaasti Euroopan alueisiin. Paikallinen väestö ja talous kärsivät yhä enemmän häiritsevistä helleaalloista, kuivuudesta, tulvista ja maastopalojen vaikutuksista. Vaikka paikallis- ja aluehallinnot ovat jo edelläkävijöitä kasvihuonekaasupäästöjen vähentämisessä, niiden on yhä enemmän tehostettava toimenpiteitä, joilla varmistetaan niiden yhteisöjen ilmastonmuutokseen sopeutuminen ja selviytymiskyky sekä suojellaan ihmishenkiä, infrastruktuuria ja yrityksiä.

Euroopan on investoitava ilmastonmuutokseen sopeutumiseen arviolta 40 miljardilla eurolla vuodessa sopeutuakseen maapallon 1,5 asteen lämpötilan nousuun vuoden 1990 tasosta. Määrä nousisi 120 miljardiin euroon vuodessa ja 200 miljardiin euroon sopeutuakseen 2 asteentai 3–4 asteen lämpötilan nousuun.⁹¹ Mitkä Euroopan alueet ovat alttiimpia ilmatoriskeille? Mitkä ovat paikallistason sopeutumistarpeet? Miten voimme auttaa alueita selviytymään tästä vihreästä ja digitaalisesta siirtymästä ilmastoneutraaliuteen mutta myös ilmastokestävyyteen?

Vuosi 2023 lisää näiden kysymysten merkityksellisyyttä. Etelä-Euroopan kuumimman kesäkuun ja äärimmäisten sääilmiöiden, mukaan lukien lämpöaallot ja maastopalot, jälkeen Copernicus Climate Change Service vahvisti, että heinäkuun 2023 maailman keskilämpötila oli kaikkien kuukausien korkein.⁹² Kriittisiä tapahtumia vuonna 2023 ovat kuivuus Sadon vesistöalueella Alentejoessa (Portugali) ja Saun valuma-alueella Kataloniassa (Espanja) sekä Emilia Romagnan ja Le Marchen (Italia) tuhoisat tulvat.⁹³ Jälkimmäisessä tapauksessa rajut sateetjohtivat alueen ylivuotoon 23 jokea, mikä aiheutti laajamittaisia vahinkoja ja syrjäytti yli 30000 asukasta. Tämä katastrofaalinen tapahtuma vaati 14 henkeä, vaikutti merkittävästi lähes miljoonaan ihmiseen ja johti arviolta 5 miljardin euron vahinkoihin. Katastrofaaliset tulvat tuhosivat myös useita kuntia kahdessa kolmasosassa Slovenian alueesta, mikä aiheutti seitsemän kuolonuhria ja vakavia aineellisia vahinkoja.⁹⁴ Toinen kesällä 2023 todettu ilmastokatastrofi oli Kreikassa samanaikaisesti tapahtuneiden noin 60 metsäpalon esiintyminen. Korfun saarella evakuoitiin yli 19000 kansalaista – maan historian suurin evakuointi.⁹⁵

Vuonna 2022 raportoitiin yli 16000 kuolonuhria, jotka johtuivat voimakkaista sää- ja ilmastotapahtumista, joista 99,6 prosenttia johtui helleaalloista.⁹⁶ Hätätilanteiden tietokannan mukaan Euroopassa⁹⁷ oli vuonna 2022 40 meteorologista, hydrologista ja ilmastoon liittyvää vaaraa, jotka johtivat 16365 kuolemantapaukseen ja vaikuttivat suoraan 156000 ihmiseen. Noin 67 prosenttia näistä tapahtumista liittyi tulviin ja myrskyihin. Kuten edellä mainittiin, eniten uhreja on kuitenkin helleaallot – metsäpalot vaikuttavat myös hengitysteihin ja vaikuttavat biologiseen monimuotoisuuteen – ja *Naturen* äskettäin julkaisemassa tutkimuksessa korostetaan alueellista haavoittuvuutta lämpökuolleisuutta kohtaan, ja merkittäviä huippuja esiintyy Portugalin, Espanjan, Italian, Kreikan ja

⁹¹ Euroopan ympäristökeskus, [ilmastonmuutokseen sopeutumisen kustannusten ja hyötyjen arviointi](#), 2023

⁹² Copernicus – Euroopan silmä maalla, [pintailman lämpötila heinäkuu 2023](#), heinäkuu 2023.

⁹³ Copernicus – Euroopan silmä maan päällä, [Historialliset tulvat Emilia-Romagnassa, Italiassa,toukokuu 2023](#).

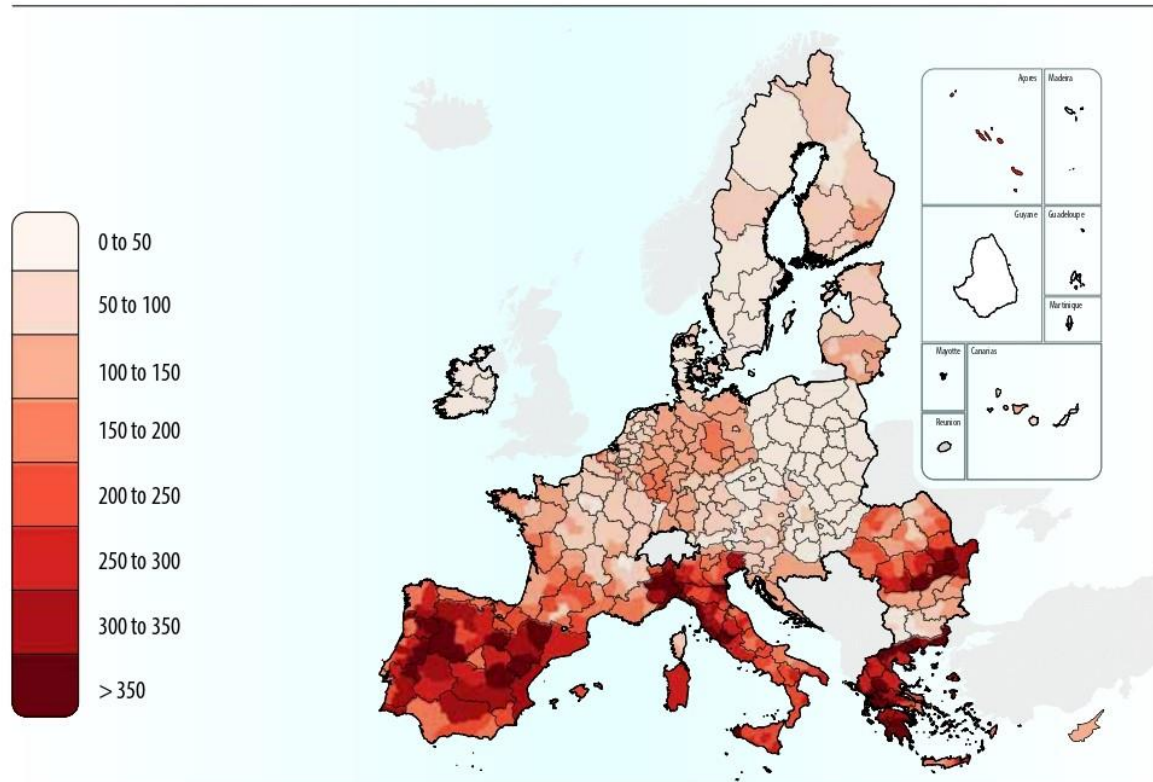
⁹⁴ Slovenian hallitus, [pahimmat tulvat iskivät Sloveniaan | GOV.SI](#), 2023

⁹⁵ <https://www.theguardian.com/world/2023/jul/24/greece-wildfires-corfu-evia-rhodes-heatwave-northern-hemisphere-extreme-weather-temperatures-europe>.

⁹⁶ Maailman ilmatieteen järjestö, [State of the Climate in Europe](#), 2023.

⁹⁷ Sama kuin edellä.

Romanian alueilla sekä Etelä-Ranskassa ja useilla Saksan alueilla.⁹⁸ Tunnustatakse tämän synkän todellisuuden ja korostatakse sitoumustaan toimia ilmastonmuutoksen torjumiseksi EU vihittiin äskettäin 15. heinäkuuta maailmanlaajuisen ilmastokriisin uhrien vuosittaiseksi EU-päiväksi.⁹⁹

Kuva 4 – Kuumuuteen liittyvien kuolemantapausten määrä miljoonaa asukasta kohti vuodessa (2015–2022)
Lähde – Luontoon perustuva AK:n kokoelma 100

Huomautus – Kuumuuteen liittyvä kuolleisuus Euroopassa (2015–2022)

Lisäksi Euroopan ympäristökeskuksen mukaan **ilman epäpuhtauksien päästöjen arvioidaan jo aiheuttavan 315000 ihmisen ennenaikaisen kuoleman vuodessa, mikä vastaa kokonaista keskisuurta kaupunkia, kuten Nantes (Ranska), Timișoara (Romania), Bonn (Saksa) ja Bari (Italia).** Euroopan suurista teollisuuslaitoksista peräisin olevien kasvihuonekaasujen lisäksi sen arvioidaan maksavan yhteiskunnalle 277–433 miljardia euroa vuonna 2017. Tämä on noin 2–3 prosenttia EU:n bruttokansantuotteesta (BKT), mikä ylittää monien yksittäisten jäsenvaltioiden taloudellisen kokonaistuotannon.¹⁰¹

⁹⁸ Ballester, J., Quijal-Zamorano, M., Méndez Turrubiates, R.F., Pegenaute, F., Herrmann, F.R., Robine J.M., Basagaña, X., Tonne, T., Antó, J.M. ja [Achebak, H., Kuumuuteen liittyvä kuolleisuus Euroopassa kesällä 2022](#). Luonnonlääketiede, 2023.

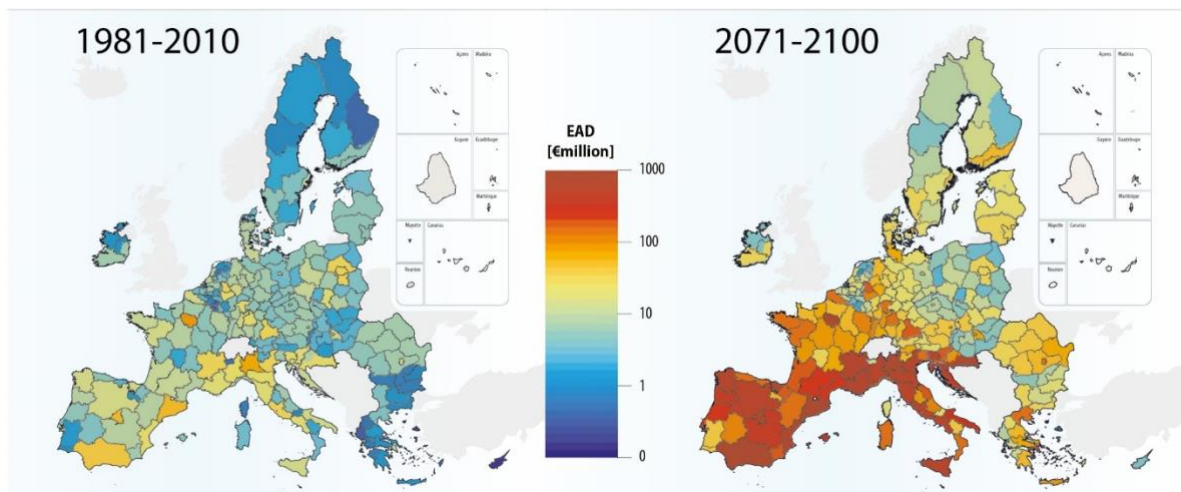
⁹⁹ https://climate.ec.europa.eu/news-your-voice/news/eu-day-victims-global-climate-crisis-2023-07-13_en.

¹⁰⁰ Ballester, J., Quijal-Zamorano, M., Méndez Turrubiates, R.F., Pegenaute, F., Herrmann, F.R., Robine J.M., Basagaña, X., Tonne, T., Antó, J.M. ja [Achebak, H., Kuumuuteen liittyvä kuolleisuus Euroopassa kesällä 2022](#). Luonnonlääketiede, 2023.

¹⁰¹ Euroopan ympäristökeskus, [Teollisuuden ilman pilaantuminen Euroopassa maksaa yhteiskunnalle 277–433 miljardia euroa, syyskuu 2021](#).

Eurostat laskee, että äärimmäiset sääilmiöt ovat aiheuttaneet EU:ssa viime vuosikymmenen aikana yli 145 miljardin euron taloudelliset tappiot.¹⁰² Lisäksi ilmastoon liittyvien taloudellisten tappioiden 30 vuoden liukuva keskiarvo osoittaa selkeää suuntausta, joka on kasvanut lähes 2 prosenttia vuosittain viimeisen vuosikymmenen aikana.

Myös ilmastoon liittyvät katastrofit vahingoittavat yhä enemmän kriittisiä infrastruktuureja, kuten sähköverkkoja, liikenneverkkoa sekä tieto- ja viestintäjärjestelmiä. Odotettavissa olevat vuosittaiset vahingot Etelä-Euroopassa ja suuressa osassa Länsi- ja Keski-Eurooppaa ovat tuhoisia ja taloudellisesti sietämättömiä. Alla olevassa kaaviossa havainnollistetaan kehityssuuntia, jos ilmastonmuutos ei muutu. Tämä heikkeneminen pahentaa alueellisia eroja EU:n alueiden välillä, mikä asettaa merkittävän haasteen kriittisen infrastruktuurin kestävyydelle ja yhteiskunnan yleiselle hyvinvoinnille. Rannikkoalueet voivat kärsiä suurista päästöjä aiheuttavissa skenaarioissa (3,2–5,4 celsiusasteeseen vuoteen 2100 mennessä) taloudellisia tappioita, jotka ovat noin 39 miljardia euroa vuodessa vuoteen 2050 mennessä ja jopa 960 miljardia euroa vuodessa vuosisadan loppupuolella.¹⁰³

Kuva 5 – Ilmastonmuutoksesta Euroopan alueiden elintärkeille infrastruktuureille odotettavissa olevat vuotuiset vahingot vuosisadan loppuun mennessä (miljoonaa euroa)

Lähde – Euroopan komissioon perustuva AK:n kooste¹⁰⁴

Äärimmäiset sääilmiöt ja ilmastokatastrofit heikentävät myös monien paikallisten taloudellisten toimintojen elinkelpoisuutta ja tuottavuutta. Pidemmät ja voimakkaammat helleaallot vaikuttavat merkittävästi alueisiin, joilla on runsaasti työpaikkoja maataloudessa tai rakennusalailla. Työn tuottavuus heikkenee erityisesti Välimeren alueilla. Helleaallot tekevät ulkoilusta kovaa ja mahdollisesti tappavaa.¹⁰⁵ Mittakaavan tunteen vuoksi on arvioitu, että vuoden 2023 kesän helleaallot maksavat Espanjan alueille, joissa paikalliset työntekijät altistuivat eniten paahtaville lämpötiloille, eli 1 prosentti suhteessa BKT:hen. maatalous kärsi pitkittyneestä kuivuudesta. Kun tarkastellaan tuottavuuden menetys, yksi päivä äärimmäistä lämpöä (yli 32 astetta) vastaa puolta päivää lakko.¹⁰⁶

¹⁰² Eurostat, [Ilmastonmuutoksen menetykset: 145 miljardia euroa vuosikymmenen aikana](#), lokakuu 2022.

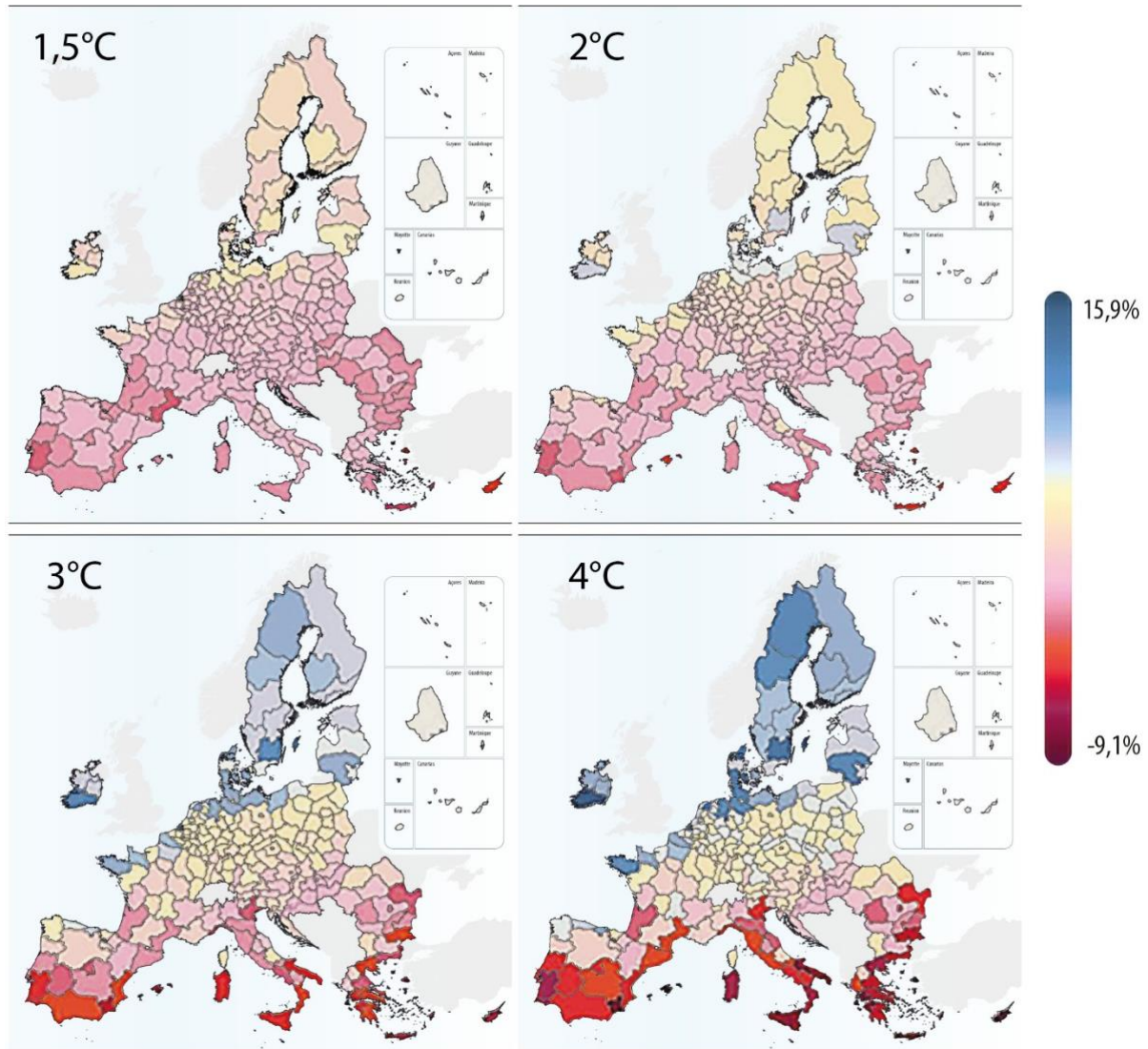
¹⁰³ Euroopan komissio, [raportti ilmastonmuutokseen sopeutumista koskevan EU:n strategian täytäntöönpanosta](#), marraskuu 2018.

¹⁰⁴ Sama kuin edellä.

¹⁰⁵ Euroopan parlamentti, [Ilmastonmuutokatastrofien uhreille maksettava korvaus](#), 2023.

¹⁰⁶ Allianz, [Gloaali kiehuva: lämpöaalto voi maksaa 0,6 prosenttiyksikköä suhteessa BKT:hen](#) maailmanlaajuisesti 2023.

Ilmastonmuutoksen seuraukset uhkaavat myös häiritä merkittävästi paikallista matkailualaa sekä kohteiden että kausiluonteisuuden osalta. Matkailu on merkittävä tulonlähde Euroopan eteläisille alueille, mikä johtuu erityisesti Välimeren vetovoimasta. Maapallon lämpötilan nousun ennustetaankuitenkin vaikuttavan tuhoisasti tähän taloudelliseen toimintaan, joka on olennaisen tärkeää monissa pienissä kylissä, kaupungeissa ja alueilla Kyproksessa, Kreikassa, Espanjassa, Italiassa, Kroatiaassa, Portugalissa ja Maltassa. Seuraavassa kaaviossa esitetään mahdollisia skenaarioita matkailun kysynnästä Euroopassa, jos ilmastonmuutoksen vaikutusten torjumiseksi ei toteuteta asianmukaisia toimia.¹⁰⁷

Kuva 6 – Euroopan alueellisen matkailukysynnän ennustettu kehitys kaikissa ilmaston lämpenemisen skenaarioissa verrattuna nykyiseen (2019) prosenttiosuutena

Lähde – Yhteiseen tutkimuskeskukseen perustuva AK:n kooste¹⁰⁸

Huomautus – Näytetyt arvot viittaavat RCP8.5-päästöskenaarioon

Ilmastonmuutos syventää olemassa olevaa eriarvoisuutta. Etelä-Euroopan, Euroopan kaupunkien ja rannikkoalueiden ennustetaan kärsivän eniten monista riskeistä.¹⁰⁹ Sekä

¹⁰⁷ Yhteinen tutkimuskeskus, [ilmastonmuutoksen alueellinen vaikutus Euroopan matkailun kysyntään](#), 2023.

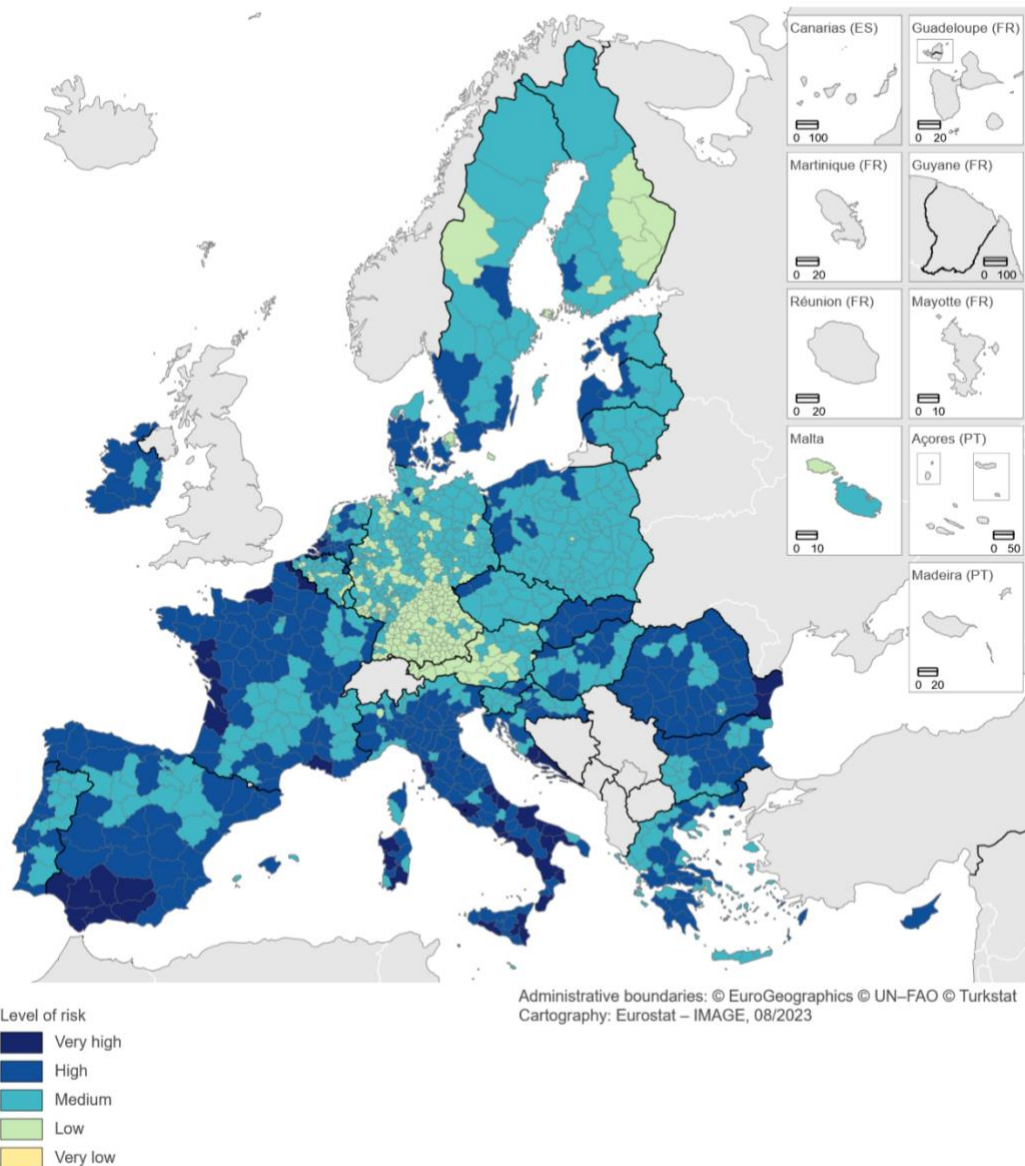
¹⁰⁸ Sama kuin edellä.

¹⁰⁹ Euroopan parlamentti, [Ilmastonmuutuskatastrofien uhreille maksettava korvaus](#), 2023.

Euroopan alueiden yhteenkuuluvuus että kilpailukyky ovat vaakalaudalla. Luonnonkatastrofeilla on kielteinen vaikutus EU:n taloudelliseen, sosiaaliseen ja alueelliseen yhteenkuuluvuuteen, mikä haittaa unionin koheesio politiikan täytäntöönpanoa.¹¹⁰ Hiljattain saatu näyttö ESPON CLIMATE -hankkeesta,¹¹¹jossa ilmastoon liittyvät vaarat yhdistettiin alueelliseen altistumiseen ja haavoittuvuuteen, osoittaa, että vaikka Pariisin sopimuksen tavoitteet saavutetaan, Euroopan alueet kohtaavat edelleen lukuisia riskejä eriasteisesti. Siinä otetaan huomioon populaatioiden lämpöstressi; rannikkoalueiden tulvat infrastruktuuri-, teollisuus- ja palvelualueilla; jokitulvat väestölle, infrastruktuurille, teollisuudelle ja palvelualueille; vilkkuvat tulvat kulttuurisektoreilla; maastopalot ympäristössä; alkutuotannon kuivuus (vaikka se vaikuttaa myös suoraan paikallisyhteisöihin ja biologiseen monimuotoisuuteen). Sen vuoksi on kiinnitettävä erityistä huomiota matkailualueiden sosioekonomisiin realiteetteihin ja investoitava niiden sietokykyyn ilmastonmuutoksen seurausten varalta.

¹¹⁰ Euroopan parlamentti, [kuivuuden, tulipalojen ja muiden äärimmäisten sääilmiöiden seuraukset: EU:n toimien lisääminen ilmastonmuutoksen torjumiseksi](#), päätöslauselma 2022 (0330).

¹¹¹ ESPON EAYY, [ESPON COP 27 -kokouksessa: Ilmastonmuutokseen liittyvien riskien alueellinen jakautuminen Euroopassa](#), marraskuu 2022.

Kuva 7 – Yhdistetty ilmatoriski – erittäin suuren päästöskenaarion absoluuttinen altistuminen (2070–2100) RCP 8.5

Lähde – ESPONiin perustuva AK:n kooste¹¹²

Huomautus – syrjäisimpiä alueita koskevia tietoja ei ole saatavilla. EU:n vuoden 2023 vuosikertomuksen vuoksi kartassa ei esitetä EFTA-maita/EU:n ulkopuolisia maita, mutta huomaa, että ESPON-hanke on toimittanut ne.

YK:n hallitustenvälisen ilmastomuutospaneelin¹¹³ mukaan nämä ilmatoriskit ovat yhä ilmeisempiä ja akuuttimpia. Lämpötilan nousu, nopeasti muuttuvat säämallit, toistuvat ja voimistuneet luonnonkatastrofit ja äärimmäiset sääilmiöt vaikuttavat suoraan ja voimakkaasti yhteiskuntaan, talouteen ja ympäristöön, mikä johtaa kuolemiin, omaisuuden tuhoutumiseen, luonnollisten elinympäristöjen tuhoutumiseen ja biologisen monimuotoisuuden köyhtymiseen.¹¹⁴

Äärimmäiset sääilmiöt ja niiden seuraukset Euroopassa viimeisten viiden vuoden aikana ovat korostaneet kiireellistä tarvetta torjua ilmastomuutosta (lievennys) ja toteuttaa samanaikaisesti

¹¹² ESPON, [päivittämällä ja integroimalla ESPON-tiedostot ja kartat. Loppuraportti](#)2022.

¹¹³ IPCC:n [ja AR6:n yhteenvetoraportti: Ilmastomuutos 2023](#), 2023.

¹¹⁴ Yksityiskohtainen luettelo äärimmäisistä sääilmiöistä Euroopassa ja maailmanlaajuisesti vuodesta 2011 eteenpäin, mukaan lukien tieteellinen analyysi siitä, miten hiilidioksidipäästöjen aiheuttama ilmastomuutos käynnistää tällaisia tapahtumia, on interaktiivisessa kartassa osoitteessa <https://www.carbonbrief.org/mapped-how-climate-change-affects-extreme-weather-around-the-world/>.

toimenpiteitä, joilla suojellaan sen haitallisilta vaikutuksilta (mukautuminen). Erityisesti sopeutumisella on keskeinen rooli paikallistasolla, sillä ilmastonmuutokseen liittyvät haavoittuvuudet ovat kaikkein voimakkaimpia. Juuri paikallistasolla ilmastokatastrofeilla on syvälinen vaikutus, mikä edellyttää keskittyneitä toimia, jotta riskeihin voidaan puuttua ennakoivasti tai luonnonkatastrofin sattua toimia nopeasti ja päättäväisesti ihmishenkien menetyksen estämiseksi, toimeentulon turvaamiseksi ja luonnonympäristön suojelemiseksi.

Alueet ja kunnat ovat keskeisessä asemassa monenlaisissa sopeutumistoimissa: elintärkeiden infrastruktuurien parantamisesta tulvien kestämiseen, paikallisista kouluista, sairaaloista ja hoitokodeista helleaalloille sopiviksi; rannikkoalueiden suojelemisesta merenpinnan nousulta investoimiseen tehokkaaseen vesienhoitoon kuivuuden torjumiseksi sekä julkisten tilojen kunnostamiseen yleensä varjo- ja jäähdytysalueiden ja monien muiden esimerkkien tarjoamiseksi. Itse asiassa noin puolet (51 prosenttia) Ipsoksen Eurooppa-asioista *115tehdyn AK:n alue- ja paikallisbarometritutkimuksen* vastaajista korosti, että ”ilmastokriisi ja ympäristö” ovat yksi tärkeimmistä aloista, joilla alueilla ja kunnissa pitäisi olla enemmän sananvaltaa EU:n päätöksenteossa.

Sopeutumiseen liittyvä rahoitusvaje on kuitenkin todellinen, arviolta noin 40 miljardia euroa vuodessa,¹¹⁶ mikä on erityisen ilmeistä alemmalla hallintotasolla, kuten sama Euroopan komissio on todennut.¹¹⁷ Alueellisten keskusten verkoston (RegHub) alueiden komiteassa (AK) toteuttamassa kyselyssä aiheesta *”Vihreän kehityksen ohjelman tulevaisuus: arvioimalla ja arvioimalla tulevaisuutta*¹¹⁸ 40 prosenttia vastaajista ilmoitti toteuttaneensa aktiivisesti ilmastonmuutokseen sopeutumista koskevia toimintalinjoja alueillaan tai kunnissaan. Tutkimuksessa selvitettiin kuitenkin myös merkittävälle osalle osallistujista kohtaamiaan esteitä, sillä 35 prosenttia myönsi vaikeuksia toteuttaa sopeutumistoimia tehokkaasti. Näiden vastaajien havaitsemiin ensisijaisiin esteisiin kuuluu erityisten rahoitusmekanismien puute, josta 75 prosenttia piti suurena huolenaiheena. Lisäksi 65 prosenttia osallistujista korosti, että on ratkaisevan tärkeää tukea innovointia ja erityisiä tavoitteita, jotta voidaan parantaa niiden ilmastonmuutokseen sopeutumisstrategioiden onnistumista.

Oikean tiedon, mittareiden, indikaattorien ja menetelmien löytäminen sopeutumisen edistymisen seuraamiseksi on edelleen merkittävä este. Ilmastonmuutoksen paikallisia vaikutuksia koskevaa tietämystä on kehitettävä ja tuettava, jotta voidaan auttaa alueita ja kaupunkeja suunnittelemaan ja hallitsemaan ilmastoriskejä, sekä tietoa ratkaisuista, riittävien taloudellisten ja teknisten resurssien käyttöönotosta ja saatavuudesta, sidosryhmien kartoituksesta ja sitoutumisesta.

Tämän kapasiteettivajeen täyttämiseksi AK on laatinut **sopeutumista koskevan vihreän kehityksen ohjelman Going Local Handbook -käsikirjan,**¹¹⁹ jonka avulla voidaan jakaa tietoa ja luoda verkostoja, joissa paikalliset sidosryhmät voivat löytää hankekumppaneita, minimoida sisäiset tietovajeet ja hakea aktiivisesti tukea omille aloitteilleen erikoistuneilta asiantuntijoilta. Esimerkiksi lupaava sopeutumisala on luontoon perustuvilla ratkaisuilla, jotka tuottavat innovatiivisia toimia, joilla

¹¹⁵ <https://cor.europa.eu/en/our-work/Pages/EURegionalBarometer-Survey-2023.aspx>.

¹¹⁶ <https://www.eea.europa.eu/publications/assessing-the-costs-and-benefits-of>.

¹¹⁷ Euroopan komissio, [Suuntaviivat jäsenvaltioiden sopeutumisstrategioista ja -suunnitelmista](#), 2023.

¹¹⁸ <https://cor.europa.eu/en/our-work/pages/reghub-consultation-prospects-green-deal.aspx>.

¹¹⁹ <https://cor.europa.eu/en/engage/pages/green-deal-handbook.aspx>.

on nopea ja voimakas vaikutus. Uusi tutkimus¹²⁰ osoittaa, että puiden peitteen nostaminen 30 prosenttiin alentaisi lämpötiloja keskimäärin 0,4 celsiusasteella välttämällä lähes 40 prosenttia kuolemantapauksista, jotka johtuvat Urban Heat Islandin¹²¹ vaikutuksista Euroopan kaupungeissa.

Lisäksi selviytymiskyky ilmastokatastrofeja vastaan on keskeinen kysymys alueille ja kaupungeille, sillä katastrofien ehkäisyyn ja varautumiseen käytetyllä eurolla voidaan Maailmanpankin mukaan säästää jopa 10 euroa katastrofiapuun.¹²² Tästä syystä AK tekee yhteistyötä komission Yhteisen tutkimuskeskuksen kanssa kehittääkseen alueellisia selviytymiskykyä koskevia tulostauluja,¹²³ joissa määritellään ilmastomuutoksen riskeihin ja ilmastomuutokseen sopeutumiseen liittyviä valmiuksia ja haavoittuvuuksia. AK katsoo tältä osin, että indeksin ja alueellisen haavoittuvuuden tulostaulun kehittäminen on ratkaisevan tärkeää, jotta voidaan käynnistää poliittinen keskustelu siitä, miten tulevaa koheesiopolitiikkaa voidaan käyttää tällaisiin haavoittuvuuksiin puuttumiseksi.

Kaudella 2021–2027 koheesiopolitiikassa investoidaan 12,5 miljardia euroa ilmastomuutokseen sopeutumiseen ja riskien ehkäisemiseen.¹²⁴ Tämä vastaa kolmea prosenttia sen kokonaisbudjetista seitsemäksi vuodeksi, kun taas vihreään siirtymään tehtyjen investointien osuus on noin 30 prosenttia. Koska ilmastomuutos ja katastrofit vaikuttavat yhä epätasaisemmin Euroopan eri alueilla, ja haavoittuvimmat alueet, köyhät kotitaloudet ja syrjäytyneet yhteiskuntaryhmät ovat alttiimpia, on yhä kiireellisempää puuttua näihin uusiin eroihin. Tältä osin on tarpeen alkaa harkita erilaisia ratkaisuja mahdollisuudesta, että ”oikeudenmukaisen siirtymän mekanismia voitaisiin laajentaa kattamaan ilmastomuutoksen hillitsemisen ja siihen sopeutumisen sosiaaliset kustannukset”, kuten Euroopan komissio mainitsee, ja¹²⁵ perustaa erityinen ilmastomuutokseen sopeutumista käsittelevä rahasto, johon Euroopan parlamentti viittaa.¹²⁶

YK:n ilmastomuutosta koskevan puitesopimuksen puitteissa perustettava sopeutumisrahasto voisi toimia inspiraationa sellaisten kehitysmaiden tukemiseksi, jotka ovat erityisen alttiita ilmastomuutoksen vaikutuksille.¹²⁷ Tällä maailmanlaajuisella tasolla AK on myös osallistunut aktiivisesti ilmastoneuvotteluihin ilmastomuutokseen sopeutumisesta.¹²⁸ Viimeaikaisissa lausunnoissaan se on kannattanut sellaisen maailmanlaajuisen sopeutumistavoitteen kehityksen luomista, jossa otetaan huomioon alueiden ja kuntien näkemykset ja asiantuntemus. AK on myös

¹²⁰ Jungman, T., Cirach, M., Marando, F., Pereira Barboza, E., Khomenko, S., Masselot, P., Quijal-Zamorano, M., Mueller, N., Gasparrini, A., Urquiza, J., Heris, M., Meelan, T. ja Nieuwenhuijsen, M. Euroopan kaupunkien terveysvaikutusten arviointi, LANCET, tammikuu 2023.

¹²¹ Kaupunkien lämpösaarekeilmiö kuvaa ilmiötä, jossa kaupunkien ja lämpäisemättömien pintojen peittämien alueiden lämpötilat ovat jatkuvasti korkeammat.

¹²² World Bank Group, [Investment in Disaster Risk Management in Europe Näytä](#) tarkat tiedot

¹²³ https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/strategic-planning/strategic-foresight/2020-strategic-foresight-report/resilience-dashboards_en.

¹²⁴ Euroopan komissio, [komissaari Elisa Ferreiran pääpuhe kahdeksannessa kansainvälisessä metsäpalokongressissa](#), 2023.

¹²⁵ Euroopan komissio, [Cohesion in Europe towards 2050, kahdeksas kertomus taloudellisesta, sosiaalisesta ja alueellisesta yhteenkuuluvuudesta](#), 2023.

¹²⁶ Euroopan parlamentti, [aluekehitysvaliokunnan jäsenet ehdottavat ilmastomuutokseen sopeutumisrahaston perustamista](#) 2022.

¹²⁷ <https://unfccc.int/funds-and-financial-entities#:~:text=The%20Adaptation%20Fund%20was%20established,adverse%20effects%20of%20climate%20change>.

¹²⁸ AK on osallistunut aktiivisesti UNFCCC:n viimeaikaisiin mukauttamiseen keskittyneisiin teknisiin vuoropuheluihin ja ottanut alueiden ohella johtavan roolin teknisen vuoropuhelun [kolmannen kokouksen koordinoinnissa \(TD1.3\): Tieteellisen ja teknologisen neuvonnan avustavalle elimelle annettavat tiedot](#), 2022.

kehottanut laatimaan tällaisen kehyksen, jotta voidaan asettaa etusijalle paikallisjohtoiset sopeutumistoimet ja lieventää tehokkaasti ”epämukautumisen” riskejä ja seurauksia¹²⁹ erityisesti naisten ja heikoimmassa asemassa olevien keskuudessa, mukaan lukien lapset, vanhukset ja vammaiset.

Tässä yhteydessä on myös olennaisen tärkeää tunnustaa ilmastonmuutoksen sukupuoliulottuvuus ja puuttua siihen, koska naisten kyky sopeutua ilmastonmuutokseen ja torjua sitä on usein rajoittunut heidän kotitalouksissaan ja yhteiskunnassaan olevien roolien, institutionaalisten esteiden ja sosiaalisten normien vuoksi. Tähän haasteeseen vastaamiseksi AK on johdonmukaisesti kannattanut näkökulman muuttamista ja vaatinut, että naisia ei tulisi pitää pelkästään haavoittuvassa asemassa olevina edunsaajina vaan tehokkaina toimijoina ilmastonmuutoksen hillitsemisessä ja siihen sopeutumisessa.¹³⁰ Lisäksi AK kannattaa naisten tasa-arvoista edustusta päätöksentekoprosesseissa ja tunnustaa, että heidän äänensä ja asiantuntemuksensa on otettava mukaan tehokkaiden ilmastopolitiikkojen muotoiluun.

Vaikka tiede auttaa edelleen ymmärtämään, miten maailmanlaajuisella kiehumisella on kerrannaisvaikutus maapallon ilmastojärjestelmään, EU:n alueillaja kunnissa on edessään kaksi ilmastoon liittyvää siirtymää. Yhteenvedona voidaan todeta, että ne investoivat **ilmastoneutraaliuden** saavuttamiseen ja edistävät ilmastonmuutoksen suuntauksen kääntämistä. Toisaalta niiden on myös investoitava **ilmastonmuutokseen sopeutumiseen ja selviytymiskykyyn**, jotta ne voivat kohdata voimakkaampia ja toistuvia ilmastokatastrofeja ja mukauttaa paikallisia yhteiskuntia ja talouksia uusiin paikallisiin ilmastomalleihin.

EU:N ALUEIDEN JA KUNTIEN TUKEMINEN SOPEUTUMISESSA

EU:N OPERAATIO ILMASTONMUUTOKSEEN SOPEUTUMISEKSI

Ilmastonmuutokseen sopeutumistakoskevassa *EU:n missiossa*¹³¹ keskitytään tukemaan *EU:n* alueita, kaupunkia ja paikallisviranomaisia niiden pyrkimyksissä parantaa kykyä sietää ilmastonmuutoksen vaikutuksia. *Operaation tavoitteena on tukea vuoteen 2030 mennessä vähintään 150:tä Euroopan aluetta ja yhteisöä kohti ilmastokestävyyttä. Sponsoroiduissa hankkeissa kehitetään välineitä, käytäntöjä ja verkostoja, joita voidaan toistaa kaikkialla Euroopassa. Niitä ovat muun muassa seuraavat:*

- *Missioiden täytäntöönpanoportaalit,¹³² joka tarjoaa Euroopan alueille ja kaupungeille asiaankuuluvaa tietoa, dataa ja resursseja ilmastokestävyyden valmistelua ja suunnittelua varten.*
- *Laaja valikoima EU:n rahoittamia hankkeita, joissa¹³³ tehdään tutkimusta ja kehitetään innovatiivisia lähestymistapoja ja vaihtoehtoja ilmastonmuutokseen sopeutumiseksi ja niihin liittyvää ohjausta, välineitä, tietoja ja tapaustutkimuksia, joilla autetaan alue- ja paikallisviranomaisia toteuttamaan missio*

¹²⁹ Luonnon tai ihmisen järjestelmien muutokset, jotka lisäävät tahattomasti alttiutta ilmaston ärsykeille; sopeutuminen, joka ei onnistu vähentämään haavoittuvuutta vaan lisää sitä.

¹³⁰ Lisätietoja on alueiden komitean lausunnossa ” [Sukupuolten tasa-arvo ja ilmastonmuutos: kohti sukupuolinäkökulman valtavirtaistamista Euroopan vihreän kehityksen ohjelmassa](#), ENVE-VII/018, 26.–27. tammikuuta 2022, esittelijä Kata Tüttö (HU, PSE), Budapestin paikalliskokouksen jäsen, Unkari.

¹³¹ https://research-and-innovation.ec.europa.eu/funding/funding-opportunities/funding-programmes-and-open-calls/horizon-europe/eu-missions-horizon-europe/adaptation-climate-change_en.

¹³² https://research-and-innovation.ec.europa.eu/funding/funding-opportunities/funding-programmes-and-open-calls/horizon-europe/eu-missions-horizon-europe/adaptation-climate-change_en.

¹³³ <https://climate-adapt.eea.europa.eu/en/mission/the-mission/mission-projects>.

- *Citizen Engagement Manual (Citizen Engagement Manual)¹³⁴ opastaa alueita ja kuntia saamaan sidosryhmät ja kansalaiset mukaan ilmastonmuutokseen sopeutumisen suunnitteluprosessin kuuteen päivävaiheeseen.*

VUODEN 2021 TULVISTA SAADUT KOKEMUKSET

SELVIITYMISKYKYINEN JÄLLEENRAKENNUS JA SOSIAALINEN TUKI VALLONIASSA

Vallonian viranomaiset uudistivat aluesuunnitteluaan Valloniassa (Belgiassa) vuonna 2021 tapahtuneiden katastrofaalisten tulvien johdosta ja mukauttivat sitä ilmastonmuutoksen mahdollisiin seurauksiin.

Samaan aikaan aluehallinto kehittää parhaillaan yleissuunnitelmaansa (Master Plan de la Vallée de la Vesdre) ja kestäviä naapurisuojelmia, joiden tavoitteena on alueen jälleerakentaminen vastuullisesti ja kestävästi. Budjetit on osoitettu, jotta kunnat voivat hankkia strategisia kiinteistöjä. Lisäksi uusiin julkisiin asuntoihin investoidaan 40 miljoonaa euroa eniten kärsiville kunnille.

Lisäksi Vallonian hallitus on luvannut 1,03 miljardia euroa kattamaan tulvista kärsineet kansalaiset, jotka muuten olisivat saaneet vain osittaisen vakuutusturvan. Tällä merkittävällä taloudellisella sitoumuksella pyritään auttamaan kyseessä olevaa väestöä, jonka osuus saatavien kokonaismäärästä on noin 50 prosenttia. Vakuuttamattomia kansalaisia tuetaan katastrofirahastosta.

SUPER-BLOCK – KAUPUNKI, JONKA HALUAMME

VIHREÄÄ ARKKITEHTUURIA BARCELONASSA

Barcelonan kaupunki (Espanja) on aktiivisesti integroinut vihreän arkkitehtuurin ja saavutettavuuden periaatteet kaupunkisuunnitteluunsa. Tähän muutokseen sisältyy julkisen liikenteen esteettömyyden parantaminen, puiden ja ”vihreiden pisteiden” lisääminen sekä vedenkerääjien lisääminen kastelua varten. Näillä aloitteilla pyritään tekemään kaupungista miellyttävämpi ja kestävämpi kansalaisilleen.

SELVIITYMISKYKYISTEN ALUEIDEN FOORUMI

VARAUTUMINEN ÄÄRIMMÄISIIN SÄÄILMIÖIHIN

Milanon kaupunki (Italia) ja sen laajempi suurkaupunkialue kohtaavat ilmastoon liittyvien äärimmäisten sääilmiöiden vaikutukset. Tähän haasteeseen vastaamiseksi Resilient Territories -alusta on kehitetty digitaalisena palveluna, jossa sovelletaan yhteistyöhön perustuvaa suunnittelua ja luodaan yhdessä sopeutusratkaisuja ilmastonmuutoksen vaikutusten torjumiseksi.

Tämä innovatiivinen väline helpottaa ja levittää ilmaston yhteistä suunnittelua ja yhteissuunnittelua ammattilaisille ja paikallisviranomaisille. Se edistää osallistavaa lähestymistapaa, joka perustuu vahvaan tieteelliseen ja tekniseen tietämykseen ja jossa yhdistetään tila- ja ilmastoanalyysi osallistavaan suunnitteluun. Foorumin avulla sidosryhmät voivat ymmärtää paremmin

¹³⁴ https://research-and-innovation.ec.europa.eu/system/files/2023-06/ec_diy-manual-adaptation-climate-change-mission.pdf.

ilmastonmuutoksesta johtuvia ilmiöitä ja puuttua niihin, parantaa kaupungin selviytymiskykyä ja varmistaa kestävän ja ilmastovalmiuden tulevaisuuden.

D. Elintarviketurvallisuus

Euroopan elintarvikejärjestelmän nykyinen epävakaus on ymmärrettävä nykyisten geopoliittisten tapahtumien ja ilmastomuutoksen pitkän aikavälin vaikutusten yhteydessä. Alueet ja kunnat ovat keskeisessä asemassa suunniteltaessa ja toteutettaessa asianmukaisia ratkaisuja. Mikä on yhteinen nimittäjä: oliiviöljyn tarjonnan väheneminen Andalusiassa (Espanja), huono viljasato Västergötlandissa (Ruotsi), vaikea kausi Sisilian (Italia) appelsiineille, vehnän romahtaminen Podkarpaciassa (Puola) ja metsämarjojen ja -sienten puute Etelä-Virossa? Miksi kouluun tulee lisää lapsia ilman aamiaista?¹³⁵ Ovatko eurooppalaiset perinteiset elintarvikkeet uhattuina?

Elintarvikejärjestelmän häiriönsietokyky, joka oli pitkään pohdittu poliittisten ennusteiden ja näkymien strategioissa, tuli täysin valokeilaan viime vuonna Venäjän Ukrainaan kohdistaman hyökkäyksen jälkeen. Muutamassa viikossa energian ja lannoitteiden hinnat nousivat nousuun. Ukrainan viljat ja öljyt, jotka ovat loukussa Mustanmeren satamissa, eivät päässeet määränpäähänsä. Yhdessä keinottelun ja markkinasäätelyn puutteen kanssa tämä nosti elintarvikkeiden ja rehujen hintoja Euroopassa ja maailmanlaajuisesti. Nyt, lähes puolitoista vuotta sodan alkamisesta, tilanne on edelleen vakava.

Sahelin, Pohjois-Afrikan ja Lähi-idän kehitysmaat ovat kokeneet uudenlaista nälkää. Vuosina 2016–2021 noin 90 prosenttia Ukrainan vehnän viennistä suuntautui Afrikkaan ja Aasiaan, mikä tuki elintarviketurvaa joillakin maailman heikoimmassa asemassa olevilla alueilla. YK:n Maailman elintarvikeohjelman mukaan nykyisen maailmanlaajuisen nälän ja aliravitsemuksen laajuus on ”tavallinen”¹³⁶ ja korostaa, että nykyinen **345 miljoonan ihmisen määrä, joka kärsii suuresta elintarviketurvan puutteesta, on yli kaksinkertainen verrattuna vuoteen 2020 mennessä.**

Eurooppalaiset, jotka eivät kärsi nälänhädästä, maksavat nyt huomattavasti enemmän elintarvikkeiden perustuotteistaan. Elintarvikkeiden keskimääräiset hinnat nousivatvuodessa lähes 20 prosenttia.¹³⁷ Eurooppalaiset kuluttajat maksavat nyt 30 prosenttia enemmän munista,¹³⁸ 23 prosenttia enemmän öljystä¹³⁹ ja 61 prosenttia enemmän sokerista.¹⁴⁰ Kyse ei ole pelkästään yleisestä siirtymisestä perustavampiin ja edullisempiin elintarvikkeisiin vaan myös erityyppisiin elintarvikkeisiin, kuten enemmän siipikarjaan ja vähemmän naudanlihaan.

Ruon kohtuuhintaisuus on kiireellinen huolenaihe. Yli 32,5 miljoonalla eurooppalaisella ei ole varaa kunnolliseen ateriaan joka toinen päivä. Asteikko vaihtelee Kyproksen 0,4 prosentista Bulgarian 22,4 prosenttiin. Tällaisten aggregaattilukujen takana on valtava alueellinen ero, kuten alla olevat kaaviot osoittavat.

¹³⁵ Kellogg's France, [Etude sur la précarité alimentaire](#), maaliskuu 2023.

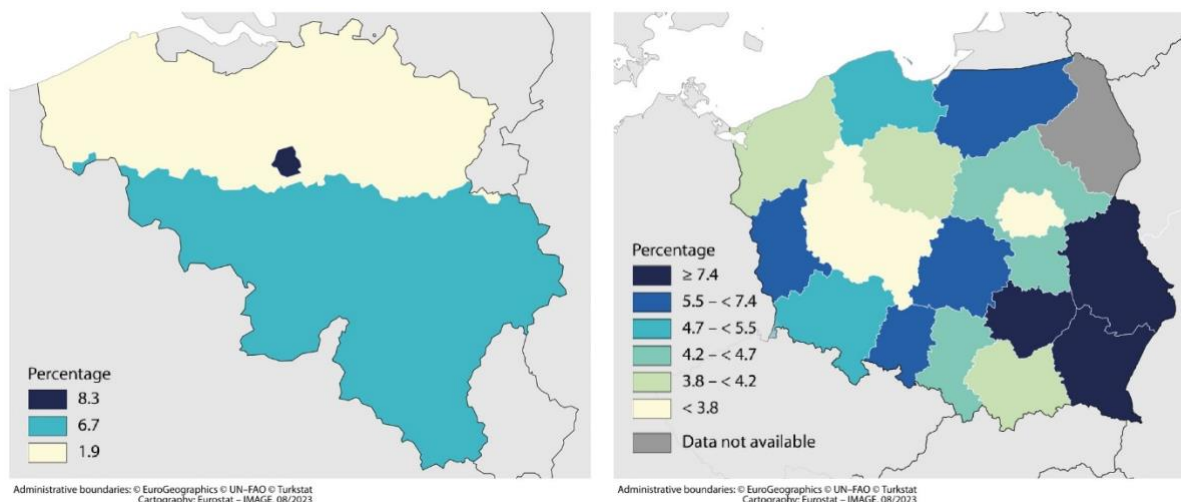
¹³⁶ <https://www.wfp.org/global-hunger-crisis>.

¹³⁷ https://agriculture.ec.europa.eu/news/short-term-outlook-report-war-ukraine-continues-impact-eu-farmers-2023-03-30_en.

¹³⁸ <https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-eurostat-news/w/ddn-20230310-1>.

¹³⁹ <https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-eurostat-news/w/DDN-20230508-2>.

¹⁴⁰ <https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-eurostat-news/w/DDN-20230428-2>.

Kuva 8 – Ei ole varaa lihaa, kanaa tai kalaa sisältävään ateriaan vähintään joka toinen päivä Belgiassa (NUTS 1 -alueilla) ja Puolassa (NUTS 2 -alueilla)

Lähde – Statbel- ja Główny Urząd Statystyczny -sivustoihin perustuva AK:n kokoelma141

Huomautus – tietoja ei saatavilla osoitteesta PL84 – Podlaskien alue

Koko vuoden 2023 ajan elämästä on tullut kalliimpaa eikä vain eurooppalaisille perheille. myös maanviljelijöillä on ollut merkittäviä eroja energian ja lannoitteiden hinnoissa. Jälkimmäiset ovat edelleen huomattavasti kalliimpia kuin kaksi vuotta sitten. Nämä muutokset ovat painottaneet voimakkaasti maatalouden yleistä kannattavuutta.

Sen sijaan, että ukrainalainen vilja olisi saapunut kehitysmaihin, se on löytänyt tiensä Ukrainan naapurimaiden siiloihin useista syistä, muun muassa keinottelusta. Paikalliset viljelijät ovat yhtäkkiä kyenneet myymään viljelykasvejaan, ja hinnat ovat laskeneet tasolle, jota ei ole nähty vuosiin: —30 % vehnän osalta Puolassa¹⁴² ja -50 % auringonkukansiementen osalta Bulgariassa.¹⁴³ Kansalliset hallitukset ottivat käyttöön yksipuoliset toimenpiteet huhtikuun lopulla. Euroopan komissio on kohdentanut maatalousalan varauksesta ylimääräiset varat vuodeksi 2023, mukaan lukien 56,3 miljoonaa euroa¹⁴⁴ Puolalle, Romanian ja Bulgarialle maaliskuussa ja 100 miljoonaa euroa¹⁴⁵ Bulgarialle, Unkarille, Puolalle, Romanian ja Slovakielle toukokuussa. Euroopan komissio on myös hyväksynyt kansallisia järjestelmiä, joilla tuetaan maataloustuottajien vakuutusmaksuja valtiontukisääntöjen mukaisesti¹⁴⁶.

Aivan kuin tämä ei riittäisi, EU on jälleen kokenut kuivan ja lämpimän talven. Vuoden 2022 katastrofaalisen kuumien kesän jälkeen Alppien lumivesiekvivalentti on paljon alle historiallisen keskiarvon, ja jo keväällä 2023 useat EU:n joet olivat ehtyneet ja oli merkkejä siitä, että sekä kastelu että vesiliikenne olisivat ongelmallisia.

Kuivattu maaperä sekä voimakas ilmaston ja hydrologinen kuivuus koettelevat monenlaisia viljelykasveja ja uhkaavat nostaa elintarvikkeiden hintoja monissa EU-maissa. Tämän vuoden

¹⁴¹ Tietolähteet: <https://statbel.fgov.be/en/themes/households/poverty-and-living-conditions/material-and-social-deprivation> ja

¹⁴² <https://www.tygodnik-rolniczy.pl/rynki-rolne/analizy-rynkowe/jakie-beda-ceny-zboz-w-tym-roku-w-polsce-2435370>.

¹⁴³ <https://www.politico.eu/article/grain-ukraine-eu-farmers-pain-eu-member-agriculture-kyiv/>.

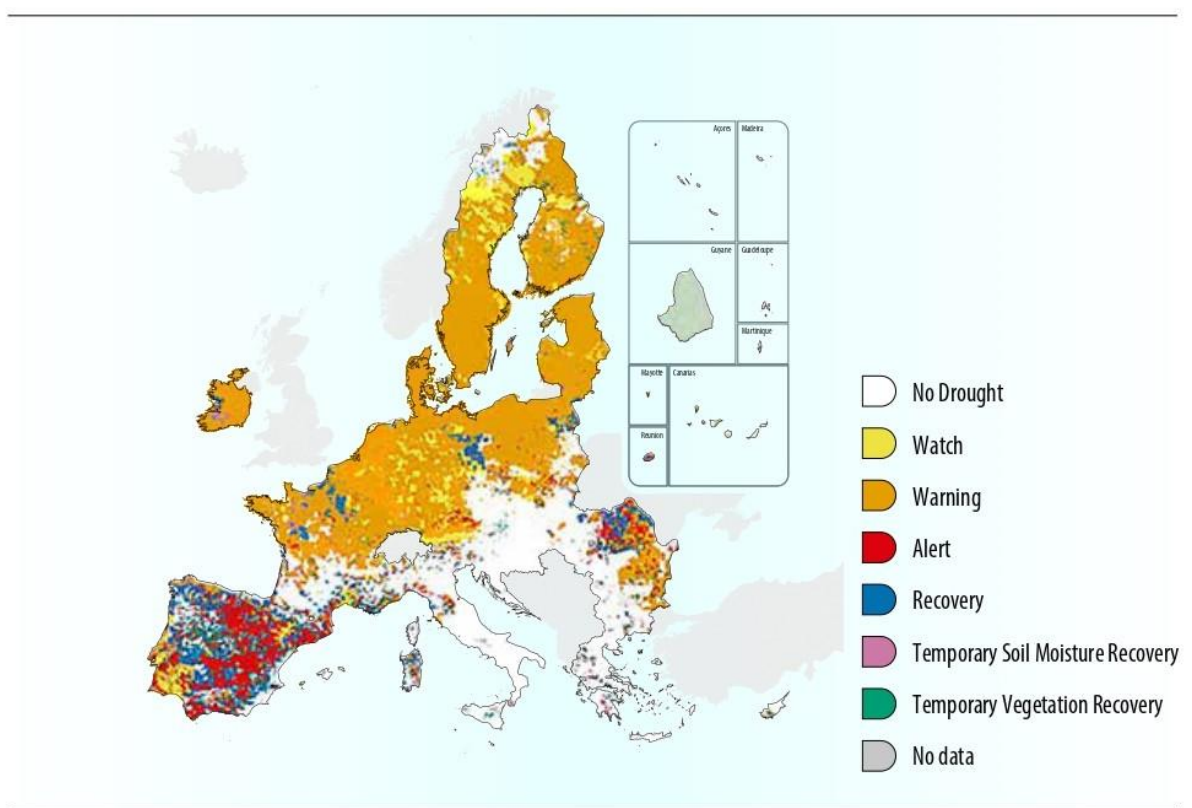
¹⁴⁴ https://agriculture.ec.europa.eu/news/commission-presents-support-measure-worth-eu563-million-bulgarian-polish-and-romanian-farmers-2023-03-20_en.

¹⁴⁵ https://agriculture.ec.europa.eu/news/eu100-million-support-farmers-bulgaria-hungary-poland-romania-and-slovakia-2023-05-03_en.

¹⁴⁶ Puolan ohjelma 1,3 miljardia euroa. Lisätietoja on saatavilla osoitteesta https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/IP_23_2727.

oliiviöljyn sadon ennustetaan vähenevän 40 prosenttia ja maissin 25 prosenttia.¹⁴⁷ Wielkopolskan (Puola) alueen viljelijät arvioivat, että tämän vuoden ohran ja rapsin sadonkorjuu saattaa vähentyä 20 prosenttia, kun taas rukiin ja rukiin ja ruisperunan sadonkorjuu on kolmanneksella puoleen.¹⁴⁸ Espanjan ja Italian mukaan appelsiinisetot ovat huomattavasti pienemmät (-16 prosenttia) ja Italiassa (-20 prosenttia).

Kuivuus, joka on perinteisesti liittynyt EU:n eteläreunaan, on nyt levinnyt suurille osille unionin aluetta, mikä on vaikuttanut pelto- ja karjankasvatukseen. Kesäkuussa 2023 yli 40 prosenttia EU-27:n alueesta (pois lukien Madeira, Azorit ja Kanariansaaret) oli varoitusolosuhteissa ja 4,3 prosenttia hälytysolosuhteissa Euroopan kuivuuden seurantakeskuksen mukaan. Kesäkuussa 2023 julkaistun analyysiraportin¹⁴⁹ mukaan olosuhteet ovat verrattavissa saman ajanjakson olosuhteisiin vuonna 2022, jolloin Euroopassa puhkesi vakava ja äärimmäinen kuivuus, joka vaikuttaa vesivaroihin, elintarvikkeisiin ja energiantuotantoon.

Kuva 9 – Yhdistetty kuivuusindikaattori, joka perustuu sateen, maaperän kosteuden ja kasvillisuusolosuhteiden indikaattorien yhdistelmään kesäkuun 2023 puolivälissä

Lähde – Yhteiseen tutkimuskeskukseen perustuva AK:n kooste¹⁵⁰

Monilla alueilla veden puute on pelottavan näkyvää ja todellista sekä maanviljelijöille että paikallisyhteisöille. Montbelin järvi (Kathar Pyreneet, Ranska) menetti 80 prosenttia vedestään huhtikuuhun 2023 mennessä. ikonisen Gardajärven (Italia) vedenkorkeus oli 70 cm keskiarvon alapuolella. Algarven alueella (Portugali) pohjaveden tasot olivat huhtikuussa 2023 alle 25

¹⁴⁷ https://agriculture.ec.europa.eu/news/short-term-outlook-report-war-ukraine-continues-impact-eu-farmers-2023-03-30_en.

¹⁴⁸ https://wyborcza.biz/biznes/7,177151,29834717,grozi-nam-kleska-zbozowa-rosliny-marnieja-z-dnia-na-dzien.html?_gl=1*xsey09*_gcl_au*MTE5OTY0ODU2My4xNjg0NzQyMTkz&_ga=2.62252076.1686891973.1685962736-332525599.1444034620#S.biz-K_C-B.2-L.5.zw.

¹⁴⁹ Yhteinen tutkimuskeskus, [raportti kuivuudesta Euroopassa](#), kesäkuu 2023.

¹⁵⁰ Sama kuin edellä.

prosenttia;151 sama luku kirjattiin naapurialueen Andalusian (Espanja) vesialtaissa. Joissakin pahimmin kärsineissä maakunnissa, kuten Cordobassa (Espanja), vesisäiliöt ovat kuivuneet kokonaan ja paikalliset asukkaat luottavat yksinomaan juomaveden kuorma-autotoimituksiin, joiden määrä on rajoitettu 5 litraan henkilöä kohti päivässä. Huhtikuussa 2023 Katalonian hallitus (Espanja) ilmoitti poikkeuksellisesta tilasta, joka johtuu jatkuvasta kuivuudesta yhteensä 495 kaupungissa ja kuivuuslaeissa, jotka vähensivät maanviljelyn vedenkäyttöä 40prosenttia.¹⁵²

Kysymys veden omistuksesta ja jakelusta on kiihtynyt. Laiton vesisitaona sekä luonnonsuojelun ja maatalouden väliset jännitteet, kuten Donanan kosteikkojen¹⁵³ (Andalusia, Espanja) ympärillä käydyt yhteenotot, johtivat lehdistön kaikkialla unionissa julistamaan tulevia ”vesisodat”. Koska maatalous on vahvasti riippuvainen vedestä, vähenevä tarjonta ei ainoastaan horjuta eurooppalaisten elintarvikejärjestelmien vakautta vaan saattaa myös kyseenalaistaa Euroopan strategisen riippumattomuuden.

Flanderi on käynnistänyt laajan Blue Deal -strategian, jonka tavoitteena on torjua toistuvia kuivuuksia, jotka ovat vaivaneet aluetta vuodesta 2016. Flanderin strategialla lisätään asteittain vedenpidätyskykyä soilla ja kosteilla niityillä, investoidaan laajamittaiseen suodatukseen ja puskurialtaisiin sekä lisätään kiertoveden käyttöä maataloudessa ja teollisuudessa.

Ukrainan sodan, keinottelun ja ilmastonmuutoksen pahentamana nykyinen tilanne – jos sitä ei hoideta asianmukaisesti – voi horjuttaa Euroopan elintarvikejärjestelmiä ja lisätä haavoittuvuuttamme. Sen täysimääräistä vaikutusta ja tarkkaa alueellista jakautumista ei tunneta. Paikallis- ja aluehallinnot eri puolilla unionia ovat kuitenkin pyrkineet selviytymään sen aiheuttamista häiriöistä, minimoimaan niiden vaikutukset ja elpymään vahvemmin ja paremmin valmistautumaan seuraavaan kierrokseen.

Unionin selviytymiskyvyn vahvistamiseksi, myös elintarvikeeturvallisuuden osalta, on ensiarvoisen tärkeää kehittää yhteiskuntien valmiuksia vastata ilmastonmuutoksen ja vihreän siirtymän haasteisiin sekä lisätä alueellista ja paikallista valmiutta puuttua riskeihin, kriiseihin ja katastrofeihin liittyviin haavoittuvuuksiin.¹⁵⁴

VARAUTUMINEN KUIVUUTEEN, TULEVAISUUDEN TURVAAMINEN

KATALONIAN VESIHUOLTOSUUNNITELMA 2022–2027

Ottaen huomioon kuivuuden tuhoisat vaikutukset alueelliseen maatalouteen Katalonian (Espanja) hallitus hyväksyi toukokuussa 2023 vesienhoitosuunnitelmansa vuosiksi 2022–2027,¹⁵⁵ jossa esitetään 2,4 miljardin euron investoinnit alueen valmistamiseksi kuivuuteen, josta tulee yhä useammin ja vakavampaa. Hallitus ennustaa, että sademäärä vähenee todennäköisesti 18 prosenttia

¹⁵¹ <https://www.theportugalnews.com/news/2023-05-15/low-water-levels-may-increase-water-salinity/77631>.

¹⁵² <https://www.catalannews.com/politics/item/new-drought-law-approved-with-fines-for-councils-that-dont-comply-with-water-restrictions>.

¹⁵³ <https://www.reuters.com/business/environment/water-fight-farms-wildlife-risk-spanish-wetland-shrinks-2023-05-04/>.

¹⁵⁴ Alueiden komitean lausunto kriisien valmistelusta ja niihin vastaamisesta: unionin, sen alueiden ja kuntien selviytymiskyvyn vahvistaminen, NAT-VII/032, 24.–25. toukokuuta 2023, esittelijä Christophe Clergeau (PSE, FR), Pays de la Loiren aluevaltuuston jäsen.

¹⁵⁵ <https://aca.gencat.cat/ca/plans-i-programes/pla-de-gestio/>.

seuraavien parin vuosikymmenen aikana, ja aikoo asettaa etusijalle veden talteenoton, veden säästämisen ja tehokkaammat kastelutekniikat.

KIERTOVEDEN KÄYTÖN MAKSIMOINTI

FLANDERIN SININEN SOPIMUS -LÄHESTYMISTAPA

Vaikka Flanderi (Belgia) ei ole yhtä riippuvainen maataloudesta kuin Espanja (80 % vs. 10 %), se on kehittänyt myös uuden lähestymistavan vesihuoltoon. Prioriteetit? Veden säilyttäminen paikallisesti aina kun se on mahdollista. Käyttämällä vähemmän, käyttämään enemmän uudelleen ja torjumaan tuhlausta. Strategiaa, jota kutsutaan siniseksi ohjelmaksi,¹⁵⁶ toteuttavat yksityinen sektori, kansalaisjärjestöt, maanviljelijät, tiedeyhteisö, paikallisviranomaiset ja kansalaiset yhdistävät voimansa ja sitä ohjaavat ministerien, kuvernöörin, poliittisten päättäjien ja tutkijoiden korkean tason työryhmä. Sinisen ohjelman aloitteita tuetaan elpymis- ja palautumistukivälineen Euroopan elpymissuunnitelmasta ja Flanderin elvytysuunnitelmasta. Paikallisia aloitteita tuetaan yhteensä 343 miljoonalla eurolla.

Tässä yhteydessä keskeinen osa EU:n elintarvikejärjestelmän häiriönsietokykyä on luonnonmukainen maatalous, 157 joka on nopeasti kasvava ala EU:n maataloudessa. Sen ympäristövaikutukset ovat yleensä rajalliset, koska energian ja luonnonvarojen käyttö on vastuullisempaa, veden laadun ja maaperän hedelmällisyyden säilyttämiseen kiinnitetään enemmän huomiota ja synteettisten lannoitteiden käyttö on vähäistä. Se vähentää myös yleistä riippuvuutta ulkomaisista torjunta-aineiden ja lannoitteiden toimittajista.

MUUTOKSEN EDELLÄKÄVIJÄ, SIIRTYMÄN JOHTAMINEN

LUONNONMUKAISEN MAATALOUDEN MUUTOS OCCITANIESSA

Occitanien eteläinen alue (Ranska) on jatkuvasti kehittänyt luonnonmukaista maataloutta. Tällä hetkellä yli 13000 paikallista maatilaa, jotka kattavat 19 prosenttia kaikesta maatalousmaasta, tuottaa luonnonmukaisia elintarvikkeita, ja tavoitteena on saavuttaa 30 prosenttia seuraavien seitsemän vuoden aikana. Strategiassa tarkastellaan koko arvoketjua tuotannosta kulutukseen ja tuetaan kaikkien toimijoiden kestävä kehitystä. Occitanie sai ensimmäisen EU:n luomupalkinnon¹⁵⁸ viime syksynä. Euroopan alueiden komitea on yksi tämän unionin parhaille kaupungeille, alueille ja yksittäisille viljelijöille myönnetyn tärkeän tunnustuksen perustajista.

¹⁵⁶ <https://bluedeal.integraalwaterbeleid.be/about-blue-deal>.

¹⁵⁷ Alueiden komitean lausunto ”[Luonnonmukaista maataloutta koskeva EU:n toimintasuunnitelma](#)”, NAT-VII/019, 1.–22. joulukuuta 2021, esittelijä Uroš Brežan (SI, GREENS), Tolminin kaupunginjohtaja.

¹⁵⁸ https://agriculture.ec.europa.eu/news/eu-organic-day-commission-celebrates-winners-first-ever-eu-organic-awards-2022-09-23_en.

TERVEELLINEN SYÖMINEN JA KASVIHUONEKAASUPÄÄSTÖJEN VÄHENTÄMINEN

MALMÖN LUOMURUOKASTRATEGIA

Luomuviljely on alku – seuraava askel on varmistaa, että tuotteet kulutetaan. Malmön kaupunki (Ruotsi) esitteli kunnianhimoisen strategiansa useita vuosia sitten, ja nykyään yli 70 % kaikista esikouluissa, kouluissa ja vanhustenhoitokodeissa valmistetuista ja tarjotuista aterioista on luomua. Se edustaa noin 8500 tonnia ruokaa vuodessa (arvoltaan 24 miljoonaa euroa) eli 65000 lounasta päivässä. Kaupungin tavoitteena on 90 %¹⁵⁹ lähitulevaisuudessa, jolloin elintarvikkeiden hankintaan liittyvät kasvihuonekaasupäästöt vähenevät 40 %.

PAIKALLISTEN JA KAUSILUONTEISTEN TUOTTEIDEN HANKINTA

BOLZANO-SOUTH TIROL -LÄHESTYMISTAPA JULKISIIN HANKINTOIHIN

Kestävät elintarvikehankinnat ovat toinen tapa turvata EU:n elintarvikejärjestelmien häiriönsietokyky. Tämä tehokas väline, jota ei vielä käytetä yleisesti, voi auttaa paikallis- ja alueviranomaisia suosimaan terveellisiä, kausiluonteisia ja paikallisia elintarvikkeita sekä lyhyitä toimitusketjuja. Bolzano-Etelä-Tirolin maakunta (Italia), joka on yksi tämän lähestymistavan keskeisistä kannattajista,¹⁶⁰ on ottanut hankintakäytännössään käyttöön kestävyyskriteerit, joiden tarkoituksena on ”tuoda alueellisia, terveellisiä ja terveellisiä ruokia ruokaloiden lautasille sekä kouluissa että sairaaloissa”.

On syytä huomata, että näistä urauurtavista lähestymistavoista voi tulla osa EU:n lainsäädäntöä. Pellolta pöytään -strategiassa ilmoitetulla ja vuoden 2023 lopulla odotettavissa olevalla horisontaalisella puitelaillla olisi nopeutettava ja helpotettava siirtymistä kestävyteen ja varmistettava, että EU:n markkinoille saatetuista elintarvikkeista tulee yhä kestävämpiä. Julkisten ja kohdennettujen kuulemisten perusteella luonnokseen sisältyi käsitteitä ”kestävän hankinnan yleinen pakollinen vaatimus” sekä mahdollisuus lisätä joustavasti kriteerejä ja painopisteitä, jotka liittyvät esimerkiksi elintarvikejätteeseen tai maan ja veden käyttöön.¹⁶¹

Alueiden komitea katsoo tulevasta laista antamassaan suuntaa-antavassa lausunnossa¹⁶², että Euroopan on elintarvike turvan varmistamiseksi investoitava kestäväan paikalliseen maataloustuotantoon ja lyhennettävä toimitusketjujaan. Paikallisten tuotteiden suosiminen, kestävä hankinta ja siirtyminen kohti ilmastoneutraaleja ja selviytymiskykyisiä elintarvikejärjestelmiä ovat ainoa tapa tehdä Euroopasta elintarvikekriisinkestävä.

¹⁵⁹ <https://malmo.se/Bo-och-leva/Utbildning-och-forskola/Skolmat-i-grund--och-gymnasieskolan.html>.

¹⁶⁰ <https://news.provinz.bz.it/de/news/nest-auf-dem-weg-zu-nachhaltiger-ernahrung-in-sudtirol>.

¹⁶¹ https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/13174-Sustainable-EU-food-system-new-initiative/public-consultation_en.

¹⁶² Alueiden komitean lausunto ”Kestäviä elintarvikejärjestelmiä koskeva lainsäädäntökehys”, NAT -VII/033, 24.–25. toukokuuta 2023, esittelijä Joke Schauvliege (BE, PPE), Flanderin parlamentin varapuhemies.

E. Sosiaalinen eriarvoisuus ja väestörakenteen muutos

Vaikka yleinen työllisyys paranee ja köyhyys hieman vähenee, EU:ssa on edelleen merkittävää eriarvoisuutta paikallis- ja aluetasolla. Tämä koskee työllisyys- ja köyhyysastetta sekä sukupuolten välisiä palkkaeroja ja nuorisotyöttömyyttä. Miten voimme vähentää alueiden välisiä eroja ja varmistaa, että politiikkamme tukevat alueellisia työmarkkinoita? Miten voimme varmistaa, että luomme vihreän ja digitaalisen siirtymän edellyttämät taidot?

Työllisyys EU:ssa on ylittänyt kriisiä edeltäneen tason. EU:ssa työskentelevien kokonaismäärä (164 miljoonaa euroalueella) oli 213,4 miljoonaa vuoden 2022 toisella neljänneksellä, ja työllisyysaste (20–64-vuotiaiden osalta) oli 74,8 prosenttia eli 1,9 prosenttiyksikköä korkeampi kuin ennen pandemiaa; euroalueella se oli 74,3 % eli 1,6 prosenttiyksikköä korkeampi kuin ennen pandemiaa.¹⁶³

Sukupuolten välinen työllisysero on edelleen merkittävä vuonna 2022. Koko EU:ssa työikäisten miesten osuus työssä ylitti naisten osuuden 10,8 prosenttiyksiköllä. Sukupuolten välinen työllisysero vaihtelee huomattavasti EU:n jäsenvaltioiden välillä, ja pienin ero on Liettuassa (1,4 prosenttiyksikköä) ja suurin Romaniassa (20,1 prosenttiyksikköä).¹⁶⁴

Työmarkkinoiden kehityssuuntaukset osoittavat voimakkaita myönteisiä merkkejä. Huolimatta huomattavista sukupuolten välisistä eroista naisten työvoimaosuuden paraneminen jatkuu. Myös nimellispalkkojen kasvu on kohentunut, mutta se on pysynyt inflaatiota hitaampana useimmissa jäsenvaltioissa. Naisten bruttotuntipalkka EU:ssa on kuitenkin vuonna 2021 edelleen 14,4 prosenttia alhaisempi kuin miesten, vaikka sukupuolten palkkaeron kaventaminen on edelleen sekä EU:n että kansallisella tasolla keskeinen tavoite tasa-arvopolitiikassa.¹⁶⁵

Lupaava tilasto on se, että naiset ovat kahden viimeksi kuluneen vuosikymmenen aikana ottaneet vastaan kaksi kolmesta EU:ssa luodusta uudesta työpaikasta, joiden määrä on kasvanut eniten 30–49-vuotiaiden ja yli 50-vuotiaiden ikääntyneiden naisten keskuudessa.¹⁶⁶ Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilaria koskevassa toimintasuunnitelmassa esitettyjen sukupuolten tasa-arvoa ja työllisyyttä koskevien tavoitteiden saavuttamiseksi naisten työllisyyden on kuitenkin noustava vähintään kolme kertaa nopeammin kuin miesten työllisyys vuosikymmenen loppuun mennessä.¹⁶⁷

Alueelliset työllisyysasteet ovat yleisesti ottaen parantuneet, mutta alueelliset erot pysyvät ennallaan. Työllisyys- ja työttömyysasteet vaihtelivat suuresti alueiden välillä kauan ennen pandemiaa. Talouden viimeaikaisesta elpymisestä huolimatta joillakin alueilla on jatkuvia haasteita. Etelä-Italian alueet (Sisilia, Campania, Calabria ja Puglia) ovat parantuneet viiden viime vuoden aikana, mutta niiden työllisyysaste on edelleen alle 50 prosenttia. Ahvenanmaan (Suomi) työllisyysaste oli korkein jäsenvaltioiden välillä (84,6 %) – Ahvenanmaa on ollut jatkuvasti kymmenen suurimman alueen alueella viimeisten viiden vuoden ajan.¹⁶⁸

¹⁶³ Euroopan komissio ja Euroopan unionin neuvosto, [Ehdotus yhteiseksi työllisyysraportiksi](#), marraskuu 2022.

¹⁶⁴ Eurostat, [Sukupuoltilastot](#), maaliskuu 2023.

¹⁶⁵ Sama kuin edellä.

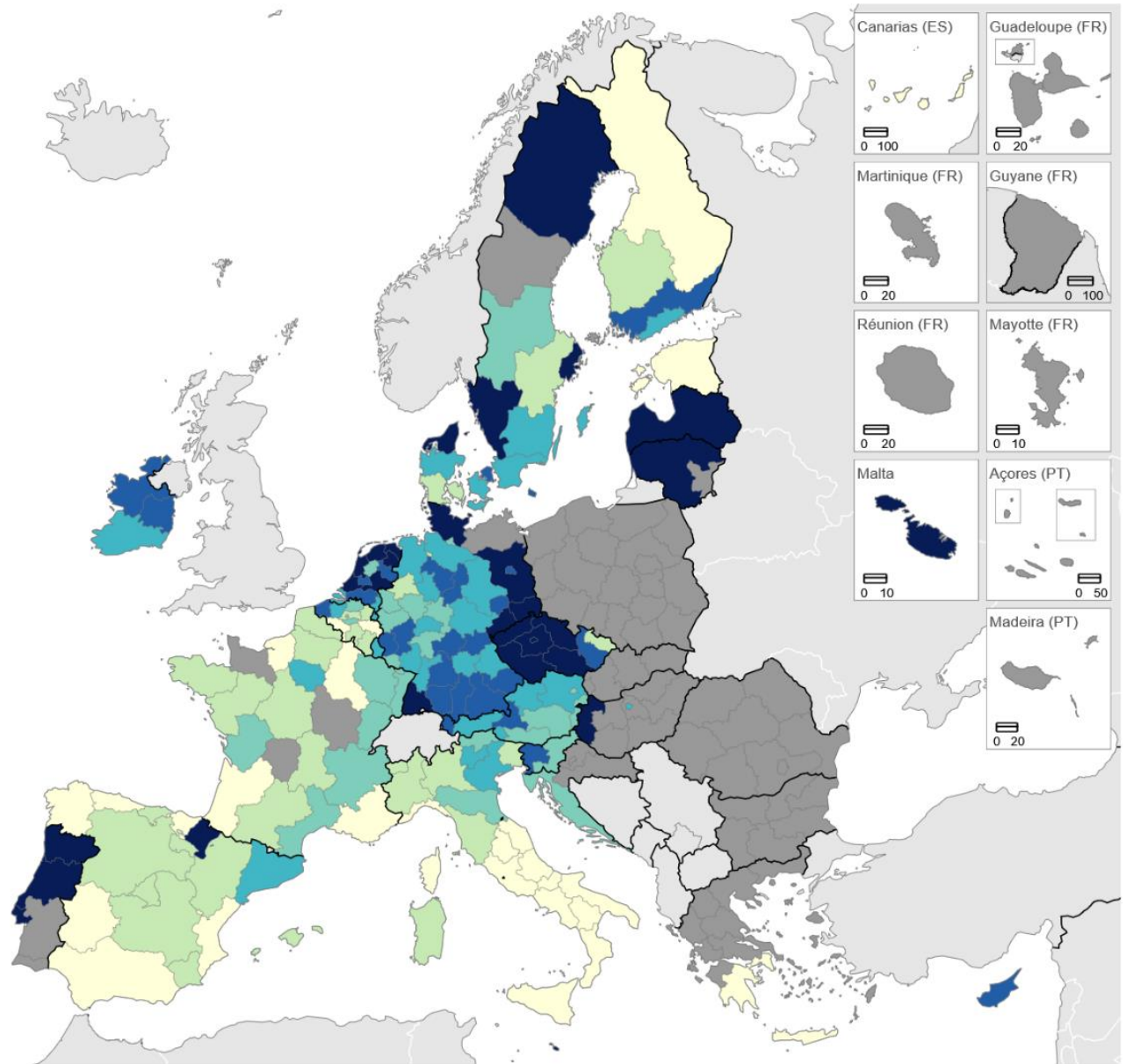
¹⁶⁶ Eurofound, [European Jobs Monitoring](#), toukokuu 2023.

¹⁶⁷ Sama kuin edellä.

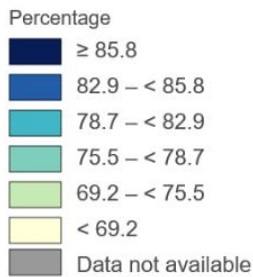
¹⁶⁸ [Eurostatin alueellisista työllisyysarjoista saatujen tietojenmukaan](#).

Alankomaissa – Utrechtissa, Noord-Brabantissa, Zeelandissa, Drenthessä, Overijsselissä, Gelderlandissa ja Noord-Hollandissa – työllisyysaste on noussut huimasti yli 82 prosenttiin, kun taas Flevolandin, Frieslandin, Zuid-Hollandin ja Groningenin työllisyysaste ylitti 80 prosenttia. Nämä alueet sekä Niederbayernin, Oberbayernin, Schwabenin, Tubingenin ja Oberpfalzin (Saksa) alueet (ja edellä mainitut Ahvenanmaan alueet) olivat EU:n ainoita alueita, joiden työllisyysaste oli yli 80 prosenttia.¹⁶⁹

¹⁶⁹ *Sama kuin edellä.*

Administrative boundaries: © EuroGeographics © UN-FAO © Turkstat
 Cartography: Eurostat – IMAGE, 08/2023

Kaavio 10 – Työllisyysasteet NUTS 2 -alueittain (vuodesta 2020 alkaen), 2022

Lähde – Eurostatin perustuva AK:n kooste¹⁷⁰

Huom. – Kaikki ISCED 2011 -tasot, 20–64-vuotiaat miehet ja naiset/Tiedot eivät ole saatavilla useilta Itä-Euroopan alueilta

Työttömyysasteet ovat parantuneet – jopa pitkäaikaistyöttömien määrä pienenee hieman. EU:n työttömyysaste (15–74-vuotiaat) jatkoi laskusuuntaustaan ja oli 6,2 prosenttia vuonna 2022 (6,8

¹⁷⁰ Eurostatin tietojoukon koodi: lfst_r_lfe2emprtn.

prosentista vuonna 2019). Pitkäaikaistyöttömyys oli 2,4 prosenttia aktiiviväestöstä, mikä on parannusta, kun se vuonna 2019 oli 2,7 prosenttia ja vuonna 2021 2,8 prosenttia.¹⁷¹

On huomionarvoista, että toukokuuhun 2023 mennessä 289000 Ukrainasta tulevaa pakolaista, jotka ovat EU:n tilapäisen suojelun järjestelmän edunsaajia, oli rekisteröity työttömäksi 22 maassa, jotka toimittivat tällaisia tietoja Eurostatille.

Tšekin alueiden työttömyysaste oli alhaisin vuonna 2022;¹⁷² alhaisin työttömyysaste oli Tšekin Keski-Böömin alueilla (1,2 prosenttia), Prahassa (1,6 prosenttia), kaakkois- ja Lounais-Tšekissä sekä Keski-Transdanubian alueella (Unkari) (kaikki kolme 1,7 prosenttia).

Analyysi osoittaa edelleen, että Espanjan, Kreikan ja Italian alueiden työttömyysasteet pysyivät korkeina. Korkeimmat työttömyysasteet olivat Ceutan (28,4 prosenttia), Melillan (21,6 prosenttia) ja Andalusiassa (19 prosenttia) alueilla (Espanja); lisäksi kaikkien Espanjan ja Kreikan alueiden työttömyysaste ylitti EU:n keskiarvon (6,2 prosenttia) sekä Suomen, Kyproksen ja Latvian (molemmat vain yksi alue maassa). 25 alueen työttömyysaste oli kaksinkertainen EU:n keskiarvoon (12,4 %); näistä alueista yhdeksän sijaitsi Kreikassa ja Espanjassa, neljä Ranskassa ja kolme Italiassa.

Alueelliset erot ovat hyvin merkittäviä Espanjassa, Italiassa ja Ranskassa, joissa korkeimman työttömyysasteen ja alhaisimman työttömyysasteen ero vuonna 2022 oli 19,8 prosenttiyksikköä, 14,8 prosenttiyksikköä ja Ranskassa 12,7 prosenttiyksikköä.

Lisäksi **alueelliset työttömyysasteet vaihtelevat miesten ja naisten välillä**. Alueet, joilla työttömyysaste on korkein ja alhaisin, vaihtelevat sukupuolen mukaan. Vuonna 2022 miesten 10 korkeinta työttömyysastetta olivat Espanjan, Ranskan (syrjäisimmät) ja Italian alueet, ja kolme aluetta, joilla miesten työttömyysaste oli korkein, olivat Espanjan alueet Ceuta (23,9 prosenttia) ja Melilla (17,7 prosenttia) sekä Ranskan syrjäisin alue Réunioni (19,9 prosenttia). Suurin naisten työttömyysaste oli Espanjan ja Kreikan alueilla, ja kolme korkeinta naisten työttömyysastetta olivat Espanjan alueet Ceuta (34,6 %) ja Melilla (25,8 %) sekä Kreikan Länsi-Makedonian alue (24,4%).¹⁷³

Nuorisotyöttömyys on edelleen korkea EU:ssa, ja alueelliset erot ovat huomattavia.¹⁷⁴ Vuonna 2022 15–29-vuotiaiden nuorten keskimääräinen työttömyysaste EU:ssa oli 11,3 prosenttia, mikä on 1,7 prosenttiyksikköä vähemmän kuin vuonna 2021. Nuorten työttömyysasteissa on kuitenkin huomattavia alueellisia eroja, jotka vaihtelivat 1,7 prosentista 42,4 prosenttiin vuonna 2022. Alhaisimmat nuorisotyöttömyysasteet olivat Tšekissä, Keski-Böömin alueilla (1,7 %), Lounais-Böömin alueilla (3,1 %) ja Prahassa (3,2 %), Saksassa Ylä-Baijerissa (3,3 %) ja Puolassa Länsi-Transdanubian alueella (3,6 %).

Suurin nuorisotyöttömyys on Espanjan ja Kreikan alueilla huolimatta siitä, että vuoteen 2021 verrattuna 15–29-vuotiaiden työttömyys väheni eniten näillä alueilla. Korkein nuorisotyöttömyysaste oli Ceutan alueella (42,4 %) (Espanja), seuraavaksi eniten Thessaliassa (39,8 %), Keski-Kreikassa (36,5 %) (Kreikka) ja Melillassa (36,1 %) (Espanja). Myös Länsi-Makedonian (Kreikka) sekä Campanian ja Sisilian (Italia) nuorisotyöttömyysaste oli korkea (34,3 prosenttia). Samaan aikaan viisi tärkeintä

¹⁷¹ Eurostatin alueellisista työttömyyssarjoista saatujen tietojen mukaan.

¹⁷² Eurostat, [Työttömyystilastot aluetasolla](#), huhtikuu 2022.

¹⁷³ Sama kuin edellä.

¹⁷⁴ Eurostat, [euroalueen työttömyysaste 6.5 prosenttia: EU:n osuus oli 6.0 prosenttia](#), toukokuu 2023.

aluetta, joilla 15–29-vuotiaiden nuorten työttömyysaste laski eniten vuosina 2021–2022, sijaitsevat Kreikassa ja Espanjassa: Kreikan alueet Etelä-Egean (-17,9 %) ja Itä-Makedonia, Traakia (-15,4 %), Espanjan alueet Ceuta (-13,6 %) ja Kanariansaaret (-10,3 %) ja Kreikan Peloponnesos (-8,4 %).¹⁷⁵

Vuonna 2022 noin 95,3 miljoonaa ihmistä eli 21,6 prosenttia koko väestöstä oli köyhyys- tai syrjäytymisvaarassa. Naiset (22,7 %) kärsivät todennäköisemmin köyhyydestä kuin miehet (20,4 %). Lisäksi yli 24,4 prosenttia EU:n väestöstä oli vaarassa kotitalouksissa, joissa on huollettavia lapsia.¹⁷⁶ Ihmiset, jotka asuivat suuressa osassa Bulgariaa, Kreikkaa ja Romaniaa sekä Espanjan keski- ja eteläisiä alueita ja Italian eteläisiä alueita, olivat usein todennäköisemmin köyhyyden tai sosiaalisen syrjäytymisen vaarassa. Vuonna 2020 köyhyys- tai syrjäytymisvaarassa olevien osuus oli 177 suurin Romanian Sud-Estin alueella (51,9 prosenttia); se oli ainoa alue EU:ssa, jossa suurin osa väestöstä oli tällaisia riskejä. Seuraavaksi suurimmat osuudet olivat Campaniassa (47,4 %) (Italia) ja Severozapadenissa (44,2 %) (Bulgaria). Kaikilla kolmella alueella oli suhteellisen suuri rahaköyhyyden riski sosiaalisen siirtymisen jälkeen.¹⁷⁸

Sen ja hoitoalan työpaikkojen olisi oltava työpaikkojen luomisen painopiste EU:ssa. Teknologia ja digitalisaatio ovat keskeisiä tekijöitä työpaikkojen suorassa kasvussa maailmanlaajuisesti, mutta ne vaikuttavat myös voimakkaasti muiden alojen talouskehitykseen. Yhdessä Euroopan maiden tutkimuksessa¹⁷⁹ havaittiin empiiristä näyttöä siitä, että Euroopan teknologian työllisyyden taloudellisella kehityksellä on epäsuoria vaikutuksia muilla aloilla. Tutkimuksen mukaan jokainen uusi teknologiatyö johtaa noin viiden uuden työpaikan syntymiseen muilla aloilla Euroopassa. Lisäksi Kansainvälinen työjärjestö¹⁸⁰ arvioi, että hoivainvestoinnit voisivat luoda vuoteen 2035 mennessä jopa 299 miljoonaa työpaikkaa, joista 78 prosenttia on naisia, ja 84 prosentin ennustetaan olevan virallisia työpaikkoja.

Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin (EPRS) vuoden 2030 yleistavoitteiden saavuttaminen on vaikeaa, mutta sen on pysyttävä EU:n sosiaalipolitiikan painopisteenä. vähintään 78 prosenttia (20–64-vuotiaista) työelämässä olevista henkilöistä vähintään 60 prosenttia aikuisista, jotka osallistuvat koulutukseen vuosittain; Köyhyys- tai syrjäytymisvaarassa olevien ihmisten määrä väheni vähintään 15 miljoonalla, mukaan lukien vähintään 5 miljoonaa lasta, vuoteen 2019 verrattuna.

Alueet ja kunnat ovat keskeisessä asemassa EPRS:ään liittyvien politiikkojen tukemisessa. Pienituloisten kotitalouksien rahoitusvaikeudet olivat verrattavissa finanssikriisin jälkeiseen tilanteeseen. Edessä oleva haaste, erityisesti jos Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilaria koskevan toimintasuunnitelman vuoden 2030 yleistavoitteet halutaan saavuttaa, on keventää näiden kotitalouksien taloudellista taakkaa. Kunnat ja alueet voivat auttaa näissä toimita toteuttamalla tukipolitiikkoja ja -aloitteita.

Asunnottomuus on edelleen vakava ongelma, mutta EU:n kaupungit toimivat yhdessä taistelussa sitä vastaan. Nykyisissä taloudellisissa ja sosiaalisissa olosuhteissa jäsenvaltiot kuitenkin sitoutuvat (Lissabonin julkilausuma kesäkuussa 2021) pyrkimään lopettamaan asunnottomuuden vuoteen 2030

¹⁷⁵ <https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-eurostat-news/w/ddn-20230530-2>.

¹⁷⁶ Eurostat, [Living conditions in Europe – Köyhyys ja sosiaalinen syrjäytyminen](#), kesäkuu 2023.

¹⁷⁷ Eurostat, [Aluetilastot – AROPE:n aluetilastot ovat saatavilla vuoteen 2020 asti](#).

¹⁷⁸ Eurostat, [Living conditions in Europe – Köyhyys ja sosiaalinen syrjäytyminen](#), kesäkuu 2023.

¹⁷⁹ GOOS, M., Konings, J. ja Vandeweyer, M., [Employment Growth in Europe: The Roles of Innovation, Local Job Multipliers and Institutions](#), lokakuu 2015.

¹⁸⁰ Kansainvälinen työjärjestö, [Care at work Investing in care leave and services for more gender equality of work](#), 2022.

mennessä. Pandemia, Ukrainan vastaisen sodan seuraukset, inflaatio ja energian hintojen nousu ovat kaikki vaikuttaneet kielteisesti taloudelliseen tilanteeseen, mikä selittää sen, että monilla ihmisillä on edelleen asuntohaasteita tai jopa asunnottomia.

Toivotaan kuitenkin, että asunnottomuuden torjuntaa käsittelevän eurooppalaisen foorumin (EPOCH) työ johtaa asunnottomien määrän vähenemiseen EU:ssa. Epoch on väline, joka auttaa vahvistamaan ennaltaehkäisyä ja panemaan täytäntöön yhdenmukaisia, asumiseen perustuvia lähestymistapoja, tukemaan poliittisten päättäjien ja toimijoiden keskinäistä oppimista, edistämään EU:n rahoitusmahdollisuuksien hyödyntämistä, vahvistamaan asunnottomuutta koskevaa näyttöä ja seurantaan sekä levittämään ja edistämään hyviä käytäntöjä.

VASTAVUORONEN OPPIMINEN ASUNNOTTOMUUTTA VASTAAN

ASUNNOTTOMUUDEN TORJUNNAN EUROOPPALAINEN FOORUMI

Vuonna 2022 useat kaupungit, kuten Madrid (Espanja), Lyon (Ranska) ja Gent (Belgia) järjestivät EPOCHin puitteissa keskinäiseen oppimiseen liittyviä tapahtumia, joissa keskityttiin edistämään asunnottomuuden torjuntaa koskevien hyvien käytäntöjen vaihtoa ja esittelemään asumisen ensimmäistä lähestymistapaa. Tampereen kaupungilla (Suomi) on yksi menestyksekkäimmistä asunnottomuuden poistamisstrategioista, ja se on saavuttanut huikeita tuloksia asunnottomien ihmisten määrän vähentämisessä.

Uudet työkäytännöt, kuten etätö ja alustatyö, voivat tuoda yhteiskunnallista ja taloudellista hyötyä, mutta ne edellyttävät säännösten, politiikkojen ja työkuiltuurin mukauttamista. Viimeaikainen pandemia johti siihen, että merkittävä määrä ihmisiä teki etätöitä tai löysi työtä digitaalisilla alustoilla. Tämän kehityksen on kuitenkin kuljettava käsi kädessä asianmukaisen seurannan, sääntelyn ja täytäntöönpanon kanssa, jotta vältetään työntekijöiden hyväksikäyttö. Oikeudesta olla tavoittamattomissa on tultava olennainen osa etätöitä. Lisäksi algoritminen hallinta, työaseman virheellinen luokittelu ja rajatylittävän avoimuuden puute ovat haasteita, joihin on puututtava, jotta alustatyöntekijöille voidaan taata oikeudenmukaiset työmarkkinat.

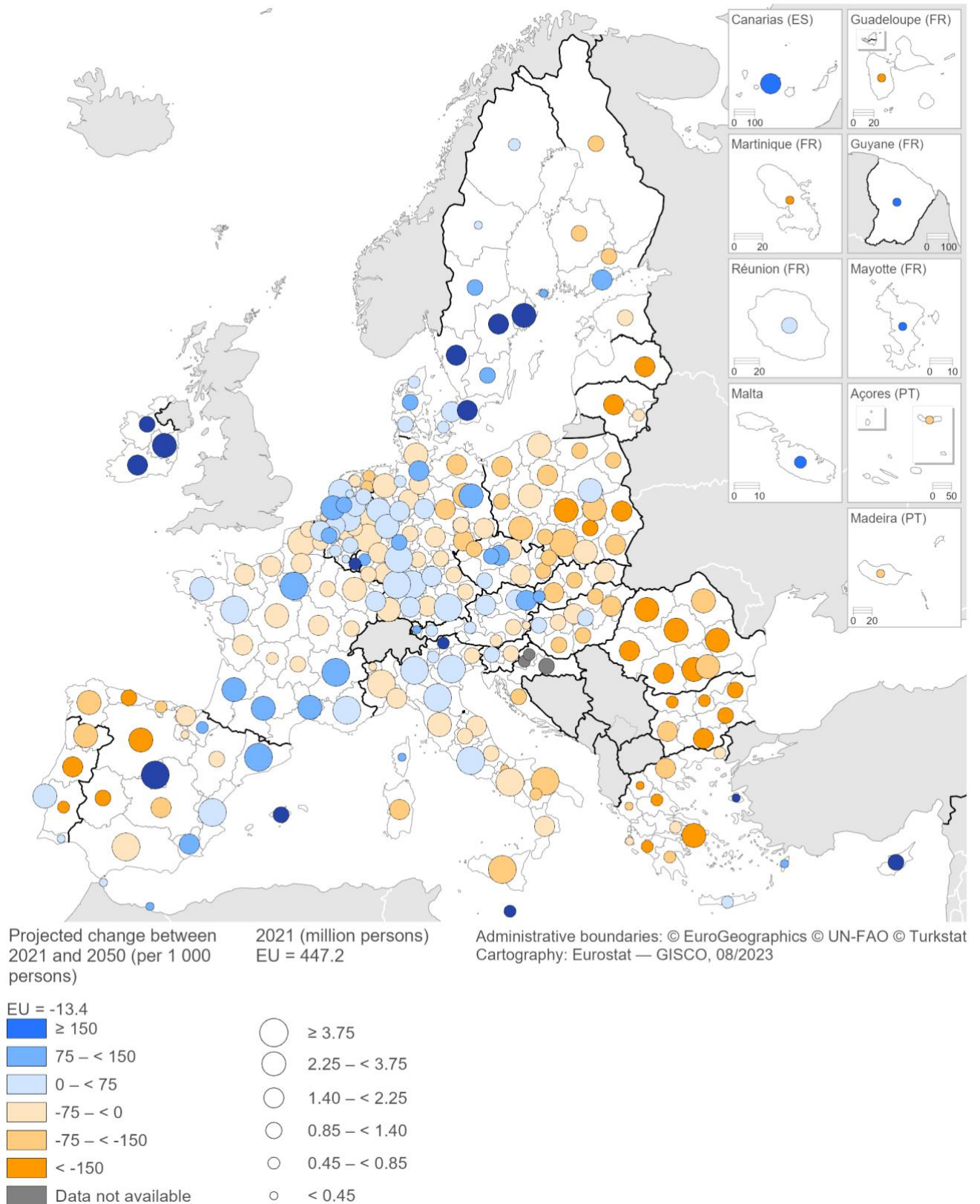
Kaikki EU:n alueet kärsivät demografisista vaikutuksista, kuten väestön ikääntymisestä, joka johtuu pidemmästä eliniästä ja alhaisesta syntyvyysasteesta, mutta joihinkin erityisesti kaukaisiin maaseutu-, saari- ja/tai raja-alueisiin, joilla on suuri väestökato, kohdistuu huomattavasti muita vakavampia vaikutuksia, kuten todetaan Euroopan parlamentin tutkimuspalvelun selvityksessä väestökehityssuuntauksista EU:n alueilla.¹⁸¹

Lisäksi viime vuonna julkaistu Euroopan komission yksiköiden valmisteluasiakirja väestökehityksestä¹⁸² osoittaa, että lähes kaksi kolmasosaa nopeasti vähenevästä alueen väestöstä asuu alueella, jonka bruttokansantuote (BKT) asukasta kohden on alhainen, kun se koko EU:ssa on 28 prosenttia. Nopeasti kasvavilla alueilla 83 prosenttia väestöstä asuu alueella, jolla on korkea BKT asukasta kohden, kun koko EU:ssa vastaava osuus on 46 prosenttia. Nopean väestökadon ja henkeä

¹⁸¹ Euroopan parlamentin tutkimuspalvelu, [väestökehitys EU:n alueilla](#), tammikuu 2019.

¹⁸² Euroopan komission [yksiköiden valmisteluasiakirja ”Lisätietoja, karttoja ja taulukoita väestörakenteen muutoksen keskeisistä näkökohdista ja sen vaikutuksista”](#), kesäkuu 2020.

kohti lasketun BKT:n välinen suhde on merkittävä kaupunki-maaseutukomponentti. Köyhillä alueilla, joilla väestö vähenee nopeasti, 55 prosenttia väestöstä asuu maaseudulla ja vain yksi prosentti kaupunkialueella, kun taas koko EU:n väestöstä 21 prosenttia asuu maaseudulla ja 40 prosenttia kaupunkialueella.

Vaikka eriarvoisuus jäsenvaltioiden välillä vähenee, myös yksittäisten jäsenten eriarvoisuus lisääntyy merkittävästi Euroopan komission vuoden 2023 strategisen ennakointiraportin mukaan.¹⁸⁴

Vuonna 2021 suurin 20 prosenttia väestöstä ansaitsi 38,2 prosenttia ekvivalenteista kokonaistuloista EU:ssa, kun taas alhaisin 20 prosenttia sai vain 7,9 prosenttia, ja jäsenvaltioiden välillä oli suuria eroja. Nämä luvut heijastavat eurooppalaisia asenteita: 81 prosenttia EU:n kansalaisista pitää tuloeroja liiallisena. Monet eri kaupungeissa asuvat eurooppalaiset ovat yhä tyytymättömämpiä koulutus- ja uramahdollisuuksiin, sosiaaliseen liikkuvuuteen, tasa-arvoon, elinajanodotteeseen tai yhteyksiin liittyvien eriarvoisuuksien vuoksi.

Samaan aikaan **tuloerot pahenevat vaurauden keskittymisen, oikeudenmukaisten mahdollisuuksien ja ylöspäin suuntautuvan sosiaalisen liikkuvuuden vuoksi ja lisäävät samalla poliittista polarisaatiota.** Seuranta ja tiedonkeruu ovat edelleen ongelma köyhyyden mittaamisessa. Köyhyys- ja syrjäytymisvaarassa olevia koskevat tiedot ovat edelleen hajanaisia, eikä niitä ole saatavilla aluetasolla. Paikallis- ja aluetason tilanteesta on saatava tarkka kuva, jotta saavutetaan vuoden 2030 yleistavoite eli 15 miljoonan ihmisen pelastaminen köyhyydestä, erityisesti siksi, että paikallis- ja alueviranomaiset vastaavat merkittävästä osasta EU:n sosiaalipolitiikkaa.

Strategisessa ennakointiraportissa todetaan myös, että **sosiaalinen yhteenkuuluvuus heikkenee.¹⁸⁵ Ilmastomuutos ja monet siirtymäprosessit vaikuttavat todennäköisesti epätasa-arvoisesti alueisiin ja ihmisiin, millä on suhteettomia seurauksia köyhimmille ja haavoittuvimmille. EU:n vihreä siirtymä voi olla tehokas vain, jos ihmiset voivat osallistua siihen ja hyötyä siitä.** Muuten sosiaalisen yhteenkuuluvuuden heikkeneminen vaarantaa luottamuksen hallitukseen ja siirtymävaiheiden toteutettavuuden.

Jäsenvaltioiden sisällä paikallis- ja aluetasolla esiintyvään eriarvoisuuteen on puututtava entistä enemmän vahvistamalla sosiaalista yhteenkuuluvuutta sekä kumppanuuden ja monitasoisen hallinnon periaatteita. Tämä edellyttää vahvaa yhteistyötä paikallis- ja alueviranomaisten ja työmarkkinaosapuolten sekä kansalaisyhteiskunnan välillä, jotta voidaan kehittää paikallälähtöisiä strategioita sosiaalista osallisuutta ja yhteenkuuluvuutta varten.

Elpymisestä on vahvoja merkkejä, mutta siihen on sisällytettävä ylöspäin tapahtuva muuntaminen ja siihen on sisällytettävä kaikki. Elpymisen merkeistä huolimatta Euroopan työllisyys ja sosiaalinen kehitys 2023 osoittavat, että¹⁸⁶ kotitalouksien taloudelliset ongelmat ovat lisääntyneet joulukuun 2021 12,5 prosentista 15,8 prosenttiin joulukuussa 2022. Myös niiden henkilöiden määrä, jotka odottavat joutuvansa selviytymään säästöistään täyttääkseen päivittäiset vaatimukset, on kasvanut: joulukuussa 2021 se oli 9,1 prosenttia ja joulukuussa 2022 11,8 prosenttia.

¹⁸³ Eurostatin tietojoukkokoodit: demo_r_pjangrp3, proj_19rp3 ja proj_19np.

¹⁸⁴ Euroopan komissio, vuoden [2023 strategisen ennakointiraportti](#), 2023.

¹⁸⁵ Sama kuin edellä.

¹⁸⁶ Euroopan komissio, [Työllisyys ja sosiaalinen kehitys Euroopassa 2023: Työvoimapulan ja osaamisvajeen korjaaminen EU:ssa](#), 2023.

Useat EU:n alueet ja kunnat ovat tehneet aloitteita pitkäaikaistyöttömien integroimiseksi uudelleen työmarkkinoille. Ohjelmat perustuvat suurelta osin ”nollatyöttömyyden”, ”työtakuun” ja ”paikallisen työllisyystakuun” periaatteisiin.

Näitä hankkeita on kehitetty hyvin vähän EU:n tuella ja seurannalla; vaikka jotkut (*Territoires zéro chômeur de longue durée* -hankkeet Ranskassa ja Belgiassa) saavat rahoitusta Euroopan sosiaalirahasto plussasta (ESR+), suurin osa loput hyötyvät kansallisista tai alueellisista varoista. Ohjelmilla edistetään myös siirtymistä vihreämpiin työpaikkoihin, sillä ne työllistävät ihmisiä kierrätyksessä, puutarhanhoidossa, polkupyörien korjauksessa, saastuneiden alueiden puhdistamisessa jne.

Nämä hankkeet ovat osoittaneet suuria lupauksia. AK187 kehottaa lausunnossaan pitkäaikaistyöttömyyden nollasta Euroopan komissiota tukemaan vastaavia hankkeita, tukemaan onnistuneiden yhteisötalouden mallien toistoa useammassa jäsenvaltiossa, kartoittamaan näitä aloitteita muun muassa ottamalla käyttöön Euroopan julkisten työvoimapalvelujen verkoston ja ehdottamaan suuntaviivoja tällaisten aloitteiden toteuttamiseksi muissa EU:n jäsenvaltioissa.

Lopuksi komitea kehottaa varaamaan osan ESR+:n varoista paikallisiin ”nollatyöttömyysaloitteisiin”, jotta nämä ongelmat voidaan ratkaista, erityisesti tukemalla hankkeiden käynnistämistä ja kehittämistä paikallisella tasolla. Se toistaa myös edellisessä lausunnossa esittämänsä suosituksen, 188 jonka mukaan pitkäaikaistyöttömyyttä olisi torjuttava tehokkaammin poikkeuksellisilla aloitteilla, kuten perustamalla tilapäinen rahasto pitkäaikaistyöttömyyden torjumiseksi.

NOLLA PITKÄAIKAISTYÖTTÖMYYYTTÄ JA -TAKUITA

KAUPUNGIT TOTEUTTAVAT OHJELMIA TYÖLLISYYDEN LISÄÄMISEKSI

Pitkäaikaisia ohjelmia ei ole lainkaan pääasiassa eri alueilla Ranskassa ja Belgiassa (Territoires zéro chômeur de longue durée, TZCLD), kun taas Gramatneusiedl (Itävalta) ja Groningen (Alankomaat) – nimeltään ”Basisbaan” – perustuvat työpaikkojen takuuperiaatteeseen. Vastaavia ohjelmia on kehitetty Berliinissä (Saksa), Roomassa (Italia) ja Koninissa (Puola).

¹⁸⁷ Alueiden komitean lausunto aiheesta ”Pitkäaikaistyöttömyyden nolla”: paikallinen ja alueellinen näkökulma, SEDEC-VII/037, 24.–25. toukokuuta 2023, esittelijä Yonnc Polet (BE, PES), Berchem-Sainte-Agathen ^{apulaiskaupunginjohtaja}.

¹⁸⁸ Alueiden komitean lausunto ”Pitkäaikaistyöttömien integroituminen työmarkkinoille”, SEDEC-VI/006, 10.–11. helmikuuta 2016, esittelijä Enrico Rossi (IT, PSE), Toscanan alueen puheenjohtaja.

II luku – Alueet ja kaupungit kestävän kehityksen ja yhteenkuuluvuuden toimijoina

Euroopan talouksien vihreä ja digitaalinen siirtymä, jolla pyritään parantamaan tehokkuutta ja ilmastoneutraaliutta, ovat keskeisiä tekijöitä EU:n kestävän kehityksen pitkän aikavälin strategiassa. Vain panemalla täytäntöön uusia ja nykyisiä EU:n vihreän kehityksen ohjelman välineitä ”paikalla” (sekä strategioita, joilla varmistetaan sosiaalinen, taloudellinen ja alueellinen yhteenkuuluvuus ja estetään uusien erojen syntyminen unionissa) voidaan talouksiemme muutoksesta tulla menestys, joka Euroopan on vastattava edessä oleviin teknologisiin, geopolittisiin ja yhteiskunnallisiin haasteisiin.

Miten voidaan varmistaa yhtäältä talouskehitys, digitalisaatio ja teollisuuden muutos sekä toisaalta sosiaaliturva, digitaalinen häiriönsietokyky, taloudellinen autonomia ja kukoistavat paikat ja ihmiset? Alueilla ja kunnilla on monia ratkaisuja, joilla varmistetaan, ettei ketään jätetä jälkeen paikallisista ilmastopimuksista alueiden välisiin vetyliittoutumiin ja yhdennettyihin maaseutustrategioihin väestökadon torjumiseksi.

A. Euroopan vihreän kehityksen ohjelma ja kestävän kehityksen tavoitteet

Alueet ja kunnat ovat elintärkeitä toimijoita YK:n kestävän kehityksen tavoitteiden¹⁸⁹ ja Euroopan vihreän kehityksen ohjelman onnistuneen täytäntöönpanon varmistamisessa.¹⁹⁰ Niitä on kuitenkin tuettava riittävillä pätevyyksillä, inhimillisillä valmiuksilla, oikeudellisilla kehyksillä ja taloudellisilla resursseilla. Mitä on tehtävä kasvun ja hyvinvoinnin yhdenmukaistamiseksi vaativien sosiaalisten ja ympäristötoimenpiteiden kanssa, joita tarvitaan ilmastoneutraaliuden ja kestävyuden saavuttamiseksi?

Euroopan on pantava kestävän kehityksen tavoitteet ja Euroopan vihreän kehityksen ohjelma johdonmukaisesti täytäntöön kaikilla hallinnon tasoilla, jotta se pysyy keskeisenä globaalina taloudena ja kestävän kehityksen sekä sosiaalisen ja taloudellisen hyvinvoinnin edelläkävijänä.

Edistyminen kestävän kehityksen tavoitteiden saavuttamisessa on hidastunut vuodesta 2020 useiden kriisien seurauksena, ja joissakin tapauksissa edistyminen on jopa kääntynyt päinvastaiseksi. Monissa kestävän kehityksen tavoitteissa, erityisesti ilmastotoimiin sekä luonnonvarojen suojeluun ja kestäväan käyttöön liittyvissä tavoitteissa, on edistytävä enemmän. Kestävän kehityksen tavoitteiden täytäntöönpanon nopeuttaminen on nyt kiireellisempää kuin koskaan, ja siinä keskitytään erityisesti haavoittuvassa asemassa oleviin.¹⁹¹

Taloudellisen yhteistyön ja kehityksen¹⁹² järjestön (OECD) arvioiden mukaan **ilman paikallis- ja aluehallintojen sitoutumista ainakin 105 17 kestävän kehityksen tavoitteesta jää saavuttamatta.**

Kyselyssä ”Kuntien ja alueiden rooli kestävän kehityksen tavoitteissa epävarmassa geopoliittisessa tilanteessa”¹⁹³ korostetaan kestävän kehityksen tavoitteita keskeisenä kehityksenä alueille ja kaupungeille covid-19-pandemiasta toipumiseksi ja Venäjän Ukrainan vastaisen sodan vaikutusten käsittelemiseksi. Tämä arvio alueiden ja kuntien sitoutumisesta kestävän kehityksen tavoitteisiin vuonna 2023 viittaa siihen, että viimeaikaiset kriisit eivät ole estäneet niitä aikaisemmasta sitoutumisestaan kestävän kehityksen tavoitteisiin vaan pikemminkin lujittaneet sitä ja asettaneet kestävän kehityksen tavoitteet ratkaisuna nykyisiin haasteisiin. Tulokset osoittavat lisäksi, että kestävän kehityksen tavoitteita käytetään myös tulevien epävarmuustekijöiden torjumiseen: Kyselyyn osallistuneista paikallis- ja alueviranomaisista 39 prosenttia oli käyttänyt kestävän kehityksen tavoitteita ennen pandemiaa ja pyrkinyt edelleen korjaamaan elpymistä. Lisäksi 25 prosenttia ei käyttänyt kestävän kehityksen tavoitteita ennen pandemiaa, mutta aikoi tehdä niin nyt.

Alueiden ja kuntien uusi sitoutuminen kestävän kehityksen tavoitteisiin näkyy myös siitä, että toteutetaan jatkuvasti yhä enemmän vapaaehtoisia paikallisia arviointeja, jotka ovat kestävän kehityksen tavoitteiden seurannan parasta laatua. Tähän mennessä on toimitettu 129 VLR-asiakirjaa,

¹⁸⁹ <https://sdgs.un.org/goals>.

¹⁹⁰ https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/european-green-deal_en.

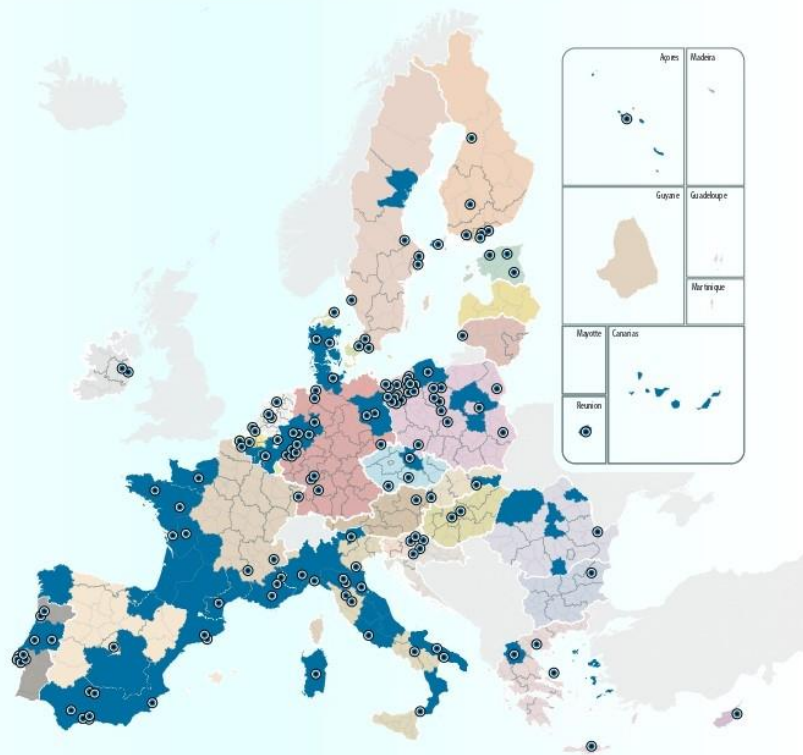
¹⁹¹ https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_23_3801.

¹⁹² OECD, *The Sustainable Development Goals as framework for COVID-19 recovery in cities*, 2022.

¹⁹³ <https://www.unsdsn.org/>. Kysely toteutettiin helmikuusta huhtikuuhun 2023 ja kerättiin 266 vastausta. OECD julkaisee raportin marraskuussa 2023.

joista kolmannes on peräisin EU:n alueilta ja kaupungeista, mikä osoittaa niiden innostuneen sitoutumisen. Yhä useammat EU:n kaupungit, kuten Porto ja Strasbourg, valmistelevat parhaillaan vapaaehtoisia toimintalinjojaan.

 Implementation of the
SDGs in 2023

Kaavio 12 – EU:n alueet ja kunnat, jotka panevat kestävän kehityksen tavoitteet täytäntöön vuonna 2023

Lähde – AK:n, UNSDSN:n ja OECD:n pohjalta laadittu AK:n kooste 194

Huomautus – Tämä kartta näyttää tarkoituksellisesti vain valitut alueet

Kestävän kehityksen tavoitteiden käytölle on ominaista rannikkoalueiden ja keskiosien välinen kuilu EU:ssa. Länsi- ja Etelä-Ranska, Portugali, Espanja, Belgia, Alankomaat, Tanska, Suomi, Baltian maat, Puola, Romania ja Italia sekä yleisemmin rannikkoalueiden paikallis- ja alueviranomaiset ovat vahvasti mukana kestävän kehityksen tavoitteiden täytäntöönpanossa, kun taas EU:n keskusvaltiot eivät näytä juurikaan hyödyntävän niitä.

Kestävän kehityksen tavoitteiden käytössä ei ole paikallisia ja alueellisia eroja. Paikallis- ja alueviranomaisten toimivaltuuksissa ja toimivaltuuksissa on pikemminkin eroja EU:n jäsenvaltioissa. Esimerkiksi Suomessa ja Baltian maissa kaupungeilla on paljon liikkumavaraa toteuttaa kestävän kehityksen tavoitteita, ja niiden sitoutuminen vaikuttaa vaalipiirinsä ulkopuolella. Suomessa, jossa väestötiheys on alhainen, kuuden suurimman kaupungin sitoutumisella on suuri vaikutus koko maassa. Virossa kolmen kaupungin sitoutuminen vauhdittaa toimintaa kaikilla tasoilla. Samoin Espanjassa ja Italiassa alueet ovat liikkeellepaneva voima kestävän kehityksen tavoitteiden täytäntöönpanossa alueillaan ja kaupungeissa.

¹⁹⁴ <https://cor.europa.eu/en/news/Pages/survey-sdg.aspx>.

Kestävän kehityksen tavoitteiden lokalisointia tukevien aloitteiden suuri määrä ja moninaisuus kansallisella, eurooppalaisella ja kansainvälisellä tasolla osoittaa myös alueiden ja kuntien sitoutumisen elinvoimaisuuteen. EU:n hankkeet, kuten URBACT Cities for Sustainable Governance -verkosto,¹⁹⁵ älykkään erikoistumisen strategiat, EU:n yhteisen tutkimuskeskuksen REGIONS2030-hanke, *eurooppalainen kestävän kehityksen tavoitteiden vapaaehtoisia arviointeja*¹⁹⁶ koskeva *eurooppalainen*¹⁹⁷ käsikirja, OECD:n¹⁹⁸ pilottihanke alueellisesta lähestymistavasta kestävän kehityksen tavoitteisiin, YK:n¹⁹⁹ uusi Local2030-koalition sihteeristö²⁰⁰ Bilbaossa ja Eurocities-työryhmä kestävän kehityksen tavoitteita varten, ovat vain muutamia esimerkkejä rakenteista kaikilla tasoilla, jotka tukevat alueita ja kaupunkeja kestävän kehityksen tavoitteiden saavuttamisessa.

Kestävän kehityksen tavoitteiden lokalisointi

BRAGAN KAUPUNKI, PORTUGALI

Braga, Portugalin kolmanneksi suurin kaupunki, on aloittanut matkan kestävän kehityksen tavoitteiden paikallistamiseksi ja niiden avulla luomaan innovatiivisia työpaikkoja sekä parantamaan hyvinvointia ja ympäristöstä huolehtimista. Kaupunki osallistui EU:n rahoittamaan URBACT EU Global Goals for Cities -ohjelmaan ja on nyt sen seuraaja, URBACT Cities for Sustainable Governance -verkoston jäsen. Bragan pormestari Ricardo Rio on OECD:n mestarikaupunginjohtaja ja Global Parliament of Mayorsin toimeenpanevan komitean puheenjohtaja. Kaupunki jakaa myös parhaita käytäntöjä Eurocities-työryhmässä ja toteuttaa parhaillaan kaikkia kestävän kehityksen tavoitteita. Teollisuutta, innovointia ja infrastruktuuria koskevan kestävän kehityksen tavoitteen 9 osalta Braga perusti Startup Bragan, innovaatiokeskuksen, joka tukee yrittäjyyttä maailmanlaajuisesti. Se auttaa yrittäjiä luomaan, käynnistämään ja nopeuttamaan startup-yrityksiä pääasiassa digitaalitalouden, terveysteknologian, nanoteknologian, bioteknologian ja kestävyden aloilla. Se tarjoaa myös laajan valikoiman kumppaneita, mentoreita ja sijoittajia. Yhteisöllä on nyt 190 startup-yritystä, joiden tehtävänä on luoda yli 1000 työpaikkaa ja lisätä investointeja yli 375 miljoonaa euroa.201

Kestävän kehityksen tavoitteiden edistäminen KAIKKIIN

BASKIMAA, ESPANJA

Baskimaaon saattanut kestävän kehityksen tavoitteet ja niiden tavoitteet osaksi kansallista lainsäädäntöään, ja se on nyt edelläkävijä kestävän kehityksen tavoitteissa kaikilla tasoilla. Se on jo

¹⁹⁵ Verkosto on URBACT Global Goals for Cities -verkoston seuraaja. Verkoston kaupunkeja ovat Espoo (FI), Agios Dimitrios (EL), Braga (PT), Gabrovo (BG), Jablonec nad Nisou (CZ), Košice (SK), Mannheim (DE), Tallinna (EE) ja Valencia (ES); lisätietoja on saatavilla osoitteessa: <https://urbact.eu/knowledge-hub/localising-sdgs/2023-crucial-time>.

¹⁹⁶ Ks. <https://s3platform.jrc.ec.europa.eu/sustainable-development-goals> ja

¹⁹⁷ <https://knowledge4policy.ec.europa.eu/projects-activities/regions2030-project-monitoring-sdgs-eu-regions-%E2%80%93-filling-data-gaps-en>.

¹⁹⁸ Euroopan komissio, *SDG:n vapaaehtoisia paikallisia arviointeja koskeva eurooppalainen käsikirja*, 2022, 2022.

¹⁹⁹ <https://www.oecd.org/cfe/territorial-approach-sdgs.htm>.

²⁰⁰ <https://local2030.org/>.

²⁰¹ https://urbact.eu/sites/default/files/2023-01/TFC_IAP%20Braga_0.pdf.

Julkaissut viisi vapaaehtoista alue- ja paikallisarviointia raportoidakseen jatkuvista ponnisteluistaan ja sitoumuksistaan kestäväen kehityksen tavoitteiden toteuttamiseksi. Sen lisäksi, että se on luonut kestäväen kehityksen tavoitteita koskevan strategian ja kestäväen kehityksen tavoitteet monisidosryhmäfoorumiin, se on myös ollut edelläkävijä kestäväen kehityksen joukkovelkakirjojen käynnistämässä ja kestäväen kehityksen tavoitteiden sisällyttämisessä talousarvioonsa. Lisäksi se tekee yhteistyötä Baskimaan maakuntien, kaupunkien ja kansalaisyhteiskunnan kanssa politiikkojen luomiseksi ja niiden tehokkaan täytäntöönpanon varmistamiseksi paikan päällä. Lisäksi se edistää kestäväen kehityksen tavoitteita kaikilla tasoilla, myös AK:ssa ja OECD:ssä, sekä kansainvälisellä tasolla. Tämä maailmanlaajuinen sitoutuminen huipentui YK:n paikallistoimiston avaamiseen Bilbaon kaupungissa tänä vuonna. 202

Euroopan vihreän kehityksen ohjelman osalta on toteutettu kunnianhimoisia lainsäädäntötoimia sen jälkeen, kun se käynnistettiin joulukuussa 2019, mutta todellinen testi tulee nyt, kun se saatetaan osaksi kansallista lainsäädäntöä ja pannaan täytäntöön kansallisella, alueellisella ja paikallisella tasolla. Näiden parannettujen säädösten asianmukainen täytäntöönpano alkoi vasta vuonna 2023 – ensimmäiset sopimukset 55-valmiussäädöksistä.

Useiden säädösten yhdistetty vuorovaikutus ja niiden epäsymmetrinen vaikutus alueisiin ja kuntiin, joilla on erilaisia alueellisia tarpeita ja mahdollisuuksia, on vaativaa, kun otetaan huomioon myös lainsäädännön alueellisten vaikutusten arviointien puute. EU:n ja kansallisten instituutioiden on nyt tehtävä yhteistyötä alue- ja paikallisviranomaisten kanssa, jotta varmistetaan, että vihreän kehityksen ohjelmaa koskeva lainsäädäntö voi toimia käytännössä.

Tästä haastavasta tilanteesta huolimatta alueilla ja kunnissa on vahva tahto toimia, mutta täytäntöönpanovalmiudet puuttuvat, ja merkittäviä esteitä on edelleen. Alueiden komitean (AK) alueellisten keskustusten verkoston (RegHub) kyselyyn vastanneista 90 prosenttia vihreän kehityksen ohjelman *tulevaisuudesta: tilannekatsaus ja tulevaisuuden tarkastelu*²⁰³ vahvistivat, että ne olivat aktiivisesti mukana vihreän kehityksen ohjelman täytäntöönpanoa koskevassa kansallisessa tai EU:n aloitteessa, mikä osoittaa vahvaa yhteistä sitoutumista kestäviin käytäntöihin. Lisäksi 40 prosenttia vastaajista ilmoitti, että heillä on jo yksi tai useampi kestäväen kehityksen suunnitelma.

Kyselystä kävi kuitenkin ilmi, että 35 prosentilla osallistujista oli haasteita näiden suunnitelmien tehokkaassa täytäntöönpanossa, mikä osoitti, että kohdennettua tukea ja valmiuksien kehittämistä koskevia toimenpiteitä tarvitaan.

Rahoituksen puute on alueiden ja kuntien suurin haaste ja uhkaa vihreän kehityksen ohjelman politiikkojen täytäntöönpanoa valtiotasoa alemmilla tasoilla. Paikallista infrastruktuuria koskeva Euroopan investointipankin kysely²⁰⁴ osoitti, että rahoituksen puute – pitkien ja epävarmojen sääntelyprosessien ohella – on edelleen merkittävä pelote kunnille investointien suunnittelussa. Kunnat ovat erityisen tyytymättömiä, sillä yli 60 prosenttia pitää investointeja ilmastonmuutokseen ja sopeutumisinfrastruktuuriin kolmen viime vuoden aikana riittämättöminä. Lisäksi ammattitaitoisen työvoiman ja toimitusketjun pullonkaulojen puute viivästyttää investointisuunnitelmien

²⁰² <https://www.local2030.org/event/view/553>.

²⁰³ <https://cor.europa.eu/en/engage/Documents/RegHub/green-deal-taking-stock-looking-ahead.pdf>.

²⁰⁴ Euroopan investointipankki, [The state of local infrastructure investment in Europe EIB Municipalities Survey 2022–2023](#), 2023.

täytäntöönpanoa: pulaa asiantuntijoista, joilla on ympäristö- ja ilmastoarviointitaitoja, on ongelma 69 prosentille EU:n kunnista.

Myös taloudellisten resurssien puute on suurin haaste kestävän kehityksen tavoitteiden täytäntöönpanossa yli 60 prosentille alueista ja kunnista.²⁰⁵

Digitaalinen ja vihreä siirtymä todennäköisesti vahvistavat Euroopassa jo ennestään erilaisia kasvumalleja. Bertelsmann Stiftungin mukaan EU:n²⁰⁶ korkean tulotason NUTS 2 -alueet tarjoavat suurimmat mahdollisuudet talouskasvuun digitaalisessa siirtymässä, kun taas pienituloisilla alueilla on alhaisimmat mahdollisuudet talouskasvuun. Näin ollen taustalla on suuntaus kohti taloudellisia eroja eri puolilla EU:ta. Jos tämä suuntaus jatkuu, vaarana on, että edistyminen sekä vihreän kehityksen ohjelman että kestävän kehityksen tavoitteiden täytäntöönpanossa laskee alemmalle tasolle ja että nykyinen sosiaalinen eriarvoisuus pahenee.

Tämä näkyy myös alueiden ja kuntien arvioinnissa, joka koskee tärkeimpiä covid-19-pandemian jälkeisiä haasteita: 46 prosenttia alueista ja kunnista pitää kestävän kehityksen tavoitteiden (kestävän kehityksen tavoitteet 1–5) ihmisiä koskevaa ulottuvuutta, johon sisältyy köyhyys ja terveys, selvästi covid-19-pandemian jälkeisen ajan suurimpana haasteena.²⁰⁷

On kiistatonta, että paikallis- ja alueviranomaisten valmiuksien kehittämiseen tarvitaan valmiuksia.²⁰⁸

Täytäntöönpanovajeen korjaamiseksi kunnat ja alueet hyödyntävät useita verkostoja ja valmiuksien kehittämisalotteita vihreän kehityksen ohjelman toimien parantamiseksi ja laajentamiseksi. Euroopan kaupunginjohtajien energia- ja ilmastosopimuksen ja²⁰⁹ vihreän kaupungin sopimuksen jo olemassa olevaan foorumiin on lisätty viime vuosina uusia aloitteita,²¹⁰ kuten paikallisia vihreän kehityksen ohjelmia²¹¹ koskeva aloite, kiertotalouteen liittyviä kaupunkeja ja alueita koskeva aloite²¹² sekä ilmastomuutokseen sopeutumista koskevat EU:n missiot²¹³ ja 100 ilmaston kannalta neutraalia ja älykästä kaupunkia vuoteen 2030 mennessä.²¹⁴

²⁰⁵ Sama kuin edellä.

²⁰⁶ Bertelsmann Stiftung: [EU:n koheesion tulevaisuus: Kaksoissiirtymän vaikutukset Euroopan alueiden välisiin eroihin](#), 2022.

²⁰⁷ Muita ongelmallisimpia haasteita olivat planeettaulottuvuus (kestävän kehityksen tavoitteet 6, 12, 13, 14 ja 15) 21 prosenttia, hyvinvointiulottuvuus (kestävän kehityksen tavoitteet 7–11) 21 prosenttia, rauhanulottuvuus (kestävän kehityksen tavoite 16) 4 prosenttia ja kumppanuusulottuvuus (kestävän kehityksen tavoite 17) 8 prosenttia.

²⁰⁸ Keskustelu AK:n lausunnosta ”EU:n energia- ja ilmastoaloitteiden mahdollisuuksien ja synergian edistäminen alueille ja kunnille” ENVE-valiokunnan 18. kokouksessa 10. toukokuuta 2023. Lisätietoja on saatavilla osoitteessa: [ENVE-valiokunnan kokous \(europa.eu\)](#)

²⁰⁹ <https://eu-mayors.ec.europa.eu/en/home>.

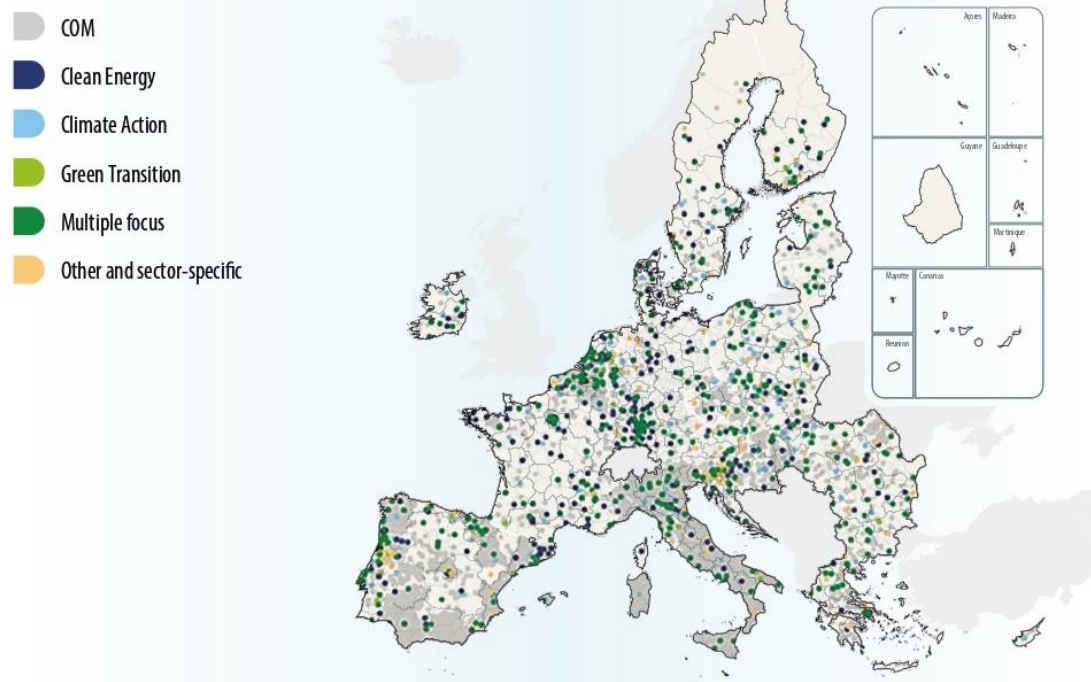
²¹⁰ https://environment.ec.europa.eu/topics/urban-environment/green-city-accord_en.

²¹¹ <https://www.intelligentcitieschallenge.eu/themes/green-economy-and-local-green-deals>.

²¹² <https://circular-cities-and-regions.ec.europa.eu/circular-cities-and-regions-initiative>.

²¹³ https://research-and-innovation.ec.europa.eu/funding/funding-opportunities/funding-programmes-and-open-calls/horizon-europe/eu-missions-horizon-europe/adaptation-climate-change_en.

²¹⁴ https://research-and-innovation.ec.europa.eu/funding/funding-opportunities/funding-programmes-and-open-calls/horizon-europe/eu-missions-horizon-europe/climate-neutral-and-smart-cities_en.

Kuva 13 – Paikallis- ja alueviranomaisten aloitteiden maantieteellinen kartoitus aiheittain
Lähde – AK:n kokoelma perustuu Gasperini, M., Markowska, S. ja Vroom, I.215

Foorumit, joilla vaihdetaan tietoja ja etsitään kumppaneita, tuetaan ja neuvontaa (erityisesti rahoituksen saamista ja hyvien käytäntöjen näkyvyyden parantamista) ja alueellisten ja paikallisten toimijoiden etujen parempaa edustusta, ovat myönteisiä näkökohtia.

Samaan aikaan ilmastoaloitteiden täytäntöönpanolle on edelleen useita esteitä, kuten ristiriitaiset aikataulut ja vaatimukset, liiallinen hallinnollinen rasitus, riittämätön joustavuus, erilaiset raportointimenetelmät ja -vaatimukset, aktiivisen ja räätälöidyn tuen puute sekä tavoitteiden epäsuhta, mikä johtaa riittämättömiin synergioihin ja päällekkäisyyksiin.

Tässä yhteydessä AK:n vihreän kehityksen ohjelmaa paikallistasolla koskeva aloite on kumppanuudessa edellä mainittujen aloitteiden kanssa ja luo paikka kunnille ja alueille, jotka ovat halukkaita ryhtymään toimiin. Osana tätä aloitetta AK pyrkii edistämään paikallis- ja alueviranomaisten vahvempaa osallistumista ja aktiivista osallistumista vihreän kehityksen ohjelman politiikkojen ja aloitteiden täytäntöönpanoon. Aloitteessa tunnustetaan, että valtiotasoa alemmien hallintotasojen osallistuminen ilmasto- ja ympäristötavoitteiden saavuttamiseen on ratkaisevan tärkeää, sillä ne toteuttavat ruohonjuuritason politiikkoja.

Vihreän ja digitaalisen siirtymän käynnistämisen muutoksen onnistuminen edellyttää, että tunnustetaan kestävä kehitys ympäristö-, sosiaali- ja talousulottuvuuksien väliset yhteydet. Tämä lähestymistapa on ratkaisevan tärkeä sen varmistamiseksi, että kunnat ja alueet pystyvät

²¹⁵ Gasperini, M., Markowska, S. ja Vroom I., [EU:n ilmasto- ja energia-aloitteiden vaikutus kaupunkien ilmastosiirtymään, alueiden komitean tilaama tutkimus](#) 2023.

kohtaamaan maailmanlaajuisten suuntausten kasvavan monimutkaisuuden, kuten äskettäisessä vuoden 2023 strategisessa ennakoitiraportissa todetaan.²¹⁶

Vain tunnustamalla paikallis- ja aluetason haasteet EU voi räätälöidä asianmukaisia toimenpiteitä vihreän kehityksen ohjelman ja kestävän kehityksen tavoitteiden täytäntöönpanon tukemiseksi. Tämä tekee AK:n roolista yhä tärkeämmän sen varmistamisessa, että EU:n lainsäädännön täytäntöönpano on ”hämmästyttävää”. Tiiviimpi yhteistyö muiden EU:n toimielinten kanssa on keskeistä tämän tavoitteen saavuttamiseksi. Tämä aloitetaan varhaisista kuulemisista ennen uusia ehdotuksia ja AK:n tiiviimmästä sitoutumisesta viimeiseen neuvottelukierrokseen.

KESTÄVYYDEN OPETTAMINEN

SDG4, NUORISO JA KOULUTUS SUOMALAISSA KAUPUNGEISSA

Suomi on ollut kunnianhimoisimpien ja innovatiivisimpien maiden joukossa koulutusjärjestelmän kehittämisessä kohti laadukkaampaa ja tasa-arvoa. Suomen kuusi suurinta kaupunkia (Helsinki, Espoo, Tampere, Vantaa, Oulu ja Turku) ovat kestävän kehityksen ja koulutuksen edelläkävijöitä. Esimerkiksi Helsinki on luonut Kettu-nimisen varhaiskasvatuksen kestävän tulevaisuuden mallin. Lapset saavat koulutusta ilmastosta ja ympäristöstä, kiertotaloudesta, Agenda 2030:stä ja tulevaisuuden suunnittelusta. Tampereella on myös korostettu voimakkaasti lasten ja nuorten muuttamista kestävästä kehityksestä vaalivaksi sukupolveksi. Oulun kaupungissa ohjelmat, kuten Learning Stream for a Sustainable Future ja toivon agenda, vahvistavat sekä oppilaiden suhdetta luontoon että heidän kiertotalousosaamistaan.

Valmiuksien kehittäminen, asiantuntijaneuvonnan tarjoaminen ja synergioiden edistäminen paikallis- ja aluetasolla ovat nousseet keskeisiksi strategioiksi kaupunkien ilmastosiirtymää varten.²¹⁷

Koordinointi, joustavuus, yksinkertaistaminen, avoimuus ja parempi viestintä (sekä tavoitteiden määrittelyssä että EU:n ja keskushallinnon kirjallisessa tiedonannossa paikallis- ja alueviranomaisille) ovat keskeisiä tekijöitä pyrittäessä saavuttamaan EU:n vihreän kehityksen ohjelman ja kestävän kehityksen tavoitteet alue- ja paikallistasolla. Aktiivinen ja räätälöity tuki alueille ja kaupungeille erityisesti täytäntöönpanon aikana (eikä suunnitteluvaiheessa), suoran rahoituksen mahdollisuuksien tarjoaminen ja konkreettinen ohjaus muiden rahoitusmahdollisuuksien aktiiviselle osallistumiselle ovat keskeisiä täytäntöönpanon vauhdittajia alue- ja paikallistasolla.

Julkisten talousarvioiden sovittaminen kestävyteen on asetettava etusijalle eurooppalaisille poliittisille päättäjille. Kestävän kehityksen sosiaalisin ja taloudellisiin näkökohtiin kohdistuvat kasvavat paineet herättävät keskustelua tarpeesta luoda uusi talousmalli, jossa keskitytään ihmisten ja luonnon hyvinvointiin. Tällainen malli voidaan saavuttaa sovittamalla julkiset talousarviot

²¹⁶ Euroopan komissio, vuoden [2023 strategisen ennakoitiraportti](#), 2023.

²¹⁷ Tämä osio perustuu voimakkaasti AK:n rahoittamaan tutkimukseen, joka julkaistiin vuoden 2023 puolivälissä ja jossa tehtiin tutkimus samana vuonna. raportti on saatavilla osoitteessa:
<https://cor.europa.eu/en/engage/studies/Documents/The%20impact%20of%20EU.pdf>.

kestävyyteen. AK:n lausunnossa ” *Vihreiden talousarvioiden toteuttaminen paikallis- ja aluetasolla* ”²¹⁸ korostetaan vihreän budjetoinnin merkitystä pragmaattisena välineenä, jotta voidaan löytää oikea tasapaino ilmastonutraaliuden saavuttamisen tarpeen ja taloudellisen ja sosiaalisen oikeudenmukaisuuden kiireellisen tarpeen välillä.

Johdonmukaisemman **kestävän kehityksen kehityksen varmistaminen ja Euroopan vihreän kehityksen ohjelman täytäntöönpanon ja kestävyyden välisten yhteyksien vahvistaminen** ovat avainasemassa kestävän siirtymän nopeuttamisessa ja byrokratian vähentämisessä kaikilla tasoilla. Vihreän kehityksen ohjelmaa koskevassa RegHub- kuulemisessa²¹⁹ kaikki vastaajat väittivät, että heidän kestävän kehityksen strategiansa liittyvät Euroopan vihreän kehityksen ohjelmaan, ja osoittivat, miten nämä kehykset yleensä osuvat samaan aikaan täytäntöönpanovaiheessa.

Ilmasto- ja kestävyystavoitteiden asianmukainen yhdenmukaistaminen edellyttää myös toimia maailmanlaajuisen kehysten kytkeksi paremmin yhteen kestävän kehityksen tavoitteiden, ilmastonmuutosta koskevan Yhdistyneiden kansakuntien puitesopimuksen ja biologista monimuotoisuutta koskevan YK:n yleissopimuksen kanssa. Tätä näkökohtaa arvioi YK:n asiantuntijaryhmä, joka käsittelee raporttia ” *Analysing Climate and SDG Synergies, Aiming to Maximise Action Impact* ”,²²⁰ ja se on AK:n toiminnan painopiste maailmanlaajuisessa mittakaavassa. Tämän vuoksi on ratkaisevan tärkeää, että AK jatkaa ponnistelujaan valtiotasoa alemman tason viralliseksi ja aktiiviseksi osallistamiseksi YK:n prosesseihin. Tästä tehtiin ennakkotapaus viimeisimmässä biologista monimuotoisuutta käsittelevässä YK:n konferenssissa (COP15). COP15-kokouksessa AK sai nimenomaista tunnustusta yhtenä tärkeimmistä kumppaneista biologista monimuotoisuutta koskevan maailmanlaajuisen toimintasuunnitelman täytäntöönpanossa.²²¹

EU:nsisäisten ja ulkoisten politiikkojen välisten yhteyksien vahvistaminen EU:n poliittisen tarjonnan ja maailmanlaajuisen narratiivin lisäämiseksi on toinen ratkaiseva tekijä tämän uuden talousmallin saavuttamisessa. Paikallis- ja aluehallinnot ovat osoittautuneet aktiivisiksi ja luotettaviksi toimijoiksi, myös kansainvälisellä tasolla, luomalla uusia aloitteita ilmastonmuutoksen torjumiseksi ja ilmastonutraaliuden ja kestävän kehityksen edistämiseksi. AK osallistuu kestävän kehityksen tavoitteita, ilmasto ja ympäristöä koskeviin maailmanlaajuisiin toimiin.

AK ehdottaa EU:n tason saavutusten pohjalta, että Euroopan vihreän kehityksen ohjelma sovitetaan paremmin yhteen maailmanlaajuisen toimien kanssa kestävän kehityksen tavoitteiden puitteissa ja että valtiotasoa alempi taso otetaan virallisesti ja aktiivisesti mukaan prosessiin. Yhdenmukaistaminen on olennaisen tärkeää kansainvälisen yhteistyön edistämiseksi ja johdonmukaisemman ja koordinoitumman lähestymistavan saavuttamiseksi kestävään kehitykseen.

Poliittinen johtajuus alue- ja paikallistasolla on keskeinen tekijä kestävän kehityksen tavoitteiden paikallistamisessa, sillä 80 prosenttia AK:n, OECD:n ja SDSN:n vuoden 2023 tutkimukseen osallistuneista alueista ja kunnista Vertaisoppiminen muiden kaupunkien ja alueiden kanssa ja kohdennettu rahoitus kestävän kehityksen tavoitteiden toteuttamiseksi ovat muita keskeisiä välineitä

²¹⁸ Alueiden komitean lausunto aiheesta ”Vihreiden talousarvioiden toteuttaminen paikallis- ja aluetasolla”, ENVE/VII-028, 29.–30. kesäkuuta 2022, esittelijä: Vincent Chauvet (FR, RE), Autunin kaupunginjohtaja.

²¹⁹ <https://cor.europa.eu/en/engage/Documents/RegHub/green-deal-taking-stock-looking-ahead.pdf>.

²²⁰ <https://sdgs.un.org/blog/expert-group-prepare-report-analysing-climate-and-sdg-synergies-aiming-maximize-action-impact>.

²²¹ <https://cor.europa.eu/en/news/Pages/COP15-.aspx>.

täytäntöönpanossa. **Sekä sisäiset (työntekijät ja osastot) että ulkoiset (kansalaisille, kansalaisyhteiskunnalle, yrityksille ja/tai kouluille suunnatut)** valistuskampanjat ovat yleisimmin käytettyjä välineitä kestävä kehityksen tavoitteiden edistämiseksi (60 prosenttia), ja niitä seuraavat erityiset strategiat tai toimintasuunnitelmat (54 prosenttia) ja indikaattorien käyttö edistymisen seuraamiseksi ja edistämiseksi (53 prosenttia).

Nälkää koskeva kestävä kehityksen tavoite 2 on nyt kasvanut alueiden ja kuntien kannalta inflaation kiihtymisen vuoksi. Lähes 50 prosenttia alueista ja kaupungeista on perustanut elintarvikepankkeja ja elintarvikkeiden jakeluohjelmia elintarvikeketjujen repeämien korjaamiseksi. Alueet ja kunnat ovat myös aktiivisemmin pyrkineet vähentämään ruokahävikkiä edistämällä kiertotalouteen perustuvaa lähestymistapaa (60 %), käyttämällä ylijäämäuutetta uudelleen (47 %) ja ehkäisemällä ruokahävikkiä koko toimitusketjussa (46 %).

AK on johdonmukaisesti kehottanut ottamaan sukupuolinäkökohdat paremmin huomioon politiikoissa ja ohjelmissa, koska tämä on osa kestävä kehityksen tavoitteita. Esimerkiksi Espanjan La Riojan alue on puolustanut sukupuolten tasa-arvoa paitsi alueella ja sen hallinnossa myös Euroopan tasolla. Euroopan komissio on tunnustanut sen urauurtavan työn, joka esitteli nämä toimet YK:lle esitetyssä ensimmäisessä EU:n vapaaehtoisessa katsauksessa.

Vertaisoppiminen on avainasemassa täytäntöönpanon nopeuttamisessa. AK:n vihreän kehityksen ohjelman parhaat käytännöt -kartta²²² täydentää EU:n kestävä kehityksen tavoitteiden lokalisointikarttaa ja osoittaa, miten yksittäiset yhteisöt muuttavat tapojaan elää, työskennellä, tuottaa ja kuluttaa ja miten ne pyrkivät saavuttamaan ympäristön kannalta kestävä sekä sosiaalisesti ja taloudellisesti oikeudenmukaisen kasvun.

SUKUPUOLTEN TASA-ARVOA KOSKEVAN TOIMINTAOHJELMAN EDISTÄMINEN

LA RIOJA, ESPANJA

La Riojan alue Espanjassa on hyväksynyt erityislain sukupuoleen perustuvan väkivallan torjumiseksi. Sillä edistetään uhrien osallistumista työmarkkinoille ja perustetaan hoitoverkosto, jolla varmistetaan, että uhrit saavat tarvitsemansa hoidon, kunnes he toipuvat. Alue työskentelee koulutuksen parissa järjestämällä yleistä tiedotuskampanjaa ja järjestämällä koulutusta tietyille kohderyhmille, kuten ammattijärjestöille ja tuleville terveys-, sosiaali- ja koulutusalan ammattilaisille. La Rioja perusti myös yksiköiden välisen yksikön, jonka tehtävänä on sisällyttää sukupuolten tasa-arvo kaikkiin politiikkoihin.

KANSALAISTEN SAAMINEN HALLITUKSEEN VIHREÄÄ SIIRTYMÄÄ VARTEN

²²² <https://cor.europa.eu/EN/regions/Pages/eir-map.aspx?view=stories&type=greendeal>.

ŁÓDŹ (PUOLA) JA OULU (SUOMI)

Vihreän kehityksen ohjelmaa paikallistasolla koskevaan AK:n tietokantaan sisältyvistä parhaista käytännöistä²²³ Puolan Łódzia koskevaan Ecopact-sopimukseen sisältyy kokonaisvaltainen kunnallinen lähestymistapa kestävään kehitykseen, johon osallistuvat sidosryhmät ja jossa käsitellään ilmastoa, energiaa, jätettä, kiertotaloutta, kestäväää kaupunkisuunnittelua ja liikkuvuutta sekä biologista monimuotoisuutta.

Aluetasolla Oulun koulujen kiertotalouden käsikirjassa valistetaan²²⁴ ja lisätään kansalaisten tietoisuutta paikallisen ympäristön suojelusta, biologisesta monimuotoisuudesta, terveydestä ja elämänlaadusta sekä edistetään työntekijöiden uudelleen koulutusta.

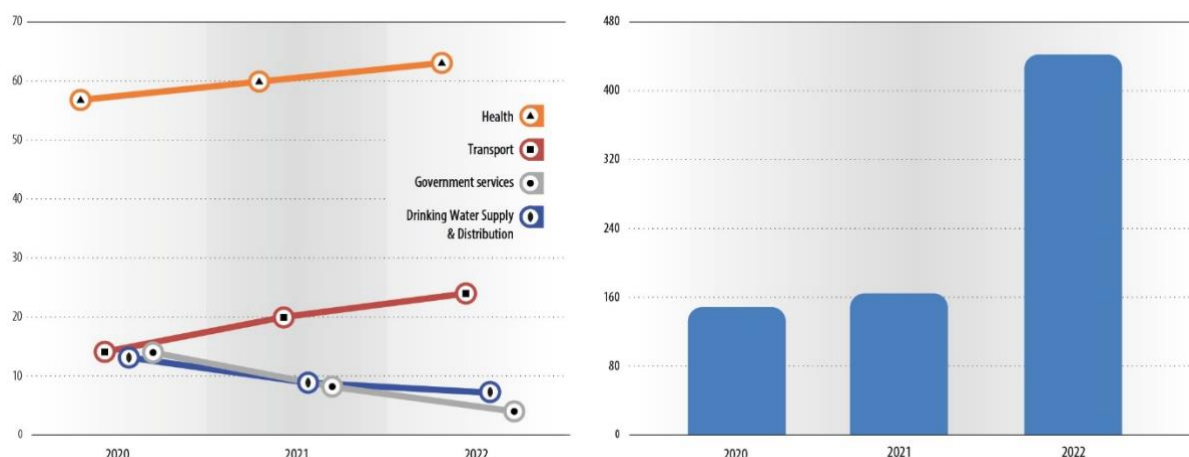
²²³ <https://mplus.cor.europa.eu/overview/details/2028478?tab=best-practices>.

²²⁴ <https://mplus.cor.europa.eu/overview/details/2038366?tab=best-practices>.

B. Digitalisaatio ja häiriönsietokyky

Korkealaatuinen digitaalinen infrastruktuuri on koko talouden yhä tärkeämpi kulmakivi, joka toimii sähkö-, kaasu-, vesi- ja liikenneverkkojen rinnalla mutta myös julkishallinnossa.²²⁵ Digitalisaatio on keskeinen tekijä tulevaisuutemme kannalta, kuten *alueiden ja kuntien tilaa koskevan vuosikertomuksen aiemmissa painoksissa korostetaan.*²²⁶ Erinomaiset ja turvalliset yhteydet kaikille, kaikkialla EU:ssa, on tulossa ennakoedellytys nykyaikaisiin verkkopalveluihin ja nopeisiin internetyhteyksiin perustuvien kestävien taloudellisten ja sosiaalisten etujen tuottamiselle. Parempien ja laajempien yhteyksien sekä uusien teknologioiden ja taitojen käyttö auttaa ehkäisemään digitaalista kuilua sekä sosiaalisesti ja taloudellisesti katkaistuja alueita. Miten EU voi varmistaa, että digitalisaatio ja digitaalinen häiriönsietokyky kulkevat käsi kädessä, jotta paikallis- ja alueyhteisöt ja yritykset voivat hyötyä digitaalisesta siirtymästä ja välttää kyberuhkien riskit?

EU:n eri alueiden ja kuntien digitaalinen kypsyyden etenee eri nopeuksilla. On olemassa riski, että digitaalinen kahtiajako vaarantaa vuoteen 2030 mennessä asetettujen EU:n digitaalisen vuosikymmenen tavoitteiden saavuttamisen.²²⁷ Samaan aikaan kolmansien valtioiden ja valtiosta riippumattomien toimijoiden eurooppalaisille yksityisille ja julkisille yhteisöille tekemät kyberhyökkäykset ovat kuluneen vuoden aikana aiheuttaneet lisähaasteita digitaaliteknologian käytölle.

Kaavio 14 – Tapaturmien määrä vuodessa ja vaikutus valituilla sektoreilla
Lähde – ENISAan perustuva AK:n kooste²²⁸

Viranomaiset ovat kohdanneet hajautettuja palvelunestohyökkäyksiä ja ransomware-hyökkäyksiä, joilla on ollut vakavia seurauksia kansalaisille tarjottaviin palveluihin. Tyypillisiä esimerkkejä vaikutusten kohteena olevista palveluista ovat rekisteri, liikkuminen/pysäköinti, roskan kerääminen, sosiaaliturvamaksut ja terveyspalvelut, kuten rokotuspalvelut. Tällaisten palvelujen

²²⁵ Alueiden komitean lausunto aiheesta ” [Interoperable Europe Act](#) ”, ECON-VII/029, 24.–25. toukokuuta 2023, esittelijä: Michele Pais (IT, ECR), Sardinian aluevaltuuston puheenjohtaja ja jäsen.

²²⁶ Alueiden komitea, [EU:n vuosikertomus alueiden ja kuntien tilasta 2022](#), lokakuu 2022; raportin edellinen painos on saatavilla osoitteessa: <https://cor.europa.eu/en/our-work/Pages/State-of-Regions-and-Cities-2022.aspx>.

²²⁷ RegHubin kuulemiset yhteentoimivuudesta (2022) ja Digitaalinen Eurooppa -ohjelmasta (2023) otettiin huomioon [Fit for Future -foorumia koskevissa lausunnoissa](#).

²²⁸ <https://ciras.enisa.europa.eu/>.

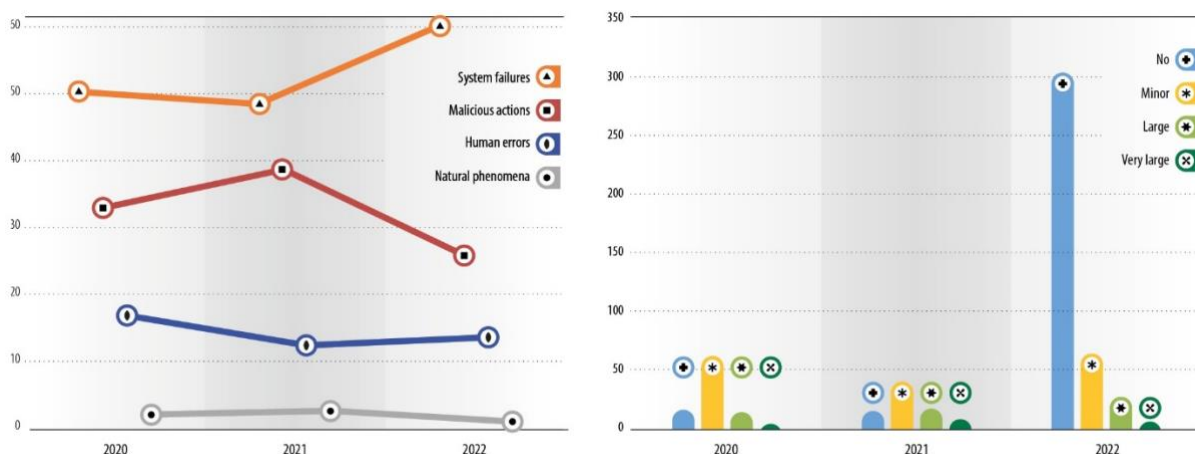
täydellinen sulkeminen voi vaikuttaa voimakkaasti kansalaisten luottamukseen hallitukseen ja vaikuttaa äänestäjien käyttäytymiseen. Riskialttiita viranomaisia neuvotaan hyvin varmistamaan, että ne kestävät digitaalisesti uusia ja kasvavia kyberhyökkäyksiä.

Näin ollen Euroopan unionin kyberturvallisuusvirasto (ENISA) on määrittänyt kymmenen²²⁹ suurinta kyberturvallisuusuhkaa, joita syntyy vuoteen 2030 mennessä, ja asettanut ne paremmuusjärjestykseen, mukaan lukien ”älylaitetiedoilla tehostetut kohdennetut hyökkäykset” ja ”kehittyneiden hybridiuhkien nousu”. Tämän päivän uhkiin ei puututa, koska ne ovat muuttuneet. Riippuvuuksien lisääntyminen ja uusien teknologioiden yleistymisen ovat keskeisiä tekijöitä, jotka vaikuttavat muutoksiin.²³⁰

Alueiden ja kuntien digitaalinen häiriönsietokyky määritellään ”niiden kyvyksi vastustaa ulkoisten digitaalihuhtien tai luonnonkatastrofien aiheuttamia häiriöitä ja toipua niistä panemalla täytäntöön kyberturvallisuutta ja kyberresilienssiä, vakaiden ja luotettavien kriittisten infrastruktuurien saatavuutta sekä asianmukaisten digitaalisten ja kyberturvallisuustaitojen käyttöä koskevan lainsäädännön noudattamista”.²³¹

Digitaalinen häiriönsietokyky vaihtelee suuresti Euroopan alueiden ja kaupunkien välillä.²³²

Jotkin viranomaiset ovat aktiivisesti pyrkineet ja lujittaneet digitaalista häiriönsietokykyään jo vuosien ajan, jotkut ovat jääneet jälkeen tai niillä on ollut vaikeuksia siirtyä kohti digitaalista häiriönsietokykyä varojen ja/tai valmiuksien puutteen vuoksi, kun taas toiset ovat edelleen tietämättömiä vaaroista ja tarpeesta tulla digitaalisesti häiriönsietokykyisiksi.

Kuva 15 – Tapaturmien perimmäiset syyt ja vaikutuksen vakavuus vuodessa

Lähde – ENISAan perustuva AK:n kooste²³³

Riittävien taloudellisten resurssien saaminen on tärkein haaste, kun käynnistetään poliittisia toimia digitaalisen häiriönsietokyvyn parantamiseksi. Niissäkin tapauksissa, joissa resursseja on riittävästi, alueilla ja kaupungeilla ei kuitenkaan ole organisatorisia valmiuksia käyttää niitä

²²⁹ ENISA, [Identifying emergency cyber security threats and challenges for 2030](#), 2023 Näytä tarkat tiedot

²³⁰ <https://www.enisa.europa.eu/news/cybersecurity-threats-fast-forward-2030>.

²³¹ Cavallini, S., Soldi, R., Casalini, G., Verdi, G., Grasso, A., [Digitaalinen selviytymiskyky](#), Euroopan alueiden komitean tilaama tutkimus, 2023, s. 1.

²³² Sama kuin edellä.

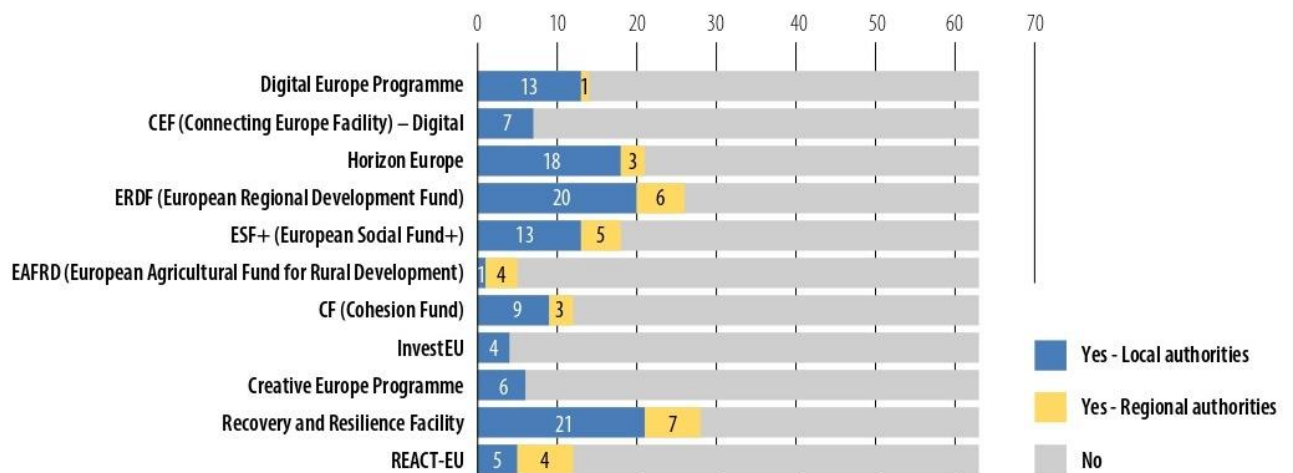
²³³ <https://ciras.enisa.europa.eu/>.

tehokkaasti. Tarvitaan lisätoimia, jotta voidaan kuroa umpeen EU:n digitaaliseen siirtymään liittyvä investointivaje, joka on vähintään 125 miljardia euroa vuodessa.²³⁴

Alueiden ja kuntien on usein käsiteltävä ristiriitaisia painopisteitä niukoilla resursseilla ja päätettävä olla priorisoimatta investointeja kyberturvallisuusohjelmiin edes digitaalisen infrastruktuurinsa parantamisen jälkeen. Lisäksi digitaalisten ja tieto- ja viestintätekniisten taitojen puute julkishallinnossa on edelleen keskeinen haaste.²³⁵

Alueilla ja kunnissa on vaikeuksia saada EU:n varoja digitaalisen selviytymiskyvyn parantamiseksi. Näin ollen viranomaisilta kysyttiin tutkimuksessa, millä EU:n varoilla ne voisivat rahoittaa investointeja digitaaliseen häiriönsietokykyyn.

Elpymis- ja palautumistukiväline oli tärkein rahoituslähde, sillä 44 prosenttia osallistuvista viranomaisista vahvisti sen käytön verrattuna muihin EU:n rahoituslähteisiin.²³⁶

Kaavio 16 – EU:n varojen saatavuus digitaalisen häiriönsietokyvyn parantamiseksi

Lähde – AK:n kokoelma perustuu seuraaviin: Cavallini, S., Soldi, R., Casalini, G., Verdi, G., Grasso, A.²³⁷

Euroopan aluekehitysrahasto ja Horisontti Eurooppa -puiteohjelma olivat toiseksi ja kolmanneksi eniten käytettyjä EU:n investointeja digitaaliseen selviytymiskykyyn. Kaiken kaikkiaan kaikki luetellut lähteet valittiin tietyssä määrin, mikä osoittaa, että alueet ja kunnat käyttävät erilaisia EU:n varoja. Paikallis- ja alueviranomaisilla on käytettävissään enemmän erilaisia rahoituslähteitä kuin alueviranomaisilla digitaalisen selviytymiskyvyn parantamiseksi, kuten Verkkojen Eurooppa -väline – Digitaalinen Eurooppa, InvestEU ja Luova Eurooppa -ohjelma. **Jotta voidaan vastata tähän varojen moninaisuuteen, meidän olisi varmistettava paikkalähtöinen lähestymistapa ja monitasoiset hallintojärjestelyt EU:n rahoitusohjelmissa, jotka kohdennetaan digitaaliseen häiriönsietokykyyn, jotta alueet voisivat asettaa etusijalle investoinnit digitaalisiin investointeihin paikallisten tarpeidensa mukaisesti.**

²³⁴ Euroopan komissio, vuoden [2023 strateginen ennakointiraportti](#), 2023.

²³⁵ <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/policies/cyber-solidarity>.

²³⁶ <https://www.bruegel.org/dataset/european-union-countries-recovery-and-resilience-plans>.

²³⁷ Cavallini, S., Soldi, R., Casalini, G., Verdi, G., Grasso, A., [Digitaalinen selviytymiskyky](#), Euroopan alueiden komitean tilaama tutkimus, 2023.

Lähes kaikki (97 %) paikallis- ja alueviranomaiset suunnittelivat investointeja digitaaliseen infrastruktuuriin, laitteisiin ja työkaluihin kysyttäessä, oliko niillä suunnitelmia investoida digitaaliseen häiriönsietokykyyn liittyviin aloihin vuosina 2023 ja 2024. Noin 84 prosenttia kuulemiseen osallistuvista alueista ja kaupungeista suunnitteli investoivansa tietoturvaan/tietosuojaan. sitä seuraavat järjestelmät/välineet, joilla taataan julkisten palvelujen jatkuvuus; henkilöstön koulutus/tietoisuus; Kolmansien osapuolten tarjoamat TVT-palvelut; sisäisen tieto- ja viestintätekniikan asiantuntijahenkilöstö; ja päätöksentekoprosessit.²³⁸

Vilnan (Liettua) ja Lazion alueen (Italia) tapaustutkimuksista käy ilmi, miten valitut kunnat ja alueet ovat päättäneet edetä kohti digitaalista häiriönsietokykyä.

MONIALAISET TOIMET SELVIYTYMISKYVYN TUKEMISEKSI

VILNAN KAUPUNGIN KATTAVA TOIMENPIDEKOKONAISUUS

Vilnan (Liettuan) digitaaliseen infrastruktuuriin kohdistuneiden vaikuttavien kyberhyökkäysten ("brute force attack") jälkeen kaupunki otti käyttöön tehokkaan strategian kyberhyökkäysten torjumiseksi. Tämä häiritsi tärkeitä julkisia palveluja (kuten kaupungin päiväkotirekisteröintiä) ja vaaransi kansalaisten luottamuksen kunnallisiin palveluihin.²³⁹ Kokonaisstrategia koostuu monialaisista toimista ja poliittisesta tuesta ylemmillä hallintotasoilla. Konkreettisesti kaupunki hyväksyi vuonna 2021 kunnianhimoisen kymmenvuotisen strategisen kehityssuunnitelman. Lisäksi kaupunki on kehittänyt "vastuullisen haavoittuvuuden havaitsemista koskevan politiikan", joka on joukko sääntöjä, joilla kannustetaan eettisiä hakkereita tunnistamaan ja toimittamaan tietoturva- ja haavoittuvuuksia koskevat tiedot asiasta vastaaville viranomaisille ilman syytteitä. Lisäksi kunta on alkanut tarjota jatkuvaa täydennyskoulutusta ICT-henkilöstölleen ja toteuttaa jatkuvaa kybertietojen vaihtoa julkisten yritystensä ja useiden kaupungissa toimivien yksityisten yritysten kanssa. Kaikki toimet rahoitetaan tällä hetkellä kunnan talousarviosta, mutta kaupunki suunnittelee hakevansa EU:n rahoitusta, kuten Digitaalinen Eurooppa -ohjelmaa.

VAROJEN MUKAUTUVA KÄYTTÖ

LAZION ALUE KÄYTTÄÄ KANSALLISEN ELPYMIS- JA PALAUTUMISSUUNNITELMAN VAROJA DIGITAALISEN HÄIRIÖNSIETOKYKYNSÄ KUROMISEEN UMPEEN

Vakava ransomware-verkkohyökkäys vuonna 2021 vaikutti joihinkin Lazion (Italian) alueen digitaalisiin keskeisiin infrastruktuureihin (esim. sen datakeskus) ja alueelliseen online-

²³⁸ Sama kuin edellä.

²³⁹ Liettuan alueita ja kuntia koskevat kyberhyökkäykset ovat yleisiä, ja niihin viitataan useimmissa kansallisen kyberturvallisuuskeskuksen vuosikertomuksissa (NKSC:n verkkosivusto: <https://www.nksc.lt/aktualu.html>).

varausjärjestelmään covid-19-rokotuksia varten, mikä teki terveystiedoista tilapäisesti pois käytöstä, keskeytti covid-19-rokotuksia koskevat varaukset ja johti sisäisten asiakirjojen katoamiseen. LazioCrea S.p.a., jossa tunkeutuminen tapahtui, ilmoitti, että lunnaita ei maksettu, mutta takaisinperinnän kustannukset ulottuivat miljooniin euroihin.²⁴⁰ Kyberturvallisuuteen liittyviä kiireellisiä säännöksiä koskeva kansallinen laki tuli voimaan muutamaa kuukautta aiemmin kesäkuussa 2021 (asetus 82/2021/241). Tämä oli jatkoa maan kansallisissa elpymis- ja palautumissuunnitelmissaan tekemille sitoumuksille, joilla perustettiin kansallinen kyberturvallisuusvirasto, joka²⁴² vastaa kansallisen kyberstrategian täytäntöönpanosta. Lazio julkaisi toukokuussa 2022 alueellisen digitaalistrategiansa 2022–2026²⁴³ ja haki lokakuussa 2022 noin 2 miljoonaa euroa kansallisen hallituksen käynnistämästä kansallisesta elpymis- ja palautumissuunnitelmasta rahoitettavasta ehdotuspyynnöstä, jota rahoitettiin 1,2 miljoonalla eurolla.

Jotkin viranomaiset pyrkivät aktiivisesti ja lujittavat digitaalista häiriönsietokykyään. toiset ovat selvästi jäljessä tai heillä on vaikeuksia siirtyä kohti digitaalista häiriönsietokykyä varojen ja/tai valmiuksien puutteen vuoksi, ja on muita, joilla on vähän tai ei lainkaan tietoisuutta tarpeesta tulla digitaalisesti häiriönsietokykyisiksi. Tätä epäyhtenäistä toimintaympäristöä vastaan on esitetty suosituksia, joissa annetaan teoreettista ohjeistusta kohti ”kohtuullista” digitaalisen selviytymiskyvyn saavuttamista EU:n kunnissa ja alueilla.

Ensimmäisenä askeleena tarvitaan lisää poliittista tietoisuutta digitaalisen selviytymiskyvyn edistämiseksi. Viranomaiset tarvitsevat poliittista tahtoa digitaalisen häiriönsietokyvyn saavuttamiseksi. Sen vuoksi jäsenvaltioiden ja EU:n toimielinten olisi harkittava kaupunkien ja alueiden poliittisille edustajille suunnattujen valistuskampanjoiden toteuttamista ja osoitettava esimerkiksi erilaiset vaikutukset, joita digitaalisen häiriönsietokyvyn puutteella voi olla julkishallintoon.

Alueiden komitealla voisi olla tärkeä rooli kokemusten vaihdon helpottamisessa kuntien välillä, mahdollisesti yhteistyössä suurten ja pienten kaupunkien johtajien kanssa, jotka pyrkivät aktiivisesti digitaaliseen selviytymiskykyyn poliittisen visionsa vuoksi tai koska niiden hallinto on jo kärsinyt kyberhyökkäyksistä. ENISAn, joka on johtava EU:n kyberturvallisuusvirasto, olisi yhteistyössä Euroopan komission ja jäsenvaltioiden kanssa määriteltävä ja ehdotettava tilapäisiä menetelmiä kyberriskien arvioimiseksi ja pyrittävä laatimaan vertailuohjeita, jotka vastaavat vakuutusyhtiöiden käyttämiä riskinarviointikäytäntöjä. Jotta voitaisiin luoda suotuisa lainsäädäntökehys, jolla estetään rahasta johtuva tietoverkkorikollisuus, toimielimet ja jäsenvaltiot voisivat keskustella viranomaisten kieltämisestä maksaa lunnaita.

Toisessa vaiheessa paikallis- ja alueviranomaisia olisi tuettava niiden omien digitaalista häiriönsietokykyä koskevien hallintomallien määrittelyssä niiden taloudellisten ja/tai henkilökohtaisten valmiuksien sekä alueen tai kaupungin koon perusteella.

²⁴⁰ <https://www.cybersecurity360.it/nuove-minacce/regione-lazio-vaccini-bloccati-poco-pronta-contro-il-ranwomare-ecco-perche/>.

²⁴¹ <https://www.gazzettaufficiale.it/eli/id/2021/06/14/21G00098/sg>.

²⁴² <https://www.acn.gov.it/pnrr>.

²⁴³ https://agendadigitalelazio.lazioinnova.it/app/uploads/2022/05/Agenda-Digitale-maggio-2022_WEB.pdf.

Kolmannessa vaiheessa olisi yksilöitävä alat, joilla voidaan investoida (digitaaliset infrastruktuurit ja digitaali- ja kyberturvallisuustaidot) ja tällaisiin investointeihin käytettävät varat, kun asianmukaiset hallintomallit on tunnistettu. Kun digitaaliseen infrastruktuuriin investoidaan, se vahvistaa digitaalista häiriönsietokykyä ennaltaehkäisyyn avulla. Innovatiiviset digitaaliset välineet, kuten ”digitaaliset hiekkalaatikot” (turvalliset ympäristöt, joissa epäilyttävät tiedostot tutkitaan huolellisesti ennen pääverkko- ja tietojärjestelmään pääsyä), tarjoavat turvallisen ympäristön kyberrikollisuuden toimijoiden ja henkilöstön välille. Valmius- ja reagointivalmiudet (eli reagointi) pannaan täytäntöön investoimalla digitaali- ja kyberturvallisuusosaamiseen, joka on alueiden ja kuntien toinen keskeinen investointialue. Alueiden ja kuntien sisäiset parannukset voisivat liittyä henkilöstön tietoisuuden lisäämiseen, tieto- ja viestintätekniikan asiantuntijoiden reagointivalmiuksien testaukseen tai päätöksentekovalmiuksien arviointiin.

Käytettävissä olevien varojen puute digitaaliseen häiriönsietokykyyn tehtäviin investointeihin on merkittävä este alueille ja kaupungeille. Niiden pääsy tiettyihin rahastoihin vaihtelee eri tekijöiden mukaan. Jotta resursseja voitaisiin kanavoida alemmalle (ja pienemmälle) hallintotasolle, digitaalisia ratkaisuja voitaisiin ostaa keskustasolla ja ottaa käyttöön teknologioita ja palveluja. Lisäksi jäsenvaltiot voisivat asiaankuuluvien eurooppalaisten digitaali-innovointikeskittymien tuella määrittää luettelot alueiden ja kuntien käytettävissä olevista rahoitusmahdollisuuksista digitaalisen häiriönsietokyvyn parantamiseksi ja päivittää niitä määräajoin.

Viimeisenä neljäntenä vaiheena alueille ja kaupungeille olisi annettava mahdollisuus luoda yhteyksiä ympäröivään ympäristöön esimerkiksi kehittämällä kyberturvallisuusekosysteemejä alueilla, joilla on kukoistava kyberturvallisuusteollisuus, innovatiiviset startup-yritykset ja tutkimus- ja tiedekeskukset, tai yhdistämällä resursseja eri kuntien välillä olemassa olevia digitaalisia ratkaisuja koskevan tietämyksen vaihtamiseksi.

Vihreän siirtymän ja digitaalisen siirtymän nykyiset yhteydet korostavat sitä, miten ne vahvistavat toisiaan. Erityisesti on ilmeistä, että kehittyneet digitaalitekniikat edistävät kriittisen infrastruktuurin ja kriittisten toimijoiden suojelua. Digitaalitekniikat voivat myös tarjota tilannetietoa varoitus- ja reagointijärjestelmissä ja tukea toipumista katastrofeista. Digitaalinen ulottuvuus liittyy näin ollen yhteiskunnan kannalta elintärkeiden järjestelmien toimintaan ja jatkuvuuteen. Digitaalinen ulottuvuus ja sen häiriönsietokyky edistävät näin ollen alueellista turvallisuutta, ja niiden olisi oltava erottamaton osa hätätilanteiden hallintaa.

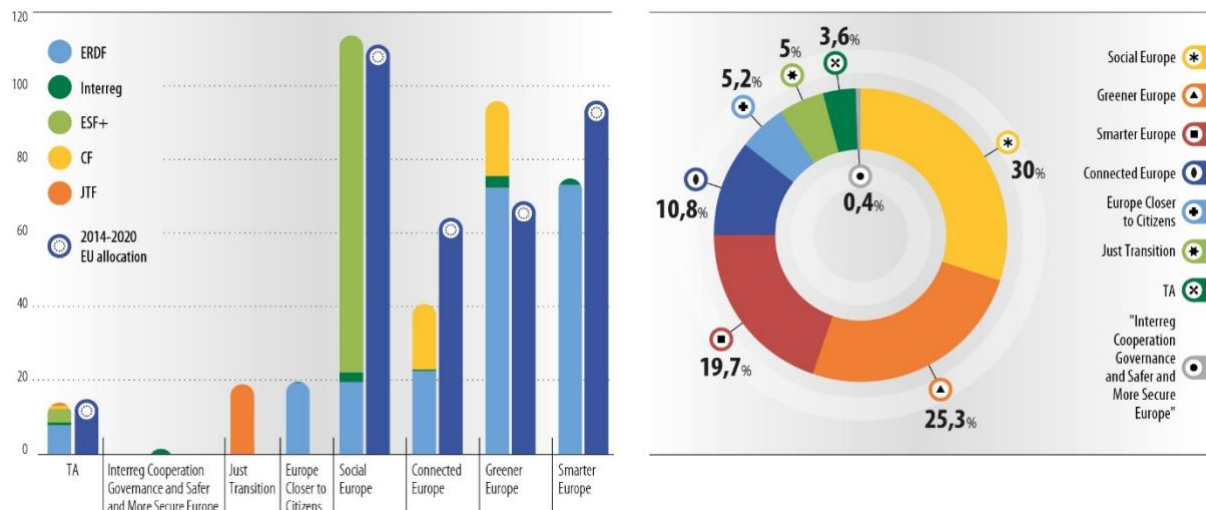
C. Koheesion arvo

Vahva ja tehokas koheesiopolitiikka on keskeinen huolenaihe kaikille Euroopan unionin alueille ja kaupungeille. Se on EU:n tärkein investointipolitiikka, jolla pannaan täytäntöön perussopimuksen tavoite vahvistaa EU:n taloudellista, sosiaalista ja alueellista yhteenkuuluvuutta. Sen talousarvio on 392 miljardia euroa kaudella 2021–2027. Pitkän aikavälin investoinnit auttavat vähentämään eri alueiden välisiä kehityseroja. Koheesiopolitiikan arvosta huolimatta tällä hetkellä on monia haasteita, jotka asettavat kyseenalaiseksi sen tehokkuuden. Mitä EU:n on tehtävä varmistaakseen, että se voi toteuttaa paikallalohtöistä politiikkaa ja auttaa edelleen kaikkia paikkoja ja ihmisiä EU:ssa heidän lähtöpaikastaan riippumatta?

Kun oikeudenmukaista siirtymää ja vihreämpää EU:ta painotetaan enemmän kuin kaudella 2014–2020, EU:n painopisteiden saavuttaminen kaudella 2021–2027 perustuu vahvasti onnistuneeseen koheesiopolitiikkaan.

Koheesiopolitiikalla edistetään merkittävästi Euroopan vihreän kehityksen ohjelmaa. Kaikille alueille investoidaan yli 92 miljardia euroa energiaan, ilmastonmuutokseen sopeutumiseen ja sen hillitsemiseen, ympäristöön ja kestäväan kaupunkiliikenteeseen vihreämpi Eurooppa -poliittisen tavoitteen mukaisesti. Painopisteenä on myös sosiaalinen ja osallistava kasvu, jonka määrärahat ovat 111 miljardia euroa (167 miljardia euroa ja kansallinen osarahoitus). Paikallalohtöisten investointien edistämistä tukee 24 jäsenvaltiota yli 19 miljardilla eurolla yli 2150 yhdennetyn aluekehitysstrategian avulla, joissa paikalliset sidosryhmät ja yhteisöt ovat sitoutuneempia ja sitoutuneempia.²⁴⁵

Seuraavassa kaaviossa näkyy voimakas muutos edelliseen ohjelmakauteen verrattuna, sillä koheesiorahastot edistävät enemmän vihreitä ja sosiaalisia tavoitteita.²⁴⁶

²⁴⁴ Koheesiopolitiikan kokonaismäärärahoista, jotka ovat 392 miljardia euroa, siirretään 11,3 miljardia euroa Verkkojen Eurooppa -välineeseen ja 2,5 miljardia euroa käytetään komission hallinnoimiin välineisiin ja EU:n tekniseen apuun ohjelmasuunnittelun tukemiseen, jolloin koheesiopolitiikan ohjelmiin, Interreg mukaan luettuna, jää yhteensä 378 miljardia euroa.

²⁴⁵ Sama kuin edellä.

²⁴⁶ Euroopan komission [yksiköiden valmisteluasiakirja koheesiosta 2021–2027: yhä vahvemman unionin luominen. Raportti vuosien 2021–2027 koheesiopolitiikan ohjelmasuunnittelun tuloksista](#), osa 1, huhtikuu 2023.

Koheesiopolitiikalla on myös merkittävä ja pitkäkestoinen vaikutus EU:n talouksiin: koheesiopolitiikkaan käytetyn euron odotetaan 25 vuoden aikana tuottavan 2,8 euroa lisää bruttokansantuotetta (BKT) EU:n tasolla.²⁴⁸ Tämä luku vastaa noin 3,4 prosentin vuotuista tuottoastetta. Poliittikkatoimet kasvattaisivat EU:n BKT:tä täytäntöönpanokauden loppuun mennessä vuonna 2029 (koheesiokieltoon verrattuna), ja niillä olisi pitkäkestoinen vaikutus vuoteen 2050 asti. Koheesiopolitiikka hyödyttää myös työmarkkinoita ja luo noin 1,3 miljoonaa uutta työpaikkaa.²⁴⁹

Covid-19-pandemia ja Venäjän sota Ukrainaa vastaan vaikuttivat voimakkaasti uusien koheesiopolitiikan ohjelmien suunnitteluun ja viimeisen rahoituskauden päättämiseen. Yhdessä elpymis- ja palautumistukivälineen kaltaisten uusien välineiden käyttöönoton kanssa tämä viivästytti merkittävästi koheesiopolitiikan ohjelmien neuvottelemista ja täytäntöönpanoa. Vuoden 2021 loppuun mennessä eli vaalikauden 2021–2027 ensimmäisenä vuotena oli hyväksytty vain yksi kumppanuussopimus (Kreikka), mutta ohjelmia ei ollut hyväksytty (56 prosenttia ohjelmista vastaavassa vaiheessa kaudella 2014–2020 ja 95 prosenttia ohjelmista kaudella 2007–2013).²⁵⁰ Useimmat kumppanuussopimukset ja ohjelmat hyväksyttiin vuonna 2022. Viimeiset hyväksyttiin vuoden 2023 alkuun mennessä – lähes kaksi vuotta ohjelmakauden alkamisen jälkeen.

Samaan aikaan koheesiopolitiikalla oli merkittävä rooli kriisitoimissa. Auttaakseen jäsenvaltioita ja alueita reagoimaan näihin kriiseihin Euroopan unioni hyväksyi useita lainsäädäntötoimenpiteitä, joilla pyrittiin saamaan käyttöön vuosien 2014–2020 koheesiopolitiikan puitteissa vielä käytettävissä olevia varoja (varojen joustavuuden lisääminen) ja yksinkertaistamaan hallinnollisia menettelyjä.

Kaksi konkreettista toimenpidettä ovat koronaviruksen vaikutusten lieventämistä koskeva investointialoite (CRII)²⁵¹ ja myöhemmin koronaviruksen vaikutusten lieventämistä koskeva investointialoite plus (CRII+).²⁵² Lisäksi toteutettiin koheesiota ja Euroopan alueita tukeva elpymistuki (REACT-EU),²⁵³ jolla tuettiin elpymistä pandemian jälkeen. Ukrainan pakolaiskriisiä varten toteutettiin Euroopan pakolaisia koskeva koheesiotoimi (CARE)²⁵⁴ ja myöhemmin joustava tuki alueille (FAST-CARE).²⁵⁵

Näiden mekanismien ansiosta koheesiopolitiikan rahoitus voitiin kanavoida nopeasti sinne, missä sitä eniten tarvittiin, ja osoitti, että koheesiopolitiikalla voidaan reagoida nopeasti muuttuviin olosuhteisiin ja antaa nopeasti varoja hätätoimenpiteisiin. CRII/CRII±säännökset sekä REACT-EU-, CARE- ja FAST-CARE-ohjelmien mukaiset peräkkäiset joustokierrokset ovat kuitenkin herättäneet myös kysymyksiä siitä, missä määrin koheesiopolitiikkaa olisi käytettävä hätätilanteiden ratkaisemiseen ja miten se vaikuttaa sen keskeisiin tavoitteisiin ja ominaisuuksiin. Toistuva

²⁴⁷ Sama kuin edellä.

²⁴⁸ Euroopan komission [yksiköiden valmisteluasiakirja koheesiosta 2021–2027: yhä vahvemman unionin luominen. Raportti vuosien 2021–2027 koheesiopolitiikan ohjelmasuunnittelun tuloksista](#), osa 2, huhtikuu 2023.

²⁴⁹ Euroopan komission [yksiköiden valmisteluasiakirja koheesiosta 2021–2027: yhä vahvemman unionin luominen. Kertomus vuosien 2021–2027 koheesiopolitiikan ohjelmasuunnittelun tuloksista](#), osa 1, huhtikuu 2023.

²⁵⁰ Euroopan tilintarkastustuomioistuimien, Koheesiopolitiikan sääntöjen [mukauttaminen covid-19-pandemian johdosta: varoja on käytetty joustavammin, mutta koheesiopolitiikkaa on pohdittava kriisinhallinnan välineenä](#), 2023.

²⁵¹ Euroopan parlamentin ja neuvoston [asetus \(EU\) 2020/460](#), maaliskuu 2020.

²⁵² Euroopan parlamentin ja neuvoston [asetus \(EU\) 2020/558](#), huhtikuu 2020.

²⁵³ https://ec.europa.eu/regional_policy/funding/react-eu_en.

²⁵⁴ https://ec.europa.eu/regional_policy/sources/factsheet/care_supporting_refugees_en.pdf.

²⁵⁵ https://ec.europa.eu/regional_policy/information-sources/publications/communications/2022/flexible-assistance-to-territories-fast-care_en.

uudelleenohjelmointi hyvin lyhyissä määräajoissa lisäsi hallintoviranomaisiin kohdistuvaa painetta ja ohjasi resursseja pois vuosien 2014–2020 ohjelmien oikea-aikaisen päättämisen valmisteluista. Hiljattain tehty kysely²⁵⁶ osoitti, että suurin osa kyselyyn vastanneista hallintoviranomaisista ei käyttänyt CARE-kehyksessä käyttöön otettuja joustomekanismeja.

Elpymis- ja palautumistukivälineen samanaikainen täytäntöönpano jäsenvaltioissa vaikutti suoraan myös rakennerahastojen täytäntöönpanoon ja ohjelmasuunnitteluun. Myös rakenne- ja investointirahastoista vastaavia viranomaisia pyydettiin usein tukemaan elpymis- ja palautumistukivälineen ohjelmasuunnittelua ja hankkeiden määrittelyä. Koheesiopolitiikalle ja elpymis- ja palautumistukivälineelle asetetut erilaiset tukikelpoisuusajat (jotka vaativat paljon nopeampia toimia hankkeiden tunnistamiseksi ja varojen käyttämiseksi) johtivat siihen, että elpymis- ja palautumistukivälineen ohjelmasuunnittelulle ja täytäntöönpanolle annettiin vuosien 2021–2027 koheesiopolitiikkaan nähden etusija useissa jäsenvaltioissa. Vaikka elpymis- ja palautumistukivälineen investoinnit ja uudistukset on määrä suorittaa vuoden 2026 loppuun mennessä (jotka on aloitettu helmikuussa 2021, kun elpymis- ja palautumistukiväline tuli voimaan), koheesiopolitiikan menoihin voidaan myöntää rahoitusosuuksia rahastoista, jos ne ovat aiheutuneet tuensaajalle ja maksetaan toimien täytäntöönpanosta vuoden 2021 alun (ja/tai sen päivän, jona ohjelma on toimitettu komissiolle) ja vuoden 2029 lopun välisenä aikana.

Lisäksi elpymis- ja palautumistukivälineen käyttöönotto merkitsi uuden merkittävän EU:n investointivälineen syntymistä. Kuten Euroopan tilintarkastustuomioistuin huomautti,²⁵⁷ kymmenen jäsenvaltiota saa elpymis- ja palautumistukivälineestä huomattavasti enemmän varoja kuin koheesiopolitiikasta. Koska komissio on maalannut NextGenerationEU-välineen tuen uusien ja vahvistettujen painopisteiden tueksi, on esitetty²⁵⁸ kysymyksiä koheesiopolitiikan ilmeisen vähäisemmästä merkityksestä EU:n talousarvion kannalta.

Samaan aikaan koheesiopolitiikka on kumppanuusperiaatteensa ja monitasoisen hallinnon ansiosta ainoa EU:n lippulaivapolitiikka, jonka keskiössä ovat paikallis- ja aluetasot. Tämän vuoksi keskustelu koheesiopolitiikan tulevaisuudesta on myös keskustelua kuntien ja alueiden tulevaisuudesta Euroopan unionin jatkokehityksessä.

Koheesio on parantunut Euroopan unionissa viime vuosikymmenen aikana, mikä johtuu erityisesti parannuksista, joissa vähemmän kehittyneet EU:n itäiset alueet ovat kuroneet umpeen muita alueita. Työllisyyden ja sosiaalisen osallisuuden parantamisessa on edistytty merkittävästi osittain koheesiopolitiikan ansiosta.²⁵⁹

Monet suuntaukset aiheuttavat kuitenkin **jatkuvia haasteita** koheesiolle.

²⁵⁶ Maucorps, A., Moshhammer, B., Pindyuk, O., ja Tverdostup, M., [Koheesiopolitiikan varojen käyttö Ukrainasta tulevien pakolaisten tukemiseen](#), REGI-valiokunnan Euroopan parlamentissa tilaama tutkimus, 2023.

²⁵⁷ Euroopan tilintarkastustuomioistuin, [EU:n nuancing kautta koheesiopolitiikka ja elpymis- ja palautumistukiväline: Vertaileva analyysi](#), 2023.

²⁵⁸ Euroopan komission [yksiköiden valmisteluasiakirja monivuotisen rahoituskehysten 2021–2027 väliarvioinnista](#), kesäkuu 2023.

²⁵⁹ Euroopan komissio, [Koheesio Euroopassa vuoteen 2050: Kahdeksas kertomus taloudellisesta, sosiaalisesta ja alueellisesta yhteenkuuluvuudesta](#), 2022.

Alueelliset erot ovat edelleen suuria ja joissakin tapauksissa jopa kasvavia.²⁶⁰ Tämä koskee paitsi asukaskohtaisen BKT:n eroja myös julkisten peruspalvelujen saatavuuden, työllisyyden ja työttömyysasteen, kilpailukyvyyn ja tuottavuuden epäsymmetriaa.

Kasvat taloudelliset, sosiaaliset ja alueelliset erot EU:ssa muodostavat kasvavan uhan elintasollemme ja demokratiallemme. Paikat, jotka tuntevat jäävänsä jälkeen, huomaavat, että heidän väestönsä ovat usein sitoutumattomia ja tyytymättömiä pitkällä aikavälillä.

Jos kehitysloukkuun ei puututa, vetäytyminen ja tyytymättömyys vähentävät kansalaisten mahdollisuuksia tukea Euroopan yhdentymisen jatkamista.²⁶¹

Teknologisten muutosten eteneminen taloudessa on luonut korkeapalkkaisten työpaikkojen keskittymisen suuriin kaupunkeihin ja suurkaupunkialueisiin ja luonut kuilun korkean palkkatason johtotehtävien ja matalapalkkaisten palvelutyöpaikkojen välillä. Lisäksi Euroopan komission äskettäisessä kertomuksessa²⁶² on havaittu, että eri alueilla on yhä enemmän erilaisia suuntauksia. Jotkut ovat keskittyneet korkeapalkkaiseen työhön, toiset keskittyneet matalapalkkaiseen työpaikkoihin, kolmanteen ryhmään, jonka kuvio on polarisoituneempi, ja neljäs, jossa on enemmän keski-puolueellista suuntausta.

Patenteilla mitattu teknologinen tuotos on keskittynyt alueille, joilla on suuri osuus valmistusyrityksistä ja suurten yritysten pääkonttorista.²⁶³ Innovaatiokuilu Länsi- ja Pohjois-Euroopan alueiden, Keski- ja Itä-Euroopan alueiden ja eteläisten maiden alueiden välillä on edelleen varsin selvä. Jotkin Portugalin ja Kreikan vähiten innovatiivisista alueista ovat kasvattaneet osuuttaan EU:n patenttihakemuksista vuosina 2010–2018, mutta alueet, joiden osuus EU:n patenttien kokonaismäärästä kasvoi eniten, ovat edelleen Itävallassa, Belgiassa ja Saksassa, jotka kuuluvat jo nyt innovatiivisimpiin alueisiin. Teknologiainvestoinnit ovat yleensä myös maantieteellisesti keskittyneitä.

Väestörakenteen muutoksen kiihtyessä 34 prosenttia EU:n väestöstä asui kutistuvilla alueilla vuonna 2020. Tämän odotetaan nousevan 51 prosenttiin vuonna 2040. Kaikkien alueiden on sopeuduttava 65-vuotiaiden ja sitä vanhempien kasvavaan väestöön sekä työiän ja nuoremman väestön vähenemiseen.²⁶⁴

Kaupunkien ja maaseudun välinen kuilu kasvaa, kun maaseutualueiden väestö ikääntyy ja väestö vähenee. Itäisillä maaseutualueilla köyhyys- ja syrjäytymisriskit ovat yleensä suuremmat kuin kaupungeissa, kun taas Luoteis-EU:ssa tilanne on päinvastainen. Kaupunki- ja maaseutualueiden väliset yhteydet ovat myös avainasemassa monien vihreän kehityksen ohjelman politiikkojen täytäntöönpanossa, mukaan lukien uusiutuvan energian tuotanto. Lisäksi lahjakkuuden kehittämisloukku on moniulotteinen ja aiheuttaa merkittävän riskin alueiden pitkän aikavälin vauraudelle.²⁶⁵

²⁶⁰ Euroopan komission [yksiköiden valmisteluasiakirja kasvun ja lähentymisen alueellisista suuntauksista Euroopan unionissa](#), kesäkuu 2023.

²⁶¹ Euroopan komissio, [The Geography of Discontent and the regional development trap](#), maaliskuu 2023.

²⁶² Eurofound ja Yhteinen tutkimuskeskus, [työmarkkinamuutos. Euroopan työllisyyden seurantaväline 2019: Työllisyysrakenteen muutokset aluetasolla](#), 2019.

²⁶³ https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/13437-A-New-European-Innovation-Agenda_en.

²⁶⁴ Euroopan komissio, [Koheesio Euroopassa vuoteen 2050: Kahdeksas kertomus taloudellisesta, sosiaalisesta ja alueellisesta yhteenkuuluvuudesta](#), 2022.

²⁶⁵ Euroopan komissio, [tiedonanto lahjakkuuksien valjastamisesta Euroopan alueilla](#), tammikuu 2023.

Vihreän siirtymän ja digitaalisen siirtymän hallinta aiheuttaa myös huomattavia haasteita kunnille ja alueille. Vihreän kehityksen ohjelman ja REpowerEU-välineen tavoitteiden saavuttamiseksi vihreään siirtymään tarvitaan vuosittain noin 620 miljardin euron lisämenoja (joista valtaosa on rahoitettava yksityisesti). Samalla EU:n digitaaliseen siirtymään liittyvän investointivajeen kaventaminen maksaa vuosittain vähintään 125 miljardia euroa.²⁶⁶

Siirtyminen hiilineutraaliin talouteen vaikuttaa erityisesti alueisiin, joiden päästöt henkeä kohti ovat suuret ja joilla on suuri työllisyysosuus ainakin yhdellä teollisuuden aloilla, jotka ovat erityisen alttiita siirtymiselle ilmastoneutraaliin valmistukseen vuoteen 2050 mennessä (kuten öljynjalostus, kemikaalit, teräs ja alumiini, sementti, paperi, massa ja autot).²⁶⁷ **Kunnat ovat myös entistä huolestuneempia vähähiiliseen talouteen siirtymisen taloudellisista seurauksista.** Vain 17 prosenttia kunnista vuonna 2022 katsoi, että siirtyminen vähähiiliseen talouteen tarjoaa pääasiassa taloudellisia mahdollisuuksia, kun se vuonna 2020 oli 27 prosenttia. Sitä vastoin niiden kuntien osuus, joissa vihreä siirtymä koostui suurelta osin taloudellisista kysymyksistä, kasvoi 21 prosentista 29 prosenttiin.²⁶⁸

Digitalisaation lisääntyminen on haaste monille alueille, sillä laajakaistayhteydet ovat hitaampia vähemmän kehittyneillä alueilla sekä maaseudulla ja syrjäisillä alueilla.²⁶⁹ Esimerkiksi kahdella kolmesta kaupungissa asuvalla on mahdollisuus käyttää erittäin nopeaa laajakaistaa, mutta sama pätee vain joka kuudenteen maaseutuasukkaaseen. Digitaalisesta kuilusta tulee lisäongelma erityisesti ikääntyneille kansalaisille, joilla on vaikeuksia päästä digitaalisiin tarjouksiin. Vähemmän kehittyneiden jäsenvaltioiden yritykset käyttävät vähemmän todennäköisesti sähköistä kaupankäyntiä ja sähköisen liiketoiminnan teknologiaa. Kehittyneempien maiden yritykset käyttävät pilvipalveluja kaksi kertaa todennäköisemmin tai niillä on merkittävää verkkokauppaa vähemmän kehittyneissä jäsenvaltioissa.

Alueilla, joilla on pysyviä maantieteellisiä tai väestöön liittyviä rajoitteita (kuten Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 174 ja 349 artiklassa tarkoitettut alueet), on erityisiä haasteita, jotka on otettava huomioon. Useimmilla näistä alueista on pysyviä rajoitteita, jotka liittyvät niiden syrjäiseen sijaintiin, pieneen kokoon, haavoittuvuuteen ilmastonmuutokselle ja saaristolouonteeseen, jotka haittaavat niiden kasvu- ja kehityspotentiaalia. **Tämän** seurauksena ja huolimatta niiden potentiaalista tietyillä aloilla (kuten maataloudessa, matkailussa, ilmailu- ja avaruusalalla) kaikkien syrjäisimpien alueiden BKT asukasta kohden on alle 75 prosenttia EU:n keskiarvosta (paitsi Martinique, 76 prosenttia). Mayottella on EU:n alhaisin asukaskohtainen BKT (30 %) ja korkein työttömyysaste (27,8 %). Lisäksi suurin nuorisotyöttömyysaste on syrjäisimmillä alueilla – Mayotte (55,4 %), Guadeloupe (41,5 %) ja Martinique (38,3 %).²⁷⁰

Koska alueet ja kunnat kohtaavat monia haasteita, alueellinen, sosiaalinen ja taloudellinen yhteenkuuluvuus ovat edelleen olennaisen tärkeitä yhtenäisyyden ja solidaarisuuden säilyttämiseksi kaikkialla EU:ssa. Siksi on tärkeää, että kaikissa EU:n politiikoissa **noudatetaan ”ei**

²⁶⁶ Euroopan komissio, vuoden [2023 strateginen ennakointiraportti](#), 2023.

²⁶⁷ Taloudellisen yhteistyön ja kehityksen järjestö, [alueellinen teollisuussiiirtymä ilmastoneutraaliuteen](#), 2023.

²⁶⁸ Euroopan investointipankki, [Paikallisten infrastruktuuri-investointien tila Euroopassa: EIP:n kuntatutkimus 2022–2023](#), 2023.

²⁶⁹ Euroopan komissio, [Koheesio Euroopassa vuoteen 2050: Kahdeksas kertomus taloudellisesta, sosiaalisesta ja alueellisesta yhteenkuuluvuudesta](#), 2022.

²⁷⁰ Euroopan komission [yksiköiden valmisteluasiakirja syrjäisimmistä alueista yhdellä silmäyksellä – voimavarat, haasteet ja mahdollisuudet](#), toukokuu 2022.

haittaa koheesiolle” -periaatetta. Vaikka ”koheesiohenkeä” esiintyy²⁷¹ laajalti EU:n poliittisissa tavoitteissa, se on vähemmän sisällytetty politiikan hallintojärjestelyihin, ja jokaisella politiikalla on oma käsitys koheesiosta.

Alla olevasta kaaviosta käy ilmi, missä kunkin politiikan painopiste on koheesioperiaatteissa, tavoitteissa tai hallintojärjestelyissä. Tapauksissa, joissa politiikoilla on useita periaatteita, tavoitteita tai hallintojärjestelyjä, niitä korostetaan yhtä lailla. Tällaisia ovat esimerkiksi Verkkojen Eurooppa -väline, jossa painotetaan yhtä lailla taloudellista, sosiaalista, alueellista ja ihmisten välistä yhteenkuuluvuutta.

Luku osoittaa myös, että koheesioperiaate, jossa painotetaan eniten useimmissa politiikoissa, on keskinäisten riippuvuussuhteiden luominen. Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahasto ja Euroopan aluekehitysrahasto (EAKR) ovat ainoat aluekehityspolitiikat, joissa korostetaan tasa-arvoa muihin periaatteisiin nähden. Sisämarkkinat ja kilpailupolitiikka ovat ainoita, jotka korostavat tasapuolisuutta muihin periaatteisiin nähden. Kansalaisten, tasa-arvon, perusoikeuksien ja arvojen ohjelma on ainoa, jossa korostetaan oikeudenmukaisuutta suhteessa muihin periaatteisiin.

Cohesion Spirit	Cohesion principles				Cohesion objectives				Governance arrangements			
	mutual interdependencies	equality	equity	justice	economic cohesion	social cohesion	territorial cohesion	interpersonal cohesion	multi-level governance	interdisciplinary	robustness	citizen involvement
<p>The most emphasised cohesion principles, objectives and governance arrangements in a policy document</p> <p>The stars indicate the main emphasis of Cohesion Spirit in the wording of a policy, i.e. they reflect the main aspiration. In case a policy has stars for several cohesion principles, objectives or governance arrangements, no clear focus could be detected.</p>												
Annual Sustainable Growth Strategy 2021	**				**	**		**	**			
Biodiversity strategy	**				**				**			
CAP		**			**		**		**			
Connecting Europe Facility	**				**	**	**	**	**	**	**	
ERDF Regulation		**			**	**	**		**	**		
ESF+		**	**			**	**		**			
EU Green Deal	**						**	**	**		**	**
EU Single market programme	**	**			**				**			
Europe fit in a Digital Age	**			**		**		**				**
European Health Union	**					**	**		**			
HorizonEU	**					**		**				**
Internal market and competition policy			**			**			**			
Invest EU	**				**				**			
NEXT Generation EU	**				**	**	**	**	**		**	**
Rights and values Programme				**		**			**			**

²⁷¹ Böhme, K., Toptsidou, M., Zillmer, S., Lüer, C., Valenza, A., Amichetti, C., Bettini C., Hrelja, D., Schuh, B., Gaugitsch, R., Gaupp-Berghausen, M. ja Hat, K., [koheesio Euroopan unionin](#) yleisarvona, alueiden komitean tilaama tutkimus 2021.

Sen vuoksi tarvitaan nyt enemmän kuin koskaan vahvaa koheesipolitiikkaa paikkalähtöisenä politiikkana, joka voi auttaa kaikkia EU:n alueita ja ihmisiä niiden lähtökohdasta riippumatta.

On ratkaisevan tärkeää varmistaa koheesipolitiikan ja muiden EU:n politiikkojen väliset synergiat ja täydentävyys alusta alkaen. Sen vuoksi on tärkeää asettaa selkeät tavoitteet koheesipolitiikalle vuoden 2027 jälkeen. Synergiat ja täydentävyys eivät ole yksisuuntaisia, ja muiden EU:n politiikkojen suunnittelussa ja täytäntöönpanossa on otettava asianmukaisesti huomioon koheesio, vaikka niiden omat tavoitteet olisi muotoiltu makrotasolla (esim. kansainvälisellä, EU:n tai kansallisella tasolla) tai lyhyellä aikavälillä (esim. kriisitoimet).

Koheesipolitiikassa olisi edelleen keskityttävä pitkän aikavälin investointeihin rakennemuutoksen edistämiseksi. Tähän lähestymistapaan on kuitenkin liitettävä riittävästi joustovaraa, jotta alueet voivat käyttää koheesipolitiikkaa uusiin tarpeisiin unohtamatta kuitenkaan politiikan pitkän aikavälin lähestymistapaa. Nykyinen käytäntö, jonka mukaan koheesipolitiikkaa käytetään rahoituslähteenä kaikenlaisille hätäapupyynnöille, olisi lopetettava.

Innovaatiokuilun kaventaminen on edelleen keskeinen tavoite paikkalähtöisten ratkaisujen tarjoamisessa digitaaliseen ja vihreään siirtymään sekä väestörakenteen muutokseen puuttumisessa. Sen vuoksi tarvitaan yhteistä lähestymistapaa paikkalähtöisen innovoinnin edistämiseksi, jotta voidaan luoda silta älykkään erikoistumisen ja muiden EU:n politiikkojen välillä innovaatiovetoisen alueellisen muutoksen vauhdittamiseksi.

Tarvitaan optimaalista tasapainoa oikea-aikaisen ja joustavan täytäntöönpanon, poliittisten tavoitteiden onnistuneen saavuttamisen sekä oikeudellisten ja sääntelyvaatimusten noudattamisen välillä. Koheesipolitiikan täytäntöönpanojärjestelmää on kuitenkin kritisoitu, ja joka seitsenvuotisella koheesipolitiikan kaudella on toistuvasti pyritty yksinkertaistamaan sitä sekä ohjelman täytäntöönpanon alussa että sen aikana. Samaan aikaan muut tahot korostavat, että kaikki järjestelmän muutokset – jopa yksinkertaistamistarkoituksessa – aiheuttavat häiriöitä ja hallinnollisia rasitteita.

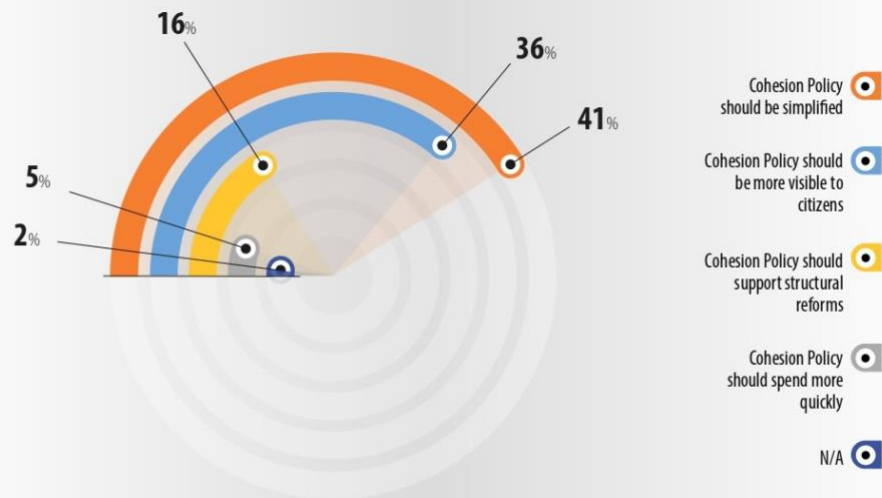
Koheesipolitiikan tulevaisuutta koskevat säännölliset mukautukset näyttävät olevan yksinkertaistamista ja näkyvyyden lisäämistä. *Koheesipolitiikan tulevaisuutta koskevan AK:n kyselyn tulosten mukaan*²⁷³ 41 prosenttia vastaajista ja 36 prosenttia vastaajista kannatti näitä suosituksia. Ipsoksen Eurooppa-asioiden toteuttama²⁷⁴ AK:n alue- ja paikallisbarometritutkimus vahvistaa tämän ja osoittaa, että monet alue- ja paikallisviranomaiset eivät ole tietoisia

²⁷² Sama kuin edellä.

²⁷³ COTER-valiokunta käynnisti 16. maaliskuuta 2023 #CohesionAlliance-ryhmän puolesta selvityksen koheesipolitiikan tulevaisuudesta. Paikallis- ja aluehallinnot, jäsenvaltiot, työmarkkinaosapuolet, kansalaisyhteiskunnan järjestöt ja kansalaiset osallistuiivat laajaan kuulemiseen laatiakseen koheesipolitiikan tulevaisuutta koskevan vankan ehdotuksen. Tulokset otetaan huomioon laadittaessa koheesipolitiikan tulevaisuutta koskevaa yhteistä #CohesionAlliance-kantaa, joka on määrä toteuttaa vuoden 2024 alussa ennen yhdeksättä koheesiokertomusta ja Euroopan parlamentin vaaleja. Kyselyn oli alun perin tarkoitus olla avoinna 15. toukokuuta 2023 saakka, mutta sitä jatkettiin 30. kesäkuuta 2023 saakka. Määräaikaan mennessä kyselyyn saatiin yhteensä 284 vastausta.

²⁷⁴ <https://cor.europa.eu/en/our-work/Pages/EURegionalBarometer-Survey-2023.aspx>.

koheesiopolitiikan varoista. 33 prosenttia ilmoitti, ettei heille ollut ilmoitettu eikä osallistunut niiden täytäntöönpanoon.

Kaavio 19 – Mikä olisi tärkein uudistus, joka olisi sisällytettävä koheesiopolitiikan tulevaisuuteen?
Lähde – AK:n kooste275

Tulevien keskustelujen ytimessä on oltava tuleva täytäntöönpano ja täytäntöönpanosta saadut kokemukset. Tällaisissa keskusteluissa olisi tarkasteltava tiiviisti koheesiopolitiikan ja muiden EU:n rahoitusvälineiden yhteistoteutusta ja noudatettava kumppanuuden ja monitasoisen hallinnon keskeisiä periaatteita.²⁷⁶

Taloudellisen, sosiaalisen ja alueellisen yhteenkuuluvuudensaavuttaminen on EU:n pitkäaikainen tehtävä. On aika toteuttaa tehtävä käytännössä. Missiolähtöisen kehityksen mahdollisia vaikutuksia olisi tarkasteltava paitsi tarkistamalla koheesiopolitiikan teemavalikkoa kohti ”haastevetoista” kokoonpanoa, mikä merkitsee strategisen ja toimintalogiikan muutosta, myös keinona puuttua politiikan nykyiseen hajanaisuuteen useissa rahastoissa.²⁷⁷

On tärkeää pitää mielessä, että nykyisten ehdokasmaiden mahdollinen liittyminen EU:hun vaikuttaa merkittävästi koheesiopolitiikkaan ja sen asukaskohtaisen BKT:n vertailuarvoon. Koska nämä maat kasvattaisivat EU:n BKT:tä paljon vähemmän kuin ne lisäisivät väestöä, tuleva laajentuminen vaikuttaisi tilastollisesti EU:hun tulevien maiden lukumäärään ja niiden taloudelliseen suorituskykyyn tulevina vuosina.

Alueiden komitean (AK) tuleva lausunto aiheesta ”Koheesiopolitiikan tulevaisuus” tarjoaa AK:lle ainutlaatuisen tilaisuuden esittää ensimmäinen kattava ehdotus politiikan mukauttamiseksi tulevaisuuteen ja asettaa politiikka EU:n seuraavan strategisen ohjelman keskiöön.

²⁷⁵ Ks. alaviite 273.

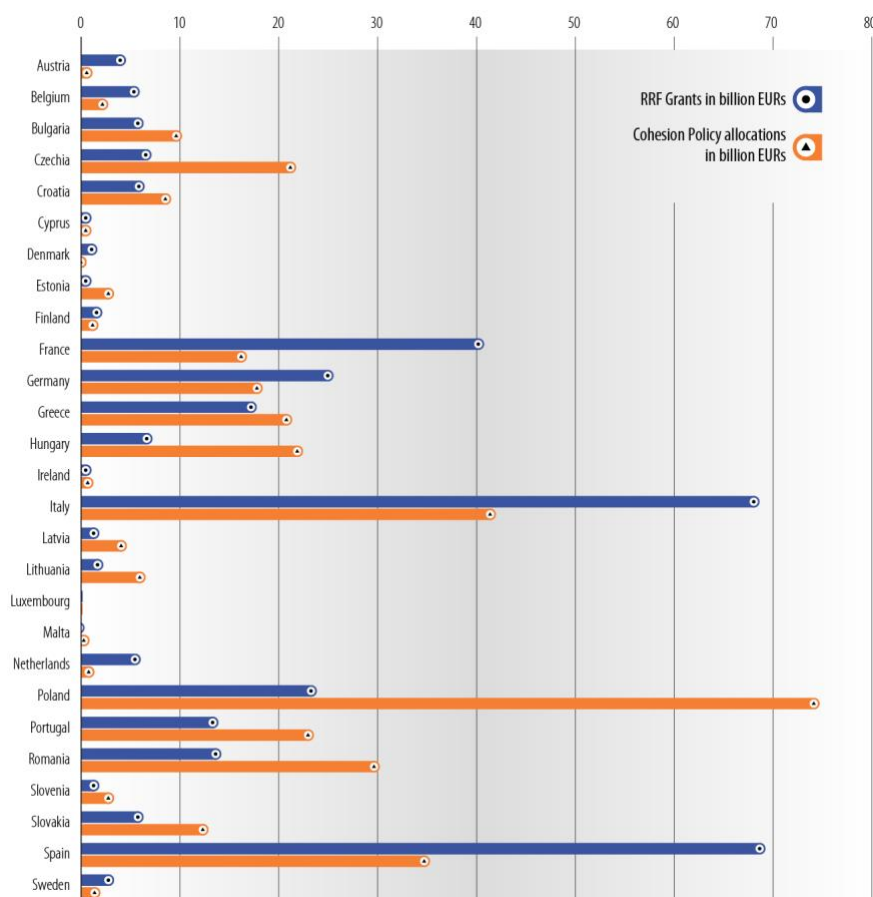
²⁷⁶ Sama kuin edellä.

²⁷⁷ Yhteinen tutkimuskeskus, [missiot ja koheesiopolitiikka: Asua erillään tai tanssia yhdessä?](#), 2023.

D. Elpymis- ja palautumistukivälineen täytäntöönpano

Elpymis- ja palautumistukivälineen saattaminen osaksi kansallista lainsäädäntöä ja täytäntöönpano ovat olleet suurelta osin sokeita paikallis- ja alueviranomaisten tarpeisiin, mikä on vaarantanut sen merkityksen ja tehokkuuden. Alueet ja kunnat ovat olleet etulinjassa covid-19-pandemian torjunnassa, millä on suuri vaikutus niiden resursseihin ja talousarvioihin, mutta ne eivät ole elpymissuunnitelman suoria edunsaajia. Miksi näin tapahtuu ja mitä seurauksia on alueille ja kunnille, jos ne eivät osallistu suoraan elpymis- ja palautumistukivälineen varojen täytäntöönpanoon?

Elpymis- ja palautumistukiväline on ylivoimaisesti suurin NextGenerationEU-väline – Euroopan ennennäkemättömän covid -19-elpymissuunnitelman – väline, ja joillekin se osoittaa, että EU pystyi esittämään rohkeita ja innovatiivisia kriisitoimia.²⁷⁸ Se suunniteltiin covid-19-pandemian alkamisen jälkeen sen taloudellisten ja sosiaalisten vaikutusten lieventämiseksi. Elpymis- ja palautumistukivälineestä maksetaan enintään 723,8 miljardia euroa avustuksina ja lainoina EU:n jäsenvaltioille. Nämä varat kohdennetaan maittain eikä alueittain eri perustein kuin koheesiopolitiikassa, ja elpymis- ja palautumistukivälineen vaikutus koheesioon on moniselitteinen.²⁷⁹

²⁷⁸ Rodos, M. "Kyllä eteenpäin": A Critique in Light of COVID-19", Journal of European Public Policy, Volume 28, heinäkuu 2021.

²⁷⁹ Belgian keskuspankin talouskatsaus, [EU:n talousarvio ja Next Generation EU -elpymissuunnitelma: a game changer?](#), syyskuu 2021.

Elpymis- ja palautumistukivälineessä otettiin käyttöön myös erilainen toteutusjärjestelmä, jossa rahoituksen maksut kytketään tavoitteisiin eikä kustannuksiin, mikä asettaa kyseenalaiseksi perinteisen EU:n rahoituksen toimittamistavan. Jotta jäsenvaltiot voisivat hyötyä elpymis- ja palautumistukivälineen varoista, niiden oli toimitettava kansalliset elpymis- ja palautumissuunnitelmat, joissa esitetään rahoitettavat uudistukset ja investoinnit, jotka olisi toteutettava vuoden 2026 loppuun mennessä, sekä välitavoitteet ja tavoitteet, jotka on saavutettava varojen vapauttamiseksi. Lähes kaikissa jäsenvaltioissa näiden suunnitelmien valmistelua hallinnoi keskitetysti, usein valtiovarainministeriö, ja alueet ja kunnat osallistuivat niihin vain vähän. Kaikki 27 kansallista elpymis- ja palautumissuunnitelmaa on nyt toimitettu, Euroopan komissio on arvioinut ja Euroopan unionin neuvosto on hyväksynyt ne, ja 281 maksut ovat käynnissä.²⁸²

Elpymis- ja palautumistukivälineen kehukseen tehtiin toukokuussa 2022 merkittävä muutos REPowerEU-suunnitelmalla, joka on EU:n vastaus maailmanlaajuiseen energiakriisiin. REPowerEU-välineen avulla pyritään parantamaan elpymis- ja palautumistukivälineen kykyä tukea asteittaista luopumista Venäjän fossiilisista polttoaineista ja siirtymistä puhtaampaan ja kestävämpään energiaan. Ehdotetut rahoitusvarat oli lueteltu lähes 270 miljardiksi euroksi, mutta vain pieni osa tästä kokonaismäärästä (20 miljardia euroa) koostui itse asiassa uudesta avustusrahoituksesta ja loput muista lähteistä.

Näiden varojen hyödyntämiseksi jäsenvaltioita pyydettiin toimittamaan tarkistetut kansalliset elpymis- ja palautumissuunnitelmat, mukaan lukien uudet REPowerEU-luvut, jotka useimmat ovat nyt tehneet. **Elpymis- ja palautumistukivälineen perustamisesta annetussa asetuksessa todetaan, että covid-19-pandemia ja siitä johtuvat kriisit ovat vaikuttaneet naisiin suhteellisesti enemmän, ja sen vuoksi kriisin sosiaalisten ja taloudellisten vaikutusten lieventäminen naisiin on yksi välineen keskeisistä tavoitteista.** Direktiivin 18 artiklan 4 kohdassa edellytetään, että jäsenvaltiot ottavat sukupuolten tasa-arvon huomioon kansallisia elpymis- ja palautumissuunnitelmia laatiessaan. Toisin kuin vihreät ja digitaaliset painopisteet, asetuksessa ei kuitenkaan aseteta tasa-arvoon liittyvien menojen vähimmäiskiintiötä.

Myöskään vaikutuksia sukupuolten tasa-arvoon ei ole nimenomaisesti sisällytetty elvytysuunnitelmien arviointikriteereihin. Euroopan komissio on yksilöinyt 131 investointia ja uudistusta, joissa keskitytään sukupuolten tasa-arvoon.²⁸³ Merkittäviä esimerkkejä tällaisista toimenpiteistä ovat eläkeuudistus, johon sisältyy ”sukupuolitesti” sukupuolten eläke-erojen poistamiseksi (Belgia); investoinnit kunnallisiin lastenhoitokeskuksiin, joilla pyritään helpottamaan

²⁸⁰ Bachtler, J., ja Dozhdeva, V., [The Recovery & Resilience Fund: taloudellinen elvytys alueellisen yhteenkuuluvuuden kustannuksella?European](#) Policies Research Centren blogi, 2021.

²⁸¹ Unkarin viimeinen hyväksyttävä suunnitelma oli vuoden 2022 lopussa. Koska EU on huolissaan oikeusvaltioperiaatteesta, Unkarin on kuitenkin täytettävä 27 ”super-välitavoitetta” ennen kuin elpymis- ja palautumistukivälineen mukaisia maksupyynnöitä voidaan esittää. ks. <https://www.reuters.com/markets/europe/eu-approves-hungarys-recovery-plan-holds-cash-moves-freeze-other-funds-2022-11-30/>.

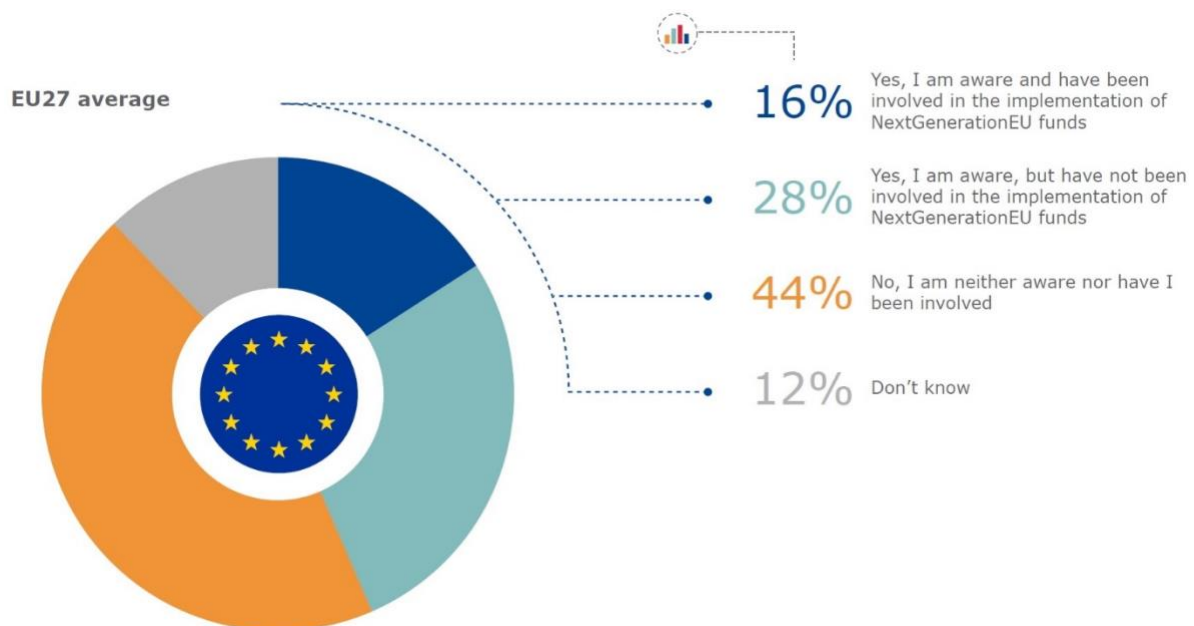
²⁸² Päivitetyt tiedot elpymis- ja palautumistukivälineen maksuista ovat saatavilla osoitteessa https://ec.europa.eu/economy_finance/recovery-and-resilience-scoreboard/disbursements.html?lang=en.

²⁸³ Euroopan komissio, [elpymisen ja palautumisen tulostaulu](#), tammikuu 2023.

hoitovelvollisuuksia omaavien työntekijöiden osallistumista työmarkkinoille (Kypros); ja uudistus, jolla tehostetaan sukupuolten palkkaerojen seurantaan yksityisellä sektorilla (Puola).²⁸⁴

Vaikka kunnat ja alueet ovat alusta alkaen olleet pandemian torjunnan ja elpymisen eturintamassa, niiden roolia ei ole asianmukaisesti tunnustettu EU:n tärkeimmän elpymisvälineen suunnittelussa. Elpymis- ja palautumistukivälinettä koskevassa asetuksessa ainoastaan pyydetään jäsenvaltioita sisällyttämään yksityiskohtaiset tiedot mahdollisista sidosryhmien kuulemisprosesseista, myös paikallis- ja aluehallinnon kanssa, ja siitä, miten nämä näkemykset on otettu huomioon.²⁸⁵ Säännöksen tarkoituksena oli kannustaa jäsenvaltioita ottamaan kunnat, alueet ja sidosryhmät mukaan suunnitelmien valmisteluun ja täytäntöönpanoon, mutta se ei itse asiassa edellyttänyt sitä. Sidosryhmien tosiasiallinen osallistuminen jätettiin käytännössä jäsenvaltioiden harkintavaltaan.²⁸⁶

Euroopanalueiden komitean (AK) ja CEMR:n vuosina 2021 ja 2022 järjestämät kuulemiset ovat paljastaneet kuntien ja alueiden hyvin vähäisen osallistumisen elpymissuunnitelmiin.²⁸⁷ Paikallis- ja alueviranomaisten osallistuminen kansallisten elpymis- ja palautumissuunnitelmien valmisteluun oli yleisesti ottaen vähäistä, vaikkakin eri tavoin riippuen tietyistä tekijöistä. Vastaajat ilmoittivat vähiten osallistuneensa prosessin hallinnointiin (koordinointi, aikataulut jne.), ja monet kyselyyn vastanneista organisaatioista eivät olleet lainkaan mukana. Valtiotasoa alempien hallintotasojen hallituksilla ei näin ollen ollut juurikaan mahdollisuuksia vaikuttaa kansallisiin elpymis- ja palautumissuunnitelmiin.

²⁸⁴ Minätarjoan.

²⁸⁵ Kuten elpymis- ja palautumistukivälineen perustamisesta annetun asetuksen 18 artiklan 4 kohdan q alakohdassa todetaan; ks. Euroopan parlamentin ja neuvoston [asetus \(EU\) 2021/241](#), helmikuu 2021.

²⁸⁶ Bokhorst, D. ja Corti, F., ”Euroopan elpymis- ja palautumistukivälineen hallinnointi: Discipline and Discretion”, Government and opposition, s. 1–17, kesäkuu 2023.

²⁸⁷ Alueiden komitea ja Euroopan kuntien ja alueiden neuvosto – Kuntien, kuntien ja alueiden [osallistuminen kansallisten elpymis- ja palautumissuunnitelmien valmisteluun: AK:n ja CEMR:n kohdennetun kuulemisen tulokset](#), tammikuu 2021.

²⁸⁸ Alueiden komitea ja Euroopan kuntien ja alueiden neuvosto, Elpymis- ja palautumistukivälineen [täytäntöönpano: Paikallis- ja alueviranomaisten näkökulma – AK:n ja CEMR:n kohdennetun kuulemisen tulokset](#), huhtikuu 2022.

Kuva 21 – Tiedätkö tai oletko osallistunut johonkin NextGenerationEU-välineestä saatuun EU-rahoitukseen, jonka kaupunkisi tai alueesi on saanut kahden viime vuoden aikana?
Lähde – Alue- ja kuntabarometri289

Osallistumisen puuttumisella on seurauksia: jotkin kansalliset elpymis- ja palautumissuunnitelmat ovat enemmän tai vähemmän avaruussokkoisia, mikä saattaa heikentää vakavasti niiden tehokkuutta ja sosiaalista ja alueellista yhteenkuuluvuutta. Näissä jäsenvaltioissa ei ollut edellytyksiä tietoon perustuvalla, avoimella ja laajalla kuulemisella sosiaalisista ja alueellisista tarpeista.²⁹⁰

Vaikuttaa erittäin todennäköiseltä, että kuntien ja alueiden (ja muiden toimijoiden) vähäinen osallistuminen elvytysuunnitelmien valmisteluun ja täytäntöönpanoon liittyy läheisesti itse välineen suunnitteluun ja toimintaan. Elpymis- ja palautumistukiväline ja sen tulosperusteinen lähestymistapa perustuvat ennalta määriteltyihin välitavoitteisiin ja tavoitteisiin, jotka eivät juurikaan joustavoita mukautuksia, mikä saattaa vähentää muiden politiikantekijöiden liikkumavaraa ja vahvistaa keskittämistä.²⁹¹

Ajanpuute ja huomattavat vaatimukset tehokkaasta koordinoinnista ovat luoneet haasteita kaikkien hallintotasojen aktiiviselle osallistumiselle erityisesti silloin, kun toimielinten välisiä yhteistyömekanismeja ei ole jo olemassa.²⁹²

Elpymis- ja palautumistukivälineen erityinen alueellinen jakautuminen vaikuttaa ratkaisevasti sen vaikutuksiin bruttokansantuotteeseen (BKT) ja alueellisiin eroihin, mikä tekee siitä entistä huolestuttavamman. Tutkimukset viittaavat siihen, että alueellisia eroja voitaisiin vähentää soveltamalla elpymis- ja palautumistukivälineeseen alueellistamiskriteerejä, joilla autettaisiin vähemmän kehittyneitä alueita (kuten koheesiopolitiikassa) kuromaan kiinni. Toisaalta varojen jakamisella väestön koon mukaan olisi todennäköisesti suurempi vaikutus BKT:hen, mutta sillä olisi pienempi myönteinen vaikutus alueellisiin eroihin.²⁹³

Elpymis- ja palautumistukivälineen mallin ytimessä olevaa ”kustannuksiin perustumatonta rahoitusta” koskevaa lähestymistapaa kritisoidaan myös sen vaikuttavuudesta. Kuten Euroopan tilintarkastustuomioistuin on korostanut, kansallisiin elpymis- ja palautumissuunnitelmiin sisältyvät välitavoitteet ja tavoitteet ovat pääasiassa panos- ja tuotosindikaattoreita, kun taas komissio on itse asiassa lannistanut vaikutus- ja tulosindikaattoreita, koska hallitus ei valvo niitä.²⁹⁴ Tämä voi olla ymmärrettävää käytännön syistä, mutta se voi silti vakavasti vaarantaa elpymis- ja palautumistukivälineen todellisen suoritusperusteisen luonteen.

Se, että elpymis- ja palautumistukivälineen erän maksamatta jättäminen on peruste sille, että sovittuja välitavoitteita ja tavoitteita ei saavuteta, tarkoittaa, että jäsenvaltioilla on kannustin ”pelata järjestelmä” elivalita strategisesti nämä välitavoitteet ja tavoitteet maksamisen varmistamiseksi. Käytännössä tämä voisi tarkoittaa sitoutumista uudistuksiin tai investointeihin, joiden

²⁸⁹ <https://cor.europa.eu/en/our-work/Pages/EURegionalBarometer-Survey-2023.aspx>.

²⁹⁰ Foundation for European Progressive Studies, [How Place-Sensitive are the National Recovery and Resilience Plans](#). Näytä tarkat tiedot

²⁹¹ Bokhorst, D. ja Corti, F., [joka hallinnoi Euroopan elpymis- ja palautumistukivälinettä: Between discipline and discretion](#), Government and opposition, s. 1.–17. kesäkuuta 2023.

²⁹² <https://eprc-strath.org/the-recovery-resilience-fund-an-economic-stimulus-at-the-expense-of-territorial-cohesion/>.

²⁹³ Barbero, J., Conte, A., Crucitti, F., Lazarou, N. J., Sakkas, A. ja Solitti, S., [The impact of recovery fund on EU regions: a spatiaalinen yleinen tasapainoanalyysi](#), Regional Studies, lokakuu 2022.

²⁹⁴ Euroopan tilintarkastustuomioistuin, [Komission arvio kansallisista elpymis- ja palautumissuunnitelmista – Kokonaistarpeet, mutta täytäntöönpanoriskit ovat edelleen olemassa](#) 2022.

toteutumisen todennäköisyys on hyvin pieni tai joita on jo suunniteltu jo jonkin aikaa (tai jotka ovat jo käynnissä), jolloin keskityttäisiin ”heikosti hedelmöittyviin hedelmiin”.²⁹⁵

Ranskan kansalliseen elpymis- ja palautumissuunnitelmaan sisältyy tavoitteita, jotka oli saavutettava ennen kuin suunnitelma hyväksyttiin kokonaisuudessaan, mikä voi olla yksi esimerkki järjestelmän pelaamisesta tältä osin. Yhdessä tutkimuksessa todettiin, että Ranskan kansallisessa elpymis- ja palautumissuunnitelmassa asetettu hiilidioksidipäästöjen vähennystavoite on saavutettava vuoden 2021 toiseen neljännekseen mennessä, mutta suunnitelma toimitettiin huhtikuussa 2021. Näin ollen tavoite oli tarkoitus saavuttaa samalla vuosineljänneksellä, ennen kuin Euroopan komissio edes hyväksyi sen (kesäkuussa) tai Euroopan unionin neuvosto hyväksyi sen (heinäkuussa).²⁹⁶ Saksassa vähintään 80 prosenttia kansallisen elpymis- ja palautumissuunnitelman sosiaalimenoista kohdistui hankkeisiin, jotka oli jo suunniteltu ja budjetoitu suunnitelman valmistelun yhteydessä.²⁹⁷

Italiassa jotkin kansallisen elpymis- ja palautumissuunnitelman tavoitteet ovat paljon vähemmän kunnianhimoisia kuin jo olemassa olevat ja kansallisella tasolla määritellyt tavoitteet. Esimerkiksi työllistettävyydestä koskevasta kansallisesta ohjelmasta, jonka tavoitteena on, että kaikki työnhakijat saavat räätälöityjä palveluja, kuten uudelleen koulutusta, jolla helpotetaan heidän integroitumistaan työmarkkinoille, sovittiin Euroopan komission kanssa kansallisessa elpymis- ja palautumissuunnitelmassa (jolloin varoja voidaan maksaa) kohdennetaan 300000 edunsaajaa vuoden 2022 loppuun mennessä, mikä on vain puolet tavoitteesta, jonka mukaan 600000 edunsaajaa on asetettu kansallisella tasolla.²⁹⁸

Näin ollen elpymis- ja palautumistukivälineen käytännön vaikutusta voi olla paljon vaikeampi arvioida tarkasti kuin välitavoitteiden ja tavoitteiden virallista saavuttamista. Tämä herättää tärkeitä kysymyksiä elpymis- ja palautumistukivälineen ”kustannuksiin perustumattoman rahoituksen” todellisesta tehokkuudesta.

Jäsenvaltioiden ja Euroopan komission on toteutettava tarvittavat toimenpiteet nykyisen keskitetyn narratiivin muuttamiseksi monitasoiseksi täytäntöönpanomalliksi perustamalla monitasoisia foorumeita, tiedotustilaisuuksia ja tapahtumia rakenteellisesti ja yhdessä kuntien ja alueiden kanssa.

Tulevassa väliarvioinnissaan Euroopan komissio ei voi ainoastaan tarkistaa jäsenvaltioiden kanssa sovittujen tavoitteiden ja välitavoitteiden saavuttamista. Siinä on arvioitava elpymis- ja palautumistukivälineen todellista vaikutusta koheesioon ja sen todellista lisäarvoa sekä tarkasteltava paikallista ja alueellista osallistumista. Lisäksi ei voida välttää todellista pohdintaa nykyisen suoritusperusteisen järjestelmän rajoista.²⁹⁹

²⁹⁵ Corti, F., & Ruiz, T., [Elpymis- ja palautumistukiväline: Mitä me todella seuraamme tulosperusteisella lähestymistavalla?CEPS](#)Explainer, tammikuu 2023.

²⁹⁶ Darvas Z. ja Welslau L., [Ensimmäiset kokemukset elpymis- ja palautumistukivälineestä EU:n talouden ohjausjärjestelmää varten](#), ECON-valiokunnan teettämä tutkimus Euroopan parlamentissa, maaliskuu 2023.

²⁹⁷ Corti, F., Gors, D., Liscari, A., Ruiz, T., Kiss-Galfalvi, T., Gstrein, D., Herold, H., Dolls, M., Fuest, C., [Elpymis- ja palautumistukivälineen eurooppalainen lisäarvo, ECON-valiokunnan teettämä tutkimus](#) Euroopan parlamentissa huhtikuussa 2022.

²⁹⁸ Corti, F., & Ruiz, T., [Elpymis- ja palautumistukiväline: Mitä me todella seuraamme tulosperusteisella lähestymistavalla?CEPS](#)Explainer, tammikuu 2023.

²⁹⁹ *Sama kuin edellä.*

Tulevaisuuteen suuntautuneet investoinnit olisi jätettävä EU:n velka- ja alijäämärajojen ulkopuolelle, varsinkin kun rahoitusmarkkinat pystyvät kestämaan tarvitsemamme velan ja jäsenvaltioilla on varaa siihen.³⁰⁰ Elpymis- ja palautumistukiväline voi tarjota vain pienen osan tarvittavista julkisista investoinneista, jotta voidaan tarjota paikallisia ratkaisuja vihreään ja digitaaliseen siirtymään.

Kaikissa tulevissa alueellisen yhteenkuuluvuuden edistämiseen tähtäävissä EU:n välineissä on käsiteltävä elpymis- ja palautumistukivälineen tällä hetkellä kohtaamaa kritiikkiä. Tällainen kritiikki liittyy suunnitelman valmisteluprosessiin ja sen aikarajoitteisiin, merkityksellisen osallistumisen puuttumiseen paikallis- ja aluetasolla sekä välineen alueelliseen sokeuteen.

Perinteiset kustannusperusteiset rahoitusmallit saattavat olla tarkoituksenmukaisempia panosindikaattoreihin perustuville välineille, kun taas todellinen tulosperusteinen rahoitus edellyttäisi tuotosindikaattoreiden käyttöä. Näin voitaisiin myös vertailla eri maiden suunnitelmia ja tuloksia toisiinsa ja arvioida välineen vastinetta EU:n rahoille.³⁰¹

Lisäksi on käytävä avointa keskustelua elpymis- ja palautumistukivälineen laajentamisesta. Elpymis- ja palautumistukiväline on kehittynyt kriisinhallinnan välineestä rahoitusvälineeksi, jolla tuetaan vihreää ja digitaalista siirtymää. Vaikka elpymis- ja palautumistukivälineestä voidaan nykyisessä muodossaan rahoittaa vain vuoden 2026 loppuun mennessä tehtyjä uudistuksia ja investointeja, vihreä ja digitaalinen siirtymä jatkuu – ja vaatii laajaa rahoitusta – paljon tuon ajankohdan jälkeen. Sitä, olisiko elpymis- ja palautumistukivälinettä laajennettava ja miten ja olisiko sen sijaan vahvistettava muita investointipolitiikkoja, kuten koheesiota, ei voida välttää.

KUNNAT, JOTKA PANEVAT TÄYTÄNTÖÖN ELPYMIS- JA PALAUTUMISTUKIVÄLINEEN ITALIASSA

40 MILJARDIA EUROA KUNNILLE

Barin (Italia) pormestarin ja Associazione Nazionale Comuni Italianin puheenjohtajan Antonio Decaron mukaan Italian kunnat ovat erittäin aktiivisia kansallisten elpymis- ja palautumissuunnitelmien täytäntöönpanossa. Hän totesi 7. heinäkuuta pitämässään puheessa, että kunnille osoitettiin 40 miljardia euroa yhteensä 191,5 miljardista eurosta ja että ne ovat jo sitoneet 90 prosenttia näistä varoista, mikä on kaksinkertainen muihin yhteisöihin osoitettujen varojen keskimääräinen maksusitoumusaste. Kunnissa on 102000 julkisia hankintoja koskevasta menettelystä jo 52000 eli yli puolet. Decaron mukaan elpymis- ja palautumistukiväline vaikuttaa merkittävästi kaupunkien investointeihin. Kuntien kiinteät bruttoinvestoinnit kasvoivat 70 prosenttia vuosina 2017–2023, hän selitti. Etelä-Italiassa kasvun odotetaan olevan 63 prosenttia samana ajanjaksona, josta noin 40 prosenttia on peräisin kansallisesta elpymis- ja palautumissuunnitelmasta.

³⁰⁰ Finance Watch: [Velat, joita tarvitsemme: Velkakestävyuden vahvistaminen tulevaisuuteen suuntautuvilla finanssipoliittisilla säännöillä](#), heinäkuu 2023.

³⁰¹ Darvas Z. ja Welslau L., [Ensimmäiset kokemukset elpymis- ja palautumistukivälineestä EU:n talouden ohjausjärjestelmää varten](#), ECON-valiokunnan teettämä tutkimus Euroopan parlamentissa, maaliskuu 2023.

E. Sisämarkkinat ja teollisuuden muutos

Tarvitaan vahvoja ja johdonmukaisia politiikkoja sen varmistamiseksi, että sisämarkkinat ja Euroopan teollisuus pysyvät suorituskykyisinä ja hyödyttävät kaikkia alueita. Paikallis- ja aluehallinnot ovat olennainen osa tätä yhteistä toimintaa, ja ne voivat myös auttaa tekemään yhtenäismarkkinoista hyödyllisen välineen teollisen muutoksen toteuttamiseksi. Miten voimme turvata hyvinvointimme? Mitä toimenpiteitä on toteutettava, jotta Eurooppa ei menetä teollisia edelläkävijöitään, mutta ei jätä pienempiä toimijoita jälkeen ja vaaranna yhteenkuuluvuutta?

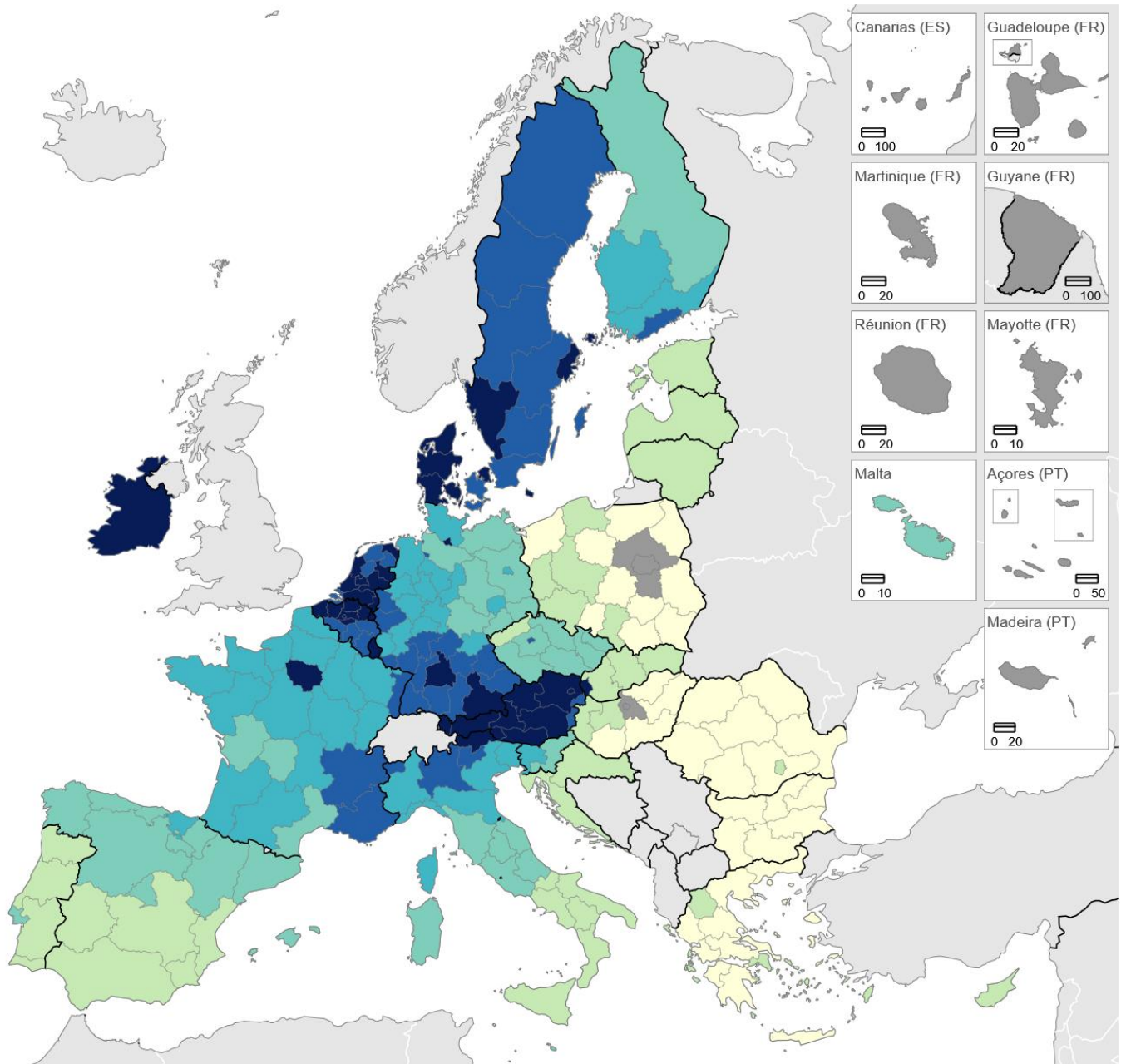
Sisämarkkinat ovat maailman suurimmat yhdentyneet markkinat, ja ne ovat alentaneet hintoja ja parantaneet kuluttajille tarjottavia tuotteita ja palveluja ja parantaneet samalla hyvinvointia alueilla kaikkialla EU:ssa. Viimeisten 30 vuoden aikana se on lisännyt kauppaa vaikuttavalla tavalla ja ylittänyt odotukset: unionin bruttokansantuote (BKT) on 9 prosenttia suurempi kuin se olisi ollut ilman sisämarkkinoita; jäsenvaltioiden välisen kaupan porras on kaksinkertaistunut EU:n talouden kokoon verrattuna. 56 miljoonaa työpaikkaa on riippuvainen EU:n sisäisestä kaupasta. Sisämarkkinavirtojen osuus EU:n tavaratuotannon lisäarvosta on nykyään yli 25 prosenttia.³⁰²

Sen julkisia hankintoja koskevat säännöt auttavat levittämään julkisten investointien hyötyjä kaikkialla EU:ssa, sillä niiden avulla yritykset kaikista jäsenvaltioista voivat tehdä tarjouksia koheesiorahastoista rahoitettavista julkisista hankinnoista. Näin ollen sekä urakoitsijoiden että hankintaviranomaisten jäsenvaltiot hyötyvät näistä varoista.

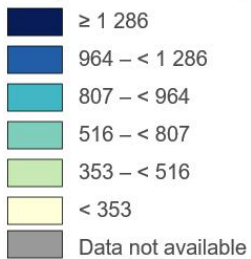
Unionin syrjäiset alueet eivät kuitenkaan ole kyenneet keräämään yhtenäismarkkinoilta yhtä paljon hedelmiä kuin ydinalueet. Itse asiassa tutkimukset osoittavat, että hyvinvointi ei ole tasaisesti levinnyt lainkaan. Sisämarkkinat ovat keskimäärin lisänneet merkittävästi EU:n kansalaisten hyvinvointia. Tutkimuksessa paljastuu kuitenkin myös sisämarkkinoiden hyvinvointihyötyjen voimakas alueellinen vaihtelu sekä EU:n sisällä että yksittäisten jäsenvaltioiden sisällä. Belgia, Luxemburg, Alankomaat, Irlanti ja Itävalta ovat selkeitä edelläkävijöitä, kun taas Romania, Bulgaria ja Kreikka ovat jääneet jälkeen.³⁰³

³⁰² Euroopan komissio, [30 vuotta sisämarkkinoita – tilannekatsaus ja tulevaisuudennäkymät](#), 2022.

³⁰³ Bertelsmann Stiftung, [sisämarkkinoiden taloudellisten hyötyjen arviointi Euroopan maille ja alueille](#), 2019.

Change welfare in Euros per capita

Administrative boundaries: © EuroGeographics © UN-FAO © Turkstat
Cartography: Eurostat – IMAGE, 08/2023

Kaavio 22 – Sisämarkkinoiden kauppaa lisäävästä vaikutuksesta saatavat hyvinvointihyödyt henkeä kohti NUTS 2 -alueittain (vuoden 2016 koodi)

Lähde – Bertelsmann Stiftungiin perustuva AK:n kokoelma304

Huom. – Irlantia ja Liettuaa koskevat kansalliset tiedot/Ei tietoja malleilta PL91 (Warszawski Stołeczny), PL92 (Mazowiecki regionalny), HU11 (Budapest) ja HU12 (Pest)

³⁰⁴ Sama kuin edellä.

Vuoden 2008 finanssikriisin jälkeen kerätyt tiedot osoittavat, että kasvun tai taantuman väheneminen johtaa alueiden välisten erojen kasvamiseen.³⁰⁵ Vuoden 2008 kriisi jarrutti lähentymistä, ja on todennäköistä, että covid-19-pandemialla ja Ukrainan vastaisella sodalla on samanlaiset seuraukset. On siis todennäköisempää, että nämä talouden häiriöt vaikeuttavat entisestään syrjäseutualueiden tai niin kutsuttuun ”kehitysloukkuun” jäävien alueiden kuromista kiinni muuhun EU:hun.

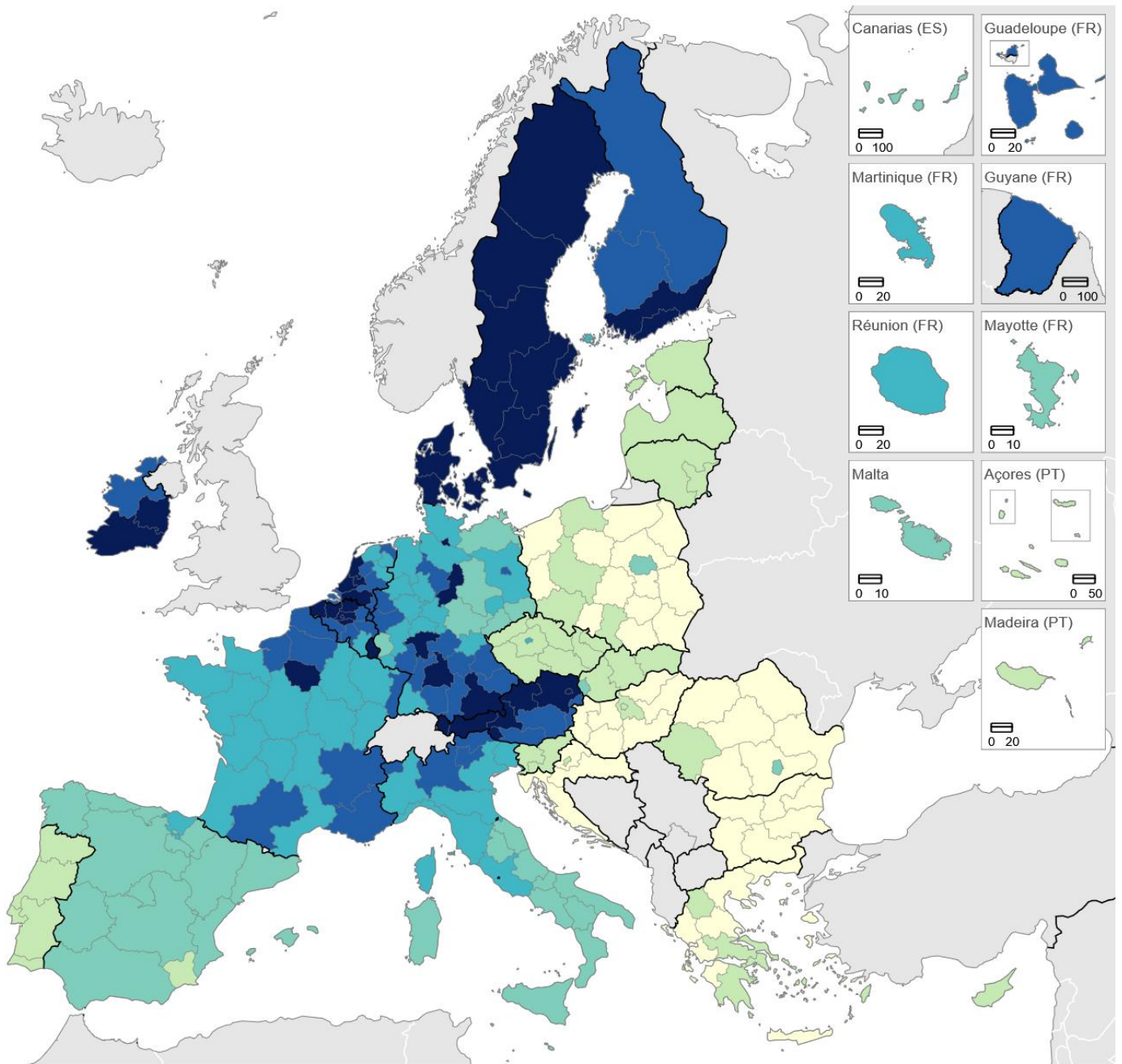
Euroopan komission alueellisen kilpailukyvyyn indeksi³⁰⁶ näyttää vahvistavan tämän hypoteesin. Ennen covid-19-pandemiaa alueelliset kilpailukykyindikaattorit osuivat tietyssä määrin yhteen sisämarkkinoiden alueellisten hyvinvointihyötyjen kanssa. Koska tuoreimmat tiedot osoittavat, että alueelliset kilpailukykyerot ovat edelleen olemassa covid-19-pandemian jälkeen, voitaisiin olettaa, että sama pätee sisämarkkinoiden hyvinvointiin.

Euroopan komissio on viime aikoina myös hahmotellut jäsenvaltioiden ja alueiden välisiä eroja työn tuottavuudessa, mikä taas osoittaa, että sisämarkkinoilla on eroja. Euroopan komission mukaan työn tuottavuus Irlannissa on yli yhdeksän kertaa suurempi kuin Bulgariassa. Irlannin eteläisellä alueella tuottavuusindikaattori on poikkeuksellisen korkea, mikä todennäköisesti liittyy tietotekniikkayritysten paikalliseen taajamaan. Yleisesti ottaen alueelliset erot ovat huomattavia sekä jäsenvaltioiden sisällä että niiden välillä.³⁰⁷

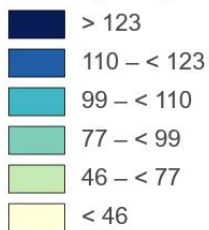
³⁰⁵ Jacques Delors -instituutti, [koheesiopolitiikka kriisissä: mitä vaikutuksia EU:n alueisiin on?](#), 2015 ja CEPS, [Sisämarkkinat ovat edelleen EU:n ratkaiseva valta](#), 2019.

³⁰⁶ https://ec.europa.eu/regional_policy/assets/regional-competitiveness/index.html#/.

³⁰⁷ Euroopan komission [yksiköiden valmisteluasiakirja kasvun ja lähentymisen alueellisista suuntauksista Euroopan unionissa](#), kesäkuu 2023.

Percentage compared to EU level = 100

Administrative boundaries: © EuroGeographics © UN-FAO © Turkstat
Cartography: Eurostat – IMAGE, 08/2023

Kaavio 23 – Työn tuottavuus NUTS 2 -alueittain, 2021
Lähde – Euroopan komission perustuva AK:n kooste³⁰⁸

³⁰⁸ Sama kuin edellä.

Alueiden välisten erojen umpeen kurominen edellyttää vielä paremmin toimivia sisämarkkinoita.

Alueiden komitea (AK) on teettänyt tutkimuksen aiheesta ” *Koheesiopolitiikka ja sisämarkkinat: koheesiopolitiikan ja sisämarkkinoiden välistä vuorovaikutusta korostavat koheesiopolitiikan ja sisämarkkinoiden välisen vuorovaikutuksen kustannukset, jotka on*³⁰⁹ tarkoitus julkaista ennen tämän vuoden loppua. Koheesiopolitiikan rahoituksella tuetulla taloudellisella, sosiaalisella ja alueellisella yhteenkuuluvuudella on myönteisiä vaikutuksia kaikissa EU:n jäsenvaltioissa ja alueilla pelkästään investointien ulkopuolella, esimerkiksi kauppasuhteiden ja teknologisten parannusten osalta. Nettovastaanottajat lisäävät kysyntäänsä tuotteista, jotka ovat peräisin EU:n talousarvion nettomaksajilta, joilla on yleensä erittäin kilpailukykyisiä ja vientiin suuntautuneita teollisuuden toimijoita, kuten viimeaikaiset tutkimukset³¹⁰ osoittavat.

Vaikka sisämarkkinat ovat suurelta osin menestystarina, monia niiden potentiaalia ei ole vielä hyödynnetty. Perusteettomat esteet estävät edelleen monia alueita tarttumasta sisämarkkinoiden tarjoamiin mahdollisuuksiin. Tavaroiden ja palvelujen vapaa liikkuvuus on byrokratiaa, ja monille yrittäjillemme ja kansalaisillemme sisämarkkinat ovat pikemminkin fiktiota kuin todellisuutta.

Kun alueilla on tällaisia ongelmia, ne reagoivat. He katsovat rajan yli ja tekevät yhteistyötä kumppanialueiden kanssa ja pyrkivät löytämään ratkaisuja, jotka hyödyttävät niiden väestöä. Alueiden rooli on ratkaisevan tärkeä sisämarkkinoiden esteiden poistamisessa: kaikki asiaan liittyvät tutkimukset osoittavat, että yhtenäismarkkinoita voidaan parantaa vain, jos kaikki hallinnon tasot ovat mukana.³¹¹ Tästä syystä EU hyötyisi tehokkaasta rajatylittävästä mekanismista, jolla tuetaan alueiden toimia tällä alalla.

Alueet ja kunnat ryhtyvät toimiin parantaakseen olojaan ja ryhtyäkseen toimijoiksi sisämarkkinoilla.³¹² Tavaroiden ja palvelujen integroiminen sisämarkkinoihin saavutetaan kaupan sekä yritysten ja yrittäjien rajat ylittävän sijoittautumisen avulla. Alueet ja kunnat hallitsevat useita keinoja, jotka voivat auttaa vähentämään byrokratiaa tässä yhteydessä: ne voivat nopeuttaa ja tehostaa omia menettelyjään ja tarjota tietoa, joka on helposti löydettävissä ja räätälöity kuluttajien, työntekijöiden ja yritysten tarpeisiin.

Nykyympäristössä esiintyvien laajempien kysymysten (esim. etätyöolosuhteet, laajakaistayhteydet, julkisen terveydenhuollon ja koulutuksen saatavuus, logistiikkaverkot sekä ympäristö- ja kulttuurilaatuiset tuotteet) käsittelemiseksi tarvitaan alue- ja paikallistason tietojen keruuta. Nämä tiedot tarjoavat alueellisille ja alueellisille toimijoille uusia mahdollisuuksia toimia ja erottua globalisaatiosta, kun hallitukset tukevat mahdollisuuksia ja edistävät synergiaa valtiotasoa alemman tason kilpailun sijaan. Tätä varten Taloudellisen yhteistyön ja kehityksen järjestö (OECD) on kehittänyt menetelmän alueiden paikantamiseksi niiden maailmanlaajuisessa kontekstissa eriyttämällä neljää kansainvälisten ”yhteyksien” tyyppiä.³¹³

³⁰⁹ Toptsidou, M., Böhme, K., Aalbu, S., Dallhammer, E., Gorny, H., Gaugitsch, [R., koheesiopolitiikka ja sisämarkkinat: koheesio-](#)
[puuttumisen kustannukset, alueiden komitean tilaama](#) tutkimus, joka on tarkoitus julkaista vuoden 2023 loppuun mennessä.

³¹⁰ Christou, T., Crucciti, F., Garcia Rodriguez, A., Lazarou, N., Monfort, P., ja Salotti, [S., The RHOMOLO Ennakkovaikutusten](#)
[arviointi 2021–2027 koheesiopolitiikasta](#), toukokuu 2023.

³¹¹ Euroopan parlamentin tutkimuspalvelu, [mekanismi oikeudellisten ja hallinnollisten esteiden ratkaisemiseksi rajat ylittävissä](#)
[yhteydessä](#), toukokuu 2023.

³¹² Pelkmans, J., [The Single Market for Services](#), IMCO-valiokunnan tilaama tutkimus Euroopan parlamentissa, helmikuu 2019.

³¹³ Taloudellisen yhteistyön ja kehityksen järjestö, [Rethinking Regional Attractiveness in the New Global Environment](#), 2023.

GREN[S/Z]LANDAGENDA

NRW:N JA ALANKOMAIDEN ALUEIDEN YHTEISTYÖFOORUMI

Kansalaiset ja yrittäjät, jotka kehittävät toimintaa Nordrhein-Westfalenin (Saksa) välisen rajan yli, hyötyvät pitkäaikaisesta yhteistyöfoorumista. Gren[s/z]landagenda³¹⁴ kokoaa yhteen alueita ja kuntia Saksan ja Alankomaiden rajan molemmin puolin. Tämä on jo johtanut hyvin konkreettisiin tuloksiin, kuten rajatiedotuspisteisiin, jotka neuvovat kansalaisia ammattipätevyyden rajatylittävässä tunnustamisessa. Lisäksi Gren[s/z]landagendan työssä keskitytään myös pitämään rajat auki kriisiaikoina, mikä on osoittautunut hyödylliseksi viime aikoina.

POHJOISMAINEN PUURAKENTAMINEN

RUOTSIN JA NORJAN ALUEET RYHMITTYIVÄT

Svinesundin komitea³¹⁵ on rajat ylittävä yhteistyöelin, joka toimii useiden kuntien ja alueiden puolesta Ruotsin ja Norjan välisen rajan molemmin puolin. Yrittäjät ovat osoittaneet suurta kiinnostusta rajat ylittävän puurakentamisen kehittämiseen. Svinesundin komitea auttaa poistamaan esteitä, jotka johtuvat Ruotsin ja Norjan sääntöjen ja vaatimusten eroista. Se esittää ehdotuksia suunnittelua ja rakentamista koskevien sääntöjen yhtenäistämiseksi sekä kohdennettuja tietovälineitä yrittäjille. Tavoitteena on puuttua vaikeuksiin, joita yrittäjät kohtaavat ylittäessään toimintaansa.

PAIKALLISET VILJELIJÄT YHTENÄISMARKKINOILLA

MITEN KROATIAN JA UNKARIN ALUEET AUTTAVAT HEITÄ

Pannonin EAYY:n³¹⁶ (eurooppalainen alueellisen yhteistyön yhtymä) alueella on 60 kuntaa Unkarin ja Kroatian välisen rajan molemmin puolin. Se on maaseutualue, jossa maataloudella on merkittävä rooli alueen taloudessa ja merkittävä työllistäjä. Maanviljelijät kohtaavat rajan molemmin puolin esteitä, kun he haluavat myydä tuotteitaan rajan toisella puolella, kuten verotukselliset erot, yhdenmukaistamattomat kaupankäyntimenettelyt, hallinnolliset rasitteet ja kieliesteet. Tilanteen perusteellisen analyysin jälkeen Pannonin EAYY:t laativat joukon toimenpiteitä viljelijöiden tukemiseksi: kohdennettu kaksikielinen tietopaketti ja joukko toimintapoliittisia suosituksia.

Sisämarkkinat ovat keskeinen digitaalisen ja vihreän siirtymän veturi, ja niiden olisi hyödytettävä kaikkia alueita ja kuntia. Alueilla ja kunnissa on monia haasteita, joita niiden kohtaamat erilaiset kriisit pahentavat. Sisämarkkinat auttavat niitä selviytymään strategisista riippuvuuksista ja kehittämään valmiuksiaan.

Nyt voimme jo nähdä, miten tämä toimii käytännössä. Tuuli- ja aurinkoenergia-alan kehittämiseksi tavaroita ja materiaaleja, joita tuotetaan tai tuodaan EU:n ulkopuolelta yhdellä alueella, on helppo löytää muille alueille, joilla niitä käytetään.

³¹⁴ https://mbei.nrw/sites/default/files/asset/document/grenzlandkonferenz_2022_grenzlandagenda_-_concept_grenzlandagenda.pdf.

³¹⁵ <https://www.vgregion.se/en/regional-development/areas/external-relations/european-networks-and-organizations/svinesundskommitten/>.

³¹⁶ <https://www.pannonegc.eu/>.

Alueiden ja kuntien tuella yhtenäismarkkinoistamme voi tulla aidosti missiolähtöisiä, ja ne voivat auttaa saavuttamaan Euroopan teollisen muutoksen. Mitä tehokkaammin se toimii, sitä enemmän voimme lisätä niihin liittyvien kriittisten tavaroiden ja palvelujen virtoja. Tässä käynnissä olevassa prosessissa alueet ja kunnat voivat esimerkiksi yksinkertaistaa energian uusimishankkeiden lupamenettelyjä ja helpottaa vihreän energian alan ammattitaitoisten ammattilaisten lähettämistä alueille, joilla tarvitaan heidän asiantuntemustaan.³¹⁷

On myös yhä haastavampaa yhdistää sisämarkkinoiden ydin ja neljä vapautta sekä tarve saavuttaa avoin strateginen riippumattomuus, taloudellinen turvallisuus mukaan luettuna. Euroopan komission äskettäisessä vuoden 2023 *strategisessä ennakointiraportissa*³¹⁸ korostetaan erityisesti sitä, miten EU:n ja sen jäsenvaltioiden olisi laajennettava nykyisiä strategisia riippuvuuksia koskevaa nykyistä prosessia, jotta voidaan luoda välineitä tulevien riippuvuuksien analysoimiseksi keskeisillä aloilla (esim. terveys, elintarvikkeet, digitaalitekнологia, energia, avaruus ja vesi).

EU:n olisi myös hyödynnettävä paremmin ja strategisemmin kaupan suojatoimenpiteitä, ulkomaisten tukien valvontaa ja hankintavälineitä. Sisämarkkinoiden laajentuminen on ratkaisevan tärkeää EU:n taloudellisen tulevaisuuden varmistamiseksi. Riittävän strategisen tietämyksen ja ennakoivan hallinnon olisi johdettava kasvua edistävän sääntelykehityksen tulevaisuudenkestävyyteen erityisesti EU:ssa.

On painotettava uudelleen esteiden poistamista ja nykyisten normien täytäntöönpanoa ekosysteemeissä, joissa muutospotentiaali on suurin. Tähän on liityttävä tiukat ja asianmukaiset kilpailusäännöt. On myös ratkaisevan tärkeää kannustaa kestäviin liiketoimintamalleihin ja varmistaa riittävä tuki nollanettoteknologian nopeaan kehittämiseen ja käyttöönottoon.

EU:n olisi myös jatkossakin tarjottava tasapuoliset toimintaedellytykset kaikille markkinaosapuolille luomalla vahvat yhteydet markkinoille pääsyn ja korkeiden ympäristönormien välille. Apua tarvitaan myös energiasiirtymän kriittisten komponenttien, kuten raaka-aineiden tai nollanettoteknologialaitteiden, nopeaan tuotantoon.³¹⁹

Alueiden tehtävänä on selvittää, miten ne sopivat globaaleihin arvoketjuihin niiden muuttuessa. Megatrendien vaikutukset globaaleihin arvoketjuihin ovat epätasaisia ja riippuvat paikallisten alueiden vakiintuneista vahvuuksista ja heikkouksista, mukaan lukien niiden perinteiset teollisuudenalat ja varat luonnon- ja kulttuuripääoman, liikenteen ja tietoteknisen infrastruktuurin osalta. Jäsenvaltioiden sisäiset erot voivat olla suuria, mikä vaikuttaa siihen, miten hyvin tällaiset alueet voivat osallistua globalisaatioon, mukaan lukien investointien, lahjakkuuksien ja matkailun houkuttelemisen sekä viennin lisääminen.³²⁰

Euroopan teollisuus on yksi sisämarkkinoiden kehittyneimmistä ja kilpailukykyisimmistä osista. Pysyäkseen kilpailukykyisenä se on aloittanut matkan saavuttaakseen nollanettopäästöt vuoteen 2050 mennessä, liittymällä maailmanlaajuiseen nollapäästökilpailuun ja pyrkien varmistamaan kriittisten raaka-aineiden tasaisen mutta ympäristöystävällisen virtauksen.

³¹⁷ Euroopan komissio, [30 vuotta sisämarkkinoita – tilannekatsaus ja tulevaisuudennäkymät](#), 2022.

³¹⁸ Euroopan komissio, vuoden [2023 strategisen ennakointiraportti](#), 2023.

³¹⁹ *Sama kuin edellä*.

³²⁰ Taloudellisen yhteistyön ja kehityksen järjestö, [Rethinking Regional Attractiveness in the New Global Environment](#), 2023.

Euroopan komissio esitti vastauksena vihreän kehityksen ohjelman teollisuussuunnitelman, joka koskee nollaverkkoa, ja sen³²¹ jälkeen useita lainsäädäntöehdotuksia. Euroopan vihreän kehityksen ohjelman mukainen vihreä siirtymä edellyttää Euroopan teollisuuden uudistamista, sillä teollisuuden osuus kasvihuonekaasupäästöistä on noin 30 prosenttia. Tämä samoin kuin viimeaikaiset kriisit (covid-19-pandemia ja Ukrainan vastaisen sodan vaikutukset) ovat osoittaneet Euroopan teollisuuden keskeisiä haavoittuvuuksia.

On huolestuttavaa ja erittäin huolestuttavaa, että Euroopan teollisuuden siirtymää koskevat EU:n ehdotukset tehtiin tekemättä perusteellisia alueellisia vaikutustenarviointeja. Ei siis ole yllättävää, että näiden muutosten vaikutukset paikallis- ja aluetasolla ja eri politiikkojen välinen vuorovaikutus tulevat ilmeisiksi vasta tulevina vuosina. Näistä alueista tulee koehenkilöitä, jotta voidaan nähdä, onnistuuko teollisuuden muutos ja miten se onnistuu.

Viimeaikaiset tutkimukset osoittavat, että energian hintasokki ja tarve nopeuttaa vihreää siirtymää johtavat lähes varmasti teollisuuden laajamittaiseen muuttoliikkeeseen Euroopassa. Joissakin paikoissa Euroopassa, joissa sähköntuotanto on tai tulee olemaan halvempaa poikkeuksellisen suotuisten uusiutuvien olosuhteiden vuoksi (esimerkiksi Extremadura (Espanja) tai Sisilia (Italia) aurinkoenergian osalta ja Pohjanmeri merituulivoiman osalta) saattaa syntyä uusia teollisuuskeskuksia energiaintensiivisille teollisuudenaloille. Vetyä vaativat tuotantotoiminnot voivat sijaita Euroopan alueilla, joilla teho on lähellä nollaa tai sen alapuolella tiettyinä aikoina päivästä.³²²

On myös tärkeää seurata paikallälhtöisen teollisuuspolitiikan tehokkuutta muualla maailmassa (kuten Yhdysvaltojen inflaation vähentämislaki, jolla otetaan käyttöön yli 360 miljardia Yhdysvaltain dollaria vuoteen 2032 mennessä) ja mitä Euroopan unioni voi oppia EU:n tulevaa paikallälhtöistä teollisuuspolitiikkaa silmällä pitäen.

Vihreän kehityksen ohjelman teollinen suunnitelma Nettonolla-aikakaudelle luo uudet puitteet teollisuuden muutokselle vastauksena Yhdysvaltojen IRA:han. Maaliskuussa 2023 sen jälkeen annettiin kaksi säädösehdotusta, jotka olivat erittäin tärkeitä Euroopan alueille ja kaupungeille: kriittisiä raaka-aineita koskeva laki³²³ ja Net-Zero-teollisuuslaki.³²⁴ Molemmilla ehdotuksilla pyritään virtaviivaistamaan lupamenettelyjä strategisia hankkeita varten asiaankuuluvilla aloilla sekä edistämään kierrätystä ja puhtaan teknologian tuotteiden pitkäikäisyyttä. Sen tavoitteena on myös varmistaa ammattitaitoisen työvoiman saatavuus säilyttäen samalla laadukkaat työpaikat ja luoda EU:n tason hallinto- ja valvontaelimiä.

Näistä ehdotuksista puuttuu **kuitenkin tärkeä tekijä: rahoitus**. Vaikka Euroopan komissio ilmoitti, että perustetaan suvereniteettirahasto, se korvattiin Euroopan strategisten teknologioiden foorumilla (STEP), joka kerää varoja useista nykyisistä lähteistä, kuten koheesiorahastoista, ja täydentää niitä 10 miljardilla eurolla. AK on ilmaissut huolensa ehdotuksista, erityisesti STEP:n vahvistamien ohjelmien rahoituksen mahdollisesta keskittämisestä joillekin alueille ja jäsenvaltioille sekä kohdennetun kriittisen teknologian mahdollisesta keskittämisestä samoille aloille.

Euroopan unionin alueet ja kunnat voisivat hyötyä suuresti uudelleenteollistamisprosessista säilyttäen samalla ympäristönsuojelua ja laadukkaita työpaikkoja koskevat eurooppalaiset

³²¹ Euroopan komissio, [tiedonanto: Vihreän kehityksen ohjelman teollinen suunnitelma nollapäästöikää varten](#), 2023.

³²² Bruegel, Energiashokin [säättäminen: The right policies for European Industry](#), Policy Brief 11/23, toukokuu 2023.

³²³ Euroopan komissio, [Factsheet on European Critical Raw Materials Act](#), maaliskuu 2023.

³²⁴ Euroopan komissio, [tietokooste EU:n Net-Zero-teollisuuslaista: EU:n puhtaan teknologian teollisuuden koti](#), maaliskuu 2023.

normit. Euroopalla on tiukimmat ympäristönormit raaka-aineiden louhinnalle ja jalostamiselle. Vuonna 2022 Ruotsin Kiirunassa havaittiin Euroopan suurimmat harvinaisten maametallien esiintymät maataloudessa lannoitteena käytetyn fosforin rinnalle. Näiden raaka-aineiden markkinoille saattamisen aloittaminen kestäisi yleensä 10–15 vuotta, mutta kriittisiä raaka-aineita koskevassa laissa säädetty yksinkertaistettu lupa- ja kannustinjärjestelmä voisi lyhentää tätä aikaa huomattavasti ja varmistaa kriittisten raaka-aineiden tasaisen virtauksen Euroopan teollisuudelle, jos hanke katsotaan strategiseksi.

Paikallis- ja alueviranomaisilla on tärkeä rooli sen varmistamisessa, että yhteiskunta hyväksyy strategiset hankkeet, toteuttaa aluesuunnittelua ja sovittaa koulutuksen puhtaan teknologian vaatimuksiin.

Näin ollen AK olisi kutsuttava edellä mainituilla säädöksillä perustettujen hallinto- ja valvontaelinten jäseneksi. On myös tärkeää mainita, että näistä kahdesta säädöksestä annetuissa AK:n lausunnoissa tuetaan³²⁵ voimakkaasti materiaalien kierrätyksen lisäämistä ja puhtaan teknologian tuotteiden komponenttien uudelleenkäyttöä keskeisenä tekijänä, jolla vähennetään riippuvuutta kulutuksen vähentämiseksi. Viimeaikaiset raportit ovat osoittaneet, että uudelleenteollistamisprosessien alueellistaminen on tässä suhteessa erittäin tärkeää. Prosessi vaikuttaa eri alueisiin eri tavoin.

Vuonna 2023 tehty tutkimus, jossa analysoidaan siirtymistä hiili-intensiivisistä teollisuudenaloista nollanettoteollisuuteen Euroopassa,³²⁶ osoittaa monia eroja, jotka eivät perustu pelkästään kyseisten teollisuudenalojen suhteelliseen merkitykseen alueellisille talouksille vaan myös niiden sopeutumiskykyyn.

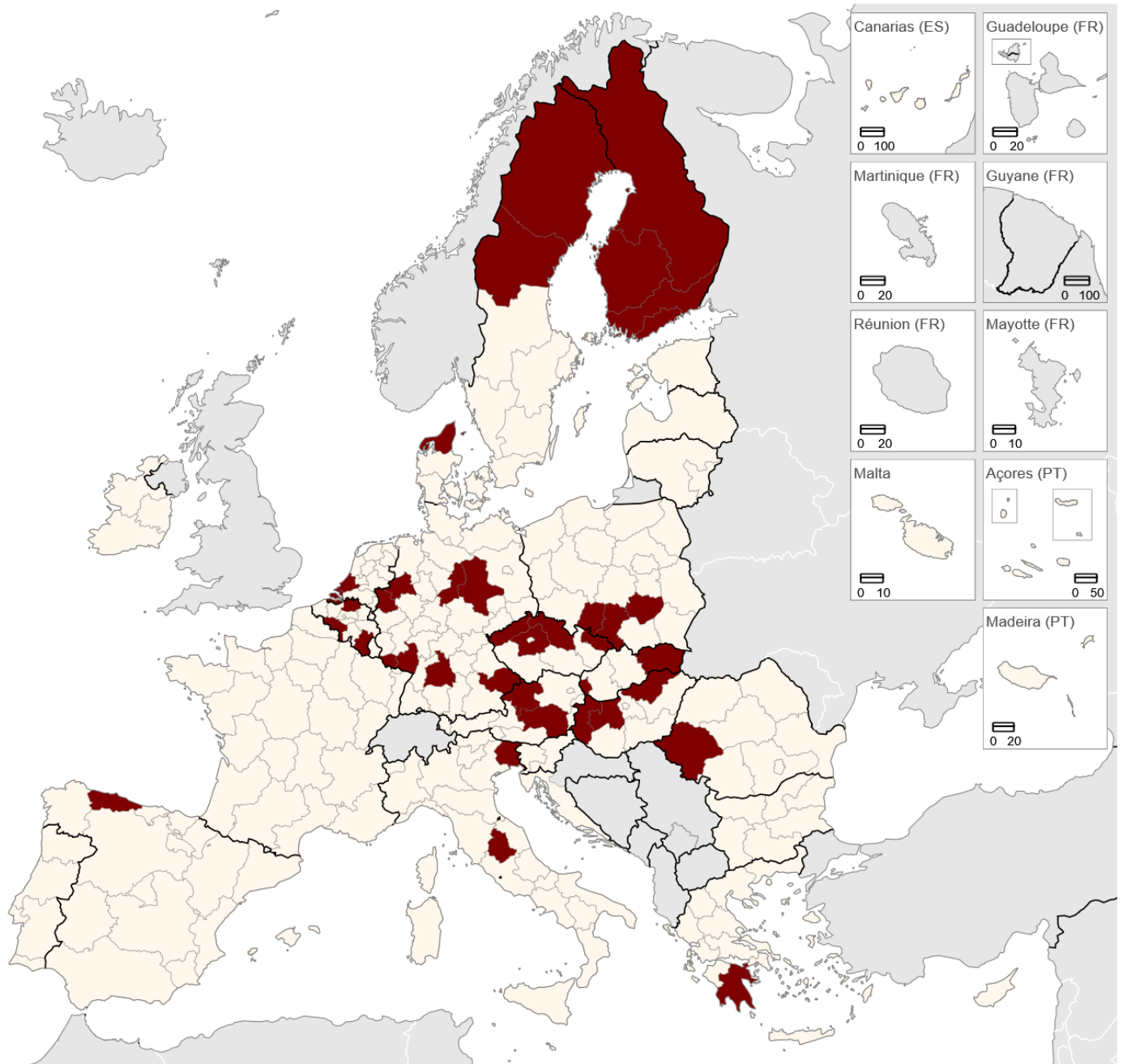
Siirtyminen nollanettoteollisuuteen lisää sellaisten alueiden haavoittuvuutta, joilla on suurempi sosioekonominen rasite, ja uhkaa syventää taloudellista eriarvoisuutta. OECD on esittänyt raportin,³²⁷ jossa yksilöidään Euroopan 41 heikoimmassa asemassa olevaa aluetta seitsemän tärkeimmän indeksin perusteella. Haavoittuvassa asemassa olevat alueet ovat useiden sosioekonomisten syiden vuoksi heikompiä kuin kansallinen keskiarvo. Tämä pätee erityisesti asukasta kohti laskettuun BKT:hen ja keskimääräisiin alueellisiin palkkoihin, mikä tarkoittaa sitä, että näillä alueilla voi olla vähemmän taloudellisia resursseja häiriöiden lieventämiseen ja mahdollisuuksien hyödyntämiseen. Lisäksi näiden alueiden latausnopeus on erityisen alhainen, mikä haittaa niiden kykyä hyödyntää digitalisaatiomahdollisuuksia ja kiertotalouden innovaatioita.

Suurin osa yksilöidyistä haavoittuvista alueista sijaitsee Keski- ja Itä-Euroopassa, kuten Tšekissä, Saksassa, Unkarissa ja Puolassa. Muita erityisen haavoittuvia alueita, esimerkiksi kemian- ja öljynjalostusteollisuutta, sijaitsevat Länsi-Euroopassa (Belgia, Saksa, Alankomaat). Jotkin Pohjois-Euroopan alueet ovat alttiita paperille ja sellulle. Euroopan eteläpuolella on haavoittuvuuksia ajoneuvojen valmistuksessa (Romania), öljynjalostuksessa (Kreikka), ei-metallisissa mineraaleihin (Italiassa) ja perusmetallien tuotannossa (Italia ja Espanja).

³²⁵ Ks. alueiden komitean lausunto, [kriittisiä raaka-aineita koskeva paketti](#), ECON-VII/031, 5.–6. heinäkuuta 2023, esittelijä: Isolde Ries (DE, PES), Länsi-Saarbrückenin kaupunginjohtaja; ja alueiden komitea, [Net-Zero-teollisuuslaki](#), ECON -VII/032, 5.–6. heinäkuuta 2023, esittelijä: Mark Speich (DE, EPP), Nordrhein-Westfalenin osavaltion liittovaltio-, Eurooppa- ja kansainvälisten asioiden sekä tiedotusvälineiden valtiosihteeri.

³²⁶ McDowall, W., Reinauer, T., Fragkos, P., Miedzinski, M. ja Cronin, J. [työllisyyden heikkenemistä arvioivan indikaattorin kehittäminen ja soveltaminen neljällä hiili-intensiivisellä toimialalla](#). Climatic Change, tammikuu 2023.

³²⁷ Taloudellisen yhteistyön ja kehityksen järjestö, [alueellinen teollisuussiiirtymä ilmastonutraaliuteen](#), 2023.

Administrative boundaries: © EuroGeographics © UN-FAO © Turkstat
Cartography: Eurostat – IMAGE, 08/2023

- Most vulnerable regions to industrial green transition
- Other regions

Kaavio 24 – 41 haavoittuvimmassa asemassa olevaa aluetta teollisuuden vihreässä siirtymässä

Lähde – OECD:hen perustuva AK:n kooste328

Huomautus – Syrjäisimpiä alueita koskevia tietoja ei ole saatavilla/EU:n vuoden 2023 vuosikertomuksessa ei esitetä Yhdistyneen kuningaskunnan kahta NUTS 2 -aluetta koskevia tietoja.

³²⁸ Sama kuin edellä.

Paikallis- ja aluehallinnot voivat helpottaa sellaisten rajatylittävien hankkeiden kehittämistä, jotka vastaavat jäljempänä mainittuja hankkeita, liittämällä toisiinsa teollisuusalueita eri puolilla Eurooppaa.

GRANDEN ALUEEN VETY

ALOITE VIHREÄN VEDYN EKOSYSTEEMIN KEHITTÄMISEKSI

Vihreää vetyä pidetään tulevaisuuden polttoaineena teollisuudelle. Se on täysin hiilivapaa ja erittäin tehokas, mutta vaatii silti paljon energiaa tuottaakseen. Saarlandin osavaltio (Saksa), Ranskan suurherttuakunta ja Luxemburgin suurherttuakunta yhdistävät voimansa edistääkseen rajat ylittävää vetytaloutta koko arvoketjussa hyödyntäen alueen erittäin sopivia rakenteellisia olosuhteita. Prosessissa keskustellaan uusista teknologisista prosesseista ja uusista liiketoiminta-aloista ja -malleista, jotka turvaavat talouden muutoksen ja kasvun sekä luovat työpaikkoja.

KIIRUNAN KAIVOSKAUPUNGIN MUUTTO RUOTSIIN

KAUPUNKI JA TEOLLISUUS JÄTTILÄINEN SIIRTÄÄ KOKO KAUPUNGIN 3 KM: N PÄÄSSÄ

Ruotsin pohjoisin kaupunki Kiiruna sijaitsee maailman suurimman maanalaisen rautamalmikaivoksen yläpuolella. Kaivos perustettiin yhdessä Kiirunan kaupungin kanssa 1800-luvun lopulla. Siitä lähtien kaivos ja kaupunki ovat eläneet läheisessä symbioosissa.

Vuonna 2004 mittaukset osoittivat, että kaupunki oli alkanut muotoutua ja vajota, joten yhdessä Kiirunan kaupungin kanssa kaivosyhtiö aloitti suunnitelman siirtää keskustaa 3 kilometriä itään. LKAB on investoinut noin 1,4 miljardia euroa kaupungin siirtämiseen. Se kesti yli 15 vuotta suunnittelua ja kuulemisia – prosessi, joka ohjasi uutta kaupunkisuunnittelua.

F. Maaseutuagenda – ei jätä sijaa jälkeen

Joka neljäs ihminen Euroopassa (yli 110 miljoonaa kansalaista) asuu Euroopan maaseudulla, jonka osuus EU:n pinta-alasta on noin 75 prosenttia. Maaseutuväestö vähenee kuitenkin vuosittain noin miljoonalla ihmisellä.³²⁹ Maaseutualueiden tärkeydestä huolimatta niillä on edessään lukuisia haasteita, jotka uhkaavat haitata niiden kehitystä, mutta myös EU:n pyrkimyksiä saavuttaa ilmastonutraalius, sosiaalinen hyvinvointi ja demokratia. Palvelujen puutteen vuoksi maaseutualueet menettävät vetovoimansa ja monet nuoret lähtevät. Miten tämä vaikuttaa näihin alueisiin? Mitä ratkaisuja voitaisiin tehdä paikallistasolla tämän suuntauksen kääntämiseksi?

Sekä maaseutu- että kaupunkialueilla on keskeinen rooli siirryttäessä vihreään ja kestäväan Eurooppaan, mutta niillä on todennäköisesti erilaiset roolit. Ilmastonmuutos, covid-19-pandemia ja Ukrainan vastaisen sodan vaikutukset ovat korostaneet maaseutualueiden tuotteiden ja palvelujen merkitystä kaupunkien ja alueiden sekä koko EU:n selviytymiskyvyn kannalta: kestävä elintarviketurvaa ei voida saavuttaa ilman tuottavaa maaperää ja toimivia maaseutuyhteisöjä, jotka ovat yhteydessä sisämarkkinoihin puhtaan liikenteen ja digitaalisen infrastruktuurin avulla. Hiilen sitominen riippuu hyvin hoidetuista metsistä ja turvemaista. Riippumattomuus fossiilista energialähteistä edellyttää enemmän tilaa uusiutuvan energian tuottamiselle kuin kaupungit voivat tarjota.

Maaseutualueiden panos EU:n kunnianhimoisten ja elintärkeiden tavoitteiden saavuttamiseen vaarantuu kahdesta syystä: ilmastonmuutos ja väestökato. Ilmastonmuutos uhkaa maatalouden ja luonnonvarojen tuotantopotentiaalia maaperästä vesivoimaan. Väestökato heikentää paikallisyhteisöjen kykyä ylläpitää näitä resursseja, tehdä niistä tuottavia ja löytää paikallisiin olosuhteisiin mukautettuja innovatiivisia ratkaisuja.

Joka vuosi EU menettää Madridin kaupungin pinta-alaa suuremman pinta-alan ottaakseen maata. Maatalousmaat muunnetaan todennäköisimmin keinotekoisiksi pinnoiksi. Maankäyttö vähentää maaseutualueiden valtaa edistää menestyksekkäästi vihreää siirtymää, elintarviketurvaa ja katastrofien ehkäisyä. Euroopan ympäristökeskuksen tietojen mukaan maan nettokäyttö EU:ssa oli vuosina 2000–2018 11845 neliökilometriä, mikä vastaa 658 neliökilometrin keskimääräistä vuotuista nettomaata. Tarvitaan huomattavia toimia, jotta voidaan saavuttaa vuoteen 2050 ulottuva nettomaanottoa koskeva politiikkatavoite.³³⁰

Kesäkuussa 2023 40 prosenttia EU:n alueesta oli kuivuusvaroituksen kohteena, mikä vaikutti vakavasti alueellisiin satoihin. Ilmastonmuutos ja keinotekoisien pintojen muuttaminen vähentävät siten elintarvikkeiden ja rehujen tuotantoon käytettävissä olevan maan määrää. Lisäksi keinotekoiset alueet lisäävät tulvariskiä, eivätkä ne voi varastoida hiiltä tai vettä.³³¹

Biologisen monimuotoisuuden ja ekosysteemipalvelujen häviäminen koko EU:n alueella maankäytön muutosten, pirstoutumisen ja huonontumisen vuoksi voi aiheuttaa jopa 50 miljardin euron vuotuiset taloudelliset kustannukset. Samalla luonnon ennallistamiseen tehtävät investoinnit voisivat tuottaa 8–

³²⁹ https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Urban-rural_Europe_-_introduction#Area_and_population.

³³⁰ https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=SDG_15_-_Life_on_land#Life_on_land_in_the_EU:_overview_and_key_trends.

³³¹ Eurostat, [Kestävä kehitys Euroopan unionin seurantaraportissa edistymisestä kestävä kehityksen tavoitteiden saavuttamisessa EU:n puitteissa](#), 2023.

38 euron taloudellista arvoa jokaista ekosysteemipalveluihin, elintarviketurvaan, ilmastonmuutoksen hillitsemiseen ja ilmastonmuutoksen hillitsemiseen sekä ihmisten terveyteen käytettyä euroa kohden.³³²

Arviolta 30 miljoonaa ihmistä on kadonnut Euroopan maaseutualueilta vuosina 1993–2033. Tämä on Romanian, Bulgarian ja Liettuan yhteenlaskettu väkiluku.³³³ Vaikka EU:n väestökato jatkuu tulevana vuosina koko alueellaan, tämä koskee erityisesti maaseutualueita. Joillakin dynaamisilla alueilla kukoistaa nuorempien ihmisten määrän vuoksi. Toiset ovat jäljessä, ja väestö vähenee vähitellen ja samalla ikääntyy. Monet pääasiassa maaseutualueet – usein EU:n pohjois-, etelä- ja itäosissa – ovat joutuneet siirtymään kaupunkeihin (tai kauemmas muihin EU:n jäsenvaltioihin).

Vuosina 2015–2021 maaseutualueiden väestö väheni keskimäärin 0,1 prosenttia vuosittain. Yli 65-vuotiaiden määrä kasvoi 1,6 prosenttia ja 20–64-vuotiaiden määrä 0,6 prosenttia. Yli 65-vuotiaiden osuus kasvoi maaseutualueilla 5 prosenttia eli kaksi kertaa enemmän kuin kaupunkialueilla.³³⁴

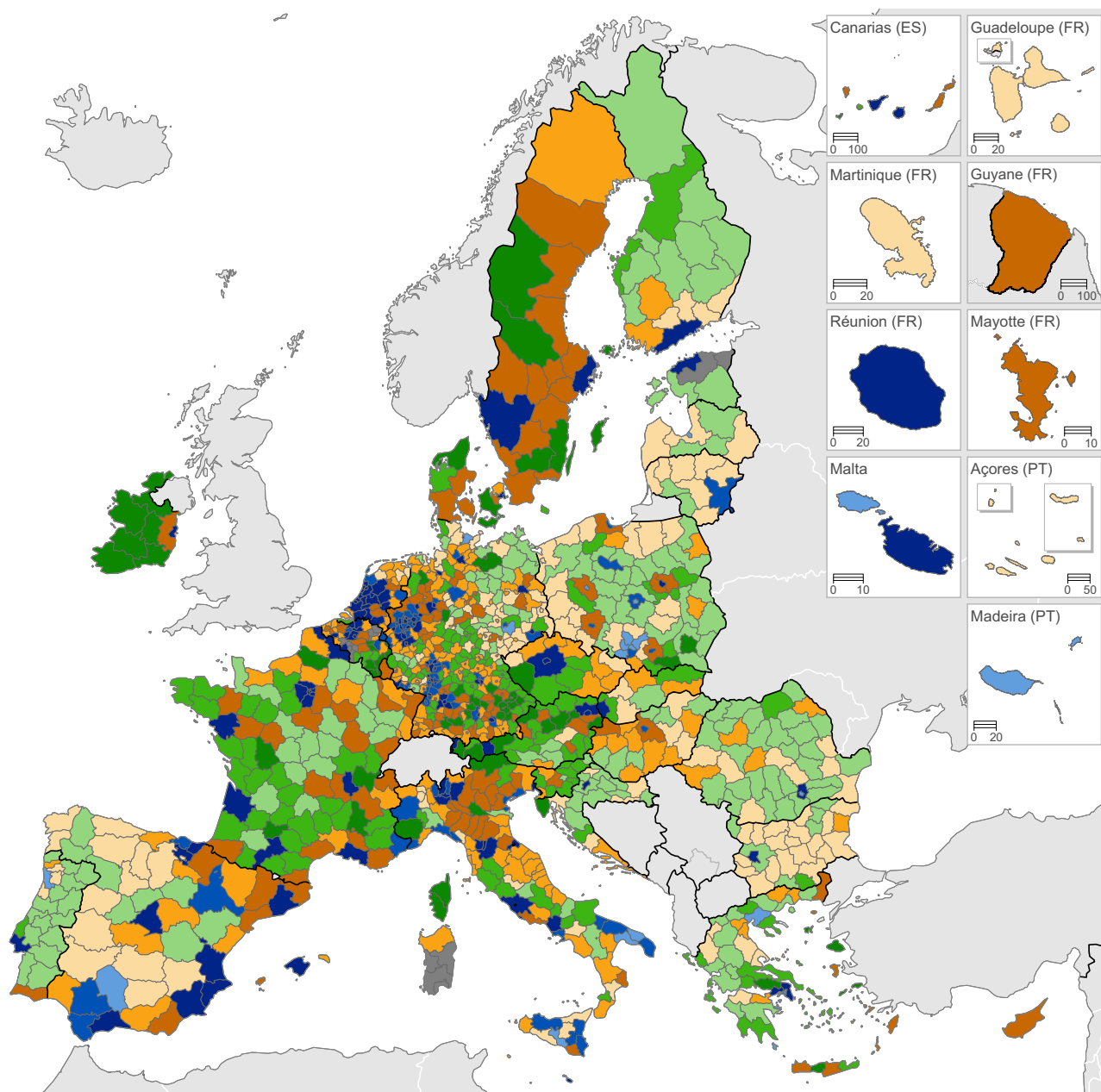
Eurostatin ennusteet osoittavat, että vuoteen 2050 mennessä 83,5 prosenttia maaseutualueista menettää jopa 10,0 prosenttia väestöstään. Samaan aikaan EU:n kaupunkialueiden väestönkasvun ennustetaan jatkuvan (vaikkakin muutosvauhti hidastuu ja sen ennustetaan vähenevän vuodesta 2047 alkaen).³³⁵

³³² https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_22_3746.

³³³ ESPON, TerritoriALL₂, numero 3, kesäkuuta 2021. Alkuperäinen kohta on seuraava: ”Kun otetaan huomioon aiempi ja tuleva väestökehitys, on odotettavissa, että kutistuvilla maaseutualueilla asuvan väestön osuus vähenee 36,1 prosentista vuonna 1993 29,2 prosenttiin vuonna 2033”, s. 13.

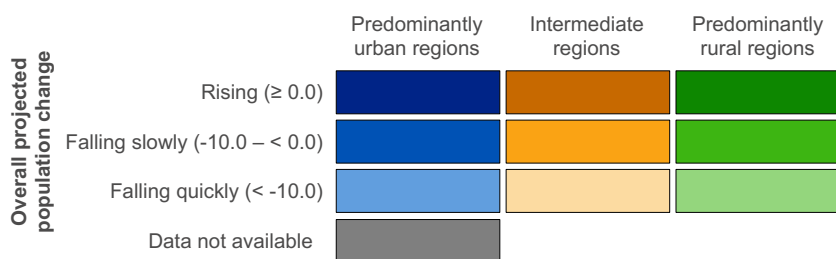
³³⁴ Núñez Ferrer, J., Kiss-Gálfalvi, T., Postica D., Marcinkowska, I. ja Zubel, K., [The cost of non-maurality – preparation for a better a urban-maural balance in EU-rahoituksessa](#), alueiden komitean tilaama tutkimus, 2023.

³³⁵ https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Urban-rural_Europe_-_demographic_developments_in_rural_regions_and_areas#Population_projections.

Administrative boundaries: © EuroGeographics © UN-FAO © Turkstat
 Cartography: Eurostat — GISCO, 10/2023

Urban-rural typology

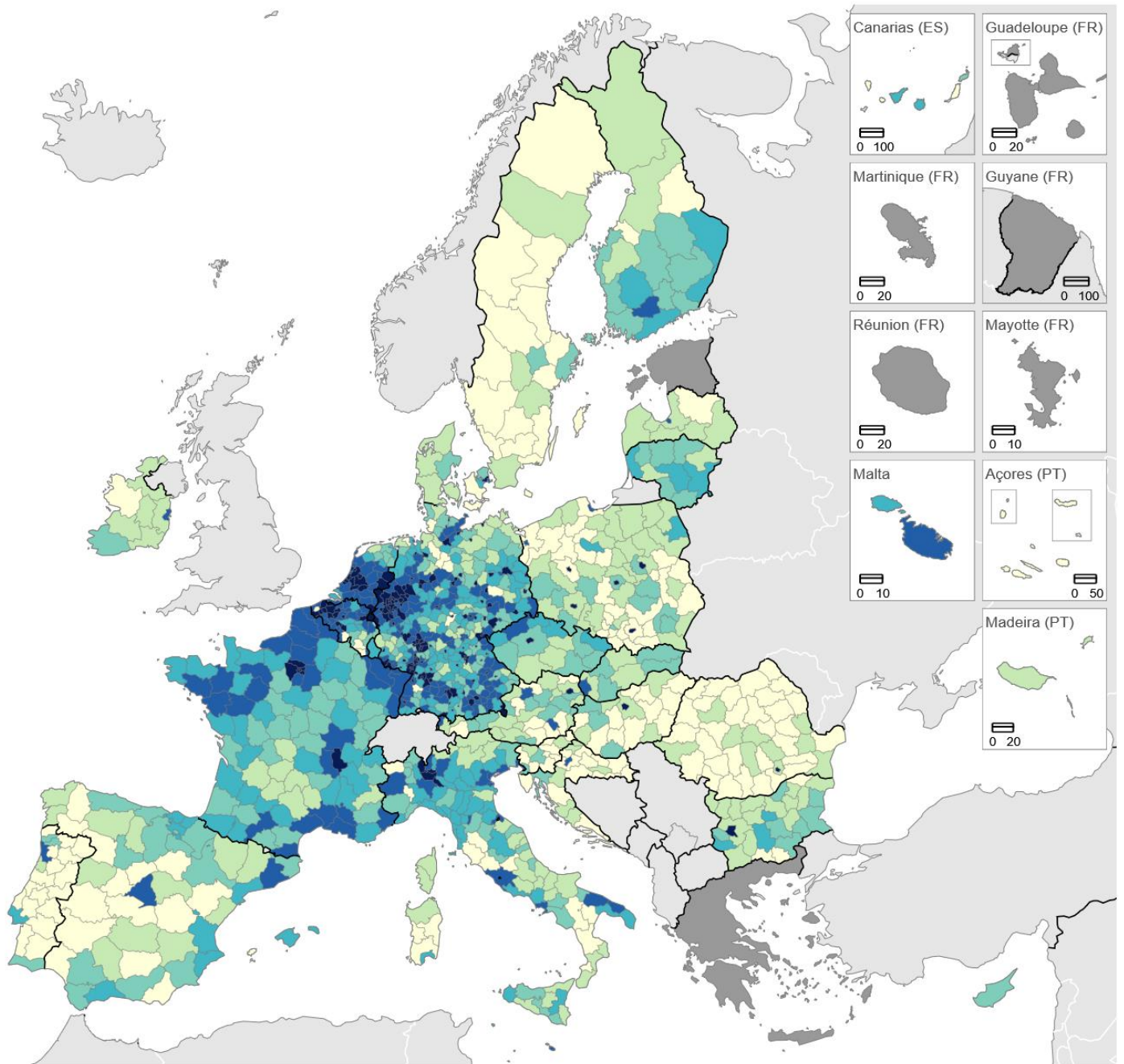
Väestökato ja maaseutuväestön ikääntyminen johtavat siihen, että julkisiin palveluihin (esim. lastenhoitoon, terveydenhuoltoon ja pitkäaikaishoitoon, koulutukseen ja julkiseen liikenteeseen) ja talouden pysähtymiseen tai vähenemiseen tehdään vähemmän investointeja. Maaseutualueet, joilla näitä palveluja ei enää ole tai joilla niitä on vaikea tavoittaa, ovat yhä vähemmän houkuttelevia erityisesti nuorten ja perheiden kannalta. Nuorten säännöllinen maastamuutto ja maaseutuväestön ikääntyminen johtavat luonnollisesti työvoiman vähenemiseen. Työvoiman supistuminen on merkittävä este alueiden houkuttelevuudelle yritysten kannalta. Tämä suuntaus voi aiheuttaa riskin maaseudun työmarkkinoiden tulevalle houkuttelevuudelle. Vuosina 2015–2021 yli 65-vuotiaiden osuuden kasvu maaseutualueilla (5 %) oli kaksi kertaa suurempi kuin kaupunkialueilla.³³⁷

Terveydenhuoltopalvelujen saatavuus on maaseudulla vähäisempää kuin kaupunkialueilla. Vuonna 2020 129 NUTS 3 -tason alueella asuvan väestön arvioidaan elävän 15 minuutin kuluessa sairaalan ajoajasta, mikä vastaa hieman yli yhtä kymmenestä EU:n alueesta. Suurin osa näistä oli pääkaupunki- tai kaupunkialueita, joilla väestötiheys oli suhteellisen suuri. Asteikon toisessa päässä 89 alueella oli alle puolet väestöstä, jotka asuivat 15 minuutin ajomatkan sisällä sairaalassa. Useimmat näistä alueista olivat harvaan asuttuja alueita EU:n reuna-alueilla, esimerkiksi EU:n eteläisissä ja itäisissä jäsenvaltioissa, erityisesti Espanjan ja Portugalin sisätiloissa sekä Kroatian, Unkarin, Puolan, Romanian ja Slovenian maaseutualueilla. Ruotsissa oli myös useita alueita, joissa alle puolet väestöstä asui 15 minuutin ajomatkan päässä sairaalasta.³³⁸

³³⁶ Eurostatin verkkotietoainekoodit: demo_r_pjangrp3 ja proj_19rp3.

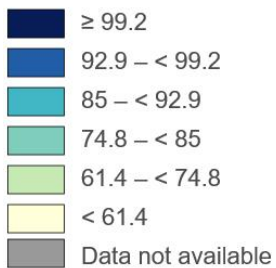
³³⁷ Núñez Ferrer, J., Kiss-Gálfalvi, T., Postica D., Marcinkowska, I. ja Zubel, K., [The cost of non-mortality – preparation for a better a urban-maural balance in EU-rahoituksessa](#), alueiden komitean tilaama tutkimus, 2023.

³³⁸ https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Health_statistics_at_regional_level.

Administrative boundaries: © EuroGeographics © UN-FAO © Turkstat
 Cartography: Eurostat – IMAGE, 08/2023

Percentage

Kuva 26 – Sairaalan 15 minuutin ajoajan sisällä elävä väestö (2020) NUTS 3 -alueittain
 Lähde – Eurostatin perustuva AK:n kooste339

³³⁹ Sama kuin edellä.

Koulutuspalvelujen saatavuuden parantaminen kaupunkialueilla on yksi syy siihen, että nuoret muuttavat pois maaseudulta. Vaikka 37 prosentilla kaupunkien asukkaista on korkea-asteen koulutus, maaseutualueilla osuus on 21 prosenttia vuodesta 2021.340 Maaseutualueiden kouluilla on usein ongelmia, jotka ovat harvinaisia kaupungistuneissa keskuksissa, kuten vaikeudet palkata päteviä opettajia ja asianmukaisen infrastruktuurin puute. Koulujen ylläpidosta aiheutuvat korkeat kiinteät kustannukset, jotka johtuvat maaseudun väestömäärän pienenemisestä, rajoittavat koulujen, koulutusohjelmien, koulujen jälkeisen toiminnan ja yhteiskunnallisen tuen valintaa. Rajalliset koulutusmahdollisuudet voivat olla ratkaiseva tekijä ihmisten liikkumisessa maaseudulta kehittyneemmille ja tiheämmin asutuille alueille.

Aikuiskoulutukseen osallistuminen vaihtelee jäsenvaltioissa huomattavasti, ja kaupunkialueilla osuus on paljon suurempi kuin maaseutualueilla. Vuonna 2021 aikuisten osallistuminen koulutukseen EU:ssa (neljän viikon indikaattorilla mitattuna) oli kaupungeissa keskimäärin 13,6 prosenttia, kaupungeissa 9,8 prosenttia ja maaseutualueilla 7,8 prosenttia. Tämä voi liittyä koulutussuorituksiin, koska ne, jotka ovat päteviä, asuvat todennäköisemmin kaupunkialueilla. Se voi myös kuvastaa oppimismahdollisuuksien vähäisempää saatavuutta harvaan asutuilla alueilla: vähemmän ihmisiä maaseudulla asuu 45 minuutin ajomatkan päässä lähimmästä yliopistosta verrattuna muihin alueisiin.³⁴¹

Kykyjen kehittämisloukkuun kuuluvien alueiden osuus EU:n väestöstä on 16 prosenttia. Tämä alueryhmä on enemmän maaseutua kuin muu EU, ja 31 prosenttia sen väestöstä asuu maaseudulla, kun EU:n keskiarvo on 21 prosenttia. Aikuisten osallistuminen koulutukseen on huomattavasti vähäisempää alueilla, joilla on lahjakkuuksien kehittämisloukku (5,6 prosenttia verrattuna EU:n keskiarvoon, joka on 10 prosenttia).³⁴²

Nopean laajakaistan saatavuuden puute lisää etäisyyden, eristyneisyyden ja korkeiden kuljetuskustannusten vaikutuksia. Tämän infrastruktuurikysymyksen lisäksi digitaalisten palvelujen saatavuus edellyttää digitaalisia taitoja. Digitaalisten taitojen taso on kuitenkin alhaisin maaseutualueilla asuvien ihmisten keskuudessa (48 prosentilla oli perustason tai perustason digitaaliset taidot), kun vastaava luku on 55 prosenttia kaupungeissa ja esikaupunkialueilla ja 62 prosenttia kaupungeissa. Maaseutualueilla asuvat ihmiset ovat näin ollen yksi EU:n digitaalisten taitojen parantamisen/uudelleen koulutuksen ensisijaisista ryhmistä. Muita ensisijaisia ryhmiä ovat heikosti koulutetut nuoret ja työelämän ja koulutuksen ulkopuolella olevat nuoret. 55–64-vuotiaat; henkilöt, joiden koulutustaso on alhaisempi; työelämän ulkopuolella olevat ja työttömät; sekä heikosti koulutettujen ja osittain koulutettujen ammateissa työskentelevät.³⁴³

Julkisten työvoimapalvelujen saatavuus voi yhdessä uudelleen- ja täydennyskoulutuksen kanssa parantaa osallistumista työmarkkinoille. Julkisten työvoimatoimistojen maantieteellisessä saavutettavuudessa on suuria eroja kaupunkien ja maaseudun välillä. Yksi tapa parantaa osaamisen yhteensovittamista alueellisella tasolla voisi olla varmistaa, että julkisten työvoimapalvelujen keskuksat ovat maantieteellisesti useimpien ihmisten ulottuvilla. Vaikka näin on yleensä

³⁴⁰ Núñez Ferrer, J., Kiss-Gálfalvi, T., Postica D., Marcinkowska, I. ja Zubeł, K., [The cost of non-aurality – preparation for a better a urban-maural balance in EU-rahoituksessa](#), alueiden komitean tilaama tutkimus, 2023.

³⁴¹ Euroopan komissio, Euroopan unionin neuvoston 13. maaliskuuta 2023 [hyväksymä yhteinen työllisyysraportti](#) 2023.

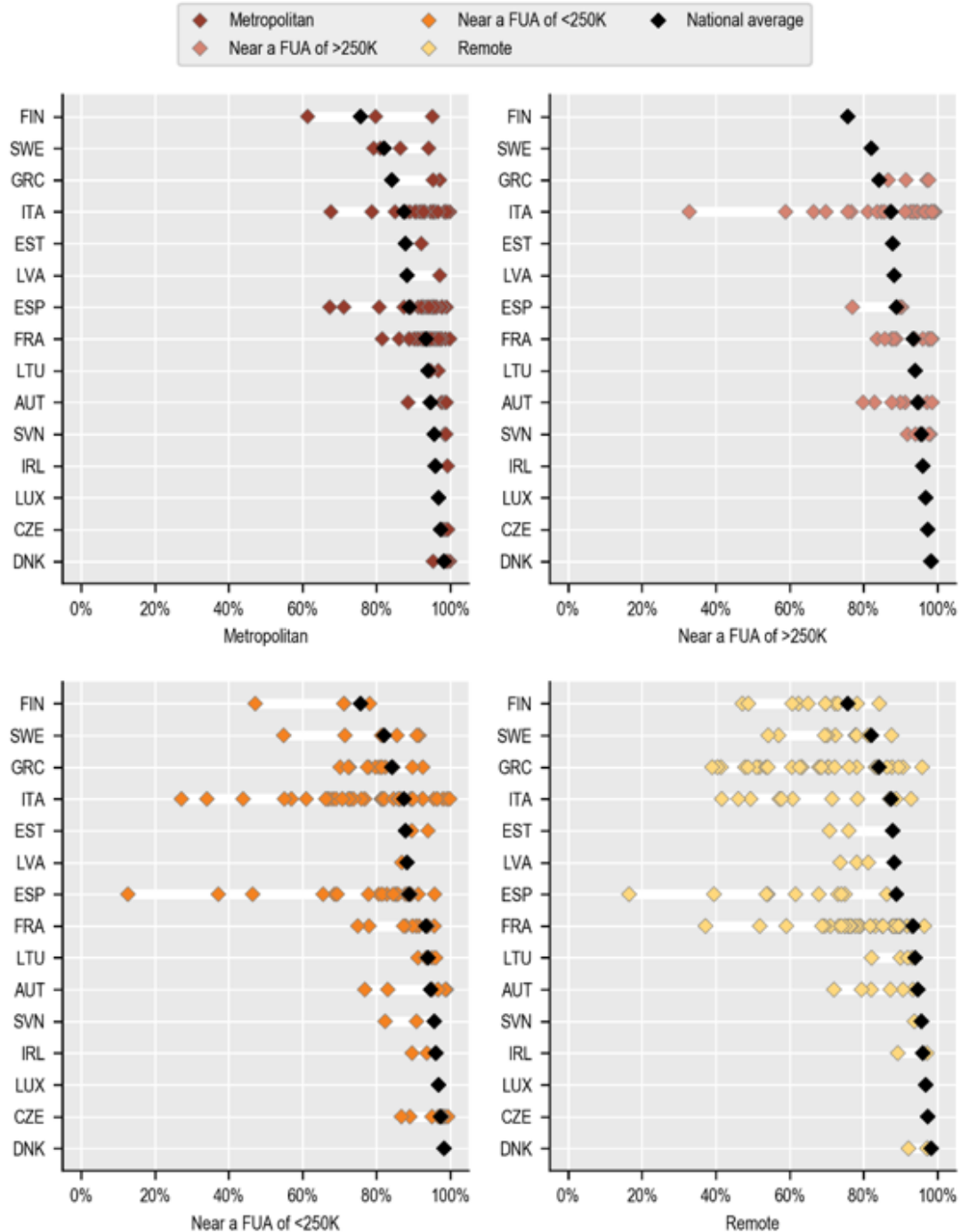
³⁴² Euroopan komissio, [tiedonanto lahjakkuuksien valjastamisesta Euroopan alueilla](#), tammikuu 2023.

³⁴³ Euroopan komissio, [Työllisyys ja sosiaalinen kehitys Euroopassa 2023: Työvoimapolun ja osaamisvajeen korjaaminen EU:ssa](#), 2023.

kaupunkialueilla, se on vähemmän muilla kuin suurkaupunkialueilla, mikä johtuu todennäköisesti siitä, että väestötiheys on pienempi ja maaseutualueiden tieverkostot vähenevät.

Suurkaupunkialueilla erittäin suuri enemmistö (96 %) väestöstä asuu alueilla, joilla on erittäin esteetön julkisten työvoimapalvelujen keskus – 30 minuutin ajomatkan päässä (vasemmalla oleva yläpaneeli). Muilla kuin metapoliittisilla alueilla julkisten työvoimapalvelujen keskuksen ajoetäisyydellä olevien ihmisten osuus on yleensä pienempi. Nämä erot voivat johtua siitä, että keskuksia asukasta kohden on vähemmän, väestötiheys on pienempi ja liikenneinfrastruktuuri on vähemmän kehittynyt. Tarkemmin sanottuna vain 69 prosenttia ei-metropoliittisilla alueilla asuvista ihmisistä, joilla on pieni funktionaalinen kaupunkialue, ja 46 prosenttia ei-metropoliittisilla syrjäisillä alueilla asuvista ihmisistä asuu alueilla, joilla on hyvät yhteydet.³⁴⁴

³⁴⁴ Sama kuin edellä.

Kuva 27 – Julkisten työvoimapalvelujen keskusten saavutettavuus
Lähde – Euroopan komissio³⁴⁵

Maaseudulla naiset ovat miehiä todennäköisemmin työttömiä, ja he työskentelevät kaupunkialueilla naisia todennäköisemmin epävirallisessa työssä. Lastenhoitoon liittyvien julkisten palvelujen rajoitettu saatavuus pahentaa entisestään heidän tilannettaan. Vuonna 2021 EU:n tasolla työvoimaosuus oli 78,5 prosenttia. Kaupunkien ja maaseutualueiden välinen ero oli 1,3 prosenttia, mikä on kaiken kaikkiaan suhteellisen vaatimaton. Maaseudulla naiset ovat kuitenkin yleensä vähemmän taloudellisesti aktiivisia kuin miehet, mikä johtaa suurempaan sukupuolten väliseen

³⁴⁵Sama kuin edellä.

työmarkkinaeroon näillä alueilla verrattuna muihin. Tämä vaihteluväli on 13–20 prosenttiyksikköä naisten ja miesten välillä.³⁴⁶

Maaseutualueet eivät hyödy uusista vihreistä työpaikoista huolimatta niiden valtavasta uusiutuvan energian tuotantopotentiaalista. Vaikka vihreä siirtymä on maailmanlaajuinen toimenpide, sen vaikutus työmarkkinoihin on paikallinen. Maaseutualueilla on valtavat mahdollisuudet investoida uusiutuvaan energiaan, esimerkiksi aurinko-, tuuli- tai vesivoimaan. Näillä aloilla syntyvät työpaikat eivät kuitenkaan välttämättä ole paikallisia. Insinöörit, lakimiehet ja konsulttiyritykset työskentelevät etänä näissä projekteissa suurista kaupungeista, ja rakennustyöntekijät ovat paikan päällä vain lyhyen aikaa ja siirtyvät nopeasti eteenpäin.

Samaan aikaan saastuttavat työpaikat ovat vielä alueellisesti keskittyneempiä kuin vihreät työpaikat, ja niiden osuus on suuri alueilla, joilla bruttokansantuote asukasta kohden on alhaisempi. Tämä jättää heidät alttiiksi suuremmalle työpaikkojen menettämislle ja sellaisen tärkeän taloudellisen toiminnan katoamiselle, joka voi estää heidän yhteisöjään tulevina vuosina. Esimerkiksi Kreikan Länsi-Makedonian kivihiilikaivosalueella oli korkein kansallinen työttömyysaste lähes 20 prosentissa vuonna 2021 ja alhaisin kansallinen osuus vihreistä työpaikoista oli 7prosenttia.³⁴⁷

Saarilla sijaitseville maaseutu- ja kaupunkialueille aiheutuu lisäkustannuksia, jotka haittaavat näiden alueiden kehitystä ja kilpailukykyä ja altistavat ne erityisesti biologisen monimuotoisuuden köyhtymiselle ja ilmastonmuutokselle. Tämä koskee erityisesti liikenteeseen, energiaan, jätehuoltoon, julkisiin palveluihin sekä välttämättömiin tavaroihin ja palveluihin liittyviä kustannuksia. Niillä on vähemmän joustovaraa, kun on kyse nopeasta sopeutumisesta EU:n kunnianhimoiseen siirtymiseen kohti ilmastonneutralitua ja investointeja vaihtoehtoihin energialähteisiin saarilla. Digitaalinen yhteys on keskeinen väline saarten fyysisen eristyneisyyden voittamisessa, sen varmistamisessa, että kansalaiset ja yrittäjät voivat toimia EU:n markkinoilla saarelle perustuen, sekä saarten väestöhaasteisiin vastaamiseksi.

Väestökato ja pitkän aikavälin pysähtyneisyys vaikuttavat eurooppalaiseen demokratiaan. Maaseutualueille jääneet kokevat jäävänsä jälkeen – tunne, joka usein vähentää EU:n kannatusta kyselyissä ja vaaleissa.³⁴⁸ Kevään 2023 Eurobarometri-kysely osoittaa myös, että maaseutualueiden asukkaat osallistuvat tietystä määrin vähemmän aktiivisesti kansalliseen ja eurooppalaiseen politiikkaan kuin kaupunkialueilla.³⁴⁹

Maaseutualueiden haasteiden monimutkaisuus edellyttää ratkaisuja, joissa on mukana useita hallinnon tasoja, sidosryhmiä ja politiikan aloja. Näillä ratkaisuilla on tuettava alueellista yhteenkuuluvuutta ja luotava mahdollisuuksia talouskasvuun ja hyvinvointiin maaseutuyhteisöissä. Tällaisia toimia ovat innovatiivisten yritysten houkutteleminen, laadukkaiden työpaikkojen saatavuuden varmistaminen, uusien ja parempien taitojen

³⁴⁶ Núñez Ferrer, G., Kiss-Gálfalvi, T., Postica, D., Marcinkowska, I. & Zubeł, K.

³⁴⁷ <https://oecd.cogito.blog/2023/03/31/will-there-be-a-great-green-divide/> ja Euroopan komissio, [The Possible Implications of the Green Transition for the EU Labour Market](#), 2022.

³⁴⁸ Euroopan komissio, [The Geography of Discontent and the regional development trap](#), maaliskuu 2023. Euroopan alueiden komitea on teettänyt tutkimuksen, jossa analysoidaan tuloksia kaupunkien ja maaseudun näkökulmasta.

³⁴⁹ Euroopan parlamentti, [kevät 2023 Eurobarometri](#), 2023.

edistäminen, parempien infrastruktuurien ja palvelujen varmistaminen sekä kestävän maatalouden ja monipuolisen taloudellisen toiminnan roolin vahvistaminen.

Alueet, kunnat ja kunnat osallistuvatkin aktiivisesti maaseudun kehittämistä koskevien yhdennettyjen strategioiden kehittämiseen ja täytäntöönpanoon. Tavoitteena on käyttää kaikkia mahdollisia EU:n varoja ja politiikkoja maaseutualueiden houkuttelevuuden edistämiseen ja maaseutuväestön ja heidän elämänlaadun suojelemiseen varmistamalla peruspalvelujen ja -mahdollisuuksien yhtäläinen saatavuus.

VÄESTÖKADON TORJUNTAA KOSKEVA LAKI

KASTILIA-LA MANCHA, ESPANJA

Kastilia-La Manchán alue hyväksyi kesäkuussa 2021 urauurtavan lain maaseudun väestökadon torjumiseksi. Sosiaalisen yhteisymmärryksen tuloksena ja jatkuvuuden ja pitkän aikavälin työn varmistamiseksi lain päätavoitteena on torjua väestökatoa, taata yhtäläiset mahdollisuudet ja palvelut kaikille sekä saavuttaa alueellinen ja sosiaalinen yhteenkuuluvuus alueella. Laissa säädetään taloudellisista, sosiaalisista ja verotuksellisista toimenpiteistä, jotka on koottu kattaviin, monialaisiin ja yhdennettyihin alueellisiin lakeihin ja strategioihin.³⁵⁰

KESTÄVÄN MAASEUDUN TOIMINTAOHJELMA

SEGOVIA, ESPANJA

Segovianmaakunnan kestävän maaseudun toimintaohjelma on strateginen asiakirja, jolla mukautetaan Espanjan kaupunkiagendassa käytetty menetelmä alueen maaseutu ympäristöön. Siinä esitetään toimintasuunnitelma, joka on Agenda 2030:n ja sen kestävän kehityksen tavoitteiden, Euroopan kaupungeja koskevan toimintaohjelman ja Espanjan kaupungeja koskevan toimintaohjelman mukainen. Tämän toimintasuunnitelman tavoitteet ovat myös Cork 2.0 - julistuksessa asetettujen tavoitteiden mukaisia, ja niissä painotetaan maaseutualueiden edistämistä, maaseudun hallinnon parantamista sekä investointeja maaseutu ympäristön elinkelpoisuuteen ja elinvoimaisuuteen.³⁵¹

VIHREÄN YRITTÄJYYDEN EDISTÄMINEN

GREENWORAL-HANKE

Maaseutualueilla pyritään myös lisäämään osallistumista vihreään yrittäjyyteen. EU:n tukema Greenworal-hanke tarjoaa vihreitä yrittäjyystaitoja aikuisille naisille Kyproksen, Espanjan, Irlannin ja Liettuan maaseutualueilla. Tavoitteena on löytää tasapaino luonnonvarojen käytön ja maaseudun kannattavuuden välillä. Hankkeen tarkoituksena on edistää osallistavuutta ja lisätä naisyrittäjien vaikutusmahdollisuuksia, jotka ovat perinteisesti kohdanneet esteitä yritysten perustamisessa ja vihreässä siirtymässä.³⁵²

³⁵⁰ https://ec.europa.eu/enrd/publications/regional-law-castilla-la-mancha-spain-combat-rural-depopulation_en.html.

³⁵¹ <https://cor.europa.eu/EN/engage/Pages/greendeal-stories.aspx#CorContainer>.

³⁵² <https://greenworal.com/>.

EU:N VAROJEN YHDISTÄMINEN SOSIAALISEEN INNOVOINTIIN

DOLNÍ STUDÉNKY, TŠEKKI

Dolní Studénkyn kunta on yhdistänyt useita EU:n varoja sosiaalista innovointia koskevaan hankkeeseen, jossa sovelletaan yhteisölähtöisen paikallisen kehittämisen alhaalta ylöspäin suuntautuvaa lähestymistapaa. Hanke on muuttanut Třemešekin linnan monitoimikeskukseksi, jossa yhdistyvät sosiaalinen asuminen, sosiaalineuvonta, aikuiskoulutustilat, yhteisökeskus ja paikallisia herkkuja tarjoava kahvila.

ENERGIAKYLÄT

COCHEM-ZELL, SAKSA

Rheinland-Pfalzin alue tukee Cochem-Zeller Energiedorf -hanketta (energiakylä). Hanke on täydellinen esimerkki kansalaisyhteiskunnan vauhdittamasta muutoksesta. Se kehittää kestäviä lämmitysverkkoja useissa kylissä. Lämpö saadaan paikallisista metsistä peräisin olevasta puusta (puuhake jäännösmetsäpuusta) ja aurinkolämpöjärjestelmistä. Tämä vahvistaa alueen lisäarvoa. Samalla asukkaille tarjotaan suora valokuituliitäntä.³⁵³

PAIKALLINEN UUSIUTUVA ENERGIA JA SÄHKÖINEN LIIKKUVUUS

SPRAKEBÜLL, SAKSA

Sprakebüll, pieni kylä, jossa on 250 asukasta Saksan reunalla hyvin maaseudulla, pääasiassa maatalousalueella, on perustanut yhteisön tuulipuistoja, aurinkopuistoja, joihin yleisö osallistuu, voittoa tavoittelemattoman yhteisön säätiön, kunnan omistaman paikallisen lämmitysverkon ja suurimman sähköautojen keskittymisen Saksaan vuoden 1998 jälkeen. Kylän yhteinen sähköauto, Dörpsmobil, on mahdollistanut monien asukkaiden päästä eroon toisesta autostaan. Hankkeen järjestää myös yhteisö tätä tarkoitusta varten perustetun yhdistyksen kautta: E-Mobiles Dorf Sprakebüll e.V. Paikalliset vapaaehtoiset korjaavat, puhdistavat ja lataavat auton. Sprakebüllillä on nyt myös nopea latausasema. Hanke osoittaa, että sähköinen liikkuvuus ja autojen yhteiskäyttö ovat houkuttelevia ratkaisuja maaseudun yleishyödyllisiin palveluihin.³⁵⁴

³⁵³ <https://cor.europa.eu/EN/engage/Pages/greendeal-stories.aspx#CorContainer>.

³⁵⁴ Sama kuin edellä.

KUSTANNUSTEHOKAS PAIKALLINEN KOULUTUS

MORNESE, ITALIA

Piemonten alueella sijaitseva Mornesen kunta on varmistanut koulunkäynnin tällä maaseutualueella parantamalla koulurakennuksen energiatehokkuutta. Rakennus on elintärkeä kaupungin selviytymisen kannalta. Energialaskun pienentäminen useilla toimenpiteillä pienentää koulun hiilijalanjälkeä ja parantaa oppilaiden ja henkilöstön oppimis- ja työoloja. Koulun rahoitus auttaa kaupunkia torjumaan väestökatoa.³⁵⁵

MAA- JA METSÄTALOUDEN HUIPPUTASON DIGITAALISET TAIDOT

ANDALUSIA, ESPANJA

Kehittääkseen taloudellisia mahdollisuuksia Andalusian maatalouselintarviketeollisuudessa, joka on yksi alueellisen älykkään erikoistumisen strategian (S3) lupaavista kehitysaloista, Córdobaan yliopisto on luonut ja käynnistänyt maisterin tutkinnon maa- ja metsätalouden digitaalisessa muutoksessa. Tämä vastaa havaittuihin pullonkauloihin, jotka liittyvät innovointiin ja digitalisaatioon maatalous- ja elintarvikealan arvoketjussa, kun on saatu näyttöä riittävien ammattimaisten maatalouden ja teknologian profiileista. Tämä tutkinto on kouluttanut lukuisia ammattilaisia, jotka pystyvät nyt helpottamaan, tukemaan ja edistämään digitaalista muutosta maaseutualueilla ja kannustamaan sellaisten teknologioiden kuin antureiden, esineiden internetin, massadatan, pilvipalvelujen, elintarviketeollisuuden 4.0, tekoälyn ja täsmäviljelyn käyttöön. Tämän tutkinnon onnistuneen toteuttamisen jälkeen mallin kopioitiin Sevillan yliopistossa.³⁵⁶

MAASEUDUN ELVYTTÄMISEEN TARKOITETUT APTEEKIT

RANSKA

Ranskassa uusien apteekkien avaamista säännellään lupamenettelyillä. Uusia apteekkeja voidaan avata vähäosaisille alueille (maaseudun ja ensisijaisten kaupunkialueiden elvyttäminen) tai demografisten kriteerien perusteella (väestömäärän kasvu). Tämän politiikan tavoitteena on varmistaa yhdenvertainen pääsy apteekkeihin kaikilla alueilla ja erityisesti niillä, joilla on sosiaalisia ja taloudellisia vaikeuksia.³⁵⁷

Alueiden komitea (AK) kannustaa kaikkia viranomaisia varmistamaan, että uusissa laeissa ja politiikoissa otetaan huomioon niiden vaikutukset maaseutualueisiin ja maaseutualueiden mahdollisuudet edistää poliittisten tavoitteiden saavuttamista (maaseudun arviointi). AK osallistuu aktiivisesti maaseutusopimukseen,³⁵⁸ joka tarjoaa kaikille hallintotasolle ja kansalaisyhteiskunnalle foorumin, jolla voidaan vaihtaa ja tuottaa tietoa ja hyviä käytäntöjä sekä lisätä tietoisuutta maaseutualueiden tarpeista ja tuoda esiin niiden potentiaalia.

³⁵⁵ Sama kuin edellä.

³⁵⁶ Euroopan komissio, [tiedonanto lahjakkuuksien valjastamisesta Euroopan alueilla](#), tammikuu 2023.

³⁵⁷ Sama kuin edellä.

³⁵⁸ <https://ruralpact.rural-vision.europa.eu/rural-pact-en>.

Kaupunkien ja maaseudun välisten yhteyksien parantaminen voi myös auttaa parantamaan maaseudun kansalaisten yhteenliitettävyyttä ja palvelujen saatavuutta. Kehitysvälineiden, kuten Leaderin, CLLD:n, älykkäitä kyliä koskevan aloitteen, startup-kylien ja paikallisten toimintaryhmien, välille olisi luotava enemmän synergiaa. **Tavoitteita ja indikaattoreita tarvitaan Euroopan komission maaseutualueita koskevan pitkän aikavälin vision täytäntöönpanon ohjaamiseksi ja seuraamiseksi.**

G. Ihmisten taidot – ketään ei jätetä jälkeen

Ihmisten taidoilla on keskeinen rooli korkean työllisyyden turvaamisessa ja yhteiskunnallisen hyvinvoinnin edistämisessä erityisesti vihreän siirtymän ja digitaalisen siirtymän yhteydessä. Riittämättömät ja vanhentuneet taidot voivat vaikuttaa kielteisesti ihmisten osallistumiseen yhteiskuntaan ja työmarkkinoille, mikä lisää työttömyyden, köyhyyden ja sosiaalisen syrjäytymisen riskiä merkittäväällä osalla Euroopan väestöstä. Vastineeksi se voi haitata osallistavaa ja kestävää kasvua sekä kilpailukykyä ja innovointivalmiuksia. Miten hallinnon eri tasot voivat toimia käsi kädessä luodakseen tarvittavat mahdollisuudet koulutuksen ja osaamisen parantamiseksi ja lopulta toimiakseen Euroopan kestävä kasvun strategian mahdollistajina?

Alue- ja paikallishallinnot osallistuvat usein aktiivisesti osaamisen kehittämisprosesseihin, koska ne tunnustavat, että osaamisen puute tai osaamisvajeet haittaavat alueen taloudellista kehitystä ja suotuisan ympäristön luomista.³⁵⁹ Inhimillisen pääoman kehittämiseen puuttuminen kansallisella, alueellisella ja paikallisella tasolla lisää hyvin toimivien työllisyyspolitiikkojen tehokkuutta myös varmistamalla, että työnantajien vaatimukset vastaavat tehokkaammin potentiaalisten työntekijöiden vaatimuksia.

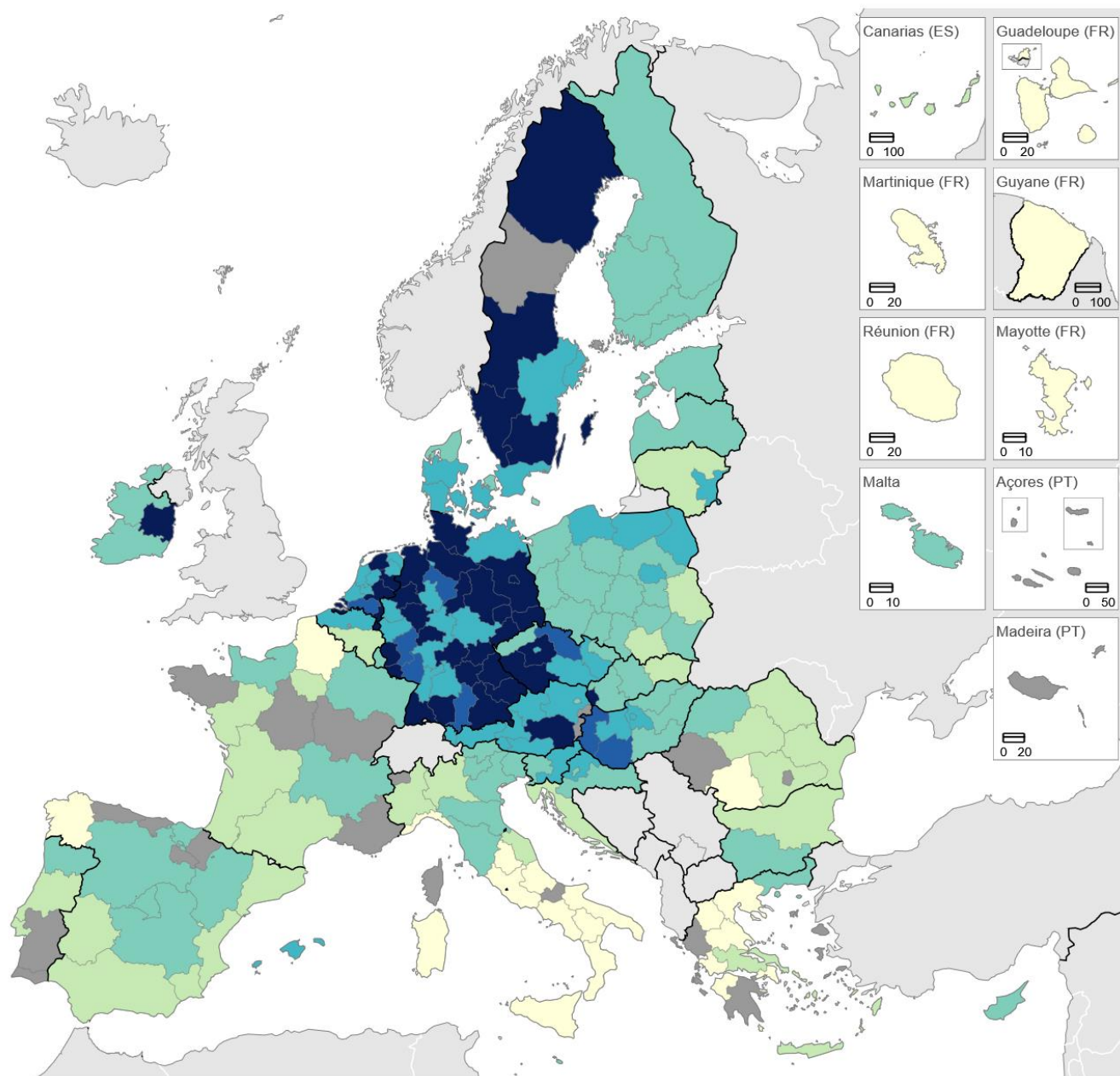
Uudet teknologiat, koulutus, tutkimus ja kehitys sekä menestyvien yritysekosysteemien tukeminen ovat ihanteellisia tekijöitä tulevaisuuteen suuntautuvalla alueellisella innovaatiostrategialle. Osaamisen kehittämisen on siksi oltava osa strategiaa erityisesti ammatillisen koulutuksen alalla. Loppujen lopuksi innovaatiossa ei ole kyse vain korkeasta teknologiasta, vaan myös hyvin koulutetuista ammattilaisista, jotka voivat kehittää ja soveltaa uusia teknologioita ratkaisukeskeisellä tavalla. Innovoinnin yhteydessä painopiste on perinteisesti korkea-asteen koulutuksessa, mutta myös alan ammatillinen koulutus ja aikuiskoulutus ovat tärkeitä.³⁶⁰

Tavoitteeksi asetettiin, että 82 prosenttia 20–34-vuotiaista valmistuu 1–3 vuotta aiemmin toisen asteen tai keskiasteen jälkeisen muun kuin korkea-asteen ammatillisen koulutuksen kautta vuoteen 2025 mennessä.³⁶¹ Alla olevasta kartasta käy ilmi, että tavoite saavutettiin jo vuonna 2021 kaikilla Saksan, Alankomaiden ja Ruotsin alueilla ja kaikilla Itävallan alueilla yhtä lukuun ottamatta (poikkeuksena Wienin alue), joilla tietoja on saatavilla, ja kaikilla muilla alueilla Tšekissä ja Tanskassa. Tämän alapopulaation työllisyysasteet olivat erityisen korkeat Saksan ja Ruotsin alueilla, Slovakian pääkaupunkiseudulla (Bratislavan alue), Keski-Böömissä Tšekissä ja Overijsselissä ja Gelderlandissa Alankomaissa.

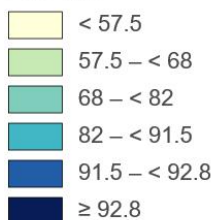
³⁵⁹ Eurostat, [Koulutustilastot aluetasolla](#), toukokuu 2022.

³⁶⁰ <https://www.ideaconsult.be/en/projects/a-skills-ecosystem-as-an-engine-for-regional-economic-development>.

³⁶¹ Eurostat, [Koulutustilastot aluetasolla](#), toukokuu 2022.

EU = 76.4

Administrative boundaries: © EuroGeographics © UN-FAO © Turkstat
Cartography: Eurostat – IMAGE, 08/2023

Kaavio 28 – Uusien ammatillisten ohjelmien valmistuneiden työllisyysaste, 2021, NUTS 2 -alueittain (% 20–34-vuotiaista, jotka ovat keskiasteen tai keskiasteen jälkeen muun kuin korkea-asteen ammatillisen koulutuksen suorittaneita, jotka ovat lopettaneet koulutuksen 1–3 vuotta aikaisemmin)

Lähde – Eurostatin perustuva AK:n kooste³⁶²

Huomautus – ISCED-direktiivin tasojen 3 ja 4 mukaisesti. Belgia, Bulgaria ja Ranska: PÄHKINÄT 1. Sisältää aiemmat viitevuodet useilla muilla alueilla (liian monta dokumentoitavaa)

³⁶² Eurostatin verkkotietokoodi: edat_lfse_33.

Valtiotasoa alempien hallintotasojen osuus koulutukseen ja osaamiseen liittyvistä kokonaismenoista on keskeinen ja keskimäärin noin 20 prosenttia kaikista alan julkisista investoinneista.³⁶³ Euroopan unionin paikallis- ja aluehallintoja koskevien keskeisten tietojen perusteella³⁶⁴ valtiotasoa alemmat julkiset investoinnit koulutukseen vaihtelevat Viron ja Slovakian 40 prosentista Kyproksen, Irlannin ja Maltaan alle 5 prosenttiin. EU:n 27 jäsenvaltiosta 12:ssa julkisten koulutusinvestointien osuus on yli 20 prosenttia kaikista tämän politiikan alan julkisista investoinneista.

Useita haasteita voidaan tunnistaa ja niihin voidaan vastata sen varmistamiseksi, että osaamispolitiikkojen vaikutusta parannetaan ja suuntautuu paremmin. Näihin haasteisiin kuuluvat covid-19-pandemian aiheuttamat häiriöt ja usein jo heikommassa asemassa olevien alueiden olosuhteet. Nämä alueet kärsivät kaksinkertaisesta iskusta, kun niiden lahjakkaimmat yksilöt lähtevät etsimään parempia mahdollisuuksia muualta, mikä johtaa aivovuotoon. Näin ollen näillä alueilla on vaikeuksia houkuttaa ammattitaitoista työvoimaa ja tarvittavia taloudellisia investointeja, jotka voisivat parantaa niiden oloja ja parantaa niiden kilpailukykyä ja kehitysnäkymiä, mikä vähentäisi niiden houkuttelevuutta ulkoisiin investointeihin. Jos tämä prosessi jätetään huomiotta, se johtaa uuteen ja kasvavaan alueelliseen epätasapainoon, kun alueet ikääntyvät ja jäävät jälkeen työvoiman koon ja valmiuksien osalta. Euroopan väestörakenteen muuttuminen heikentää EU:n yleistä selviytymiskykyä ja kilpailukykyä sekä sen yhteenkuuluvuutta.³⁶⁵

Joillakin pääosin maaseutualueilla ja vähemmän kehittyneillä EU:n alueilla työikäisen väestön määrä vähenee nopeasti. Tämä voi yhdessä ihmisten houkuttelemiseen ja/tai ylläpitämiseen liittyvien haasteiden kanssa rajoittaa näiden alueiden kykyä luoda kestäviä, kilpailukykyisiä ja tietoon perustuvia talouksia ja asettaa ne suuremmaksi vaaraksi jäädä jälkeen kehittyneemmistä maista.³⁶⁶

Osaamisen kohtaanto-ongelmat vaihtelevat huomattavasti Euroopan eri alueilla. Taloudelliset yhteydet osoittavat, että osaamisen kohtaanto-ongelman vähentäminen osa-alueilla vaikuttaa myönteisesti myös muilla alueilla. Jäljempänä olevassa kaaviossa esitetään indikaattorin eroavuuksia työssä olevien henkilöiden (työttömien) ja käytettävissä olevien työpaikkojen (vapaat työpaikat) välillä vuonna 2017, joka on tämän analyysin perusvuosi.³⁶⁷ Makrotalouden osaamisen kohtaanto-ongelman indikaattorit ovat työllisyys- ja työttömyysasteiden suhteellisia hajontamittareita osaamisryhmien välillä.

Jos tietyn alueen osaamisryhmien työllisyys- ja työttömyysasteet poikkeavat suuresti toisistaan, indikaattorilla on suuri arvo, mikä viittaa siihen, että työvoiman tarjonnan ja kysynnän välillä on merkittävä osaamisen kohtaanto-ongelma kyseisellä alueella. Osaamisen kohtaanto-ongelman indikaattorin keskiarvo EU:n NUTS 2 -alueilla oli 9,63, enintään 21,93 (Východné Slovensko – Slovakia) ja vähintään 1,99 (Åland – Suomi). Osaamisen kohtaanto-ongelmat ovat yleisempiä Keski- ja Itä-Euroopan maissa ja harvinaisempia Etelä-Euroopassa.³⁶⁸

³⁶³ <https://www.sng-wofi.org/2022%20Highlights.pdf>.

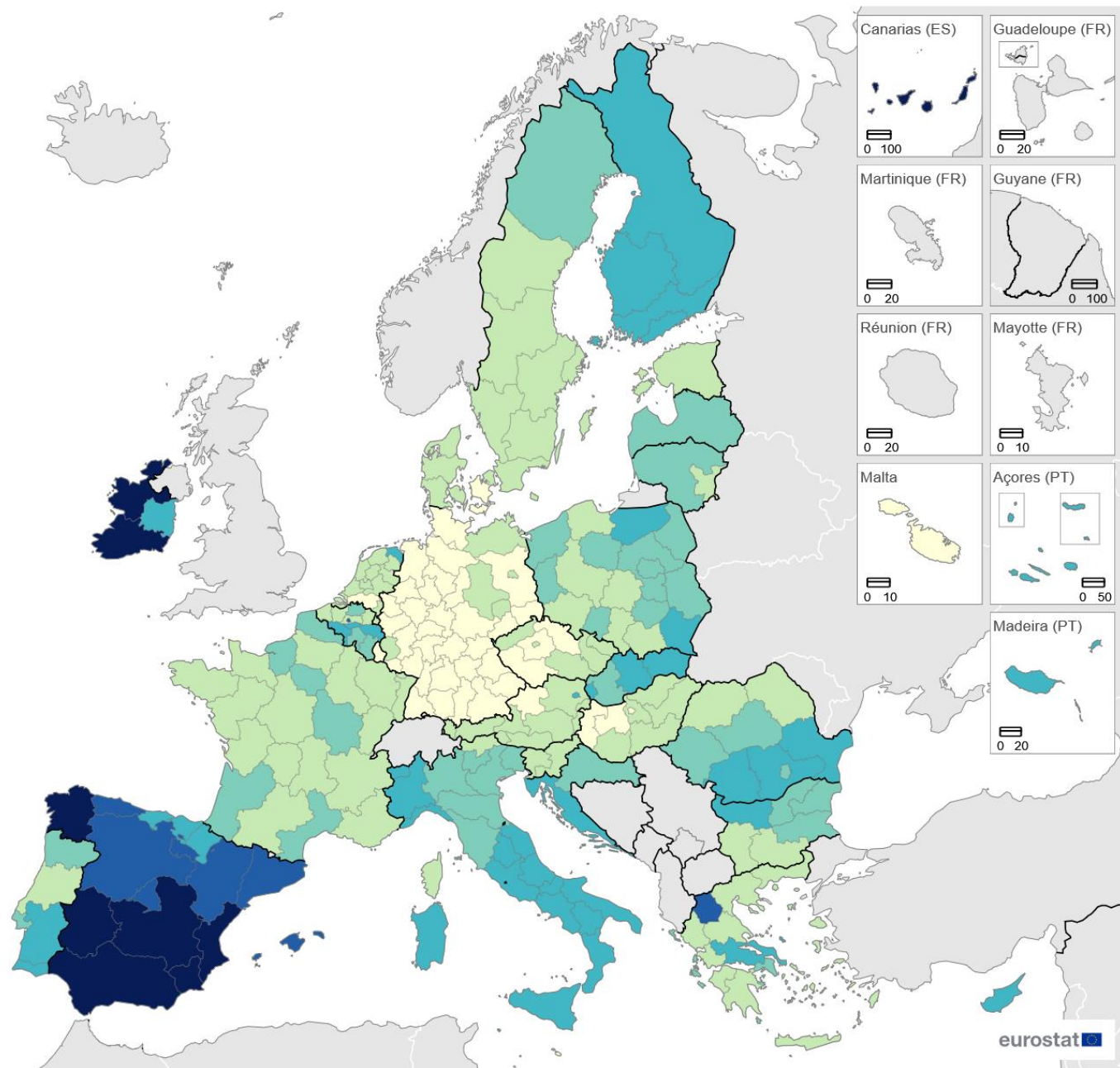
³⁶⁴ Taloudellisen yhteistyön ja kehityksen järjestö, [Key Data on Local and Regional Governments in the European Union](#), 2018.

³⁶⁵ Euroopan komissio, [tiedonanto lahjakkuuksien valjastamisesta Euroopan alueilla](#), tammikuu 2023.

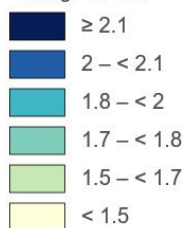
³⁶⁶ Euroopan komissio, [Työllisyys ja sosiaalinen kehitys Euroopassa: Työvoimapulan ja osaamisvajeen korjaaminen EU:ssa](#), 2023.

³⁶⁷ Vuoden 2017 tietoja käytetään johdonmukaisuuteen analyysissä käytetyn RHOMOLO-mallin kanssa. RHOMOLO-malli ei voi antaa nimenomaista arviota erityisesti politiikasta ammattitaidon kohtaanto-ongelmien vähentämiseksi, joten analyysi osoittaa sellaisten politiikkojen makrotaloudelliset vaikutukset, jotka vähentävät menestyksekkäästi osaamisen kohtaanto-ongelmaa useilla Euroopan alueilla. Arvioidut taloudelliset vaikutukset voivat toimia vertailukohtana analysoitaessa tällaisen politiikan kustannustehokkuutta.

³⁶⁸ Euroopan komissio, [Työllisyys ja sosiaalinen kehitys Euroopassa: Työvoimapulan ja osaamisvajeen korjaaminen EU:ssa](#), 2023.

Change in GDP

Administrative boundaries: © EuroGeographics © UN-FAO © Turkstat
Cartography: Eurostat – IMAGE, 08/2023

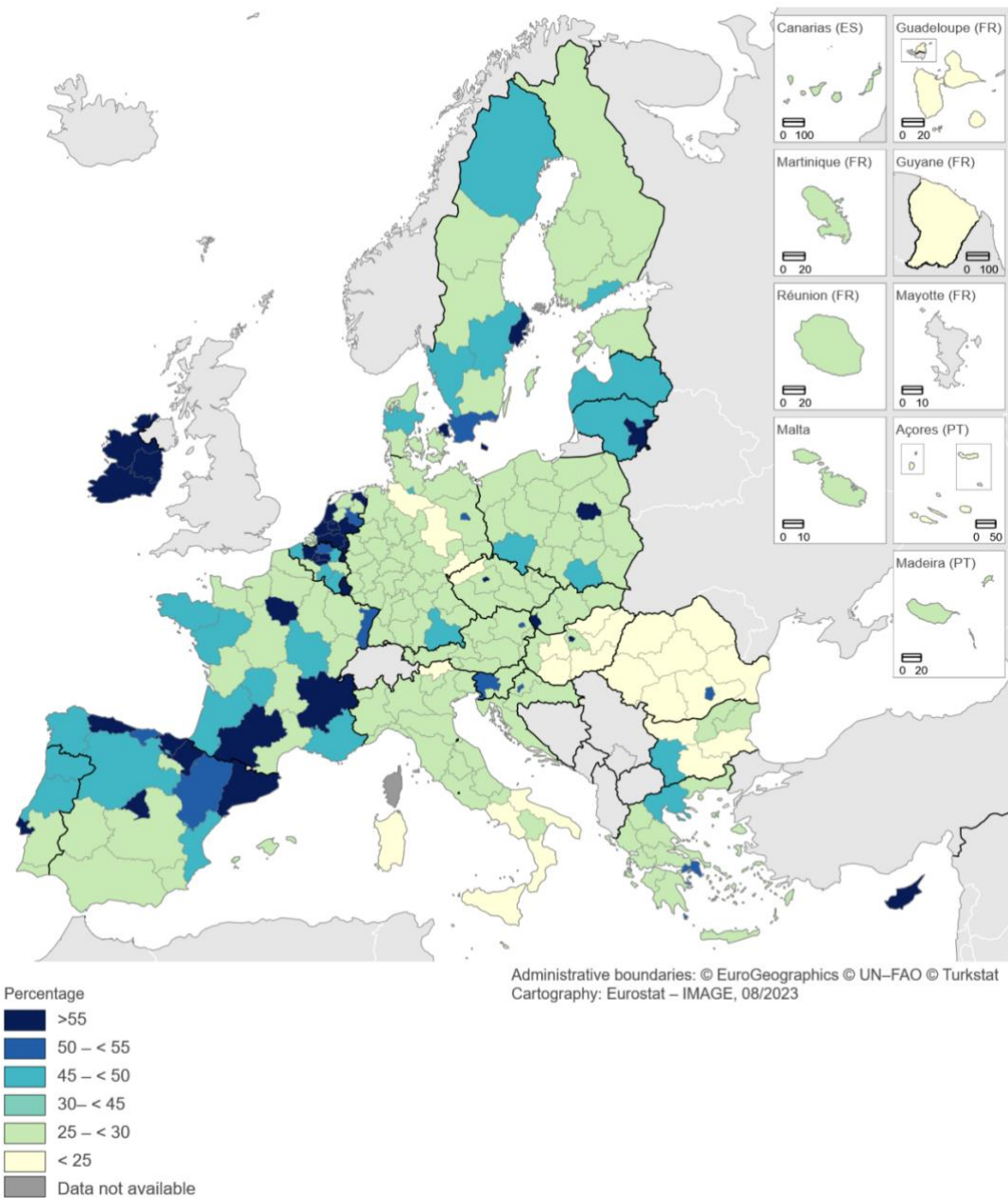
Kuva 29 – Taitojen vastaavuuden paranemisen pitkän aikavälin vaikutus BKT:hen (%) NUTS 2 -alueittain

Lähde – Euroopan komission perustava AK:n kokoaminen³⁶⁹

Huomautus – Menetelmä näiden tulosten tuottamiseksi RHOMOLO-mallilla selitetään teoksessa Christou, T., Crucitti, F., Garcia Rodriguez, A., Katay, G., Lazarou, N. ja Salotti, S., *Improving regional macroeconomic skills matching: RHOMOLO-analyysi*, Yhteinen tutkimuskeskus (JRC133942), 2023

³⁶⁹ Sama kuin edellä.

Vaikka työikäisen väestön väheneminen on laajalle levinnyttä, yli puolet EU:n väestöstä asuu alueilla, joilla se on supistumassa, mutta tämä väheneminen yhdistyy joillakin alueilla, joilla on lisää rakenteellisia haasteita. EU:n keskiarvoon verrattuna joillakin alueilla korkea-asteen tutkinnon suorittaneiden osuus on huomattavasti pienempi, ja nuorilla aikuisilla (20–24-vuotiailla) on suhteellisesti vähemmän korkea-asteen koulutusta.³⁷⁰ Joillakin alueilla (esimerkiksi Tanskan, Liettuan ja Puolan pääkaupunkialueilla) noin 70 prosenttia väestöstä on saavuttanut korkea-asteen koulutuksen. Muiden (esimerkiksi Sud-Est Romaniassa tai Sisilia Italiassa) osuus laskee alle 20 prosenttiin.

Kaavio 30 – Korkea-asteen koulutettujen osuus NUTS 2 -alueittain (% 25–34-vuotiaista)
Lähde – Eurostatin perustuva AK:n kooste³⁷¹

³⁷⁰ Euroopan komission [yksiköiden valmisteluasiakirja kasvun ja lähentymisen alueellisista suuntauksista Euroopan unionissa](#), kesäkuu 2023.

³⁷¹ Eurostatin tietoainekoodi: edat_ifse_04.

Lisäksi keskiasteen jälkeisen koulutuksen suorittaneiden osuus 25–64-vuotiaiden ikäryhmässä kasvaa EU:n tasolla, koska nuoremmat ikäluokat ovat koulutetumpia kuin vanhemmat, mutta osuus on kasvanut hitaammin näillä aloilla, ja tämän suuntauksen odotetaan jatkuvan. Kuten Euroopan komission tiedonannossa *lahjakkuuksien valjastamisesta Euroopan alueilla todetaan*,³⁷² näillä alueilla ei pystytä kompensoimaan korkeasti koulutettujen työntekijöiden vähenevää työvoimaa, jos heidän osuutensa korkea-asteen koulutetuista työntekijöistä vähenee tai pysähtyy. Jos tätä ei oteta huomioon, tämä kasvattaa kykyjen ja talouden kuilua.

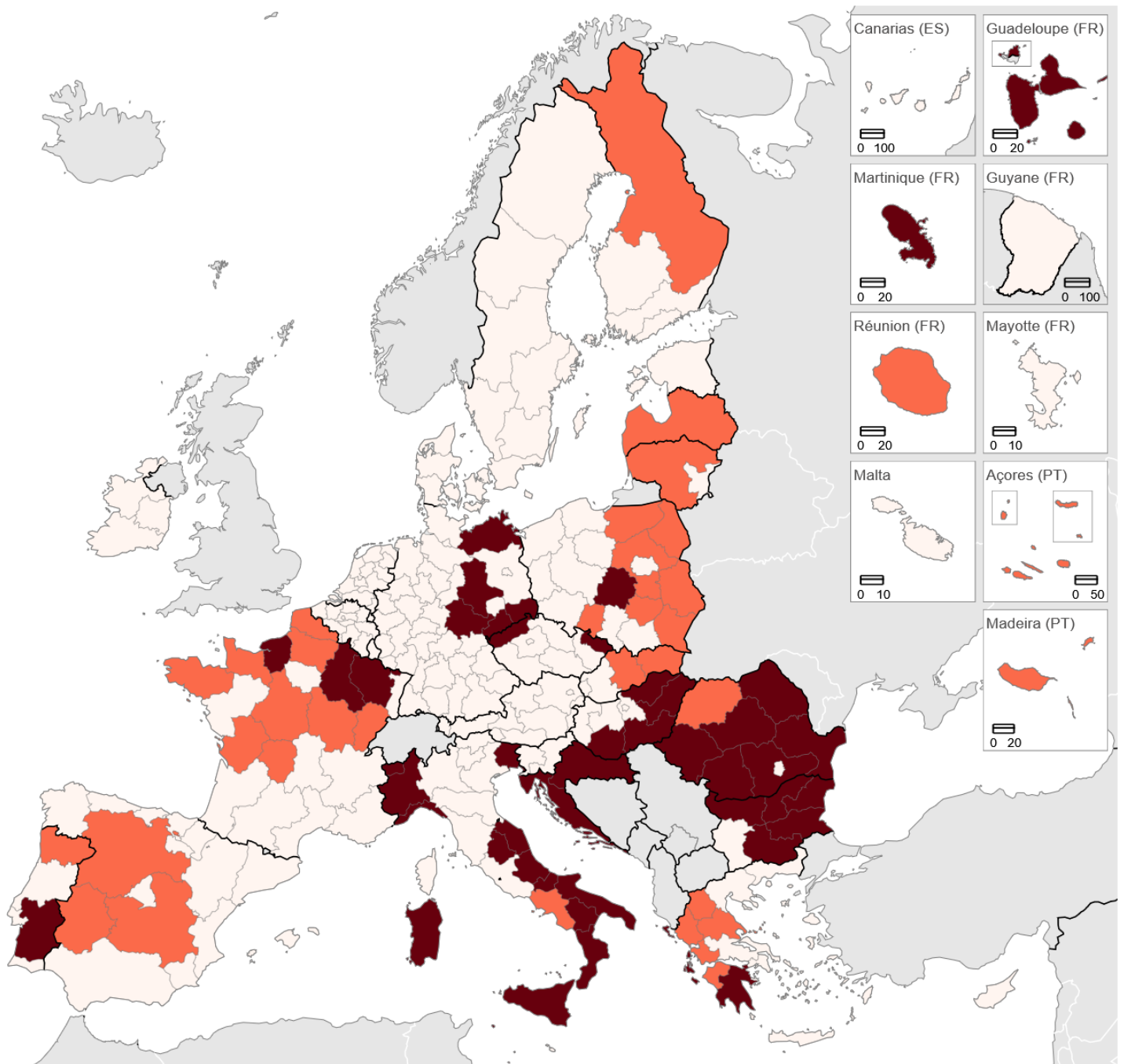
Tiedonannossa korostetaan myös, että alueilla, jotka ovat tai ovat vaarassa liukua kehitysloukkuun, nuorten (15–34-vuotiaiden) työttömyysaste on 14,6 prosenttia, mikä on paljon korkeampi kuin EU:n keskiarvo 11,1 prosenttia. Lisäksi vaikka nuorten poistuminen avaa uusia mahdollisuuksia yksilöille, se voi myös johtaa työmarkkinoiden jännitteiden lisääntymiseen ja työvoimapulan pahenemiseen tietyillä teollisuudenaloilla.

Alla olevassa kartassa on 46 (tummanpunaista) aluetta, jotka ovat lahjakkuuden kehittämisloukussa. Näillä alueilla työikäisen väestön väheneminen kiihtyy, ja korkea-asteen tutkinnon suorittaneiden määrä on pieni ja pysähtynyt vuosina 2015–2020. Tämän alueryhmän osuus EU:n väestöstä on 16 prosenttia. Useimmat näistä alueista ovat vähemmän kehittyneitä, ja keskimääräinen BKT asukasta kohden on 64 prosenttia EU:n keskiarvosta. Tämä alueryhmä on enemmän maaseutua kuin muu EU, ja 31 prosenttia sen väestöstä asuu maaseudulla, kun EU:n keskiarvo on 21 prosenttia.

Kartassa yksilöidään myös toinen 36 alueen ryhmä (oranssilla), jotka ovat tulevaisuudessa vaarassa joutua lahjakkuuden kehittämisloukkuun, koska 15–39-vuotiaan väestön poistuminen vaikuttaa niihin voimakkaasti (yli 2 tuhatta kohti vuodessa, kun EU:ssa keskimäärin 5,3 tuhatta kohden). Tämän ryhmän osuus EU:n väestöstä on 13 prosenttia. Näiden kahden alueluokan osuus EU:n väestöstä on yhteensä lähes 30 prosenttia.³⁷³

³⁷² Euroopan komissio, [tiedonanto lahjakkuuksien valjastamisesta Euroopan alueilla](#), tammikuu 2023.

³⁷³ Sama kuin edellä.

Administrative boundaries: © EuroGeographics © UN-FAO © Turkstat
 Cartography: Eurostat – IMAGE, 08/2023

Category

- Shrinking working-age population and lagging level of tertiary education
- Net out-migration of people aged 15-39
- Other regions

Kuva 31 – Alueet, joilla on kykyjen kehittämisloukku, ja alueet, jotka ovat vaarassa pudota lahjakkuuksien kehittämisloukkuun
 Lähde – Euroopan komissioon perustuva AK:n kooste³⁷⁴

³⁷⁴ Euroopan komissio, [tiedonanto kykyjen valjastamisesta Euroopan alueilla](#), tammikuu 2023, joka perustuu Eurostatin tietoainekoodeihin demo_r_d2jan, demo_r_magec ja lfst_r_lfsd2pop.

Jotta vältetään kykyjen kehittämisloukkujen kasvuriski, on välttämätöntä lisätä sekä lahjakkuuksien kysyntää, erityisesti edistämällä dynaamisempia ja monimuotoisempia taloudellisia mahdollisuuksia, että lahjakkuuksien tarjontaa. Tämä edellyttää investointeja ja uudistuksia, joita tuetaan muun muassa uuden sukupolven koheesiopolitiikan ohjelmilla sekä elpymis- ja palautumissuunnitelmilla.

Alueilla ja kunnilla on keskeinen rooli osaamiseen liittyvien politiikkojen kehittämisessä. Monet paikallis- ja alueviranomaiset ovat osoittaneet parhaita käytäntöjä täydennys- ja uudelleen koulutuksessa koko covid-19-pandemian ajan, mikä voisi inspiroida sekä kansallisia että EU:n politiikkoja. Tukemalla täydennys- ja uudelleen koulutusta ja antamalla ihmisille heidän tarvitsemiaan taitoja paikallis- ja alueviranomaiset voisivat edistää sosiaalista elpymistä, joka luo uusia työpaikkoja, lisätä yleistä tietoisuutta EU:n politiikoista, helpottaa kansalaisten osallistumista yhteiskunnallisiin haasteisiin (kuten digitalisaatioon ja ilmastonmuutokseen) ja edistää paikallista ja alueellista kehitystä.

Siksi on olennaisen tärkeää edistää ja yhdistää osaamiseen liittyvää paikallista näkökulmaa. Paikallistasolla työskentelyllä voidaan maksimoida paikallisten kumppanien, kuten pienten ja keskisuurten yritysten, osallistuminen, samalla kun ymmärretään paremmin paikallisten työmarkkinoiden tarpeita ja tutkitaan synergioita muiden paikallisten ja alueellisten strategioiden kanssa. Lisäksi paikallinen ja alueellinen näkökulma voisi auttaa luomaan laadullisia ennakoivia ja kvantitatiivisia osaamisennusteita, jotka puolestaan voivat kehittyä taitojen ennakoiviksi tai -menetelmiksi, jota voidaan käyttää tulevan politiikan suunnittelussa tai suunnittelussa. Paikallis- ja alueviranomaiset voivat edistää elinikäisen oppimisen kulttuuria tarjoamalla helposti saatavilla olevia ja kohtuuhintaisia mahdollisuuksia taitojen kehittämiseen ja taitojen parantamiseen.

Euroopan osaamisen teemavuosi tarjoaa tilaisuuden mukauttaa tulevat toimet koulutuksen ja osaamisen edistämiseksi Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin periaatteiden mukaisiksi. Se tarjoaa myös mahdollisuuden edetä vuosikymmenen loppuun mennessä saavutettavaan taitoihin liittyvään päätavoitteeseen eli siihen, että vähintään 60 prosenttia aikuisista osallistuu koulutukseen vuosittain, ja vähintään 78 prosentin työllisyysaste olisi saavutettava vuoteen 2030 mennessä.³⁷⁵

Uusi lähestymistapa osaamiseen perustuu yritysten kanssa tehtävään yhteistyöhön, jotta voidaan puuttua osaamisen kohtaanto-ongelmaan ja ottaa huomioon ihmisten toiveet, mutta sillä pyritään myös houkuttelemaan koulutettuja työntekijöitä ulkomailta kohdennetusti.³⁷⁶ Tämä edistää myös kestävä kehityksen tavoitetta nro 4, jolla pyritään varmistamaan osallistava ja tasapuolinen laadukas koulutus ja edistämään elinikäisen oppimisen mahdollisuuksia kaikille vuoteen 2030 mennessä.

Sen varmistaminen, että kaikki voivat osallistua menestyksekkäästi kestäväan kehitykseen siirtymiseen, on keskeinen viesti Euroopan komission äskettäisessä vuoden 2023 strategisessa ennakoitiraportissa.³⁷⁷

Raportissa korostetaan, että tarvitaan johdonmukaisia toimia työmarkkinoille osallistumisen lisäämiseksi kaikissa väestöluokissa, erityisesti naisten, vammaisten, ikääntyneiden, nuorten ja muiden

³⁷⁵ <https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1607&langId=en>.

³⁷⁶ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=CELEX%3A52022PC0526>.

³⁷⁷ Euroopan komissio, vuoden 2023 strateginen ennakoitiraportti, 2023.

työelämässä ja koulutuksessa aliedustettuina olevien ryhmien keskuudessa. Lisäksi eriarvoisuuden vähentämiseksi olisi kannustettava varhaisvaiheen ja laadukkaan koulutuksen menoja. Digitaaliset taidot, kansalaistaidot, selviytymiskyky- ja yrittäjäystaidot sekä kestävyysosaaminen olisi kohdistettava samaan tapaan kuin teknisiin taitoihin.

Lisäksi mietinnössä korostetaan, että on tärkeää edistää elinikäistä oppimista lisäämällä työssä tapahtuvaa ja/tai ammatillista koulutusta. Oppimisen joustavuus laajenee luovilla opetusmenetelmillä. Lisäksi työpaikkojen ja työolojen mukauttaminen uusiin työmuotoihin, sukupolvien odotuksiin ja työntekijöiden vaatimuksiin on kuljettava käsi kädessä tämän kanssa.

Lisäksi viranomaisten, yritysten ja kansalaisyhteiskunnan toimijoiden välistä yhteistyötä olisi lujitettava vakiintuneiden rakenteiden (kuten osaamissopimusten tai osaamisakatemioiden) avulla ja sovellettava digitaaliteknologiaa, jotta voidaan parantaa, muuttaa ja laajentaa kaikkien koulutusalan oppimismahdollisuuksia.

Väestörakenteen muutoksen hallinnassa vuoden 2023 *strategisessa ennakointiraportissa korostetaan*³⁷⁸, että EU tarvitsee luotettavia teknologioita työvoima- ja osaamistarpeiden tarkkaan ennustamiseen tärkeillä teollisuudenaloilla ja että lahjakkuuksien kehittämisloukkuihin on puututtava alueellisella tasolla lisäämällä lahjakkuuksien kysyntää ja tarjontaa räätälöidyillä aloitteilla yhteistyössä yritysten ja oppilaitosten kanssa.

Ympäristösääntöjen on pysyttävä ajan tasalla ja niiden on oltava hyvin linjassa osaamis- ja työmarkkinapolitiikan kanssa. Tähän asti työmarkkinat ja osaamiseen liittyvät politiikat on suurelta osin luotu ympäristöpolitiikasta riippumatta, mikä edistää vihreiden lahjakkuuksien tarjontaa ja kysyntää. Tämän on muututtava, jotta voidaan estää vihreiden taitojen puute, joka voi haitata ilmastotavoitteiden saavuttamista, ja taata, että työntekijöitä, joihin vihreä siirtymä vaikuttaa pahasti, ei jätetä jälkeen. Kaikkien tasojen asianmukaisten julkishallintojen on tehtävä tiivistä yhteistyötä näiden politiikanalojen yhdenmukaistamiseksi.

Kuten vuoden 2023 *työpaikkojen luomisessa ja paikallisessa talouskehityksessä todetaan: On*³⁷⁹ selvää, että **auttaakseen työntekijöitä hankkimaan vihreässä taloudessa tarvittavia taitoja paikallis- ja aluehallintojen on laadittava kattava aikuiskoulutussuunnitelma, joka on sekä tulevaisuuteen suuntautuva että ajantasainen.** Tämä edellyttää koulujen opetussuunnitelmien perusteellista arviointia, jotta voidaan ottaa huomioon vihreän siirtymän mukanaan tuomat osaamisvaatimusten muutokset.

Lisäksi voidaan tarvita räätälöityjä koulutusohjelmia aloilla, joihin vihreä siirtymä vaikuttaa eniten – sekä niillä aloilla, jotka saattavat joutua siirtymään huomattavan osan työvoimastaan, että niillä, jotka johtavat siihen. Koska merkittävä osa aikuiskoulutuksesta tapahtuu työssä, poliittisten päättäjien olisi kannustettava ja autettava yrityksiä ja organisaatioita, jotka kouluttavat ja kehittävät työvoimaansa uudelleen.³⁸⁰

³⁷⁸ https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_23_3623.

³⁷⁹ Taloudellisen yhteistyön ja kehityksen, työpaikkojen luomisen ja paikallisen talouskehityksen järjestö 2023: [Suuren vihreän kahtiajaon umpeen kurominen](#), 2023.

³⁸⁰ Sama kuin edellä.

Kuten raportissa ”*Rethinking Regional Attractiveness in New Global Environment*” todetaan, työvoiman³⁸¹ lisäämiseksi ja osaamis- ja työvoimapulaan puuttumiseksi on yhdistettävä kaksi tärkeää lähestymistapaa: ensinnäkin työmarkkinoiden reuna-alueilla olevien (uudelleen)koulutus ja koulutus, kuten naiset, eläkeläiset ja muut; toiseksi työvoiman lisääminen maahanmuuton avulla.

On ratkaisevan tärkeää keskittyä lahjakkuuksien houkuttelemiseen ja pitämiseen ulkomailta, koska laajentuvien työmarkkinoiden vaatimuksia ei voida täyttää pitkällä aikavälillä pelkästään paikallisen työvoiman avulla.³⁸²

Regale: ALUEELLINEN KAPASITEETTI AIKUISTEN NOJAUKSEEN JA KOULUTUKSEEN

VAHVISTETAAN AIKUISKOULUTUSORGANISAATIOIDEN VERKOSTOJA JA LUODAAN SYNERGIOITA ALUE- JA PAIKALLISVIRANOMAISTEN KANSSA

Regale-hankkeella pyritään perustamaan tai vahvistamaan aikuiskoulutusorganisaatioiden verkostoja ja luomaan synergioita alue- ja paikallisviranomaisten kanssa niiden vaikutuksen ja kestävyys lisäämiseksi. Tähän päästään lisäämällä kumppaneiden valmiuksia vastata haasteisiinsa, rakentaa yhteistyörakenteita ja edistää aikuiskoulutuskulttuuria yhteisöissä, kaupungeissa ja alueilla.

Kreikan Larisan kunta on asettanut elinikäisen oppimisen edistämisen etusijalle paikallisyhteisössä elämisen filosofiana. Pää tavoitteena on asettaa kansalaiset yhteisön keskiöön tarjoamalla heille mahdollisuuksia edistää kriittistä ajattelua, oppia ja osallistua jokapäiväiseen toimintaan. Kunta kannustaa kaupunkien sidosryhmien väliseen yhteistyöhön ja vuoropuheluun ja järjestää haavoittuvassa asemassa olevia yhteiskuntaryhmiä tukevia hankkeita, mutta myös motivoi paikallisyhteiskuntaa osallistumaan elinikäiseen oppimiseen ja henkilökohtaiseen kehitykseen.

DAMAS

DIGITAALISTEN OPPISOPIMUSOPPILAJEN LIKKUVUUS AUTOALALLA

DAMAS-hankkeen (Digital Apprentices Mobility in the Automotive Sector) toteuttajina ovat Katalonian alueen opetusministeriö (Espanja), Boråsin kunnan aikuiskoulutusosasto (Ruotsi) ja muut pyrkivät testaamaan virtuaalista liikkuvuutta autoalalla. Virtuaalisen liikkuvuuden kehittäminen on covid-19-pandemian yhteydessä osoittautunut keskeiseksi tarpeesta ammatillisen koulutuksen alalla. DAMAS-hanke on löytänyt innovatiivisen ratkaisun tulevaisuutta varten lähinnä digitaalisten työkalujen avulla. Autoteollisuuden inhimillisen pääoman hallintaan kohdistuu tällä hetkellä äärimmäisiä innovointipaineita, erityisesti sähköisen liikkuvuuden, kansainvälistymisen ja paikallisten ekosysteemien yhteyksien osalta. Damas on yhdistänyt keskeiset alueelliset toimijat edistämään alan taitojen tarjontaa ja hankkimista sekä edistämään kansainvälistä digitaalista liikkuvuutta. Tässä skenaariossa DAMAS-hanke esitettiin ”hankkeena, joka perustuu suurelta osin hankkeeseen osallistuvien alueiden monimuotoisuuteen ja kunkin kumppanin kokemuksiin”. Loppukonferenssissa hahmoteltiin hankkeiden tuotoksia, kuten huipputason digitaalista liikkuvuutta

³⁸¹ Taloudellisen yhteistyön ja kehityksen järjestö, [Rethinking Regional Attractiveness in the New Global Environment](#), 2023.

³⁸² Sama kuin edellä.

koskeva kyselytutkimus, ohjeet sekamuotoisista tai täysin virtuaalisista välineistä ja liikkuvuudesta, verkkotunnelma ja opetussuunnitelma.

III luku – Alueet ja kunnat Euroopan tulevaisuutta muokkaamassa

Sekä lyhyen aikavälin toimet Venäjän Ukrainan sodan tai vakavien ilmastokatastrofien kaltaisiin kehittyviin kriiseihin että pitkän aikavälin toimet kestävä kehityksen toteuttamiseksi edellyttävät vahvoja alueita ja kuntia sekä niiden kansalaisten sitoutumista. Kaikki tässä mietinnössä käsitellyt ratkaisut ovat osa laajempaa keskustelua Euroopan tulevaisuudesta, jossa uudistettu demokraattinen sopimus ja laajentunut Euroopan unioni ovat kaksi keskeistä kysymystä.

Miten erilaiset kriisit voivat vaikuttaa demokratiaan kaikilla hallinnon tasoilla – paikallisista ja alueellisista alueista kansallisiin ja eurooppalaisiin mutta myös EU:n rajojen ulkopuolella – tulevan laajentumisen yhteydessä. Luottamus ja osallistuminen ovat korvaamattomia tekijöitä vakaille demokratiolle, mutta niiden menestyminen on välttämätöntä kaikilla tasoilla. Miten valmistaudumme uuteen laajentumisen aikakauteen ja tuomme uusia jäsenvaltioita Euroopan unioniin?

Tässäkin tapauksessa alueet ja kunnat voivat olla keskeisiä toimijoita ja käyttää läheisyyttään alueensa asukkaisiin rakentaakseen siltoja EU:n ja sen kansalaisten välille, lisätäkseen luottamusta ja parantaakseen päätöksentekoa samalla kun tuetaan ehdokasmaiden kuntia ja alueita valmistautumaan EU:hun liittymiseen.

A. Eurooppalainen demokratia

Euroopan unionissa 1,2 miljoonalla kansalaisella on vaaleilla valittu paikallis- tai aluetason valtuutus. Ne ovat eurooppalaisen demokratian ruohonjuuritaso. Kansalaiset luottavat heihin eniten. Vaikka tämä luottamus voi auttaa selviytymään Euroopan kriiseistä ja tukemaan sen siirtymiä, nämä siirtymät voivat myös uhata pahentaa tyytymättömyyttä. Miten vahvistamme tätä perustavanlaatuaista luottamussuhdetta Euroopan ja sen kansalaisten välillä? Miten saamme kansalaiset entistä paremmin mukaan tuleviin eurooppalaisiin hankkeisiin kaikilla hallinnon tasoilla?

Luottamus instituutioihin kuvastaa kansalaisten tukea hallintojärjestelmälle ja sen institutionaalisille järjestelyille. Kuten Taloudellisen yhteistyön ja kehityksen järjestö (OECD) huomauttaa, luottamus on moniulotteinen käsite ja ”se mittaa sitä, miten ihmiset näkevät demokraattisten maiden hallitusten instituutioiden laadun ja liittyvät niihin”.³⁸³

Kansalaisten luottamus demokratiaan liittyy negatiivisesti kasvavaan sosioekonomiseen eriarvoisuuteen. Tämä tarkoittaa, että mitä enemmän eriarvoisuutta, sitä vähemmän luottamusta poliittisiin instituutioihin ja niiden edustajiin.³⁸⁴ Tässä yhteydessä Euroopan komission *vuoden 2023 strategisessa ennakoitiraportissa*³⁸⁵ todetaan, että ”demokratiaan ja nykyiseen yhteiskuntasopimukseen kohdistuvat uhat” ovat yksi keskeisistä haasteista EU:n matkalla kohti sosiaalista ja taloudellista kestävyyttä. Raportin mukaan ”nykyinen sosiaalisopimus ei täysin vastaa uutta sosioekonomista todellisuutta”.

Demokraattisten prosessien monimuotoisuuden **lisääntyminen – alkaen paikallistasolla – parantaa niiden legitimiyyttä ja voi lisätä kansalaisten luottamusta ja tunnetta demokraattisesta omistajuudesta.** Demokratian tilan ja demokratian osallistavuuden välillä on tärkeä suhde, joka viittaa sen avoimuuteen kaikkia yhteiskuntaryhmiä kohtaan. Tämä tarkoittaa esimerkiksi sitä, että sukupuolten välinen kuilu poliittisessa edustuksessa merkitsee tarvetta lisätä naisten osallistumista politiikkaan ja julkiseen elämään.³⁸⁶ Samoin on varmistettava sellaisten nuorten ja haavoittuvassa asemassa olevien ryhmien osallistuminen, jotka ovat alttiimpia kokemaan syrjintää tai haittaa erilaisten henkilökohtaisten tai sosioekonomisten olosuhteiden vuoksi.

Tutkimukset osoittavat, että meillä on kymmenen vuotta kestänyt maailmanlaajuinen suuntaus heikentää demokraattisia normeja.³⁸⁷ Vuoden 2022 alussa kaikki demokraatiaindeksit osoittivat, että maailman demokraattinen taantuma jatkui, ja kiireellisiä haasteita pahensivat covid-19-pandemian seuraukset, Venäjän sota Ukrainaa vastaan, elinkustannusten nousu, populististen liikkeiden lisääntyminen ja disinformaation aiheuttamat uhat. Tuoreessa tutkimuksessa tarkastellaan myös yhä kasvavaa mielipiteiden, maailmankatsomusten ja poliittisten kantojen polarisoitumista

³⁸³ Taloudellisen yhteistyön ja kehityksen järjestö, [Government at a Glance 2023](#), 2023.

³⁸⁴ Alueellisen eriarvoisuuden ja instituutioihin kohdistuvan luottamuksen välistä yhteyttä analysoivat laajasti Lipps, J. ja Schraff, D., [Alueellinen eriarvoisuus ja institutionaalinen luottamus Euroopassa](#), European Journal of Political Research, marraskuu 2021. ”Alueellisen kehitysloukun” vaikutusta kansalaisten tukeen EU:n yhdentymiselle ja arvoille analysoidaan Euroopan komissiossa [The Geography of Discontent and the regional development trap](#), maaliskuu 2023.

³⁸⁵ Euroopan komissio, vuoden [2023 strateginen ennakoitiraportti](#), 2023.

³⁸⁶ Euroopan parlamentin tutkimuspalvelu, [Naiset politiikassa EU:ssa. Tilannekatsaus](#), maaliskuu 2023; Taloudellisen yhteistyön ja kehityksen järjestö, [Government at a Glance 2023](#), 2023, ks. luku 1. Lisäksi Euroopan tasa-arvoinstituutti esittää sukupuolten tasa-arvotilastietokannassaan mielenkiintoisia lukuja naisten edustuksesta parlamenteissa ja toimeenpanoelimissä kaikilla tasoilla, myös alue- ja paikallistasolla.

³⁸⁷ Ks. esimerkiksi Carnegie Europe, [European Democracy Support Annual Review 2022](#), tammikuu 2023.

eurooppalaisissa demokratioissa, mikä – kun otetaan huomioon kasvava vihamielisyys niitä kohtaan, joilla on erilainen näkemys – muodostaa vakavan uhan demokraattiselle vakaudelle.³⁸⁸

Demokraattinen taantuminen ja autoritaarinen vaikuttaminen ovat uhkia kaikkialla Euroopassa ja johtavat toisinaan pikemminkin reaktiiviseen kuin strategiseen politiikan muotoiluun. Tämä koskee sekä ulkosuhteita – näemme esimerkiksi Ukrainan sodan määrittelyn osana ideologista taistelua demokratian ja itsevaltiuden välillä maailmanlaajuisesti – että aloitteita, jotka liittyvät demokratian vahvistamiseen Euroopassa. Viimeksi mainittu oli Carnegie Europen mukaan EU:n politiikan kehittämisen dynaamisempi ala vuonna 2022.³⁸⁹

Edessämme olevat lukuisat kriisit uhkaavat demokraattisen rakenteemme voimaa. Tähän liittyy merkittävä riski, että mahdollinen hidas tai riittämätön reagointi näihin kriiseihin saattaa heikentää kansalaisten luottamusta julkisiin instituutioihin.

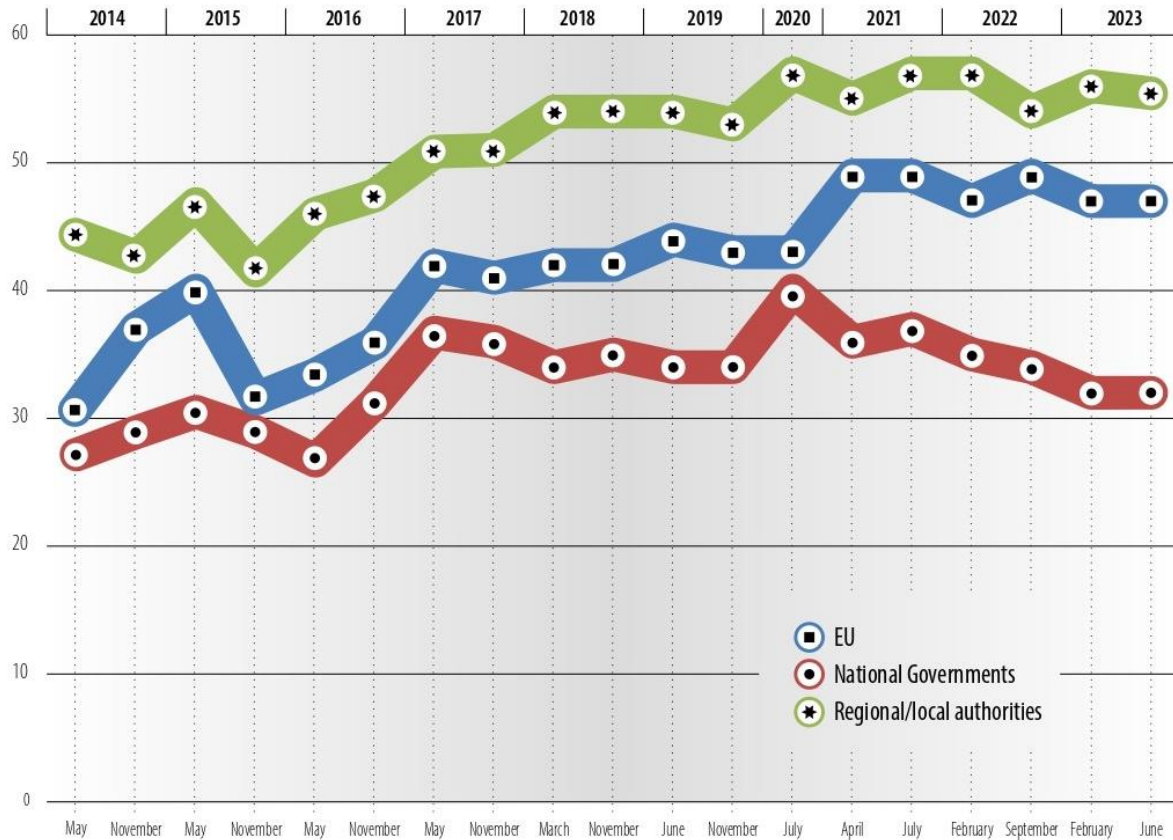
Kansalaisten luottamus EU:hun on 47 prosenttia (heinäkuu 2023), mikä on kaksi prosenttiyksikköä vähemmän kuin kesällä 2022, kevään 2023 Eurobarometri-standardiraportin mukaan. Se on edelleen suurempi kuin syksyn 2009 ja talven 2020–2021 välisenä aikana finanssikriisin ja covid-19-pandemian jälkeen. On myös mielenkiintoista huomata, että niiden vastaajien osuus, jotka uskovat, että heidän äänellään on merkitystä EU:ssa (42 %), on pienentynyt kolmella prosenttiyksiköllä kesästä 2022 lähtien, mikä merkitsee tämän indeksin ensimmäistä laskua vuoden 2020 jälkeen ja alhaisinta tasoa sitten kesän 2021.³⁹⁰

Luottamus paikallis- ja aluehallinnon tasoon kasvaa, kun taas luottamus kansallisiin hallituksiin ja kansallisiin parlamentteihin on viimeaikaisten tutkimusten mukaan edelleen vähentynyt.

³⁸⁸ Mercator Forum Migration und Demokratie, [Polarisierung in Deutschland und Europa](#), 2023.

³⁸⁹ Edellä mainitussa Carnegie-asiakirjassa viitataan kansalaisten osallistumista koskeviin aloitteisiin sekä uudelleenlaadittuun asetukseen Euroopan tason poliittisista puolueista ja poliittisista säätiöistä, tiedotusvälineiden vapautta koskevaan säädökseen, digitaalisia palveluja koskevaan säädökseen ja disinformaation torjuntaan liittyviin käytäntösääntöihin.

³⁹⁰ Euroopan komissio, [Standard Eurobarometer 99 – Kevät 2023](#), heinäkuu 2023.

Kuva 32 – Luottamus hallinnon eri tasoihin

Lähde – Euroopan komissioon perustuva AK:n kooste³⁹¹

OECD:n vuoden 2023 hallituksen raportti paikallis- ja aluehallintoa kohtaan vahvistaa myönteisen suuntauksen: useimmissa maissa niiden vastaajien osuus, joilla on ”korkea ja kohtalaisen korkea luottamus paikallishallintoon”, on suurempi kuin niiden osuus, joilla on sama luottamus kansalliseen hallintoon. Molemmat luvut ovat kuitenkin keskimäärin alle 50prosenttia.³⁹²

Alueilla ja kunnilla on parhaat edellytykset luoda luottamusta ja sitoutumista demokratiaan. Syy tähän on moninaiset: Paikallis- ja aluetason edustajat ja hallinnot ovat lähin yhteys kansalaisiin – he määrittelevät, miten ihmiset kokevat poliittista toimintaa jokapäiväisessä elämässään. Niillä on myös keskeinen rooli EU:n arvojen ja periaatteiden edistämisessä. Alueiden komitean (AK) tietokanta EU:n arvojen edistämisestä koulutuksen ja kulttuurin avulla tarjoaa yli 120 esimerkkiä paikallis- ja aluetason hankkeista, joilla vahvistetaan aktiivista Euroopan kansalaisuutta koulutuksen avulla. Näillä hankkeilla paikallis- ja alueviranomaiset kannustavat moninaisuuteen perustuvaan yhteenkuuluvuuteen ja omistajuuteen pitämällä demokratian paikalliset, kansalliset ja eurooppalaiset ulottuvuudet yhdessä.³⁹³

Paikallis- ja aluetason vaaleilla valitut edustajat ovat myös alttiimpia kasvavalle tyytymättömyydelle ja lisääntyvän eriarvoisuuden ja muiden demokratiaan kohdistuvien uhkien seurauksille, koska he ovat suora yhteys kansalaisten ja julkisten instituutioiden välillä. Viime vuosina kaupunginjohtajiin, kunnanvaltuutettuihin ja virkamiehiin kohdistuva väkivalta – sekä psykologinen

³⁹¹ Sama kuin edellä.

³⁹² Taloudellisen yhteistyön ja kehityksen järjestö, [Government at a Glance 2023](#), 2023, ks. luku 2.

³⁹³ <https://cor.europa.eu/en/news/Pages/european-education-culture.aspx>.

että fyysinen – on lisääntynyt. Traaginen ilmiö, johon vihapuhe digitalisoituneessa maailmassa vaikuttaa entisestään ja jolla on joskus vakavia seurauksia julkisen tehtävän haltijoille.

Alue- ja paikallistason edustajat näyttävät olevan luotetuimpia mutta myös kaikkein uhatuimpia demokratian edustajia. Tämä havainto jättää meille useita toiminnan välttämättömyyksiä – toimia, joilla vahvistetaan paikallisdemokratiaa ja osallistumista samalla kun varmistetaan viranhaltijoiden turvallisuus ja vakiinnutetaan demokratia ja oikeusvaltio EU:n perusarvoina. Kun otetaan huomioon EU:n politiikan suuri merkitys ja vaikutus kentällä – alueilla ja kunnissa sekä ihmisten elämässä – näissä toimissa on otettava huomioon eurooppalainen ulottuvuus. Toisaalta eurooppalaisen demokratian vahvistamiseen tähtäävillä toimilla ei voi olla merkitystä ilman paikallis- ja alueviranomaisten ja niiden yhteisöissä asuvien ihmisten osallistumista.

Alueiden ja kuntien ääntä on kuultava EU:n päätöksenteossa ja päätöksenteossa. Tämän vahvistavat voimakkaasti Ipsoksen Eurooppa-asioiden *tekemän AK:n paikallis- ja*³⁹⁴ aluebarometrin tulokset. Valtaosa vastaajista (91 %) on joko täysin samaa mieltä tai taipuvainen olemaan samaa mieltä siitä, että alueilla ja kunnissa olisi oltava enemmän vaikutusvaltaa EU:n päätöksenteossa ja Euroopan unionin tulevaisuudesta käytävässä keskustelussa.

Kun kysyttiin, millä alueilla alueilla ja kunnilla pitäisi olla enemmän sananvaltaa EU:n päätöksenteossa, noin puolet vastaajista valitsi ”vahvemman talouden, sosiaalisen oikeudenmukaisuuden ja työpaikkojen” (52 prosenttia), ”koulutuksen, kulttuurin, nuorison ja urheilun” (51 prosenttia) ja ”ilmastokriisin ja ympäristön” (51 prosenttia), jotka ovat todellakin aloja, joilla on kaikkein konkreettisin vaikutus kansalaisten jokapäiväiseen elämään ja jotka todennäköisesti aiheuttavat vahvimpia eroja ja eriarvoisuutta.

Noin 70 prosenttia EU:n politiikoista on paikallis- ja alueviranomaisten toteuttamia. Siksi ne on otettava mukaan EU:n päätöksentekoon koko toimintapoliittisen syklin ajan. Hallinnon osallistumiseen perustuvan tehokkaan politiikan varmistaminen kaikilla tasoilla on ennakkoodellytys korkeamman tyytyväisyyden tason ylläpitämiselle. Näin ollen parempi sääntely ja toissijaisuusperiaatteen noudattamisen varmistaminen ovat keskeisiä tekijöitä luottamuksen säilyttämisessä. Parempi sääntely takaa osallistavamman ja monitasoisemman demokraattisen hallintotavan.

SÄÄNTELYN PARANTAMINEN JA AKTIIVINEN TOISSIJAISUUSPERIAATE

ALUEIDEN KOMITEA

Euroopan alueiden komitea on ollut aktiivinen toimija EU:n paremman sääntelyn agendassa, ja se tehostaa panostaan sääntelyn parantamista ja aktiivista toissijaisuusperiaatetta käsittelevän ohjausryhmänsä (BRASS-G) kautta. BRASS-G-ryhmä koordinoi vuodesta 2022 lähtien AK:n erilaisten paremman sääntelyn välineiden toimintaa, joita ovat toissijaisuus- ja suhteellisuusperiaatteiden seuranta, alueellisten keskustusten verkoston (RegHub) työ, AK:n panos Fit

³⁹⁴ <https://cor.europa.eu/en/our-work/Pages/EURegionalBarometer-Survey-2023.aspx>.

for Future -foorumiin, alueellisten vaikutusten arvioinnit, maaseudun arviointi ja – viimeisin lisäys – strateginen ennakointi.395

Demokraattisen selviytymiskyvyn tukemiseksi OECD ehdottaa mahdollisia toimintalinjoja,³⁹⁶ joihin kuuluu demokraattisten vahvuuksien hyödyntäminen muun muassa käyttämällä kehittyneempiä osallistumis- ja edustusvälineitä, lujittamalla avaintaitoja kriisien käsittelemiseksi ja suojelemalla demokraattisiin arvoihin kohdistuvilta uhkilta, mukaan lukien väärin ja disinformaation torjumiseksi.³⁹⁷ **Alueet ja kunnat – ja AK institutionaalisenä edustajanaan – ovat hyvät edellytykset vahvistaa eurooppalaista demokratiaa.**

Demokraattisten innovaatioiden olisi perustuttava Euroopan tulevaisuutta käsittelevän konferenssin (CoFoE)tuloksiin.³⁹⁸ Tähän on kaksi pääasiallista syytä: Ensinnäkin Euroopan tulevaisuutta käsittelevän konferenssin ehdotukset tarjoavat hyvän lähtökohdan vastata moniin eurooppalaiseen demokratiaan vaikuttaviin haasteisiin ja uhkiin. Toiseksi ne ovat tulosta kansalaisten ja EU:n toimielinten edustajien sekä kansallisten, alueellisten ja paikallisten poliittisten päättäjien välisestä merkityksellisestä vuoropuhelusta. He tunnustavat myös eurooppalaisen demokratian ja hallinnon monitasoisen ulottuvuuden, ”aktiivisen toissijaisuusperiaatteen” käsitteen ja AK:n pitkäaikaisen pyynnön pysyvistä vuoropuhelumekanismista kansalaisten ja toimielinten välillä.

ALUEIDEN JA KUNTIEN TIIVIIMPI OSALLISTUMINEN

EUROOPAN TULEVAISUUTTA KÄSITTELEVÄN KONFERENSSIN TULOKSET

Euroopan alueiden komitea (AK) ja sen edustamat alueet ja kunnat ovat johtamassa monia aloitteita kaikilla politiikan aloilla, joilla saavutetaan Euroopan tulevaisuutta käsittelevän konferenssin (CoFoE) ehdotusten tavoitteet, kuten mietinnössä osoitetaan (työryhmän yhdeksässä aihepiirissä). Tämä osoittaa useimpien ehdotusten alueellisen ulottuvuuden, joiden täytäntöönpano on ankkuroitu paikallis- ja aluetasolle. Se on myös toinen seikka, joka vahvistaa, että alue- ja paikallisviranomaiset ovat kansalaisia lähimpänä olevan hallinnon tukipilarit, jotka toimivat EU:n toimielinten ja niiden palvelemien henkilöiden välisenä välittäjänä.

Euroopan tulevaisuutta käsittelevän konferenssin ehdotuksissa kehoitetaan suurelta osin parantamaan viestintää ja yhteydenpitoa kansalaisten kanssa EU:n hallinto- ja päätöksentekoprosessien demokraattisen legitimiuden vahvistamiseksi. Jotkin näistä ehdotuksista

³⁹⁵ Lisätietoja on osoitteessa <https://cor.europa.eu/en/our-work/Pages/Better-Regulation-and-Active-Subsidiarity.aspx>.

³⁹⁶ Taloudellisen yhteistyön ja kehityksen järjestö, [Government at a Glance 2023](#), 2023, ks. luku 1.

³⁹⁷ Ks. AK:n työ disinformaation torjumiseksi: Zamparutti, T., Jones, M., Tugran, T., Vona, L., Navas, L., Sidlo, K.W., Kulesa, A., Chmiel, O., [Käsikirjan laatiminen disinformaation torjuntaa paikallis- ja aluetasolla koskevista hyvistä käytännöistä](#), alueiden komitean tilaama tutkimus, 2022.

³⁹⁸ Euroopan tulevaisuutta käsittelevä konferenssi, [raportti lopullisista tuloksista](#), toukokuu 2022. On syytä huomata, että Euroopan komission vuoden 2023 työohjelmassa keskitytään suurelta osin Euroopan tulevaisuutta käsittelevän konferenssin loppuraportin suositusten jatkotoimiin. Tämä osoitti, miten Euroopan tulevaisuutta käsittelevän konferenssin kokemukset auttoivat tekemään eurooppalaisesta demokratiasta osallistavamman ja tasoittivat tietä uuden sukupolven kansalaispaneelin sisällyttämiselle Euroopan komission poliittisen päätöksenteon välineistöön. Joulukuun 2022 ja kevään 2023 välisenä [aikana järjestettiin kolme](#) kansalaispaneelia: ruokajätettä, virtuaalimaailmoja ja oppimisliikkuvuutta.

osoittavat mahdollisen yhteyden toimivan eurooppalaisen demokratian ja kuntien ja alueiden sekä AK:n tiiviimmän osallistumisen välillä EU:n päätöksentekoprosessiin.399

Brysselissä 2. joulukuuta 2022 järjestetyn Euroopan tulevaisuuskonferenssin kansalaisten kanssa järjestetyn palautetapahtuman yhteydessä AK julkaisi raportin strategioistaan, aloitteistaan ja toimistaan, joiden tarkoituksena on seurata Euroopan tulevaisuutta käsittelevän konferenssin ehdotuksia.400

Ennen Euroopan tulevaisuutta AK oli jo käynnistänyt useita aloitteita, joilla pyritään vahvistamaan kansalaisten osallistumista ja nuorten osallistumista EU:n lainsäädäntöprosessiin ja samalla luomaan yhteyksiä kansalaisten ja heidän vaaleilla valittujen edustajiensa välille kaikilla tasoilla, kuten Euroopan paikallis- ja aluevaltuutettujen verkosto tai nuorten päättäjien ohjelma.

EUROOPAN TUOMINEN PAIKALLISYHTEISÖIHIN

PAIKALLIS- JA ALUEVALTUUTETTUJEN EUROOPPALAINEN VERKOSTO

Tämä Euroopan alueiden komitean (AK)401 käynnistämä aloite on osoitettu paikallis- tai aluetason edustajille, joilla on poliittinen mandaatti jossakin EU:n jäsenvaltiossa. Sen jälkeen, kun verkosto perustettiin vuonna 2021, se on jo koonnut yli 2600 vaaleilla valittua edustajaa alueellisiin tai kunnallisiin yleiskokouksiin kaikissa EU:n jäsenvaltioissa. Sen tavoitteena on

- *Tuodaan Eurooppa lähemmäs paikallisyhteisöjä 1,2 miljoonan paikallis- ja aluetason edustajan työn avulla eri puolilla EU:ta.*
- *Toimii foorumina, jossa paikallis- ja aluevaltuutetut voivat tavata, keskustella ja verkostoitua muiden valtuutettujen ja AK:n jäsenten kanssa.*
- *Kannustetaan paikallis- ja aluevaltuutettuja osallistumaan erilaisiin tapahtumiin ja viestintätoimiin ennen seuraavia Euroopan parlamentin vaaleja.*

Hanketta kehitetään tiiviissä yhteistyössä muiden EU:n toimielinten kanssa, erityisesti Euroopan komission (Euroopan rakentaminen paikallisvaltuutettujen kanssa -verkosto), Euroopan parlamentin402 sekä kansallisten ja EU:n tason kumppaneiden (Euroopan parlamentin yhteystoimistot, Euroopan komission edustustot, paikallis- ja alueviranomaisten kansalliset järjestöt, Brysselissä sijaitsevat aluetoimistot, EU:n järjestöt) kanssa.

Nuorisopoliitikka ja nuorten osallistuminen ovat aina olleet AK:n asialistan kärjessä. Tästä ovat esimerkkinä myös marraskuussa 2022 hyväksytty nuorisoa ja demokratiaa koskeva peruskirja, jonka laadintaan osallistui suoraan nuoria ja nuorisojärjestöjä, ja AK ja Euroopan nuorisofoorumi tukivat sitä.

NUORET VALITUT POLIITIKOT

399Ks. esimerkiksi Euroopan tulevaisuutta käsittelevä konferenssi, [raportti lopullisista tuloksista](#), toukokuu 2022, ehdotukset 38.4, 39.2 ja 40. Ks. myös alueiden komitean VI luku, [EU:n vuosikertomus alueiden ja kuntien tilasta 2022](#), lokakuu 2022.

400 Alueiden komitea, [paikallis- ja alueviranomaiset, jotka osallistuvat Euroopan tulevaisuutta käsittelevän konferenssin 2022 jatkokotoimiin](#) ja alueiden komitean [päättöslauselma Euroopan tulevaisuutta käsittelevän konferenssin tuloksista ja jatkokotoimista, 2022](#).

401 Lisätietoja on osoitteessa <https://cor.europa.eu/en/engage/Pages/Network-of-Regional-and-Local-EU-Councillors.aspx>.

402 https://building-europe-with-local-councillors.europa.eu/index_en.

MAHDOLLISUUDET VERKOSTOITUA, VAIHTAA JA VAIKUTTAA EU:N LAINSÄÄDÄNTÖÖN

Nuorten julkisten tehtävien haltijoiden tukemiseksi alueiden komitea (AK) on käynnistänyt nuorten päättäjien ohjelman. Se perustettiin alueiden ja kuntien kahdeksannessa huippukokouksessa⁴⁰³ vuonna 2019. YEP on enintään 40-vuotiaiden edustajien verkosto, jolla on valtuudet alue- tai paikallistasolla EU:ssa tai EU:n jäsenyyttä hakevissa maissa.⁴⁰⁴ Tähän mennessä ohjelmaan on osallistunut yli 500 nuorta edustajaa vaihtaakseen parhaita käytäntöjä, tehdäkseen yhteistyötä AK:n jäsenten kanssa ja osallistuaan aktiivisesti AK:n ydintyöhön kuulemisten ja kokousten kautta.

Ottamalla nuoret mukaan AK toteuttaa käytännössä nuorten osallistumista koskevan kehotuksen. Kuten Euroopan tulevaisuutta käsittelevän konferenssin tuloksista ja jatkotoimista annetussa päätöslauselmassa todetaan, nuorten Eurooppa⁴⁰⁵ -ohjelmalla tuettiin suoraan AK:n työtä Euroopan tulevaisuutta käsittelevän konferenssin aikana ja sen jatkotoimissa. Nuoret osallistuivat suoraan nuorisoa ja demokratiaa koskevan eurooppalaisen peruskirjan laatimiseen, ja he osallistuivat useisiin tapahtumiin, konferensseihin ja tiedotustilaisuuksiin.

Kun otetaan huomioon kansalaisten luottamus heihin ja heidän roolinsa EU:n politiikkojen täytäntöönpanossa, alueet ja kunnat ovat keskeisessä asemassa kesäkuussa pidettäviä seuraavia Euroopan parlamentin vaaleja silmällä pitäen. Kun otetaan huomioon, että paikallis- ja aluetason kansalaiset tuntevat usein EU:n politiikkojen ja ohjelmien vaikutuksen, on ratkaisevan tärkeää, että alueet ja kunnat ovat erottamaton osa näiden politiikkojen muotoilua ja toteuttamista.

Seuraavat Euroopan parlamentin vaalit ovat myös hetki, jolloin alueet ja kunnat voivat ilmaista näkemyksensä ennen seuraavaa vaalikautta. Vain jos paikallis- ja aluetason edustajat nähdään tässä prosessissa sidosryhminä, heillä voi olla keskeinen rooli näiden politiikkojen perustelujen selittämisessä ja puolustamisessa.

Tältä osin Euroopan parlamentin kevään 2023 Eurobarometri-tutkimuksen tulokset⁴⁰⁶ osoittavat, että Euroopan parlamentin vaaleista kiinnostuneiden kansalaisten osuus kasvaa: vuonna 2023 selvä enemmistö vastaajista (56 prosenttia verrattuna 50 prosenttiin vuonna 2018) ilmoitti olevansa kiinnostuneita seuraavista Euroopan parlamentin vaaleista (mukaan lukien 15 prosenttia vastaajista, jotka sanovat olevansa ”erittäin kiinnostuneita”), kun taas 43 prosenttia ilmoitti olevansa kiinnostuneita (48 prosenttia vuonna 2018). Lisäksi kaksi kolmasosaa kansalaisista (67 %) ilmoittaa äänestävänsä todennäköisesti, kun vastaava luku vuonna 2018 oli 58 prosenttia. Tätä vauhtia on hyödynnettävä EU:n demokraattisen legitiimiyden vahvistamiseksi.

Vaalien jälkeen, kun EU:n toimielinten uusi johto on perustettu, alueiden ja kuntien ääntä on kuultava ja niiden näkemystä on pohdittava. Tämä koskee myös pitemmän aikavälin institutionaalisia uudistuksia koskevia kysymyksiä. AK kannattaa Euroopan parlamentin kehotusta järjestää valmistelukunta ja uudistaa perussopimuksia, kuten myös Euroopan tulevaisuutta käsittelevän konferenssin lopullisissa ehdotuksissa suositellaan. Tämän mukaisesti AK on yksilöinyt perussopimukseen tehtävät muutokset, jotka ovat tarpeen toimielimen sekä paikallis- ja

⁴⁰³ <https://cor.europa.eu/en/summit2019>.

⁴⁰⁴ <https://cor.europa.eu/en/engage/pages/yeps.aspx>.

⁴⁰⁵ Alueiden komitea, [pätöslauselma Euroopan tulevaisuutta käsittelevän konferenssin tuloksista ja jatkotoimista, 2022](#).

⁴⁰⁶ Euroopan parlamentin [kevään 2023 Eurobarometri-tutkimus](#), 2023.

alueviranomaisten kannalta merkityksellisten ehdotusten täytäntöönpanemiseksi. Se tukee yleissopimuksen tekemistä.⁴⁰⁷ Mahdollisissa EU:n uudistuksissa on selvästi otettava huomioon mahdolliset tulevat laajentumiset.⁴⁰⁸

⁴⁰⁷ Alueiden komitea, [päättölauselma Euroopan tulevaisuutta käsittelevän konferenssin tuloksista ja jatkotoimista vuonna 2022](#).

⁴⁰⁸ Tarvitsemme geopoliittisen Euroopan unionin, laajentuneen ja uudistetun Euroopan unionin ja viimeisenä muttei vähäisimpänä tulevaisuuden avoimen Euroopan unionin, Saksan liittokansleri Olaf Scholz sanoi puheessaan Euroopan parlamentille 9. toukokuuta 2023. Katso Euroopan parlamentin tutkimuspalvelu, [This is Europe -keskustelu Euroopan parlamentissa: Saksan liittokanslerin Olaf Scholzin puhe 9.5.2023](#).

B. Tuleva laajentuminen ja naapuruuskumppanuudet

Venäjän täysimittaisen Ukrainaan kohdistaman sotilaallisen hyökkäyksen jälkeen EU:n laajentumispolitiikka on ollut jälleen keskiössä. Vakauden ja kestävän vaurauden varmistaminen EU:n naapurialueillasekä itäisillä että eteläisillä rajoilla ei ole koskaan ollut näin tärkeää. Vuosi 2022 oli merkittävä, sillä Ukraina, Moldovan tasavalta ja Bosnia ja Hertsegovina ovat nyt EU:n ehdokasmaita, liittymisneuvottelut aloitettiin Albanian ja Pohjois-Makedonian kanssa, Georgian EU-jäsenyys tunnustettiin ja Kosovo* haki EU:n jäsenyyttä. Miten EU voi ottaa mukaan laajentumismaiden paikallisyhteisöt ja valmistaa niitä? Millainen rooli yhteistyöllä EU:n kumppanimaiden kuntien ja alueiden kanssa on?

Euroopan tulevaisuutta käsittelevän konferenssin lopullisissa ehdotuksissa EU:n elimiä ja toimielimiä kehoitettiin toimimaan demokraattisen mallimme ja arvojemme lähettiläinä kolmansissa maissa, joista tärkeimpiä ovat ehdokasmaat ja mahdolliset ehdokasmaat, jotka pyrkivät osaksi eurooppalaista perhettämme.⁴⁰⁹

Alueiden komitean (AK) EU:n laajentumista koskevaan työhön⁴¹⁰ sisältyy kaksi painopistealuetta: poliittisen vuoropuhelun helpottaminen paikallisten ja alueellisten kumppanien kanssa ja niiden valmiuksien kehittäminen. Tässä yhteydessä päivitetään kumppanimaiden edistymistä ja vaihdetaan parhaita käytäntöjä useilla aloilla, kuten toiminnallisessa ja verotuksellisessa hajauttamisessa, paikallisdemokratiassa ja oikeusvaltioperiaatteessa (painottaen vuoropuhelua opposition, kansalaisyhteiskunnan, tiedotusvälineiden ja kansalaisten kanssa; paikallis- ja aluetason suorilla vaaleilla valittujen elinten ja johtajien työn avoimuus sekä julkiset hankinnat) paikallinen talouskehitys, mukaan lukien nuorten innovoijien ja yrittäjien kannustaminen; aluesuunnittelu ja paikallisen infrastruktuurin kehittäminen; paikallisliikenne; luonto- ja kulttuuriperinnön arvostaminen matkailun yhteydessä; Jäte- ja jätevesihuolto.

AK:lla on erityinen rooli laajentumismaiden paikallis- ja aluehallintojen tukemisessa, jotta ne voivat valmistautua EU:n säännösten täytäntöönpanoon, EU:n jäsenyyteen liittyviin velvoitteisiin ja niiden valmiuksien kehittämiseen. AK on ottanut käyttöön useita valmiuksien parantamiseen tähtäviä toimenpiteitä, joita ovat muun muassa nuorten päättäjien ohjelman laajentaminen kaikkiin ehdokasmaihin, kapasiteettilaboratorioiden sisällyttäminen EU:n laajentumispäiviin ja yhteistyön lisääminen teknisen avun ja tiedonvaihdon⁴¹¹ (TAIEX) kanssa.

Vastauksena AK:n pyyntöön Euroopan komissio avasi Länsi-Balkanin alue- ja paikallishallinnolle mahdollisuuden osallistua TAIEX-ohjelmaansa ja aktivoi myös tukeaan Ukrainan, Moldovan ja Georgian alueille ja kunnille.

TAIEX on Euroopan komission väline, joka tarjoaa lyhytaikaista vertaistukea EU:n jäsenvaltioiden ja kumppanimaiden hallintojen julkisille asiantuntijoille pääasiassa EU:n naapurustossa. AK osallistuu

* Tämä nimitys ei vaikuta asemaa koskeviin kantoihin, ja se on YK:n päätöslauselman 1244/1999 ja Kansainvälisen tuomioistuimen Kosovon itsenäisyysjulistuksesta antaman lausunnon mukainen.

⁴⁰⁹ Ks. ehdotukset 22, 25.1. ja 38.1. Alue- ja paikallisviranomaiset osallistuvat Euroopan tulevaisuutta käsittelevän konferenssin jatkokotoimiin vuonna 2022.

⁴¹⁰ Alueiden komitean lausunto ”Laajentumispaketti 2022”, CIVEX-VII/021, 5.–6. heinäkuuta 2023, esittelijä Anna Magyar (HU, ECR), Csongrád-Csanádin kokouksen jäsen.

⁴¹¹ https://neighbourhood-enlargement.ec.europa.eu/funding-and-technical-assistance/taix_en.

TAIEXin edistämiseen neuvoo-antavien sekakomiteoiden ja työryhmien kautta, ja ensimmäiset toimet neuvoo-antavien sekakomiteoiden, työryhmien ja niiden jäsenten konkreettiseksi osallistumiseksi tämän ohjelman puitteissa on jo toteutettu erityisesti Pohjois-Makedonian, Montenegron ja Albanian osalta.

Lisäksi kaikki naapurimaiden kanssa toteutettavat rajatylittävät yhteistyöohjelmat (erityisesti Interreg IPA CBC -ohjelmien kautta) ovat olleet ratkaisevan tärkeitä luottamuksen rakentamiseksi ja asiantuntemuksen kehittämiseksi naapurimaissa sijaitsevilla paikallis- ja alueviranomaisissa niiden valmistautuessa liittymään EU:hun.

Näiden maiden alueilla ja kunnilla on keskeinen rooli kansalaistensa osallistamisessa demokraattiseen prosessiin, eurooppalaisten arvojen lujittamisessa ja ajatuksessa Euroopan kuulumisesta unioniin.

AK täyttää tärkeän institutionaalisen tehtävänsä – helpottaa valtiotasoa alempien tasojen välisiä yhteyksiä sekä EU:ssa että (mahdollisissa) ehdokasmaissa – neuvoo-antavien sekakomiteoidensa kautta Montenegron, Pohjois-Makedonian ja Serbian ja sen työryhmien kanssa niiden maiden kanssa, joiden kanssa neuvoo-antavia sekakomiteoita ei ole vielä perustettu. Albania, Bosnia ja Hertsegovina, Kosovo, Türkiye ja Ukraina.

AK tekee yhteistyötä monien laajentumismaissa toimivien kumppanien kanssa, ja paikallisviranomaisten kansallisilla järjestöillä on erityinen asema niiden joukossa. Näin se on pystynyt yksilöimään joitakin erityisen onnistuneita vastauksia tarpeeseen ottaa paikallis- ja aluetaso mukaan laajentumisprosessiin. Monissa tapauksissa neuvoo-antavien sekakomiteoiden ja työryhmien työ – virallisten istuntojensa ja jäsentensä verkostoitumisen kautta – johti menestyksekkäisiin rajat ylittäviin yhteistyöhankkeisiin, joihin osallistui EU:n jäsenvaltioiden paikallis- ja aluehallintoja ja niiden (mahdollisten) ehdokasmaiden vastaavia tahoja.

Neuvoo-antavat sekakomiteat ja työryhmät tarjoavat myös yhteistyökehyksen, jolla voidaan tarjota tukea tietyissä tilanteissa, kuten Türkiyessä ja Syyriassa helmikuussa 2023 tapahtuneiden tuhoisien maanjäristysten tapauksessa. Erityisesti Türkiye-työryhmän ja Euro-Välimeri-alueen alue- ja paikallisedustajien kokouksen⁴¹² (ARLEM) kautta avautuneet kanavat antoivat AK:n jäsenille mahdollisuuden tarjota poliittista tukea ja vaihtaa kokemuksia ja/tai odotuksia vertaisyhteistyöstä turkkilaisten kumppaneiden kanssa.

Pelastuspalvelua ja sitä, miten kunnat ja alueet voivat tehdä yhteistyötä ja tukea tässä hankkeessa, tutkitaan parhaillaan ARLEMissa, joka on yhteinen poliittinen edustajakokous, joka kokoaa yhteen EU:n ja sen Välimeren alueen kumppanimaiden paikallis- ja aluetason edustajia. Palkintonsa – nuori paikallinen yrittäjyys Välimeren alueella⁴¹³ – avulla ARLEM ja sen kumppanit edistävät konkreettisesti paikallista talouskehitystä yrittäjyydellä ja korostavat myönteisiä vaikutuksia, joita tukevalla ekosysteemillä voi olla paikallis- ja aluetasolla.

⁴¹² <https://cor.europa.eu/en/our-work/International-cooperation/Pages/ARLEM.aspx>.

⁴¹³ <https://cor.europa.eu/en/engage/Pages/ARLEM-award.aspx>.

Itäisen kumppanuuden alue- ja paikallisviranomaisten konferenssi⁴¹⁴ (CORLEAP) on ainutlaatuinen monenvälisen yhteistyön foorumi EU:n jäsenvaltioiden ja itäisten naapurimaiden paikallis- ja alueviranomaisten itäisen kumppanuuden puitteissa.

CORLEAP tavoittelee ja aikoo jatkaa lähitulevaisuudessa kahta tavoitetta, joiden mukaan on edelleen luotava muoto paikallis- ja aluetason monenväliselle yhteistyölle itäisen kumppanuuden puitteissa ja autettava uusia EU:n ehdokasmaita niiden tiellä kohti EU:ta. AK:n maaliskuussa 2023 pidetyssä täysistunnossa hyväksytyn itäisen kumppanuuden ministerikokouksen päätelmien ja AK:n lausunnon ”Itäisen kumppanuuden tulevaisuus paikallisesta ja alueellisesta näkökulmasta” pohjalta CORLEAP pyrkii nyt painottamaan entistä enemmän rätätöilyä hankeyhteistyötä, jossa otetaan täysimääräisesti huomioon osallistuvien itäisten naapurimaiden ja niiden paikallis- ja alueviranomaisten erilaiset olosuhteet, pyrkimykset ja tarpeet.

TASAINEN: TULVA- JA MAANVYÖRYMIEN APU JA KOULUTUS

ITALIAN, ALBANIAN JA MONTENEGRON KUNTIEN RAJAT YLITTÄVÄ YHTEISTYÖ

Ilmastonmuutoksen aiheuttamien luonnonkatastrofien leimaamassanykilanteessa FLAT-hankkeeseen⁴¹⁵ kuului kumppaneina Danilovgradin, Montenegron, Brindisin, Italian ja Nikšićin kunnat sekä Albanian ja Montenegron kansalliset vuoristopelastuspalvelut. Hankkeella parannettiin tulvien ja maanvyörymien varalta toteutettavia rajatylittäviä rakenteita, vahvistettiin pelastuspalvelujen kapasiteettia ja luotiin integroidut suunnitelmat ja välineet suojelun ja riskienhallinnan parantamiseksi tulville ja maanvyörymille alttiilla alueilla. On perustettu alueellinen resurssikoulutuskeskus ja luotu yhteinen verkkofoorumi asiaankuuluvien tietojen jakamista varten.

Hanke (2018–2020) oli suora seuraus AK:n ja Montenegron neuvoa-antavan sekakomitean jäsenten, sittemmin Brindisin, Mauro d’Attison ja Danilovgradin, Brano Luranovićin, jäsenten välisestä yhteistyöstä. Lisäksi yhtenä Italian, Albanian ja Montenegron onnistuneimmista alueidenvälisistä hankkeista myönnettiin äskettäin lisäresursseja hankkeen käynnistämien toimien jatkamiseen.

OSALLISTAVA LEIKKI

KROATIAN JA BOSNIA JA HERTSEGOVINAN RAJAT YLITTÄVÄ YHTEISTYÖ

Osana Interreg-IPA- ohjelmaa,⁴¹⁶ johon kuuluu myös Montenegro, Inclusive Play 417 -hankkeella (maaliskuu 2021 – tammikuu 2023) oli kumppaneina Zadarin kaupunki, Kroatia (johtava kumppani) ja Mostarin kaupunki Bosnia ja Hertsegovinassa. Hankkeella, jonka arvo on 0,95 miljoonaa euroa, ja 85 prosenttia EU:n rahoituksesta, edistetään kehitysvammaisten lasten ja nuorten sosiaalista osallisuutta ja osallistavien yhteisöjen luomista. Muiden toimintojen, kuten erityistarpeita omaavien lasten vanhempien koulutuksen sekä paneelikeskustelujen ja opintokäyntien järjestämisen lisäksi

⁴¹⁴ <https://cor.europa.eu/en/our-work/International-cooperation/Pages/CORLEAP.aspx>.

⁴¹⁵ <https://flat.italy-albania-montenegro.eu/>.

⁴¹⁶ <https://interreg.eu/programme/interreg-ipa-cbc-croatia-bosnia-and-herzegovina-montenegro/>.

⁴¹⁷ <https://www.mostar.ba/projekt-inclusive-play/>.

hankkeen pääosassa oli kahden aistipuiston rakentaminen – yksi molempiin osallistuviin kaupunkeihin. Tällaiset aistipuistot (erityisesti suunnitellut leikkikentät) edistävät kehitysvammaisten lasten ja nuorten kuntoutusta, virkistystä ja osallisuutta.

Liitteitä

A. Luettelo lyhenteistä

AMIF-RAHASTO	Turvapaikka-, maahanmuutto- ja kotouttamisrahasto
ARLEM	Euro-Välimeri-alueen alue- ja paikallisedustajien kokous
HOITO	Koheesion toiminta pakolaisten hyväksi Euroopassa
CoFoE	Euroopan tulevaisuutta käsittelevä konferenssi
AK	Alueiden komitea
CORLEAP	Itäisen kumppanuuden alue- ja paikallisviranomaisten konferenssi
Ympäristöohjelma	Itäinen kumppanuus
EAYY	Eurooppalainen alueellisen yhteistyön yhtymä
ENISA	Euroopan unionin kyberturvallisuusvirasto
AIKAKAUSI	Asunnottomuuden torjunnan eurooppalainen foorumi
EPRS	Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilari
EAKR	Euroopan aluekehitysrahasto
ESR+	Euroopan sosiaalirahasto plussa
EU:N TURVALLISUUSLUOKITELLUT TIEDOT korruptiontorjunta-aloite	Euroopan unionin
NOPEA HOITO	Joustava tuki alueille
BKT	Bruttokansantuote
GGA	Sopeutumista koskeva maailmanlaajuinen tavoite
IRA	Inflaation vähentämislaki
NEUVOA-ANTAVA SEKAKOMITEA	Neuvoa-antava sekakomitea
MONIVUOTINEN RAHOITUSKEHYS	Monivuotinen rahoituskehys
NEET-NUORET	Ei koulutuksessa, työelämässä tai koulutuksessa
KANSALLINEN ELPYMIS- JA PALAUTUMISSUUNNITELMA elpymis- ja palautumissuunnitelmat	Kansalliset
PÄHKINÄT	Tilastollisten alueyksiköiden nimikkeistö
OECD	Taloudellisen yhteistyön ja kehityksen järjestö
JULKISET TYÖVOIMAPALVELUT	Julkinen työvoimapalvelu
REACT-EU	Koheesiota ja Euroopan alueita tukeva elpymistuki
REGHUB	Alueellisten keskustusten verkosto
ELPYMIS- JA PALAUTUMISTUKIVÄLINE	Elpymis- ja palautumisrahasto

KESTÄVÄN KEHITYKSEN TAVOITTEET

Kestävän kehityksen tavoite

ASKEL	Euroopan strategisten teknologioiden foorumi
TAIEX	Tekninen apu ja tietojenvaihto
TPD	Tilapäistä suojelua koskeva direktiivi
ELÄINLÄÄKÄRI	Ammatillinen koulutus
VLR	Vapaaehtoinen paikallinen arviointi
TYÖRYHMÄ	Työryhmä
JEP	Nuoret valitut poliitikot

B. Kuviotaulukko

Kaavio 1 – NUTS 2 -alueet, joilla on yli 20000 aktiivista rekisteröintiä tilapäistä suojelua varten (Ukrainan kansalaiset)	19
Kaavio 2 – EU:n alueet, joilla on eniten tilapäistä suojelua varten aktiivisesti rekisteröityneitä ukrainalaisia.....	20
Kuva 3 – Sähkötuotanto lähteittäin, Eurooppa 1990–2020	30
Kuva 4 – Kuumuuteen liittyvien kuolemantapausten määrä miljoonaa asukasta kohti vuodessa (2015–2022)	36
Kuva 5 – Ilmastonmuutoksesta Euroopan alueiden elintärkeille infrastruktuureille odotettavissa olevat vuotuiset vahingot vuosisadan loppuun mennessä (miljoonaa euroa).....	37
Kuva 6 – Euroopan alueellisen matkailukysynnän ennustettu kehitys kaikissa ilmaston lämpenemisen skenaarioissa verrattuna nykyiseen (2019) prosentiosuutena.....	38
Kuva 7 – Yhdistetty ilmatoriski – erittäin suuren päästöskenaarion absoluuttinen altistuminen (2070–2100) RCP 8.5	40
Kuva 8 – Ei ole varaa lihaa, kanaa tai kalaa sisältävään ateriaan vähintään joka toinen päivä Belgiassa (NUTS 1 -alueilla) ja Puolassa (NUTS 2 -alueilla)	47
Kuva 9 – Yhdistetty kuivuusindikaattori, joka perustuu sateen, maaperän kosteuden ja kasvillisuusolosuhteiden indikaattorien yhdistelmään kesäkuun 2023 puolivälissä	48
Kaavio 10 – Työllisyysasteet NUTS 2 -alueittain (vuodesta 2020 alkaen), 2022.....	54
Kaavio 11 – Väestökehitys vuosina 2021–2050 NUTS 2 -alueittain	59
Kaavio 12 – EU:n alueet ja kunnat, jotka panevat kestäväen kehityksen tavoitteet täytäntöön vuonna 2023	63
Kuva 13 – Paikallis- ja alueviranomaisten aloitteiden maantieteellinen kartoitus aiheittain	67
Kaavio 14 – Tapaturmien määrä vuodessa ja vaikutus valituilla sektoreilla.....	72
Kuva 15 – Tapaturmien perimmäiset syyt ja vaikutuksen vakavuus vuodessa.....	73
Kaavio 16 – EU:n varojen saatavuus digitaalisen häiriönsietokyvyn parantamiseksi	74
Kaavio 17 – Suunnitellut EU:n määrärahat toimintapoliittista tavoitetta kohden miljardeina euroina kaudella 2021–2027 ja 2014–2020.....	79
Kaavio 18 – Koheesioperiaatteiden, -tavoitteiden ja -mekanismien painottuminen toimintalinjoittain	84
Kaavio 19 – Mikä olisi tärkein uudistus, joka olisi sisällytettävä koheesiopolitiikan tulevaisuuteen? 85	
Kuva 20 – Elpymis- ja palautumistukivälineen avustukset ja koheesiopolitiikan määrärahat.....	87
Kuva 21 – Tiedätkö tai oletko osallistunut johonkin NextGenerationEU-välineestä saatuun EU-rahoitukseen, jonka kaupunkisi tai alueesi on saanut kahden viime vuoden aikana?	89
Kaavio 22 – Sisämarkkinoiden kauppaa lisäävästä vaikutuksesta saatavat hyvinvointihyödyt henkeä kohti NUTS 2 -alueittain (vuoden 2016 koodi).....	94
Kaavio 23 – Työn tuottavuus NUTS 2 -alueittain, 2021	96
Kaavio 24 – 41 haavoittuvimmassa asemassa olevaa aluetta teollisuuden vihreässä siirtymässä	102
Kuvio 25 – Kokonaisennuste väestömuutoksesta kaupunki-maaseutuluokituksen mukaan 1. tammikuuta 2021–1. tammikuuta 2050 (%)	107
Kuva 26 – Sairaalan 15 minuutin ajoajan sisällä elävä väestö (2020) NUTS 3 -alueittain.....	108
Kuva 27 – Julkisten työvoimapaalvelujen keskusten saavutettavuus	111
Kaavio 28 – Uusien ammatillisten ohjelmien valmistuneiden työllisyysaste, 2021, NUTS 2 -alueittain (% 20–34-vuotiaista, jotka ovat keskiasteen tai keskiasteen jälkeen muun kuin korkea-asteen	

ammattillisen koulutuksen suorittaneita, jotka ovat lopettaneet koulutuksen 1–3 vuotta aikaisemmin)	118
Kuva 29 – Taitojen vastaavuuden paranemisen pitkän aikavälin vaikutus BKT:hen (%) NUTS 2 - alueittain	120
Kaavio 30 – Korkea-asteen koulutettujen osuus NUTS 2 -alueittain (% 25–34-vuotiaista)	121
Kuva 31 – Alueet, joilla on kykyjen kehittämisloukku, ja alueet, jotka ovat vaarassa pudota lahjakkuuksien kehittämisloukkuun	123
Kuva 32 – Luottamus hallinnon eri tasoihin	131

**Euroopan alueiden
komitea**

**Euroopan unionin
julkaisu-toimisto**

Verkkoversio

QG-05-23-278-FI-N

ISBN 978-92-895-2896-2

DOI 10.2863/1710

Painettu versio

QG-05-23-278-FI-C

ISBN 978-92-895-2873-3

DOI 10.2863/33540

© Euroopan unioni, 2023

Ellei toisin mainita, tämän asiakirjan uudelleenkäyttö on sallittua Creative Commons Attribution 4.0 International (CC BY 4.0) licence -käyttöoikeuden (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/deed.fi>) nojalla. Tämä tarkoittaa, että uudelleenkäyttö on sallittua, kunhan lähde mainitaan asianmukaisesti ja mahdolliset muutokset merkitään.

Sellaisen materiaalin käyttöön tai jäljentämiseen, joka ei ole Euroopan unionin omaisuutta, voi olla tarpeen pyytää lupa suoraan asianomaisilta tekijänoikeuksien haltijoilta. Uudelleenkäyttäjän on näin ollen hankittava tarvittavat lisäoikeudet, jos tietyssä sisällössä on mukana kolmansien tahojen töitä. Jos tällainen lisäoikeus saadaan, yllä mainittu yleinen käyttöoikeus peruuntuu ja lisäoikeus korvaa sen. Lisäoikeutta koskevassa luvassa on selvästi ilmoitettava käyttöoikeuden rajoitukset.

Vuonna 1994 perustettu Euroopan alueiden komitea on EU:n alue- ja paikallisedustajien – esimerkiksi alue- ja kunnanjohtajien – poliittinen kokous, ja sen 329 jäsentä edustavat EU:n kaikkia 27:ää jäsenvaltiota ja yli 446:ta miljoonaa eurooppalaista.

Euroopan alueiden komitean laatima

Bryssel, lokakuu 2023

Rue Belliard/Belliardstraat 101 | 1040 Bruxelles/Brussel | BELGIQUE/BELGIË

Tel. +32 22822211 | e-mail: visuals@cor.europa.eu | www.cor.europa.eu

@EU_CoR | /european.committee.of.the.regions

/european-committee-of-the-regions | @EU_regions_cities